

LANDSKAPS- REGERINGENS BERÄTTELSE

LANDSKAPET ÅLANDS
FÖRVALTNING OCH EKONOMI 2004

LXXX

**LANDSKAPSREGERINGENS
BERÄTTELSE
TILL ÅLANDS LAGTING**

**ÖVER LANDSKAPET ÅLANDS FÖRVALTNING
OCH EKONOMISKA TILLSTÅND UNDER ÅR**

2004

ISBN 951-8946-68-X

Mariehamn 2005–ÅlandsTryckeriet

Till Ålands lagting

Landskapsregeringen har härmed äran att till lagtinget överlämna den i 25 § landskapslagen om Ålands landskapsstyrelse förutsatta berättelsen över landskapets förvaltning och ekonomiska tillstånd år 2004 samt över verkställigheten av lagtingets beslut.

Mariehamn, juni 2005.

Lantråd

Roger Nordlund

Vicelantråd

Jörgen Strand

INNEHÅLL:

Landskapsregeringens politiska översikt	11
1. SJÄLVSTYRELSEMYNDIGHETERNA	13
1.1. Ålands lagting	13
1.1.1. Sammansättning.....	13
1.1.2. Lagtingsarbetet	13
1.1.3. Landskapsrevisorerna	16
1.1.4. Ålands delegation i Nordiska rådet	16
1.1.5. Lagtingets utgifter och inkomster	17
1.2. Ålands landskapsregering	17
1.2.1. Sammansättning.....	17
1.2.2. Regionkommittén	17
1.3. Republikens President	18
1.4. Landshövdingen i landskapet Åland	18
1.5. Ålandsdelegationen	18
2. FÖRVALTNINGEN	19
2.1. Ärendenas behandling i landskapsregeringen	19
2.2. Lagstiftnings- och budgetarbetet samt övriga åtgärder som tillhör lagtingsarbetet	20
2.3. Föredragning av ärenden i landskapsregeringen	20
2.4. Externa kontakter	20
3. KANSLIAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	21
3.1. Allmän förvaltning	21
3.1.1. Uppföljning av målsättningar	22
3.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster	25
3.2. Allmänna byrån	25
3.2.1. Jämställdhetsfrågor	25
3.2.2. Ålandskontoret i Helsingfors	26
3.2.3. Ålandskontoret i Stockholm	26
3.2.4. Enheten för Europarätt och externa frågor	27
3.2.5. Administrativa enheten	27
3.2.6. Personalenheten	28
3.2.7. Ålands polismyndighet	29
3.2.8. Motorfordonsbyrån	31
3.3. Byggnadsbyrån	32
3.3.1. Uppföljning av målsättningar	33
3.3.2. Planläggnings- och byggnadsväsendet	33
3.3.3. Bostadsenheten	33
3.3.4. El- och energienheten	34
3.3.5. Brand- och räddningsenheten	35
3.3.6. Landskapsalarmcentralen	36
3.3.7. Fastighetsförvaltningen	37

4. FINANS- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	38
4.1. Allmän förvaltning	38
4.1.1. Uppföljning av målsättningar	38
4.1.2. Utveckling av måttal	41
4.1.3. Avdelningens utgifter och inkomster	41
4.2. Allmänna byrån	41
4.2.1. Landskapets budget	42
4.2.2. Avräkning, skattegottgörelse och extra anslag	43
4.2.3. Allmänna stöd till kommunerna	43
4.2.4. Särskilda understöd, lån och investeringar	44
4.2.5. Penningautomatmedel	45
4.3. Redovisningsbyrån	45
4.3.1. Landskapets bokföring och bokslut	45
4.4. Avtals- och pensionsbyrån	45
5. SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	46
5.1. Allmän förvaltning	46
5.1.1. Uppföljning av målsättningar	46
5.1.2. Utveckling av måttal	46
5.1.3. Avdelningens utgifter och inkomster	46
5.2. Socialvårdsbyrån	46
5.2.1. Uppföljning av målsättningar	46
5.2.2. Ordandet av socialvården i landskapet	47
5.2.3. Alkohol och narkotika	48
5.2.4. Stöd och bidrag	49
5.2.5. Handikapprådet	49
5.2.6. Klient- och patientombudsmannens verksamhet	49
5.3. Hälso- och sjukvårdsbyrån	50
5.3.1. Uppföljning av målsättningar	50
5.3.2. Utbildning och information	50
5.3.3. Rehabiliteringssamarbetskommissionen	51
5.3.4. Förtroenderådet	51
5.4. Miljömedicinska byrån	51
5.4.1. Uppföljning av målsättningar	51
5.4.2. Allmänt	52
5.4.3. Djursjukdomar och livsmedel	52
5.4.4. Djurskydd	52
5.4.5. EU-ärenden	52
5.5. Miljöbyrån	52
5.5.1. Allmän miljövård	52
5.5.2. Naturvården	53
5.5.3. Vattenvård och avloppsvattenbehandling	54
5.5.4. Avfallshantering	56
5.5.5. Miljötillsynen	57
5.5.6. Ålands miljölaboratorium	57
5.6. Ålands miljöprövningsnämnd	58

6. UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	59
6.1. Allmän förvaltning	59
6.1.1. Uppföljning av målsättningar	59
6.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster	59
6.1.3. Nordiskt samarbete	60
6.2. Allmänna byrån	63
6.2.1. Studieserviceenheten	63
6.3. Skolbyrån	64
6.3.1. Ålands läromedelscentral	64
6.3.2. Utbildning på grundskolenivå	65
6.3.3. Studieförberedande utbildning på gymnasialstadienivå	66
6.4. Yrkesutbildningsbyrån	67
6.4.1. Vuxenutbildningsenheten	69
6.4.2. Utbildning på gymnasialstadienivå och i Högskolan på Åland ..	71
6.4.3. Ålands sjösäkerhetscentrum	77
6.4.4. Högskolan på Åland	78
6.5. Kulturbedningsbyrån	79
6.5.1. Ålands folkhögskola	79
6.5.2. Ålands musikinstitut	80
6.5.3. Fritt bildningsarbete och hantverksutbildning	81
6.5.4. Allmän kulturverksamhet	81
6.5.5. Idrotts- och ungdomsarbete	82
6.5.6. Biblioteksverksamhet	82
6.5.7. Ålands landskapsarkiv	82
6.6. Museibyrån	84
7. NÄRINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	88
7.1. Allmän förvaltning	88
7.1.1. Uppföljning av målsättningar	88
7.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster	88
7.2. Allmänna byrån	89
7.2.1. Näringspolitik	89
7.2.2. Regionalpolitik	90
7.2.3. Utveckling av mätetal	90
7.3. Jordbruksbyrån	91
7.3.1. Uppföljning av mål	91
7.3.2. Stödadministration	91
7.3.3. Lantbrukssemester och sjukvarkarierverksamhet	92
7.3.4. Växtinspektionen	93
7.3.5. Skördeeskadeersättning	93
7.3.6. Vattenenhetens verksamhet	93
7.3.7. Ålands försöksstation	93
7.4. Fiskeribyrån	94
7.4.1. Uppföljning av mål	94
7.4.2. Utveckling av mätetal	95
7.4.3. Fiskets avkastning	96
7.4.4. Produktion av odlad matfisk	96

7.4.5. EU-bidrag och fiskerinäringens befrämjande	97
7.4.6. Utplantering av fisk och fiskevård	98
7.4.7. Forskning, undersökningar, kontakter med vetenskapliga institutioner	99
7.5. Skogsbruksbyrån	100
7.5.1. Allmänt	100
7.5.2. Uppföljning av mål	100
7.5.3. Främjande av skogsbruket	101
7.5.4. Skötsel av egna skogar	102
7.5.5. Jakt och viltvård	102
7.6. Ålands arbetsförmedlingsbyrå	103
7.6.1. Uppföljning av mål	103
7.6.2. Utveckling av mätetal	106
7.7. Yrkesvägledningsbyrån	106
7.8. Ålands teknologisentrum	107
8. TRAFIKAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	109
8.1. Allmän förvaltning	109
8.1.1. Uppföljning av målsättningar	109
8.1.2. Utveckling av mätetal	109
8.1.3. Avdelningens utgifter och inkomster	110
8.2. Trafikförvaltningen	110
8.2.1. Förprojekt och trafikplaner	110
8.2.2. Vägar och trafiksäkerhet	110
8.2.3. Broar, hamnar, privata farleder, byggnader och fastigheter	110
8.2.4. Färjetrafik	111
8.2.5. Övrig trafik samt oljeskydd	111
8.2.6. Ekonomi, administration och inköp	112
8.3. Produktion	112
8.3.1. Vägunderhållsenheten	112
8.3.2. Sjötrafikenheten	113
8.3.3. Annan sjötrafik	113
8.3.4. Projekteringsenheten	114
8.3.5. Verkstads- och lagerenheten	114
9. ÖVRIGA FÖRVALTNINGSOMRÅDEN	115
9.1. Lagberedningen	115
9.2. Ålands statistik- och utredningsbyrå	115
9.3. Revisionsbyrån	119
9.3.1. Uppföljning av målsättningar	120
9.3.2. Utveckling av mätetal	121

Bilagor

1. Framställningar till lagtinget från republikens president	125
2. Landskapsregeringens framställningar och meddelanden till lagtinget	128
3. Hemställningar till landskapsstyrelsen och övriga i lagtinget väckta initiativ	130
4. Ombildningen av landskapsregeringen december 2004 – januari 2005	142
5. Kommissioner och nämnder	143
6. Kommittéer och arbetsgrupper	145
7. Redogörelse enligt 32 § lagtingsordningen för tiden 1 november 2003 – 31 oktober 2004	152
8. Landskapets resultat- och balansräkning samt budgetjämförelse	157
9. Personalberättelse 2004	163
10. Åtgärder med anledning av revisorernas berättelse för år 2003	180
11. Landskapets arrenden 2004	185
12. Landskapets egna skogar 2004	185
13. Fällda rådjur och älgar	187
14. Jaktvårdsmedel 2004	188
15. 1. Ålands naturreservat 2004	189
2. Ålands i lag fredade naturminnen	190
3. Skyddad natur på Åland	191
4. Flygga havsörnsungar i Finland 1970-2004	192
16. Byggande och planering av vägar	193
17. Färjtrafiken	194

Landskapsregeringens politiska översikt

Året 2004 var ett viktigt och speciellt i många avseenden. Ålands landskapsstyrelse bytte namn till Ålands landskapsregering för att funktionerna därmed skulle förklaras tydligare.

Budgetprocessen utvecklades genom att systemet med rambudgetering infördes. Politiskt har systemet fallit väl ut med en bra debatt om övergripande politiska målsättningar. Rambudgetsystemet gav också en god grund för det kommande arbetet med budgeten. För den redan belastade förvaltningen har rambudgeteringssystemet däremot medförd extra arbete.

Schlüterrapportens slutsats om gränshindersamarbetet gav vid handen att landskapet Åland är det område i Norden som skulle ha mest nytta av gränsförenklingar. Det gäller att målmedvetet fortsätta arbetet för att förenkla och underlätta de praktiska handelsförbindelserna.

Den ekonomiska utredningen blev klar under hösten. En tjänstemannaarbetsgrupp har tagit fram ett policydokument för samarbetet för flera olika områden där man skall behandla utredningens uppföljning och konsekvenser. Det råder dock delade meningar om tidtabellen. Från Ålands sida har vi framhållit att vi vill se resultat 2005 medan man från rikets sida vill avvakta. Ett toppmöte kommer att hållas i frågan under våren 2005.

Lindbäck- och Alasalmi-utredningen om skattegränsen visade att det inte finns mycket mer att göra inom ramen för EU-rätten. För att komma vidare behöver EU:s primärrätt ändras.

Under våren uppnåddes de sjöfartspolitiska lösningarna med nettolön i enlighet med EU:s riktlinjer för passagerartrafiken.

Näringspolitiken inriktades på tidiga utvecklingsstadier och innovationer bland annat genom olika verksamheter i den nya fastigheten i kvarteret iTiden.

En plan för det alkohol- och drogförebyggande arbetet utarbetades. Det utgör ett levande dokument som har som målsättning att minska konsumtionen av alkohol och stävja den hotande situationen bland våra ungdomar.

En utredning påbörjades med syfte att förbättra och förkorta trafiken på södra- och Föglölinjen samt minska driftskostnaderna på dessa linjer.

Bomarsunds 150-års jubileum genomsyrade hela året. Bomarsunds potential som kulturhistorisk turistvärde framhölls och diskuterades ivrigt.

Verksamheten vid Ålands husmodersskola avvecklades 2004 och fastigheten bjöds ut till försäljning.

Vid ÅHS har ett försök med ett på arbetsvärdering baserat lönesystem inletts. Om det faller väl ut så fortsätter arbetet inom resten av förvaltningen.

Eftersom samhället utvecklas och EU påför förvaltningen många nya uppgifter har åtgärder inletts för att anpassa den offentliga sektorn efter nya krav. Målsättningen är att göra förvaltningen mer flexibel och redo för att möta nya utmaningar.

Landskapsregeringen förde 13 framställningar till lagtinget. Bl.a. anpassades landskapslagstiftningen efter det nya sjöfartsstödet. Landskapsregeringen överlämnade fyra meddelanden till lagtinget. Ett av dessa var turismstrategin för 2003-2010.

Landskapsregeringen framför sitt tack till personalen, lagtinget och alla våra samarbetsparter för ett aktivt och framgångsrikt år 2004 för Åland.

1. Självstyrelsemyndigheterna

1.1. ÅLANDS LAGTING

1.1.1. Sammansättning

Presidium:

Talman: Eriksson Viveka, Finström 56;95 *)
 Förste vicetalman: Sundback Barbro, Mariehamn, 45;79
 Andre vicetalman: Lindeman Harriet, Mariehamn, 46;01 (87-91)

Ledamöter

Aaltonen Carina, Jomala, 64;03
 Alm Kalle, Jomala, 49; 03 (ersättare för Gun-Mari Lindholm)
 Beijar Christian, Mariehamn, 53;03 (92-99)
 Boman Ronald, Mariehamn, 42;95
 Carlson Gun, Hammarland, 39; 03
 Ehn Johan, Mariehamn, 75; 03 (ersättare för Jörgen Strand)
 Eklund Brage, Eckerö, 50;03
 Eklöw Raija-Liisa, Lumparland, 47;95
 Eliasson Torbjörn, Saltvik, 47;03
 Englund Anders, Vårdö, 57;99 (91-95)
 Eriksson Anders, Jomala, 60;03 (87-91)
 Eriksson Roger, Jomala, 60;03
 Erlandsson Ragnar, Finström, 41;95 (87-88) (ersättare för Roger Nordlund)
 Grönlund Peter, Mariehamn, 48;03
 Gunell Camilla, Mariehamn, 70;03
 Jansson Dennis, Jomala, 72;99
 Karlsson Runar, Saltvik, 53;03
 Karlström Fredrik, Jomala, 73;03 (99-01)
 Lundberg Britt, Mariehamn, 63;99
 Mattsson Sune, Lemland, 45;99
 Mattsson Åke, Finström, 55;03
 Perämaa Mats, Kumlinge, 64;01
 Sjögren Katrin, Mariehamn, 66;03
 Sundman Danne, Mariehamn, 73;01 (99)
 Thörnroos Veronica, Brändö, 62;03
 Wiklöf Lasse, Mariehamn, 44;95 (75-79, 83, 88-91)
 Winé Göte, Sund, 68;03

*) Födelseår, år för inträde. Tidigare och avbrutna mandatperioder inom parentes.

1.1.2. Lagtingsarbetet

1.1.2.1. Sammanträden

Under kalenderåret 2004 var lagtinget församlat 170 (179) dagar. Sammanträdesperioderna inföll under tiden 1-21.1, 1.3-30.4, 24-31.5, 6.9-24.9 samt 1.11-31.12 2004.

1.1.2.2. Ärenden

Under kalenderåret 2004 överlämnades till lagtinget följande framställningar och initiativ (2003 års siffror inom parentes):

<i>Ärendeslag</i>	<i>Antal ärenden</i>	
Från republikens president		
* Framställningar angående lagförslag	0	(1)
* Framställningar angående internationella fördrag	20	(9)
Totalt	20	(10)
Från landskapsstyrelsen		
* Lagframställningar	13	(19)
* Budgetframställningar	4	(3)
* Övriga framställningar	0	(1)
Framställningar totalt	17	(23)
* Meddelanden	4	(4)
Från lagtingsledamöterna		
* Lagmotioner	4	(2)
* Hemställningsmotioner	41	(12)
* Finansmotioner	60	(50)
Motioner totalt	105	(64)
* Spörsmål	4	(7)
* Enkla frågor	9	(20)
Från talmanskonferensen		
* Framställningar	1	(5)
Från presidiet		
* Framställningar	1	(0)

Framställningarna från republikens president samt landskapsregeringens framställningar och meddelanden samt åtgärderna med anledning av dem framgår av *bilagorna 1 och 2*. De av lagtingsledamöterna väckta förslagen och initiativen samt hemställningarna till landskapsregeringen i anledning av i lagtinget väckta ärenden framgår av särskild förteckning i *bilaga 3*.

Härutöver har till lagtinget överlämnats och där behandlats följande berättelser:

- landskapsstyrelsens förvaltningsberättelse för 2003,
- landskapsrevisorernas berättelse för 2003,
- revisionsberättelse 2003 för Ålands lagting och Ålands delegation i Nordiska rådet,
- landskapsstyrelsens till självstyrelsepolitiska nämnden avgivna redogörelse över perioden 1.11.2002 – 31.10.2003 och nämndens yttrande,
- finansutskottets redogörelse beträffande handläggningen 2003 av ärenden rörande tjänstekollektivavtal
- Nordiska rådets Ålands delegations berättelse för tiden 1.3.2002 – 31.12.2003 samt
- bibliotekskommissionens berättelse över verksamheten vid lagtingets bibliotek 2003.

Under året hölls inte någon i lagtingsordningen avsedd frågestund.

Samråd med landskapsregeringen har under året hållits i ett (7) ärende som gällt förslag väckta inom Europeiska unionen. Samråd skall hållas antingen med självstyrelsepolitiska nämnden eller berörda fackutskott.

Ett misstroendeyrkande riktat mot landskapsregeringens medlemmar antecknades till kännedom den 22 november 2004. I lagtingsordningen avsedd förklaring avgavs den 25 november. Yrkandet återkallades den 8 december av sex undertecknare och förföll därför. Samma dag inlämnade lantrådet Roger Nordlund en anhållan om befrielse från sitt uppdrag, vilket bifölls av lagtinget vid ett senare plenum samma dag. Som följd härav inleddes omedelbart åtgärder för bildande av ny landskapsregering. Sedan talmannen konsulterat lagtingsgrupperna utsåg lagtinget på förslag av talmannen Roger Nordlund till lantrådeskandidat. Efter fortsatta förhandlingar med grupperna framlade Roger Nordlund ett förslag till ny landskapsregering jämte handlingsprogram som lagtinget godkände den 5 januari 2005 med rösterna 17-12. En kronologisk redogörelse för tillsättandet av landskapsregering ingår som *bilaga 4*. Angående landskapsregeringens sammansättning, se 1.2.1.

1.1.2.3. Besök och uppvaktningar

Självstyrelsedagen den 9 juni uppvaktade lagtinget traditionsenligt vid Julius Sundbloms staty, där ltl Gun Carlson talade. Efter uppvaktningen hölls en liten konsert för allmänheten i plenisalen. Som avslutning utdelades lagtingets forskarstipendier (se nedan).

Republikens president Tarja Halonen besökte den 1 november tillsammans med sin make dr Pentti Arajärvi lagtinget och öppnade härvid arbetsåret 2004-2005. Efter öppningen erhöll presidenten en orientering i aktuella åländska frågor. Under dagen var presidentparet även Mariehamns stads gäster, sammanträffade med högstadiel elever och besökte Ålands sjöfartsmuseum där presidenten överräckte "Maritime Heritage Award" till museifartyget Pommern och sjökapten Göte Sundberg.

Lagtinget har under året mottagit ett betydande antal besök av parlamentariska delegationer, ambassadörer samt politiker-, journalist- och tjänstemannagrupper. Bland besökarna kan nämnas Islands alltings talman Halldor Blöndal, Färöarnas lagtings talman Edmund Joensen, riksdagens grundlagsutskott, delegationer från Sveriges riksdag, Färöarnas lagting och Montenegros parlamentariska församling, Finlands riksdags veteranförening samt ambassadörerna från Israel, Storbritannien, Slovenien, Serbien-Montenegro och Kroatien.

Talmannen har under året deltagit i möten med talmännen för de lagstiftande regionala församlingarna inom EU (CALRE). Enskilda ledamöter och lagtingets utskott har företagit studiebesök och lagtinget har också varit representerat vid olika seminarier och konferenser.

1.1.2.4. Övrigt

Lagtingsbibliotekets och centrala ämbetsverkets litteratursamling ökade under året med 781 volymer och omfattade vid årets slut efter viss utgallring ca 28.100 volymer. Antalet lån var under året 1.755. Biblioteket utnyttjas i betydande grad för sökning och tillhandahållande av EU-relaterat material. Biblioteket avger en egen berättelse till lagtinget.

Ett i budgeten upptaget anslag om 205.000 euro har fördelats mellan lagtingsgrupperna att användas för kansliändamål.

Lagtingsledamöternas mobiltelefoner har bytts ut under året. För ledamöterna har också godkänts en utbildningsplan och avtalats om möjligheten att nyttja vissa friskvårdsaktiviteter.

Enligt de av lagtinget den 9 juni 1997 antagna stadgarna för Ålands självstyrelses 75-årsjubileumsfond skall kanslikommissionen årligen redogöra för fondens ekonomiska ställning och lämna övriga nödvändiga uppgifter. Fondkapitalet om 5.000.000 mark förvaltas av Nordea Bank Finland enligt samma principer som gäller för landskapets pensionsfond. Av medlen skall 70 procent placeras i ränteinstrument och 30 procent i aktier. Marknadsvärdet av fondens vinster och värdeökning var per 31.12.2004 64.640 euro och det totala fondkapitalet uppgick därmed till 970.416 (934.877) euro.

Kanslikommissionen beviljade i maj 2004 sex stipendier om sammanlagt 33.500 euro till pol.lic. Mikaela Björkholm för en doktorsavhandling i sjöarbetsrätt, civilingenjör Fritjof Fagerlund för en doktorsavhandling i hydrologi, fil.mag. Ulrika Gustafsson för en doktorsavhandling i litteraturvetenskap, fil.dr. Henry Hägerstrand för ett europeiskt forskningsprojekt i biologi, pol.lic. Niklas Lampi för en doktorsavhandling i statskunskap samt fil.mag. Pardis Pirzadeh för en doktorsavhandling inom området kemisk ekologi. Stipendierna utdelades vid jubileumshögtidligheten på självstyrelsedagen den 9 juni.

1.1.3. Landskapsrevisorer (granskningsåret 2004)

Ordinarie	Ersättare
Magnus Lundberg, diplomekonom (ordförande)	Rolf Granlund, konsul
Anthonio Salminen, fil.kand.	Folke Karlsson, kommuntekniker
Eva Törnroos, invandrasekreterare	
Birgitta Gustavsson, landshövdingens sekreterare	

1.1.4. Ålands delegation i Nordiska rådet

Ålands delegation i Nordiska rådet består av de av lagtinget valda medlemmarna samt de av landskapsregeringen utsedda representanterna.

Av lagtinget valda ordinarie medlemmar t.o.m. 31.10.2004:	Ersättare:
Ragnar Erlandsson	Anders Eriksson
Lasse Wiklöf	Dennis Jansson
Av lagtinget valda ordinarie medlemmar fr.o.m. 08.11.2004:	Ersättare:
Ragnar Erlandsson	Raija-Liisa Eklöw
Lasse Wiklöf	Dennis Jansson

Samtliga medlemmar av landskapsregeringen har under året tillhört delegationen. Fram till den 31 oktober 2004 var ltl Ragnar Erlandsson delegationens ordförande och ltl Lasse Wiklöf var viceordförande. Vid delegationens konstituerande möte den 15 november 2004 återvaldes ltl Ragnar Erlandsson till ordförande och ltl Lasse Wiklöf till viceordförande.

Finlands delegation höll, efter inbjudan från Ålands delegation, ett av sina möten på Åland den 17 maj. Programmet bestod av en redogörelse för konsekvenserna och uppföljningen av IMO:s beslut om Östersjön som ett särskilt känsligt havsområde. Ytterligare presenterades MARIS-projektet.

Delegationen arrangerade Nordiska rådets utskottsmöten på Åland den 21-22 september med 180 deltagare. Temat för det gemensamma mötet var "Östersjön kan inte vänta -

vad bör Nordiska rådet göra?”. I samband med höstens utskottsmöten hölls också ett seminarium på temat ”Organiserad kriminalitet” med föreläsare från de nordiska länderna. Delegationen avger en egen berättelse till lagtinget över de för Åland väsentliga frågorna i Nordiska rådet.

1.1.5. Lagtingets utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2002	Bokslut 2003	Tillgängliga medel 2004	Bokslut 2004	Avvikelse
Summa inkomster	2 535,31	2 399,15	2 000	4 877,74	2 877,74
Konsumtionsutgifter	-2 226 249,79	-2 247 727,38	-2 522 522	-2 322 545,88	199 976,12
Överföringsutgifter					
Realinvesteringsutgifter					
Lån och övriga finans- investeringar					
Summa utgifter	-2 226 249,79	-2 247 727,38	-2 522 522	-2 322 545,88	199 976,12
Anslag netto	-2 223 714,48	-2 245 328,23	-2 520 522	-2 317 668,14	202 853,86

1.2. ÅLANDS LANDSKAPSREGERING

1.2.1. Sammansättning

L a n t r å d

Nordlund Roger, merkonom, Mariehamn, 57;91

L e d a m ö t e r

Strand Jörgen, anläggningschef, Jomala, 62;03

Alm Kerstin, diplomekonom, Saltvik, 49;03

Lindholm Gun-Mari, sjuksköterska, Lemland, 62;03

Mattsson Tuula, organisationschef, Mariehamn, 49;03

Selander Lars, rektor, Saltvik, 58;03

1.2.2. Regionkommittén

En av Finlands nio platser i Regionkommittén är vikt för Åland. Landskapsregeringen föreslår sina representanter inför inrikesministeriet.

Ordinarie

Britt Lundberg

Ersättare

Carina Aaltonen

Den politiska mittengruppen ELDR inom regionkommittén höll ett av sina möten på Åland under året. Britt Lundberg är medlem i utskottet för territoriell sammanhållning (COTER) och utskottet för konstitutionella frågor samt EUs styrelseformer (CONST). Ett flertal ändringsförslag har lagts under året och merparten av dessa har gått igenom. Ålands deltagande i Regionkommittén finansieras från EUs budget.

1.3. REPUBLIKENS PRESIDENT

Halonen, Tarja Kaarina, 43;00

För republikens president föredras följande ärenden rörande Ålands självstyrelse: från justitieministeriet av lagtinget antagna landskapslagar, vilka träder i kraft, om presidenten inte inom 4 månader i stöd av 19 § självstyrelselagen för Åland förordnar att lagen skall förfalla.

Föredragande av åländska ärenden i statsrådet:

från justitieministeriet:

Palmgren Sten, lagstiftningsråd, 49;88

från finansministeriet:

Sailas Raimo, statssekreterare, 45;97

ersättare Turunen Juhani, understatssekreterare, 34;97

ersättare Syrjänen Petri, äldre regeringssekreterare, 57;98

ersättare Kivinen Seija, äldre regeringssekreterare, 60;98

1.4. LANDSHÖVDINGEN I LANDSKAPET ÅLAND

Lindbäck Peter, 55;99

Landshövdingen, som i landskapet företräder rikets regering, utnämns av republikens president efter överenskommelse med lagtingets talman. Landshövdingen öppnar och avslutar lagtinget samt överlämnar till detsamma presidentens framställningar och meddelanden.

1.5. ÅLANDSDELEGATIONEN

Ordförande Lindbäck Peter, landshövding, 55;99

viceordf. Helminen Klaus, vicehäradshövding, 37;02

sekreterare Åkerblom Rainer, förvaltningschef, 57;94

Av statsrådet utsedda medlemmar:

Olsson Olof, förvaltningsråd, 44;88

ersättare Kaján Marjatta, förvaltningsråd, 46;93

ersättare Kanninen Heikki, förvaltningsråd, 52;98

Mäenpää Olli, professor, 56;02

ersättare Lönnberg Anneli, förvaltningsdomare, 42;02

ersättare Hellman Björn, tingsdomare, 47;93

Av lagtinget valda medlemmar:

Lindfors Jan-Erik, vicehäradshövding, 30;87

ersättare Jansson Christer, vicehäradshövding, 43;93

ersättare Strand Carina, jur.kand., 65;93

Lampi Nils, VD, 48;83

ersättare Lindholm Göran, jur.kand., 55;93

ersättare Alm Kerstin, kommundirektör/Ålregledamot, 49;91

2. Förvaltningen

2.1. ÄRENDENAS BEHANDLING I LANDSKAPSREGERINGEN

Ärendena fördelade på de olika byråerna

	2004				2003			
	Pleni- ärenden	Pleni (tillf.)*	Ensk.	Tjm./ Tjb.	Pleni- ärenden	Pleni (tillf.)*	Ensk.	Tjm.
Kansliavd.								
Allmänna byrån	53	36	645	930	126	82	748	688
Byggnadsbyrån	35	19	335	219	34	26	518	274
Finansavd.								
Allmänna byrån	52	34	134	96	46	27	123	71
Redovisningsbyrån	3	1	29		3	1	27	
Avtals- o. Pensionsbyrån	12	5	110	781	30	19	103	942
Social- och miljöavd.								
Socialvårdsbyrån	28	14	187	108	33	19	173	112
Hälso- och sjukvårdsbyrån	15	12	27	45	5	4	44	53
Miljömedicinska byrån	3	2	46	8	3	3	130	29
Miljöbyrån	14	13	332	123	16	14	521	59
Utbildnings- o kulturavd.								
Allmänna byrån	1	1	96	3493	6	4	115	3407
Skolbyrån	3	3	38	23	9	6	35	18
Yrkesutbildningsbyrån	4	4	133	73	21	14	152	34
Kulturbyrån	5	3	50	57	16	13	50	57
Museibyrån	7	6	237	26	1	1	199	20
Näringsavd.								
Allmänna byrån	33	31	245	185	47	37	267	202
Jordbruksbyrån	16	9	172	1839	21	15	156	1931
Fiskeribyrån	8	6	71	142	13	10	85	99
Skogsbruksbyrån	8	5	117	3913	18	13	101	4327
Trafikavd.								
Allmänna byrån	63	44	144	447	54	38	117	439
Lagberedningen	48	41	10	8	66	63	7	14
TOTALT	411	289	3158	12516	568	409	3671	12776

* Uppgifterna avser antalet föredragningstillfällen i plenum per byrå.

2.2. LAGSTIFTNINGS- OCH BUDGETARBETET SAMT ÖVRIGA ÅTGÄRDER SOM TILLHÖR LAGTINGSARBETET

Landskapsregeringen har till lagtinget avgivit sammanlagt 13 (19) framställningar, 4 (3) budgetframställningar, ingen (1) övrig framställning och 4 (4) meddelanden. För åtgärder med anledning av i lagtinget väckta ärenden och hemställningar redogörs i *bilaga 3*.

I Ålands författningssamling publicerades under året sammanlagt 59 (92) nummer. Härav var 22 (43) landskapslagar, 18 (24) landskapsförfordningar, 4 (4) lagtingets beslut om antagande av budget och tillägg därtill. Dessutom publicerades 6 (8) beslut av lagtinget samt 8 (13) beslut av landskapsregeringen. En (0) överenskommelseförfordning publicerades under året.

2.3. FÖREDRAGNING AV ÄRENDEN I LANDSKAPSREGERINGEN

Föredragningarna från de olika avdelningarna var fördelade mellan landskapsregeringsledamöterna enligt följande:

Lantrådet Roger Nordlund. Kansliavdelningens allmänna byrå, förutom personalenheten, jämställdhetsfrågor och polisiära ärenden. Lagberedningen. Från näringsavdelningen: sjöfartsfrågorna.

Vicelanträdet Jörgen Strand. Finansavdelningen. Kansliavdelningens byggnadsbyrå.

Ledamoten Kerstin Alm. Näringsavdelningen förutom sjöfartsfrågorna.

Ledamoten Gun-Mari Lindholm. Social- och miljöavdelningen.

Ledamoten Tuula Mattsson. Trafikavdelningen. Från kansliavdelningen: personalenheten, jämställdhetsfrågor och polisiära ärenden.

Ledamoten Lars Selander. Utbildnings- och kulturavdelningen.

Samtliga avdelnings- och byråchefer har fungerat som föredragande vid enskild föredragning. Som ett komplement till de formella plenisammanträdena sammankommer landskapsregeringen regelbundet till politiska överläggningar, vid vilka landskapsregeringen diskuterar dels aktuella planerings- och samarbetsfrågor, men också sådana enskilda ärenden som kräver en mera ingående politisk beredning.

2.4. EXTERNA KONTAKTER

Landskapsregeringen har mottagit många besök av ministrar, ambassadörer och företrädare för myndigheter och organisationer. Likaså har landskapsregeringsledamöterna avlagt besök vid ministerier och myndigheter både i riket och utomlands samt representerat Åland vid internationella konferenser och möten.

3. Kansliavdelningens förvaltningsområde

3.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

I november 2003 hölls regeringens aftonskola om åländska ärenden varvid arbetsgruppen av tjänstemän, den s.k. aftonskolegruppen, fick till uppgift att till nästa aftonskola, som skulle hållas inom ett år, utarbeta en strategi för Ålands framtida utveckling. Arbetet kom att ledas av statssekreteraren vid statsministerns kansli, Risto Volanen. Aftonskolegruppen gavs dock inte möjlighet att dra upp någon strategi för landskapets ekonomi med anledning av att den utredning som skulle ligga till grund för behandlingen inte kom att föreligga förrän mot slutet av arbetet. Rikets och landskapets medlemmar i gruppen kunde inte heller enas om några ytterligare åtgärder med anledning av utredningen utan endast konstatera att det är svårt att dra definitiva slutsatser om hur det ekonomiska systemet kommer att fungera på längre sikt, men att det dock framkommit operationella brister i den uppföljning av systemet som självstyrelselagen förutsätter.

I övrigt ledde arbetet, som bl.a. bestod i att gruppen också besökte Åland och bekantade sig med åländska frågor, samt näringslivet på ort och ställe, till en utvecklingsstrategi för Åland som presenterades vid aftonskolans möte den 17 november 2004. Bland de åtgärder som föreslogs var att samarbetet mellan åländska näringslivet och rikets s.k. innovationsorganisationer (Tekes, Finpro, VTT, TE-Centraler och Finnvera) skulle utvecklas för att förstärka det åländska kunnandet genom samverkan med relevanta nätverk inom riket. Det beslöts att kunskapsverket skulle bistå med att utföra en teknologiöversikt för Åland och föreslå åtgärder som utgår från åländska utvecklingsförutsättningar.

På basis av den av finansministeriet fastställda skattegränsutredningen fick tullverket i uppdrag att ytterligare se över möjligheterna till förenkling och det beslöts att utreda möjligheterna att förenkla förfarandet i handeln och trafiken mellan Åland och Sverige i enlighet med de svenska myndigheternas förslag.

Utvecklingsstrategin hänvisade vad gällde sjöfarten till den utredningsgrupp för sjöfarten som tillsatts vid kommunikationsministeriet och fått till uppgift att utarbeta sjöfartspolitik på längre sikt vari bland annat ingick att utreda hur finansieringsmöjligheterna för passagerar- och lastfartyg kan förbättras. Målsättningen med arbetet är att fartygstonnaget skall förnyas och moderniseras och att fartygsbyggen i mån av möjlighet görs på finska varv och därmed förbättra sysselsättningssituationen inom varvsindustrin.

I strategidokumentet lyftes vidare vissa frågor inom området för språk, kultur och utbildning fram såsom till exempel att regeringen skulle aktivera utbildningen för tjänstemän om skötseln av Ålands ärenden och att möjligheterna för ålänningar att studera i riket på allt sätt skulle främjas. Vidare konstaterades att man också borde bidra till att på allt sätt underlätta för de ungdomar som väljer att studera i Sverige och vilka önskar återvända till Åland.

I strategidokumentet omnämndes också de arbetsgrupper som senare tillsattes av justitieministeriet, nämligen en arbetsgrupp med uppgift att bedöma vilka åtgärder som landskapet och riket tillsammans bör vidta med anledning av europeiska unionens konstitutionella fördrag och därav eventuellt föranledda ändringar av självstyrelselagen, samt den arbetsgrupp som skulle utreda de oklarheter som gäller gränserna för det neutraliserade och demilitariserade området kring Åland samt eventuella ändringar av självstyrelselagen med anledning därav.

Då aftonskolegruppen inte lyckades komma med förslag till åtgärder som skulle vidtas i fråga om utvecklingen av det ekonomiska systemet kvarstod denna fråga till mötet med regeringens aftonskola den 17 november 2004 och resulterade i ett löfte om ett möte på

hög nivå mellan Ålands landskapsregering och de närmaste berörda ministrarna i början av år 2005.

Arbetet inom den s.k. kontaktgruppen vid utrikesministeriet fortsatte under ledning av rättschefen, dock med mindre intensitet än tidigare. Bland de frågor som diskuterades under året var uppföljningen av den rapport som färdigställdes inom Europarådet angående användandet av autonomilösningar i konfliktsammanhang. Diskussionerna ledde till att ett möte hölls i Helsingfors under utrikesministeriets ledning med bl.a. Andreas Gross, en spansk ledamot av Europarådet, en ungersk ledamot av Europaparlamentet samt professor Markku Suksi från Åbo Akademi och kontaktgruppen. Detta resulterade dock inte i några ytterligare initiativ eftersom utrikesministeriet varken hade ekonomiska eller personella resurser att följa upp initiativet.

Till avdelningens viktigaste uppgifter hör vidare de frågor vilka behandlas närmare i den 32 § lagtingsordningen föreskrivna redogörelsen över självstyrelsepolitiska frågor som väsentligen berör landskapets författningsenliga rättigheter. *Bilaga 7.*

Kanslichefen har sedan tidigare ingått som representant för Åland i nordiska samarbetskommittén och har därigenom en koordinerande funktion inom det nordiska samarbetet inom landskapsregeringen. Arbetet har under året fortsatt att koncentreras på gränshinderfrågor där den särskilda representanten, före statsministern Paul Schlüter fortsatte sitt arbete, men nu utvidgat det till att omfatta också näringslivsfrågor. I samarbete med Ålands handelskammare har landskapsregeringen därför identifierat nya problemområden som gäller näringslivet, såsom skattegränsfrågor och agenturproblem. Förutom att arbetet med godkännande av yrkesutbildningar fortsatt har även frågan om annan examensgiltighet t.ex. jur.kand-examen varit föremål för behandling i detta sammanhang. Kansliavdelningen fortsatte arbetet med att informera och ge en så tydlig bild av Ålands självstyrelse inom landskapet och omvärlden som möjligt.

3.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Att förbättra kontakterna och utarbeta ett heltäckande kontaktnät med myndigheterna i riket och i övriga Norden.

Förverkligat: För att förbättra kontakterna krävs kontinuerligt stora arbetsinsatser vilket inte alltid är möjligt. Dock har genom det arbete som utförts i den tjänstemannagrupp som haft till uppgift att förbereda regeringens aftonskola om åländska frågor en rad initiativ tagits för att förbättra samarbetet mellan finländska myndigheter och det åländska näringslivet liksom olika former av initiativ för förbättringar i de direkta kontakterna mellan landskapsmyndigheterna och de statliga myndigheter på de område inom vilka aftonskolegruppen arbetat under året.

Inom det nordiska samarbetet har stora resurser lagts på att undanröja gränshinder. Landskapsregeringen har under året aktivt deltagit i det arbetet, bl.a. i samarbete med de åländska näringslivsorganisationerna. Ålandskontoren i Helsingfors och Stockholm håller kontinuerlig kontakt med ministerier och departement samt andra myndigheter på sina respektive verksamhetsorter.

Mål: Att tillse att det personalpolitiska program som förväntas bli antaget under år 2003, får spridning inom förvaltningen och genomförs.

Förverkligat: Personalpolitiska programmet har under året bearbetats men inte antagits.

Mål: Att erbjuda nyttillträdde medlemmar av arbetarskyddskommissionen grundläggande utbildning i arbetsmiljöfrågor, samt att utveckla samarbetet mellan arbetarskyddskommissionen och företagshälsovården.

Förverkligat: Arbetarskyddschefer inom landskapsförvaltningen har deltagit i grundkurs för arbetarskyddschefer och arbetarskyddskommissionerna genomförde en arbetsmiljöenkät.

Mål: Att genomföra informationssatsningar riktade till särskilda målgrupper, vid behov i samarbete med andra intresseorganisationer.

Förverkligat: Ålandskontoren har, ofta i samarbete med avdelningar och enheter vid den allmänna förvaltningen, genomfört informationssatsningar riktade till bl.a. journalistgrupper, tjänstemän, deltagare i utbildningen vid utrikesministeriet, skolor och besökande grupper.

Mål: Att bidra till spridning av Ålandsexemplet i samband med lösningen av internationella konflikter.

Förverkligat: På initiativ av utrikesministeriet har några utländska delegationer besökt Åland för att bekanta sig med Ålands autonomi. Inom den s.k. kontaktgruppen med representanter för landskapet och utrikesministeriet har under året inga seminarier hållits och utrikesministeriet har meddelat sig ha begränsade möjligheter att delta i arbetet med användandet av autonomilösningar i internationella konflikter under de närmaste åren på grund av begränsade ekonomiska och personella resurser.

Mål: Att göra särskilda informationssatsningar i samband med Bomarsunds jubiléet.

Förverkligat: Ålandskontoret i Helsingfors ordnade en utställning och kultursatsning på Richardsgatans bibliotek med Bomarsund som tema, i samarbete med projektledaren för Bomarsunds minnesår och utbildnings- och kulturavdelningen.

Mål: Att satsa på aktiv utbildning om information, kommunikation och service inom förvaltningen.

Förverkligat: Inga särskilda utbildningsinsatser beträffande information och kommunikation har arrangerats. I samband med internutbildningen för nyanställda deltog Ålandskontoren med en presentation och redogjorde även för informations och kommunikationsaspekten. Under slutet av året påbörjades arbetet med en kommunikationsplan som även definierar det kommande utbildningsbehovet beträffande information och kommunikation.

Mål: Att skapa en gemensam grafisk profil för förvaltningen och uppdatera informationsmaterial och broschyrer.

Förverkligat: I samband med namnbytet från landskapsstyrelse till landskapsregering har en grafisk profil med tillhörande manual framtagits. Informationsmaterialet har kontinuerligt uppdaterats och framtagits i ytterligare språkversioner.

Mål: Att erbjuda utbildning och handledning som krävs för att tillse att god förvaltningsd upprätthålls inom förvaltningen och den politiska landskapsregeringen och att tillse att rättssäkerheten hålls på hög nivå inom förvaltningen.

Förverkligat: Under året har utbildning anordnats för att tillse att god förvaltningssed upprätthålls inom landskapsregeringen. Vidare har administrationschefen deltagit som

inledare i ett seminarium om beredning av förvaltningsärenden. Landskapsregeringen har även på föredragning av administrationschefen fattat beslut den 2 november 2004 om tillämpningsanvisningar gällande beslutsformulering. I anvisningarna hänvisas även till sammanställning av handläggningsprinciper, anvisningar gällande tillämpningen av offentlighetslagen med mera material som tagits fram för att underlätta ärendeberedningen inom förvaltningen.

Mål: Att i samarbete med Ålands handelsläroverk åstadkomma möjlighet för dem som avser att utöva yrkesmässig godstrafik att avlägga de prov för yrkesmässig trafik som är baserade på rådets direktiv 96/26/EG och 98/76/EG.

Förverkligat: Samarbetet med Ålands handelsläroverk fortskred så långt att det i början av 2005 är möjligt att inom ramen för det så kallade Flex-learn projektet gå kurs och avlägga yrkeskunnandeprov på Åland.

Mål: Att förbereda en ny lagstiftning om brand- och räddningsväsendet

Förverkligat: Kommittén för revidering av lagstiftningen om brand- och räddningsväsendet har utarbetat ett förslag till räddningsslag som överlämnats till landskapsregeringen.

Mål: Att bevaka och tillvarata landskapets intressen i den regeringskonferens som inleddes i oktober 2003 och som avslutas under våren 2004.

Förverkligat: Det konstitutionella fördraget undertecknades i oktober 2004. De bestämmelser som i dagens läge ingår i Ålandsprotokollet har överförts till detta fördrag på ett tillfredsställande sätt. I övrigt innehåller det nya fördraget vissa positiva element som betonar de lagstiftande regionernas ställning inom EU.

Mål: Att inom fastighetsförvaltningen upprätthålla en välfungerande förvaltning samt vidareutveckla och genomföra redan påbörjade projekt.

Förverkligat: Den tidigare påbörjade utredningen om användning och underhåll av landskapets bebyggda fastigheter har fortsatt under året. Utredningen har därtill kompletterats med en översyn av registret över landskapets samtliga fastigheter. Samtidigt har utretts vilka av fastigheterna som saknar särskilt landskapsintresse eller som inte längre behövs för den egentliga förvaltningen och därför kunde överlätas. Utredningen som är mycket omfattande beräknas vara klar under våren 2005. Vidare har byggnadsbyrån studerat olika dataprogram för att systematisera och underlätta drift och underhåll av landskapets fastigheter.

Mål: Att tillse att den utredning om svenska språkets ställning som görs följs upp.

Förverkligat: Under året färdigställdes den utredning om svenska språkets ställning i landskapet som utarbetades av en arbetsgrupp bestående av tjänstemän och representanter från näringslivet. Detta arbete skall ligga till grund för arbetet med att utarbeta en konkret åtgärdsplan för svenska språket i landskapet.

Mål: Att intensifiera samarbetet med olika myndigheter i syfte att fånga upp näringsutövare som saknar tillstånd och att förhindra okontrollerade företagsbildningar med hjälp av s.k. åländska bulvaner.

Förverkligat: Den nya lagstiftning som reglerar juridiska personers och fysiska personers utan åländsk hembygdsätt fastighetsförvärv har varit i kraft under cirka ett år. Genom

lagstiftningen har okontrollerade företagsetableringar till viss del kunnat förhindras. Landskapsregeringen arbetar kontinuerligt med att förbättra informationen om näringsrätten. Samarbete bedrivs med myndigheter och enheter som handhar rådgivning m.m. vid näringsetablering.

Mål: Att utveckla kunskap och kompetens för de yrkeskategorier som kommer i kontakt med barn som varit utsatta för eller vittne till våld.

Förverkligat: Utbildning och seminarier har arrangerats för berörda målgrupper. Den nordiska konferensen 19 - 20 oktober på temat "Mäns våld mot kvinnor och barn - vems ansvar?" hade i flera workshops och plenarföreläsningar fokus på ovan nämnda ämne.

Mål: Att öka kunskaperna i frågor som rör kön och jämställdhet hos olika nyckelgrupper i det åländska samhället och hos allmänheten.

Förverkligat: Utbildning och seminarier som belyst olika aspekter av jämställdhet har hållits för nyckelgrupper i det åländska samhället såsom bl.a. politiker, personal inom skola och barnomsorg.

Mål: Att samla och sprida kunskap och forskning rörande området pojkar, relationer mellan pojkar och relationer mellan pojkar och flickor.

Förverkligat: Har under året av olika skäl inte förverkligats men arbetet påbörjas under år 2005.

3.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2002	Bokslut 2003	Tillgängliga medel 2004	Bokslut 2004	Avvikelse
Summa inkomster	3 530 462,43	4 748 003,52	6 835 000	4 918 106,51	-1 916 893,49
Konsumtionsutgifter	-8 523 871,46	-8 586 855,90	-9 262 669	-8 758 739,16	503 929,84
Överföringsutgifter	-3 506 068,21	-3 893 565,36	-5 213 844	-3 474 634,16	1 739 209,84
Realinvesteringsutgifter	-215 485,54	-345 579,76	-2 067 461	-237 753,14	1 829 707,86
Lån och övriga finansinvesteringar	-3 028 238,00	-11 728 061,52	-9 740 082	-5 757 175,00	3 982 907,00
Summa utgifter	-15 273 663,21	-24 554 062,54	-26 284 056	-18 228 301,46	8 055 754,54
Anslag netto	-11 743 200,78	-19 806 059,02	-19 449 056	-13 310 194,95	6 138 861,05

3.2. ALLMÄNNA BYRÅN

3.2.1. Jämställdhetsfrågor

Jämställdhetsdelegationen har under året hållit fyra möten och utarbetat "Ramprogram för det åländska jämställdhetsarbetet 2004-2007". Prioriterade områden är "Kvinnofrid", ungdom och fritid, barnomsorg och skola, arbetsliv och arbetsmarknad, utbildning och information samt nordiskt samarbete.

Under året har landskapsregeringen inom ramen för kvinnofridsarbetet tillsatt en "operativ arbetsgrupp" som bl.a. skall strukturera upp det tvärssektoriella samarbetet. Referensgruppen för Kvinnofrid har fortsatt sitt arbete i enlighet med sitt uppdrag. Alternativ till Våld – Ålandsprojektet, ett behandlingserbjudande för män, har utvecklats i enlighet med

de målsättningar som uppgjorts inom ramen för det åländska kvinnofridsarbetet och samarbetet med Alternativ til Vold i Norge.

I övrigt har jämställdhetsarbetet drivits i samverkan med flera olika aktörer såsom skola, barnomsorg, myndigheter, organisationer, föreningar, församlingar, arbetsplatser och massmedia.

Utbildning och seminarier för olika målgrupper i det åländska samhället har inom ramen för kvinnofrid arrangerats sju gånger och utbildning i andra aspekter av jämställdhet tre gånger under året. Personal inom hälso- och sjukvården har dessutom inom ramen för kvinnofrid erbjudits webbaserad distansutbildning, pilotkurs, fem poäng, arrangerad av Rikskvinnocentrum i Uppsala.

Det nordiska samarbetet har förverkligats dels genom aktivt åländskt deltagande i den av NMR tillsatta arbetsgruppen för män och jämställdhet och i styrgruppen för det nordiska projektet ”sexualisering av det offentliga rummet” dels genom medlemskapet i programkommittén för ”Kön och våld”.

Ålands landskapsregering arrangerade i samarbete med NMR under två dagar den nordiska konferensen ”Mäns våld mot kvinnor och barn – vems ansvar?” i Mariehamn. Konferensen var en del av det nordiska samarbetsprogrammet män och jämställdhet.

Jämställdhetsinspektören har under året deltagit i möten i den nordiska ämbetsmannakommittén för jämställdhetsfrågor och i möte för de nordiska och baltiska jämställdhetsministrarna.

3.2.2. Ålandskontoret i Helsingfors

Ålandskontorets uppgift är att förmedla information, att skapa, utveckla och förmedla kontakter mellan Åland och riket, samt att följa med innehållet i och att sköta kontakterna till massmedia i riket. Under året gjordes särskilda satsningar inför Bomarsunds jubileumsår, bl.a. en utställning på Richardsgatans bibliotek. Deltagarna i utrikesministeriets diplomatutbildning informerades om Ålands särställning, deltagarna i utrikesministeriets ”Foreign Correspondents’ Program” besökte Åland. Studenter, journalister och olika intressegrupper har på kontoret fått information om Åland. Kontoret har haft regelbundet samarbete och informationsutbyte med tjänstemän vid ministerierna i olika frågor. Särskilt samarbetet med utrikesministeriets press- och kulturavdelning har inneburit omfattande programsamordning. Personalen vid Ålandskontoret har också utfört översättning av olika dokument och tolkning i samband med möten.

Vid Ålandskontoret arbetar en informationssekreterare och en byråsekreterare. Informationssekreteraren fungerar även som Ålands riksdagsledamots sekreterare.

Kontoret används för möten och sammankomster av olika slag och även som arbetsutrymme för tjänstemän i samband med uppdrag i Helsingfors. Ålandsdelegationen hyr sammanträdesutrymmen på kontoret. Även advokatbyrån Lxor och PBS Finland hyr kontorsutrymmen.

3.2.3. Ålandskontoret i Stockholm

Ålandskontorets uppgift är att förmedla information samt skapa, utveckla och förmedla kontakter mellan Åland och Sverige.

Ålandskontoret verkar i hyrda utrymmen hos Finsk-svenska handelskammaren där tillgång till utrymmen för mottagningar, möten och föredrag finns.

Ålandskontoret har tagit aktiv del i arbetet att förenkla för privatpersoner och företag i kontakterna mellan Åland och Sverige samt deltagit i arbetet inom Nordiska ministerrådet för lösningen av olika gränshinder mellan Åland och de övriga nordiska länderna.

Ålandskontoret har också samarbetat med olika projektgrupper och varit delaktig i evenemang med anknytning till kontorets verksamhet.

3.2.4. Enheten för Europarätt och externa frågor

Enheten har till uppgift att handlägga övergripande EU-ärenden, samordna landskapsregeringens EU-politik inom förvaltningen samt ta fram principer och riktlinjer för arbetet med EU-frågor, handha sorteringen av de EU-dokument som inkommer och koordinera detta inom förvaltningen, föra de interna EU-register som upprätthålls, fungera som stabsfunktion gentemot förvaltningen samt handha de ärenden som kommissionen initierar rörande överträdelse mot gemenskapsrätten.

Enhetens arbete har under året dominerats av frågor som rör regeringskonferensen och det konstitutionella fördraget. Landskapsregeringen har utarbetat ställningstaganden både inför konventets arbete och inför regeringskonferensen. Under året har landskapsregeringen överlämnat till lagtinget ett meddelande om regeringskonferensen (nr 3/2003-2004) och ett annat årligt meddelande angående landskapets hantering av EU-ärenden (nr 2/2003-2004).

3.2.4.1. Skärgårdssamarbetet och Interreg III A –Skärgården

Landskapsregeringen är förvaltande myndighet för Interreg III A-Skärgården-programmet och har därmed det personalpolitiska ansvaret för de anställda vid interregsekreterariatet. Landskapsregeringen har också medverkat i finansieringen av Interreg III A-sekreterariatet samt även i Skärgårdssamarbetets sekretariat. Målsättningen med Interregprogrammet är att skapa goda förutsättningar för skärgårdsbefolkningen att leva och verka ute i skärgården. Målsättningen skall förverkligas vid genomförandet av programmet och påverkar valet av de projekt man väljer att stöda inom ramen för programmet. 6 st nya projekt har beviljats finansiering under året. Detta medför att vid årets slut har programmet 20 projekt. Av dessa avslutades totalt 9 under året och 11 är fortsättningsvis pågående.

3.2.5. Administrativa enheten

Arbetet vid administrativa enheten inkluderar både myndighetsutövning och intern service.

Uppgifterna spänner över ett vitt område, från medborgarnas insyn i landskapsförvaltningen, att bevara det svenska språket och att bibehålla marken i ålänningarnas ägo, allmänna val, tillståndsfrågor samt servicefunktioner som reception och vaktmästeri. Dessa områden utgör viktiga grundfunktioner i självstyrelsesystemet och utgör en förutsättning för att upprätthålla förvaltningsfunktionerna inom allmänna förvaltningen.

Utveckling av mätetal

	2003	2004
Diariet förda handlingar för hela allmänna förvaltningen	21.900	22.000
Tillståndsfrågor såsom spel, lotterier, penninginsamlingar samt trafik och fordon	123	326
Danaarv		4

Övriga tillståndsärenden 2004

	Bifall	Avslag	Totalt
Jordförvärvstillstånd (antal ansökningar)			
- Kvinnor *	57 (61)	9 (10)	66 (71)
- Män *	33 (42)	5 (8)	38 (50)
- Sammanslutningar	55	0	55
Åländsk hembygdsrätt (antal personer)			
- Kvinnor	117	1	118
- Män	96	2	98
Permanent näringsrätt (antal ansökningar)			
- Kvinnor	5	0	5
- Män	11	1	12
- Bolag	54	1	55
Tillfällig näringsrätt (antal ansökningar)			
- Kvinnor	4	0	4
- Män	13	0	13
- Bolag	114	0	114

* inom () antal personer

3.2.5.1 Ålands Radio och TV Ab

Ålands Radio och TV Ab är ett landskapsägt bolag som finansieras med avgifter för innehav av TV och bidrag. Bolaget ger ut en särskild berättelse.

3.2.5.2 Understöd för politiska ändamål

Understödet för politisk verksamhet utgör en 200-del av det anslag som utbetalas i riket för detta ändamål. För året utgjorde det 60.000 euro. Av anslaget utbetalades en del för riksdagsmannens verksamhet. Fördelningen till de politiska organisationerna skedde i enlighet med antalet mandat i lagtinget.

Stödet för politisk information utgjorde också det en 200-del av motsvarande anslag i riket eller för året 39.000 euro som fördelades till de politiska organisationerna enligt lagtingsmandat.

3.2.6. Personalenheten

3.2.6.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Att erbjuda alla anställda med behov av datakunskaper i sitt dagliga arbete, ett urval datautbildningar på grund- och eventuell fortsättningsnivå.

Förverkligat: Under året har personal deltagit i nybörjarkurs i data, grundkurs i Power Point och Excel samt fortsättningskurs i Excel samt kalkylerings- och registerhantering i Excel och fördjupningskurs i Word.

3.2.6.2. Utveckling av mätetal

	Kvinnor	Män	Totalt
Utbildningsansökningar	69	29	98
Vaccinationsbeslut	5	18	23
- Avslag	1	1	2
Motionsaktiviteter			
- Styrketräning	656	457	1113
- Gruppaktivitet (t.ex. spinning)	311	41	352
- Simning	471	343	814
- Bowling	132	256	388
- Volleyboll	66	234	300
- Tennis	7	57	64
- Badminton	14	34	48
- Avslag	1	0	1
Massage	762	417	1179
Övrigt		2	2

3.2.6.3. Utbildning, företagshälsovård, arbetarskydd, personalaktiviteter och intern information

Enheten har i huvudsak administrerat ärenden gällande allmän personalutbildning, personal- och företagshälsovård, personalaktiviteter, arbetarskydd, och personalinformation. Under hösten togs det nya intranätet i bruk och publicering av intern information sköts av personalenheten i samarbete med IT-enheten. Den interna informationen har utvecklats kontinuerligt och personalbladet utkommer en gång per vecka från och med september och personaltidningen utkom två gånger under hösten. Samarbetskommittén för allmänna förvaltningen har bland annat behandlat rambudgeten angående personalminskningar och principer och prioriteringar gällande friskvård och personalaktiviteter. Museibyråns samarbetskommitté tillsattes i juni och hade sitt första möte i oktober.

Annonsering av lediga tjänster inom allmänna förvaltningen har samordnats och personalenheten handhar publicering på Internet och annonsering av lediga tjänster. En arbetsgrupp, i vilken personalsekreteraren ingått, har under hösten arbetat med framtagande och utveckling av ett personalbokslut. Under året har personal deltagit i olika fortbildningstillfällen i kommunikation, konflikthantering, ledarskap, stresshantering m.m. Den genomsnittliga utbildningskostnaden för kvinnor var 165 euro och för män 219 euro per utbildning. Introduktionsutbildning för nyanställda genomfördes under våren medan höstens planerade utbildningstillfälle utgick på grund av för få deltagare. Ledarskapsutbildningen för mellanchefer slutfördes och ett uppföljningsmöte hölls i slutet av året. Den årligen återkommande julfesten lockade 473 anställda och de subventionerade motionsaktiviteterna utökades med simning i Mariebad och Godbysimhall.

3.2.7. Ålands polismyndighet

I landskapslagen om Ålands polismyndighet (26/2000) finns administrativa bestämmelser om polismyndigheten. Med stöd av landskapslagen har en landskapsförordning (34/2000) utfärdats. Den 26 november fastställde landskapsstyrelsen ett reglemente för polismyndigheten. Reglementet trädde i kraft den 1.12.2002. Den egentliga polisverk-

samheten bedrivs i stöd av polislagen för landskapet Åland (49/2000). Till lagen ansluter sig en förordning (50/2000).

3.2.7.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Det allmänna målet med polisverksamheten är att trygga den lagstadgade rätts- och samhällsordningen, att upprätthålla allmän ordning och säkerhet, samt att förebygga brott, utreda brott samt sörja för att brott blir föremål för åtalsprövning.

Polisen inriktningsmål är bl.a. allmän ordning och säkerhet, trafikövervakningen samt brottsbekämpning.

Mål för allmän ordning och säkerhet:

Polisen skall upprätthålla en hög alarmberedskap för att minimera utryckningstiderna, särskilt vid brådska brott- och olyckstillfällen. Polisen skall även genom synlig övervakning på allmänna platser förebygga brott.

Förverkligat: Alarmberedskapen har kunnat hållas på i stort sett oförändrad nivå och den synliga övervakningen har förverkligats planenligt fränsett cykel- och fotpatrulleringen.

Mål för trafikövervakningen:

Trafikövervakningen inriktas så att antalet svåra trafikolyckor med personsador och dödlig utgång minimeras. Övervakningen inriktas mot farligt beteende i trafiken, hastighetsövervakning och trafikfylleri, samt underlåtenhet att visa hänsyn för den lätta trafiken.

Förverkligat: Hastighetsövervakningen har ökat samtidigt som antalet blåsprov hållit på tidigare års nivå. Polisens trafikövervakning är viktig för att hålla olycksutvecklingen på en rimlig nivå.

Mål för brottsbekämpning:

Genom en effektiv brottsutredningsverksamhet ökas risken att lagföras samt minskas benägenheten att göra brott. Särskild vikt skall läggas vid brott begångna av ungdomar och vid minimering av utredningstiderna gällande ungdomsbrott. Prioriterade områden är våldsbrott, särskilt misshandel av kvinnor. Narkotikasituationen har krävt fortsatt satsning från polisens sida, samtidigt som samverkan med särskilt tullen har intensifierats.

Förverkligat: Antalet egendomsbrott har minskat medan misshandelsbrotten har ökat eventuellt beroende på en höjd anmälningsbenägenhet. Ökningen av narkotikabrottsligheten har planat ut. Trots polisens och andra myndigheters insatser har en grupp fastnat i missbruket. Dock har arbetet mot nyrekryteringen börjat ge resultat.

3.2.7.2. Utveckling av mätetal

	2002	2003	2004
Brottsanmälningar totalt	3429	3167	3270
Egendomsbrott	1173	1136	1056
Misshandel	113	104	127
Trafikbrott	773	703	802
Trafikfylleri	116	96	125
Dödsfall i trafiken	1	3	2
Personskador i trafiken	34	35	21
Narkotikabrott	86	71	73

3.2.8. Motorfordonsbyrån

I lagen om motorfordonsbyrån (9/75) stadgas att registreringen och besiktningen av fordon samt förändring av körkortsregister och verkställandet av förarexamen handhas av motorfordonsbyrån. Därutöver handhar motorfordonsbyrån även registreringen av fritidsbåtar.

Mål: Det övergripande målet är att tillhandahålla ålagda tjänster till rimlig kostnad och god servicenivå samt att hålla väntetiderna för besiktning och förarexamen under en vecka.

Förverkligat: Byråns avgifter höjdes 1.1.2004 trots det har ålagda tjänster utförts till en kostnad som ligger betydligt lägre än kostnaden i de andra Nordiska länderna. Målsättningen att hålla väntetiderna under en vecka har förverkligats.

Mål: Planering och utveckling av datasystem för besiktningsmännens handdatorer där all information om fordonets skick inregistreras direkt.

Förverkligat: All utrustning inköpt. Skolning och testkörning påbörjad. Systemet kommer att vara i bruk från våren 2005.

Bilbeståndet i landskapet Åland 31.12.2004 uppgick till sammanlagt 19.161 bilar fördelat enligt följande: personbilar 15.536, paketbilar 3.104, lastbilar 480, bussar 40, samt specialbilar 1 st. Motorcyklar fanns till ett antal om 843, traktorer 3.409, motorredskap 390, mopeder 1.108 och släpvagnar 4.831. De registrerade fordonens antal var sålunda 29.742. Ökningen från 2003 utgör 1.052.

Under 2004 registrerades i landskapet 629 (712) nya bilar. Dessutom registrerades 1.043 (990) fordon, vilka varit registrerade i riket samt därutöver ett antal från Sverige införda begagnade fordon ävensom personbilar, vilka införts som flyttgods av personer, som flyttat från utlandet till landskapet.

Under året utfördes 15.904 första-, ändrings- och årsbesiktningar samt 11.284 avgasteser samt 2.657 andra besiktningsåtgärder eller sammanlagt 29.845 förrättningar.

Antalet utfärdade förarexamensintyg uppgick under året till 603 (590) st. Dessutom utfärdades 104 (244) mopedförarbevis, under perioden 1.1 – 31.5.2004. Från den 1.6.2004 ändrades körkortslagen, varvid mopedförarbevisen upphörde och istället utfärdas mopedkörkort.

Till körkortsregistret har under året inkommit sammanlagt 3.186 anmälningar i körkortsärenden enligt följande:

	2004	2003
Nya körkort, körkort på basen av nordiskt körkort, förnyande samt ändringar och korrigeringar	2.149	2.053
Polisens åtgärder och tillstånd	112	123
Yrkeskörtillstånd samt tillstånd	59	61
Underrättens och hovrättens medd. om trafikbrott	789	448
Summa	3.109	2.685

Under verksamhetsåret har trafikinspektören avgivit utlåtanden till landskapsregeringen i olika ärenden.

Under år 2004 har motorfordonsbyrån i avgifter uppburit sammanlagt 827.423 (753.277) euro, varav 19.524 euro är moms.

Avgifterna fördelar sig enligt följande:

	2004	2003
Besiktningssavgifter (euro)	560.113	494.820
Förarexamensavgifter (euro)	32.769	34.236
Registerbrickor (euro)	101.501	91.672
Registr.avgifter, diverse inkomster (euro)	104.202	103.907
Skrotningsavgifter (euro)	28.838	28.642
Summa	827.423	753.277

Under verksamhetsåret handlades 9.110 (9.013) registreringsärenden. Dessutom beviljades 215 (244) tillstånd att använda provnummerskyltar.

Till båtregistret har inkommit 472 (530) registreringar samt ändringar.

3.3. BYGGNADSBYRÅN

Byggnadsbyråns verksamhet omfattar:

- övervakning av byggnads- och planläggningsväsendet
- ledning av landskapets byggnadsprojekt
- fastighetsförvaltning
- främjande av bostadsproduktion
- brand- och räddningsväsendet
- upprätthållande av alarmcentral
- säkerhet gällande explosionsfarliga ämnen
- befolkningsskydd och beredskapsfrågor
- ärenden rörande förplägnads- och inkvarteringsverksamhet
- elsäkerhet
- hissäkerhet
- energianvändning
- byggstatistik
- byggteknisk rådgivning

3.3.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Verka för att tillgången på ändamålsenliga bostäder är tillräcklig genom tillhandahållande av lämpliga former av finansieringsstöd.

Förverkligat: Efterfrågan på räntestöd för ägarbostäder och bostadslån för hyresbostäder var fortsättningsvis hög. Alla ansökningar om lån till hyresbostäder har inte kunnat tillgodosetts.

Mål: Vidareutveckla befintliga kanaler för information och självservice.

Förverkligat: Enhetens främsta informationskanal är hemsidan. Hemsidan har uppdaterats under året och tillförts nya infallsvinklar.

3.3.2. Planläggnings- och byggnadsväsendet

Landskapsregeringen har återtagit förslaget till ny plan- och bygglag. Arbetet med att vidareutveckla förslaget har framskjutits till år 2005.

3.3.3. Bostadsenheten

3.3.3.1. Främjande av bostadsproduktion

Byggnadsbyråns stöd till boende utgjordes under året av räntestödslån för nybyggnad, anskaffning och förbättring av ägarbostäder, räntestödslån och bidrag för kulturhistoriskt värdefulla bostadsbyggnader, lån för uppförande, anskaffning och reparation av hyresbostäder, lån för installation av hiss, borgen för ägarbostadslån samt bidrag för reparationer av pensionärers och funktionshindrades egna bostäder och för avlägsnande av sanitära olägenheter i bostäder. Stödet för uppvärmningssystem som främjar miljön utgick ur budgeten, det enda stöd som beviljades hänförde sig till 2003.

Lån för hyresbostäder beviljades ett projekt innehållande 10 nya och 27 grundrenoverade bostäder. Det totala beloppet av beviljade lån uppgick till 3,1 milj.euro. För kommande projekt reserverades medel för sex olika objekt med 42 nya bostäder, varav 10 i servicehus.

Stöd till anskaffning av ägarbostäder utgjordes av räntestöd på lån, vilket beviljades till ett totalbelopp om 2,9 milj.euro fördelat på 33 nybyggda egnahemshus. Under året beviljades dessutom räntestöd för ansökningar som inkommit under år 2003 till ett totalbelopp om 1,8 milj. euro för 23 köp av befintligt egnahemshus, 5 köp av aktielokal, en bostadsförbättring och fyra kulturhistoriskt värdefulla bostäder. Från och med 2004 beviljas räntestöd endast för nybyggnad av egnahemshus, anskaffning av nybyggd aktielägenhet och för reparation av kulturhistoriskt värdefull bostadsbyggnad.

För anskaffning av första ägarbostad på basen av bostadssparavtal beviljades 9 bostadssparpremier och räntestöd för 9 lån uppgående till totalt 0,5 milj. euro. Denna form av räntestöd underkastas inte inkomstprövning men förutsätter ett förhandssparande i minst två år. Landskapsborgen för lån till ägarbostäder beviljades 35 objekt till en åtagandesumma om 0,6 milj.euro.

För reparation av pensionärers och handikappades egna bostäder har 35.490 euro beviljats i bidrag för reparation av 17 bostäder, varav 4 st till handikappade. I understöd för avlägsnande av sanitär olägenhet har 23.880 euro beviljats för 9 bostäder och för uppvärmningssystem som främjar miljön har 1.000 euro beviljats för en bostad. I planeringsbidrag för kulturhistoriskt värdefulla bostadsbyggnader beviljades 8.000 euro för 4 bostäder.

3.3.3.2. Utveckling av mätetal

	2002	2003	2004
Landskapslån till nya hyresbostäder	149	32	10
Landskapslån för grundrenovering av hyresbostäder	48	29	27
-belopp (milj.euro), samtliga hyresbostadslån	16,42	4,43	3,07
Nya ägarbostäder med landskapsstöd	45	42	33
-belopp (milj.euro)	3,43	3,31	2,88
Räntestödslån på basen av bostadssparavtal	24	8	9
-belopp (milj.euro)	1,55	0,49	0,48
Landskapsborgen för lån till ägarbostad	46	18	35
Bostadssparpremier	11	1	9
-belopp (euro)	10.300	1.200	10.500
Understöd för reparation av ålderspensionärs bostad	7	8	17
-belopp (euro)	19.500	22.300	35.500
Understöd för avlägsnande av sanitär olägenhet	20	5	9
-belopp (euro)	36.300	12.500	23.900
Planeringsbidrag för kulturhistoriskt värdefull bostad	11	9	4
-belopp (euro)	35.300	32.800	8.000
Stöd för miljövänliga uppvärmningssystem	123	55	1
-belopp (euro)	192.300	67.100	1.000

3.3.4. El- och energienheten

Sammanlagt 15 vindkraftverk med en total effekt om 7.750 kW är i drift på Åland.

Elsäkerhetsexamen gällande elbehörighet 2 hölls för nio deltagande.

Byggandet av 30MW reservkraftverk i Tingsbacka pågår. Kraftverket är något försenat och beräknas vara idrifttaget under april 2005.

45 kV linje mellan Hellesby och Storby har tagits i drift.

Ålands Elandelslag inledde installationen av fjärravlästa elmätare vilket beräknas vara färdigställt under år 2006. Kostnaden för projektet är omkring 1,6 milj. euro.

Fortsatta ansträngningar och uppvaktningar för att reducera eller helt avskaffa nätavgifterna till Sverige fortgår. Slutligt besked har ännu inte erhållits.

Elinspektören har fortlöpande utfört kontroller och besiktningar vid olika anläggningar i och utanför byggnader för att upprätthålla elsäkerheten på en hög nivå. Även kontroller av elprodukter i affärer har utförts.

El- och energienheten har under året deltagit i olika möten och seminarier med Nordiska Rådet (EK-energi) samt NSS gällande elsäkerhet i Norden.

3.3.5. Brand- och räddningsenheten

Brand- och räddningsenhetens verksamhet omfattar:

- brand- och räddningsväsendet där målsättningen är att skapa förutsättningar för en god förebyggande verksamhet mot olyckor och för ändamålsenliga resurser för räddningsverksamhet

- explosionsfarliga ämnen där enheten verkar som övervakande och tillståndsgivande myndighet

- transport av farliga ämnen där enheten verkar som övervakande myndighet

- befolkningsskydd och beredskapsfrågor där enheten tillsammans med länsstyrelsen har målsättningen att säkra samhällsfunktionerna samt att skapa god beredskap i samhället mot omfattande olyckshändelser och krislägen

- inkvarterings- och trakteringsverksamhet där enheten verkar som övervaknings- och registreringsmyndighet.

Av viktigare ärenden vilka varit aktuella under året kan följande nämnas:

- tillsammans med länsstyrelsen och berörda företag och inrättningar har fortsatt arbete bedrivits i syfte att uppgöra beredskapsplaner för särskilt samhällsnyttiga inrättningar och privata företag

- ett nytt avtal om Brandskyddsfondens bidragsverksamhet i landskapet har upprättats mellan landskapsregeringen och Brandskyddsfondens styrelse

- delar av landskapsförvaltningen har deltagit i övning Havsörn vilken arrangerades av länsstyrelsen i Uppsala och som utgick från en tänkt olycka i Forsmarks kärnkraftverk

- regelverket för explosionsfarliga ämnen har ändrats så att landskapsregeringen kan godkänna vissa större fyrverkeripjäser för allmän handel i landskapet förutsatt att de är godkända i Sverige.

3.3.5.1. Utveckling av mätetal

	2002	2003	Uppskattat 2004	Förverk- ligat 2004
Bidrag				
-Ål brand- och räddningsförb, enl avtal (euro)	8.758	9.353	10.000	9.527
-Övrigt (euro)	1.701	2.160		0
Utbildning i Sverige				
-Antal personer	7	4	6	8
-Kostnad (euro)	42.669	38.952	50.000	55.573
Annan utbildning (euro)	12.300	2.346	4.000	1.202
Landskapsandel för anskaffningar				
-Förhandsbesked (st)	3	1	1	3
-Bidrag (euro)	177.615	47.500	80.000	90.200
Bidrag från Brandskyddsfonden				
-Kommuner/brandkår (st)	1	1		4
-Bidrag (euro)	159.780	42.826		189.814
Varning för skogsbrand				
-Perioder (st)	5	6		3
-Total tid (dygn)	75	66		22
Inspektion av BRV, antal kommuner	0	2	2	0

3.3.6. Landskapsalarmcentralen

Allmänt

Landskapsalarmcentralens uppgift är att dygnet runt handha mottagning av nödanmälningar och på basen av dessa alarmera erforderliga räddningsenheter samt att handha andra uppgifter i anslutning till detta.

Studiebesök

På hösten besökte alarmmästaren tillsammans med två poliser Kuopio nödcentral för att ta del av deras erfarenhet av det nya nödcentralsystemet ELS-GEOFIS samt träffa tillverkarna från den tyska firman Novotec.

Det visade sig att detta system kan utnyttjas av både polisen och alarmcentralen som två skilda användarmoduler genom att placera tekniken i skyddade utrymmen i bergsskyddet. Denna lösning skulle halvera anskaffningskostnaderna samt lösa nuvarande problem med reservplatser för alarmcentralen och polisen i bergsskyddet vid ett undantagstillstånd. Dessutom skulle polisens verksamhet kunna skötas i alarmcentralens utrymmen och vice versa, vilket kan behövas om någon av byggnaderna blir utslagna för en längre tid.

Inkommande alarm till alarmcentralen

	2002	2003	2004
112-Nödsamtal	10.134	6.000	9.112
Rutinsamtal	ca 26.000	ca 20.000	ca 22.000
Trygghetstelefoner	2.871	2.387	1.982
Radioanrop	ca 14.000	ca 12.000	ca 10.000
Joursamtal	120	523	119
Automatalarm	4.800	4.700	5.100

Utalarmeringar

	2002	2003	2004
Brand- och räddningsuppdrag	437	436	399
Ambulansalarm	2.611	2.402	2.113
Övriga alarmeringar	999	904	832

Inkomster och utgifter

	2002	2003	Uppskattat 2004	Förverk- ligat 2004
Kostnader	319.000	351.000	360.000	366.500
Inkomster	15.940	15.400	18.000	14.600

3.3.7. Fastighetsförvaltning

Byggnadsbyrån har under året haft den direkta fastighetsförvaltningen av följande fastigheter: Självstyrelsegården, Ålands museum, Eriksonska gården, Eckerö post- och tullhus, landskapets bostadshus vid Grindmattesvägen 7 i Mariehamn, skolbyggnaderna vid Ålands hantverksskola i Tosarby och huvudbyggnaden vid Grelsby kungsgård samt fastigheten Tullkammarplan i Föglö. Därtill har byrån ansvarat för fastighetsskötsel av Ålands turisthotell, vars kostnader debiterats det förvaltande fastighetsbolaget.

Drift och underhåll av Eckeröhallen sköts av det privata driftsbolag som hyr anläggningen. Till den del landskapet ansvarar för förvaltningen sköts detta genom byggnadsbyrån.

Den framtida användningen av Grelsby kungsgård har ännu inte klarlagts.

Användningen av Eckerö post- och tullhus har förutom det lokala postkontoret och postrotmuseumet traditionsenligt varit sommarutställningar, olika kulturevenemang samt logiverksamhet i privat regi. Sommaraktiviteterna har varit uppskattade och byggnaden har härigenom hållits öppen för allmänheten. Ett treårigt hyresavtal har tecknats med en privatföretagare som skall driva logi- och förplägnadsverksamhet i post- och tullhuset. Avtalet kan härafter förlängas med ytterligare två år.

Under året bjöds fastigheten Husmoderskolan till försäljning. De inkomna anbudan sågs dock vara för låga varför landskapsregeringen beslöt bjuda ut fastigheten på nytt vid senare tillfälle.

Byggnadsbyrån har fortsatt arbetet med att utveckla ändamålsenliga lösningar för landskapets fastighetsförvaltning i avsikt att få ett samlat grepp om förvaltningen och ett planerat underhåll.

Byggnadsbyrån har haft ledningen av bl.a. följande byggprojekt :

- Om- och tillbyggnad av Ålands yrkesskola
- Om- och tillbyggnad av Åland lyceum.
- Om- och tillbygganden av Ålands hotell- och restaurangskola
- Tillbyggnaden av fiskodlingen i Gutterp

Byggnadsbyrån har även lett planeringen respektive utredningar gällande:

- Ombyggnad av tak på verkstadsbyggnaden vid Ålands sjömansskola
- Utrymmen för Ålands polismyndighet
- Kultur- och kongresshuset i Mariehamn
- Ombyggnad av tak vid Ålands folkhögskola
- Renoveringsplan för Ålands folkhögskola
- Om- och tillbyggnad av motorfordonsbyrån
- Renovering av bostadshus vid Naturbruksskolan
- Ombyggnad av takterrassen vid lagtingsbyggnaden
- Renoveringsplan för f.d. Sjöfatsläroverket
- Ombyggnad av f.d. plantskolan i Jomala till laboratorietrymmen för ÅHS
- Alternativa placeringar av Ålands hantverksskola
- Utarbetande av riktlinjer för anläggningsprojekt vid ansökan om landskapsandel

Under året har fastigheten Tullkammarplan i Degerby överlåtits till Föglö kommun och fastigheten Österbo 1:4 i Saltvik har sålts.

Finska staten har under år 2004 överlåtit den före detta lotsstationen på Äpskärs i Karlby, Kökar till landskapet Åland.

4. Finansavdelningens förvaltningsområde

4.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

4.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Att förbättra regelverket och systematisera upphandlingssystemet samt anordna utbildningstillfällen för dem som handhar upphandling.

Förverkligat: Den 26 februari 2004 antogs ett rambeslut av landskapsregeringen avseende upphandlingar under EU:s s.k. tröskelvärden. Beslutet har publicerats i Ålands författningssamling. Till beslutet finns en särskild handbok utarbetad. Ett flertal kurstillfällen har hållits där regelverket presenterats.

Mål: Att se över och utarbeta förslag till ny finansförvaltningslag.

Förverkligat: Arbetet har inte påbörjats utan fått stå tillbaka till följd av andra arbetsuppgifter.

Mål: Att se över transfereringarna till kommunala sektorn så att olikheterna i skattekraft mellan kommunerna utjämnas.

Förverkligat: Från ingången av året slopades systemet med skattekomplettering och ett nytt utjämningsystem infördes. Ändringen hörde samman med att det allmänna avdraget slopades. Under året beslöt landskapsregeringen av Ålands statistik- och utredningsbyrå begära i lag förutsatt uppföljning av kommunernas ekonomi och landskapsandelar. Uppföljningen skall förutom åren 1998 jämfört med 2002 även innefatta år 2003. Till övriga delar har inte arbetet framskridit under året.

Mål: Att fortsätta utvecklingen av budgetprocessen samt beräkningen och kalkyleringen av lönekostnader i samband med budgetering och avtalsförhandlingar.

Förverkligat: Budgetprocessen har under år 2004 förändrats såtillvida att det under vintern och våren uppgjordes ett meddelande om ram och plan för de kommande budgetåren. I och med att processen var ny har konstaterats att det finns skeden som kan vidareutvecklas i samband med uppgörande av följande meddelande under vintern och våren 2005.

Beräkningen och kalkyleringen av lönekostnader är en process som är fortgående och utvecklas efter behov. Arbetet ledde inte under året till att några större förändringar i rutiner och underlagsmaterial för beräkningar ansågs nödvändiga.

Mål: Att förbättra rutiner och underlagsmaterial vid budgetering av investeringar.

Förverkligat: Under året har en blankett uppgjorts för insamling av uppgifter rörande investeringsprojekt. Blanketten användes första gången vid insamlingen av uppgifter från avdelningarna med förslag till budget för år 2005. Uppgifter om investeringsprojekt samlas därmed på ett lättillgängligt sätt och i strukturerad form. I efterhand kan tyvärr konstateras att blanketten inte användes för alla investeringsprojekt. Utvecklingsarbetet fortsätter således i samband med uppgörandet av ram, plan samt budgeter för de kommande åren.

Mål: Att överväga landskapets försäkringsskydd och upphandla behövliga försäkringar.

Förverkligat: Arbetet har inte påbörjats utan fått stå tillbaka till följd av andra arbetsuppgifter.

Mål: Att genom minst fyra informations- och utbildningstillfällen öka personalens medvetenhet och kunskap om datasäkerhetsfrågor.

Förverkligat: Under året hölls ett informationstillfälle med rubriken "IT-säkerhet". Vid informationstillfället behandlades datavirus samt övriga säkerhetsrisker som uppkommer vid Internetanvändning. Informationstillfället var välbesökt och ytterligare informationer kommer att hållas under 2005.

Mål: Att införa ett system för elektronisk dokumenthantering inom förvaltningen så långt att en pilotinstallation tas i bruk under hösten 2004.

Förverkligat: En förstudie gällande införande av elektronisk dokumenthantering inom förvaltningen slutfördes i augusti. Under hösten har ytterligare information om dokumenthanteringssystem införskaffats och projektet har ytterligare förankrats genom ett antal informations- och demonstrationstillfällen. I samband med detta arbete har konstaterats att den tekniska utvecklingen av system för elektronisk dokumenthantering under den senaste tiden varit omfattande varför ett gediget kartläggningsarbete samt inhämtande av erfarenheter från andra implementeringar har bedömts vara synnerligen viktigt och prioriterats framom en snabb upphandlingsprocess.

Mål: Att flytta över landskapsregeringens intranät till samma publiceringsverktyg som används för landskapsregeringens hemsida för att förenkla publicering av information samt möjliggöra ytterligare tjänster på intranätet. Under år 2004 avses intranätet utvidgas med bland annat händelsekalender, arkiv för interna blanketter och direktiv samt anslagstavla.

Förverkligat: Intranätet flyttades i september till samma publiceringsverktyg som används för landskapsregeringens hemsida. I samband med detta omstrukturerades informationen på intranätet och funktionaliteten utvidgades med bland annat händelsekalender, dokumentarkiv och anslagstavla. Tillgången till intranätet förbättrades också för de enheter som inte är anslutna inom landskapsregeringens egna datanätverk.

Mål: Att vidareutveckla landskapsregeringens hemsida så att sökfunktionerna i landskapsregeringens beslutsprotokoll förenklas samt att erbjuda möjligheter till e-postprenumeration på utvalt material.

Förverkligat: Sökfunktionen i landskapsregeringens beslutsprotokoll har ännu inte förenklat. Arbetet kommer att utföras under år 2005. En komplettering av publiceringsverktyget för landskapsregeringens hemsida så att e-postprenumeration på landskapsregeringens beslutsprotokoll möjliggörs har gjorts. Vissa tekniska kompletteringar och test återstår ännu innan systemet kan tas i bruk.

Mål: Att inlämnade utanordningar och godkända fakturor till finansavdelningen skall vara behandlade och utbetalda inom en vecka.

Förverkligat: Behandlingstiden har under året i medeltal varit en dryg vecka.

Mål: Att erlagga alla utbetalningar/ersättningar senast på förfallodagen.

Förverkligat: Målsättningen har inte uppfyllts till fullo dels beroende av att fakturorna kommer in till kassan för sent och dels beroende av behandlingstiden på avdelningen.

Mål: Att inlämnat faktureringsunderlag skall vara fakturerat inom två veckor.

Förverkligat: Behandlingstiden har under året varierat och periodvis har den varit kortare än två veckor.

Mål: Att fortsätta arbetet med införande av elektronisk behandling av fakturor tillsammans med övrig dokumenthantering i förvaltningen.

Förverkligat: Under året har en förstudie beträffande införande av elektroniskt dokumenthanteringssystem inom landskapsförvaltningen slutförts.

Mål: Att genomföra en versionsuppgradering av ekonomisystemet och vidareutveckla några applikationer.

Förverkligat: Redovisningsbyrån har utvärderat den nyare versionen av ekonomisystemet ASW och bedömt att de nya funktionerna inte medför sådan tilläggsnytta som motsvarar kostnaden varför uppgraderingen skjutits fram. Däremot har en ny version av bankförbindelseprogrammet opus införts.

Mål: Att fortsätta utarbeta ändamålsenliga rapporter, främst från löne- och PA-systemet för bl.a. statistikuppgifter.

Förverkligat: Rapporter har utarbetats bl.a. för att kunna sammanställa personalberättelsen. Arbetet med att utarbeta rapporter fortsätter kontinuerligt.

Mål: Att fortsätta uppbyggnaden av projektregistret så att förutom bl.a. alla stöd utgivna inom ramen för målprogrammen, även alla stöd utgivna vid kansli- och social- och miljöavdelningarna ingår.

Förverkligat: Under året har registret tagits i bruk för hanteringen av stöd för miljöförbättrande åtgärder vid social- och miljöavdelningen.

Mål: Att utreda förutsättningarna att ansvara för landskapets kollektiva förhandlingar och löneadministration med särskild fokusering på frågan om den nuvarande organisationen av arbetet är den mest rationella och om resurserna är tillräckliga.

Förverkligat: Åtgärder för att förverkliga denna målsättning, som bygger på uppfattningen att det nuvarande upplägget de facto inte är tillfredsställande, har vidtagits. Dels har detta gjorts i samband med beredningen av budgetförslaget för 2005, i vilket intogs en ändring som innebär att byråns löneadministratör ges delvis nya uppgifter som förhandlare inom ramen för en ombildad tjänst som biträdande förhandlare. Dels har landskapsregeringen fastställt en ny fördelning av ett flertal typer av löneadministrativa ärenden mellan å ena sidan denna byrå och å den andra sidan landskapets skolor innebärande att flera ärenden har överförts till de sistnämnda. Slutligen, har vissa delegeringsåtgärder föreslagits såväl inom byrån som från denna till allmänna förvaltningens avdelningar.

Mål: Att följa upp ett försök med ett eget lönesystem, som är planerat att inledas vid Ålands hälso- och sjukvård hösten 2003.

Förverkligat: Försöket hann inte inledas såsom planerat hösten 2003 utan det startades i stället hösten 2004. I april nådde avtalsparterna enighet om ett tjänstekollektivavtal om hur detta försök läggs upp, vilka enheter det berör osv. Under ledning av en projektchef inleddes försöket 1.9. Det ska pågå till och med augusti 2005. Därefter följer en utvärdering av det.

Mål: Att utveckla statistiken över antalet anställda, sjukfrånvaro m.m. till ett personalbokslut.

Förverkligat: Ett arbete för att skapa förutsättningar för årsvisa personalbokslut påbörjades under senare halvan av året och beräknades resultera i ett förslag i början av år 2005.

Mål: Att före årets slut alla pågående anställningar (ca 2.500 personer) samt avslutade, färdigt registrerade anställningar skall vara överförda från landskapets nya förbättrade pensionsdataregister till Pensionsskyddscentralens register (totalt ca 6.000 personer).

Förverkligat: Vid årets slut var samtliga pågående anställningar, utom Ålands hälso- och sjukvårds anställningar från år 2004, samt alla färdigt registrerade avslutade anställningar överförda till Pensionsskyddscentralens anställningsregister.

Totala antalet registrerade personer som i framtiden skall ha pension från landskapet är nu ca 7.500. Av dessa är antalet personer med pågående anställning 2.360.

4.1.2. Utveckling av mätetal

	2002	2003	Uppskattat 2004	Förverk- ligat 2004
Bokförda dokument	67.835	64.245	69.000	62.417
Inklusive betalningar	98.592	92.138		90.828
Lön-, pensions- och arvodestagare	6.582	6.574	6.700	6.860
Utestående lån	1.808	1.586	1.550	1.500
Räntestödslån	957	977	1.050	938
Dataarbetsplatser (självstyrelsegården)	202	214	210	214

4.1.3. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2002	Bokslut 2003	Tillgängliga medel 2004	Bokslut 2004	Avvikelse
Summa inkomster	10 363 851,49	15 385 919,09	15 858 000	15 830 176,09	-27 823,91
Konsumtionsutgifter	-16 029 736,51	-16 479 871,34	-18 132 885	-17 367 811,36	765 073,64
Överföringsutgifter	-22 272 405,02	-10 185 857,74	-17 600 495	-11 905 614,42	5 694 880,58
Realinvesteringsutgifter	-250 199,57	-329 046,11	-1 658 490	-363 477,33	1 295 012,67
Lån och övriga finans- investeringar	-272 370,59	-1 032 359,00	-3 313 809	-813 809,00	2 500 000,00
Summa utgifter	-27 824 711,69	-28 027 134,19	-40 705 679	-30 450 712,11	10 254 966,89
Anslag netto	-17 460 860,20	-12 641 215,10	-24 847 679	-14 620 536,02	10 227 142,98

4.2. ALLMÄNNA BYRÅN

Budgetarbetet och till budgetprocessen anknutna uppgifter upptar fortsättningsvis en stor del av arbetstiden under året. I och med att landskapsregeringen gick in för att avlämna ett meddelande rörande ram för år 2005 och plan för åren 2006-2007 uppstod en betydande ökning av budgetrelaterat arbete under vintern och vårvintern. Till viss del medförde det att arbetsbelastningen med budgeten minskade något under hösten. Förhandlingarna med kommunerna angående de ekonomiska relationerna i kombination med framtagande av underlagsmaterial upptog mindre arbetstid år 2004 än året innan till följd av att inga ändringar i landskapsandelssystemet genomfördes. Under främst första delen av året men även till viss del under hösten ägnades en avsevärd del av arbetstiden till den med riket gemensamma utredningen om det år 1993 införda finansieringssystemet

för självstyrelsen. Utredningen slutfördes i samarbete med finansministeriet och offentliggjordes i början av november.

Bevakningen av EU frågor inom finansavdelningens förvaltningsområde har även under detta år krävt en hel del resurser. Under år 2004 notifierades 20 direktiv och 10 förslag från kommissionen bereddes. Därtill bereddes 3 meddelanden från kommissionen. Även vissa andra ärenden med anknytning till EG rätten bereddes. Byrån har prioriterat bl.a. bevakningen av gemenskapsrättens inverkan på skattegränshanteringen. Landskapsregeringens uppfattning är dock att det primärt är riksmyndigheternas ansvar att skattegränshanteringen är ändamålsenligt utformad och att förändringar i gemenskapsrätten till denna del bevakas.

Under året tillsattes en gemensam arbetsgrupp med representanter för Ålands handelskammare och Ålands landskapsregering under ledning av avdelningsjuristen vid finansavdelningen med uppdrag att göra en översyn av vilka skatteåtgärder på Åland som skulle gynna den åländska ekonomin och att reda ut hur en åländsk skattelagstiftning skulle se ut i det fall lagstiftningsbehörigheten i fråga om bl.a. samfundsskatt, kapitalskatt och mervärdesskatt överfördes till landskapets behörighet. En mellanrapport avgavs under hösten 2004. Arbetet med utredningen har bidragit till att vissa av de i budgeten angivna målen inte har kunnat uppnås.

Ålands landskapsregerings IT-enhet arbetar idag till största delen med landskapsregeringens interna IKT-drift och -utveckling. Den största delen av enhetens resurser går åt till löpande support och driftsarbete.

IT-enheten svarar idag för driften av datanätverk och system vid centralförvaltningen, lagtinget, museibyran (Mariehamn samt Ribacka), Ålands polismyndighet, Ålandstrafiken (inklusive landskapets färjor), Nordens Institut, motorfordonsbyrån, Ålands statistik- och utredningsbyrå, studieserviceenheten, arbetsförmedlingen, Navigare samt Ålands miljöprövningsnämnd. Dessutom ges rådgivning och i mån av möjlighet support åt övriga externa enheter och inrättningar. Därtill har IT-enheten det övergripande ansvaret för det gemensamma optiska nätverk som sammanbinder landskapsregeringens skolor samt centralförvaltningen och via vilket landskapsregeringens internettrafik och e-post löper.

Under året förnyades cirka 110 datorer hos de enheter vilka helt eller delvis erhåller service från IT-enheten.

Enheten arbetar också med en del utvecklingsprojekt, främst interna sådana och sådana som direkt anknyter till förvaltningens verksamhet. Det projekt som har tagit mest resurser i anspråk är införande av elektronisk dokumenthantering i förvaltningen där det under året genomförts en förstudie. IT-enheten leder och koordinerar vidare utvecklingsarbetet med landskapsregeringens hemsida samt intranät.

4.2.1. Landskapets budget

Landskapsstyrelsens framställning med förslag till budget för år 2004 för landskapet Åland avläts till lagtinget den 30 oktober 2003. Förslaget balanserade på 249.291.000 (239.586.000) euro. Lagtinget antog landskapsstyrelsens förslag till budget för år 2004 med vissa ändringar den 22 december 2003, så att budgeten balanserade på 248.816.000 euro. Budgeten publicerades i Ålands författningssamling nr 1/2004. Genom tre tilläggsbudgeter höjdes budgetens slutsumma med 3.612.000 euro till 252.428.000 (242.867.000) euro eller med 1,4 %.

Uppställningen av budgetförslagets detaljmotivering ändrades jämfört med tidigare års budgeter såtillvida att detaljmotiveringen för inkomstmoment har sammanförts under respektive kapitel för motsvarande utgiftsmoment. För att tydliggöra behovet av finansiering

med budgetmedel visas numera inkomster som positiva tal och utgifter som negativa tal. Ordningföljden mellan inkomster och utgifter i olika tabellsammanställningar ändrades i budgetförslaget så att inkomsterna visas först och utgifterna sedan. De tabeller som visas för varje budgetkapitel har därtill för utgifternas del delats upp enligt utgiftsart; konsumtions-, överförings-, investerings- samt låne- och andra finansinvesteringsutgifter.

4.2.2. Avräkning, skattegottgörelse och extra anslag

Ålandsdelegationens avräkningsbeslut för år 2003 stadfästes av republikens president den 29 oktober 2004. Avräkningsbeloppet fastställdes till 159.027.918,62 euro vilket var lägre än för år 2002 då avräkningsbeloppet fastställdes till 163.589.257,77 euro. Eftersom 159.900.000 euro erhållits som förskott på avräkningsbeloppet under år 2003 återbetalades 872.081,38 euro under år 2004. I förskott på avräkningsbeloppet för år 2004 erhöll landskapet 166.168.000 euro.

Ålandsdelegationens beslut angående skattegottgörelse för år 2002 stadfästes av republikens president den 5 mars 2004. Beloppet fastställdes till 16.652.173 (11.848.146) euro som budgeterades och bokfördes under år 2004.

Ålandsdelegationens beslut om beviljande av extra anslag om 6.150.000 euro för att utges som bidrag åt Krafnät Åland Ab för byggande av reservkraftsanläggning stadfästes av republikens president den 7 maj 2004.

4.2.3. Allmänna stöd till kommunerna

Från ingången av år 2004 slopades det allmänna avdraget vid kommunalbeskattningen. I samband med det sänktes totalbeloppet för de allmänna landskapsandelarna och kompletteringen av skatteinkomsterna. Skattekompletteringen ersattes med ett nytt utjämningsystem som i högre grad minskar skillnader i skattekraft mellan kommunerna. Utjämnningen beräknas på samma sätt som skattekompletteringen dock så att utjämnningen även kan vara negativ och då dras ifrån kommunens landskapsandelar.

Under året beviljades 805.305,59 (2.340.728,35) euro till kommunerna i allmän landskapsandel. Vid utbetalningen kvittades justeringsbeloppen enligt LL om en särskild justering av landskapsandelarna till kommunerna (26/1999) mot den allmänna landskapsandelen varvid avdrogs 49.623,19 (349.153,59) euro och mot landskapsandelen för socialvård varvid avdrogs 217.152,28 (217.293,72) euro

Utgämningen av landskapsandelarna uppgick sammanlagt till 2.495.601,08 euro netto. Till alla kommuner förutom Saltvik och Mariehamn utbetalades som utjämnning sammanlagt 4.091.896,61 (år 2003 komplettering av skatteinkomsterna sammanlagt 4.682.472,89) euro. Från de landskapsandelar som Saltvik och Mariehamn erhöll avdrogs utjämnning om sammanlagt 1.596.295,53 euro. Därtill erhöll 5 (3) kommuner totalt 204.000 (90.000) euro i allmänt finansieringsunderstöd enligt prövning.

Under året kompenserades de 9 (4) kommuner som förlorat på att ny fördelningsnyckel för samfundsskatten tillämpades under år 2003 med sammanlagt 240.817,92 (107.670,25) euro. Ytterligare erlades totalt 397.244,10 (46.076,86) euro som kompensation för uteblivna intäkter från beskattningen av kapitalinkomst. I första tillägget till budgeten för år 2004 upptogs ett nytt anslag om 700.000 euro som fördelades mellan kommunerna som kompensation för utökad förvärvsinkomstavdrag.

Under året beviljades inget finansieringsunderstöd för samarbetsprojekt inom kommunala sektorn mot att det för två projekt beviljades sammanlagt 27.300 euro året före.

4.2.4. Särskilda understöd, lån och investeringar

Under året upptogs inget lån för vidareförmedling ur Nordiska Investeringsbankens regionallånekvot.

Av landskapsprojektet fortsatte planeringen av Kultur- och kongresshuset samt Sjöfartsmuseet.

Landskapsstyrelsen beviljade i januari 2004 del av bidrag för projektet med badhus i Mariehamn och idrotts- och motionscentret i Godby (simhall). Mariehamn beviljades 600.000 euro och Finström 1.000.000 euro. Därtill beviljades Mariehamn ytterligare 600.000 euro samt Finström 400.000 euro för nämnda projekt ur penningautomatmedel.

Under året beslöt landskapsregeringen bevilja Kraftnät Åland Ab ett bidrag om 6.150.000 euro för byggande av en reservkraftsanläggning. För bidraget har landskapet erhållit extra anslag ur statsmedel. Under året utbetalades 2.100.000 euro av bidraget och motsvarande belopp erhöles av det extra anslaget.

4.2.5. Penningautomatmedel

I budgeten för år 2004 fördelade sig den beräknade nettoavkastningen av Ålands Penningautomatförenings verksamhet år 2003 enligt följande:

Bidrag:

Social verksamhet	1.750.000	
Ungdomsverksamhet	202.000	
Idrottsverksamhet	850.000	
Kulturell verksamhet	544.000	
Övriga bidrag	550.000	
Projektbidrag	<u>1.149.000</u>	5.045.000

Lån:

Ungdomsverksamhet	<u>35.000</u>
Totalt fördelat	5.080.000

Den beräknade avkastningen för år 2003 inklusive tidigare och ofördelade medel blev 9.422.861,86 euro mot beräknade 5.660.000 euro. Mellanskillnaden, inklusive 580.000 euro som lämnades ofördelat i budgeten för år 2004, ingår i det fördelningsbara beloppet under år 2005.

Ålands Penningautomatförening utger egen årsberättelse.

4.3. REDOVISNINGSBYRÅN

Under året har redovisningsbyråns verksamhet bl.a. omfattat följande uppgifter:

- Kassahantering, bokföring och bokslut för landskapet, pensionsfonden, Skärgårdssamarbetet och Nordens Institut på Åland
- handläggning och utbetalning av landskapets löner, arvoden, pensioner och arbetslöshetsersättningar förutom ÅHS som sköter sina egna betalningar vad gäller såväl löner som fakturor och Ålands Yrkesskola som handlagt sina inkommande fakturor
- skötsel av utgivna lån
- fakturering samt
- likviditetsplaneringen och därvid vidhängande placeringsverksamhet.

Tjänster för handläggning av reseräkningar inköptes liksom tidigare av Andelslaget Brändö Företagstjänst.

4.3.1. Landskapets bokföring och bokslut

Redovisningsbyrån handhar landskapets bokföring och uppgjorde bokslut per 31 december 2004. Redovisningsperioden var 1.1. - 31.12.2004 eller den samma som kalenderåret. Under år 2004 har samma redovisningsprinciper gällt för bokföringen som under år 2003. Se närmare i bokslutet för år 2004.

Resultaträkningen visade ett överskott om 2.997.362,63 (underskott 7.319.597,91) euro, medan balansomslutningen var 545.359.418,39 (519.217.246,12) euro. *Bilaga 8.*

Utöver affärsbokföringen har en budgetuppföljning gjorts. Budgetresultatet visade ett ackumulerat överskottskott för år 2004 om 3.778.430,01 (underskott 5.691.990,39) euro. *Bilaga 8.*

Bokslutet fastställdes av landskapsregeringen den 24 mars 2005.

4.4. AVTALS- OCH PENSIONSBYRÅN

Avtalsverksamheten utgör tillsammans med handläggningen av tjänstemannafrågor och pensioner huvudbeståndsdelar i byråns verksamhet.

År 2004 var ett mellanår när det gäller förhandlingar om nya tjänstekollektiv- och kollektivavtal, eftersom avtal hade ingåtts för perioden 2003-2005 för samtliga kategorier av landskapsanställda och ett förnyande av avtalen sålunda är aktuellt först år 2005.

I april slöt parterna inom tjänstekollektivavtalsområdet dock ett avtal om att inleda ett försök med ett på arbetsvärdering baserat lönesystem. Försöket görs inom vissa delar av Ålands hälso- och sjukvård. Det är ett mål att på sikt ta i bruk ett lönesystem av detta slag inom hela landskapsförvaltningen, men försöket sker alltså nu i en mindre omfattning vid ÅHS.

Ett annat samarbete med de fackliga organisationerna har skett i en gemensam arbetsgrupp som har gått igenom undervisningssektorns avtal med målet att, i den mån det bedöms ändamålsenligt, förenhetliga, förenkla och förkorta samt i övrigt utveckla avtalet för landskapets lärare.

Administrationen av landskapets pensionsskydd präglas av att antalet ärenden, liksom antalet förmånstagare, hela tiden ökar. Detta år steg antalet pensionsansökningar med drygt 50 % jämfört med året innan.

Arbetet med att införa tidigare anställningsförhållanden i det nya pensionsdataregister som har byggts upp, fortgår kontinuerligt.

Under året överfördes samtliga färdigt registrerade pensionsgrundande anställningsförhållanden från detta register till Pensionsskyddscentralens centrala register.

5. Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

5.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

5.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: I syfte att förbättra servicen till allmänheten upptas om möjligt ärenden för avgörande inom två månader från anhängiggörandet.

Förverkligat: Under året inkom 812 ärenden till social- och miljöavdelningen, varav 304 ärenden till socialvårdsbyrån, 90 ärenden till hälso- och sjukvårdsbyrån, 73 ärenden till miljömedicinska byrån samt 345 ärenden till miljöbyrån. Av de 812 ärenden som inte krävde osedvanlig omfattande beredning avgjordes 562 stycken motsvarande 69 (70) % inom två månader.

5.1.2. Utveckling av mätetal

	2002	2003	Uppskattat 2004	Förverk- ligat 2004
Serveringstillståndsärenden	73	87	70	70
Patient- och klientärenden	105	138	150	219
Miljötillsynsobjekt	898	900	900	900
Finansieringsstödsärenden (vattenförsörjning, avloppsvattenbehandling och avfallshantering)	106	120	60	54

5.1.3. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2002	Bokslut 2003	Tillgängliga medel 2004	Bokslut 2004	Avvikelse
Summa inkomster	8 595 968,81	8 945 218,07	10 150 000	9 553 468,67	-596 531,33
Konsumtionsutgifter	-60 500 207,19	-58 619 290,65	-65 182 666	-62 642 606,01	2 540 059,99
Överföringsutgifter	-21 766 475,40	-21 763 724,10	-24 777 125	-22 063 932,19	2 713 192,81
Realinvesteringsutgifter	-1 405 203,78	-814 063,30	-6 500 165	-739 223,06	5 760 941,94
Lån och övriga finans- investeringar	-59 723,00	-126 930,38	-285 399	-110 737,53	174 661,47
Summa utgifter	-83 731 609,37	-81 324 008,43	-96 745 355	-85 556 498,79	11 188 856,21
Anslag netto	-75 135 640,56	-72 378 790,36	-86 595 355	-76 003 030,12	10 592 324,88

5.2. SOCIALVÅRDSBYRÅN

5.2.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Arbetet med att stöda utvecklandet av den pedagogiska verksamheten inom barnomsorgen och att främja samarbetet mellan barnomsorgen och skolan fortsätter under år 2004.

Förverkligat: Under året har ett förslag till förundervisningsprogram för barnomsorgen i landskapet utarbetats. Förslaget remitterades i januari år 2005 till kommunerna för yttrande. Landskapsregeringens ambition är att programmet skall kunna fastställas före sommaren 2005.

Mål: Målsättningen för missbrukarvårdssamarbetsgruppen har varit att under året utveckla ett samarbete mellan ÅHS och den egentliga missbrukarvården vid avgiftningen av unga missbrukare.

Förverkligat: Kvaliteten i samarbetet följs upp årligen. Rutiner vid ÅHS:s akutmottagning respektive barn- och ungdomsavdelning för uppföljning av omhändertagandet av berusade alternativt drogpåverkade ungdomar under 18 år har upprättats.

Mål: En arbetsgrupp för planering av grundskolans drogundervisning i årskurs 4-9 skall kartlägga drogundervisningen i de åländska grundskolorna och utarbeta en plan för drogundervisningen, rekommendationer om undervisningsmaterial samt en modell för utvärdering.

Förverkligat: Arbetsgruppen, som bestod av bl.a. lärare, skolhälsovårdare, skolpsykolog och skolkurator, avslutade sitt arbete i oktober 2004. Deras rapport överfördes till utbildnings- och kulturavdelningen för att implementeras i grundskolans verksamhet.

Mål: En deltidsanställd projektledare skall fortsätta leda ett projekt inom ÅHS med mål att i ett tidigt skede upptäcka alkohol- och narkotikamissbruk och på så vis förebygga skador. Resultatet av arbetet skall formuleras i en alkoholskade förebyggande plan för ÅHS, innefattande även förebyggandet av skador som narkotikan kan ge upphov till.

Förverkligat: Projektledarens utredning och plan för alkohol- och drogförebyggande arbete inom ÅHS slutfördes under år 2005 och presenterades i mars 2005 i Åländsk utredningsserie nummer 2005:2.

Mål: Förverkligandet av det alkohol- och narkotikapolitiskaprogrammet år 2004 omfattar även kompetensutveckling, informationsverksamhet och åtgärder för att förändra attityder såsom riskreduceringskurser för ungdomar i gymnasialstadieåldern. Även åtgärder för att understöda kommuner för nätverksuppbyggnad och stöd till föräldrar skall vidtas.

Förverkligat: Kompetensutveckling, åtgärder för att förändra attityder bl.a. genom interaktiv pedagogik har vidtagits enligt det som resurserna medgivit. Folkhälsan startade ett projekt för att ge stöd till föräldrar sommaren 2004 i samarbete med landskapsregeringen.

Mål: Inom missbrukarvården anslogs medel med målsättningen att understöda kommunerna för nätverksuppbyggnad och stöd till föräldrar samt annan drogförebyggande och hälsofrämjande verksamhet på lokal nivå. Anslag upptogs även för en ungdomsbehandlartjänst i Mariehamns stad som även kan utnyttjas av de övriga kommunerna.

Förverkligat: Understöd beviljades Mariehamn stad även detta år för att trygga tillräckliga resurser för motivations- och behandlingsarbetet alla veckodagar i samband med avgiftning. Detta har främst skett genom att Mariehamns stad under året har haft en ungdomsbehandlare anställd, som även har bistått samtliga kommuner på Åland.

5.2.2. Ordnandet av socialvården i landskapet

Socialvårdsplanen för åren 2005-2008 antogs. Planen innehåller bland annat de centrala målen och anvisningarna för ordnandet av den kommunala socialvården. Genom att landskapsregeringen delger kommunerna sina mål och rekommendationer för verksamheten, bidrar landskapsregeringen till utvecklandet av socialvården i landskapet, samtidigt som man stödjer arbetet inom den sociala sektorn. Socialvårdsplanen innehåller även de

landskapsandelar som skall erläggas för socialvården samt en förteckning över anläggningsprojekten inom socialvården.

Landskapsregeringen beviljade landskapsandel 2005 för byggande av servicehus i Brändö och Kumlinge kommuner. Kommunalförbundet De Gamlas Hem fick genomföra en tillbyggnad av personalrum. Mariehamns stad fick andelar för att påbörja till- och ombyggnaden av barnskyddsanstalten Tallbacken samt nybyggnationen av daghemmet Blåbäret. Slutligen erhöll Ålands Omsorgsförbund medel för inköp av en fastighet att användas som dagcenter.

En dispens beviljades från behörighetskraven för yrkesutbildad personal inom socialvården.

5.2.3. Alkohol och narkotika

5.2.3.1. Alkohol- och narkotikapolitik

En politisk referensgrupp jämte en styrgrupp med uppdrag att förverkliga det alkohol- och narkotikapolitiska programmet för åren 2002-05 och att samordna alkohol- och narkotikapolitiska verksamheter, sammanträdde vid fyra tillfällen under året.

Projektledaren fortsatte arbetet med att utveckla det drogförebyggande arbetet inom ÅHS, se ovan under avsnitt 5.2.1. Utbildning för social-, hälso- och sjukvårdspersonal i motiverande samtalsmetodik ordnades för att förbättra deras kunskaper i att hjälpa människor att gå in i en förändringsprocess mot en sundare livsstil och ökad kontroll över sin hälsa.

En konflikthanteringskurs arrangerades för serveringspersonal och ordningsvakter inom ramen för restaurangprojektet. Kortfilmerna som blev resultat av Manustävling 2004 i grundskolans åk 8, som delfinansierades av landskapet, visades vid Nordisk Rusmedelskonferens på Färöarna i augusti.

Ekonomiskt stöd beviljades för kurs om avgiftning, alkoholfri skolavslutningsfest, riskreduceringskurs för närvårdarstuderande, ungdomssatsningen "Don't Drink and Drive", totalundersökningen 17 frågor om livet och föräldrautbildningen "Datamakt". En kommun beviljades understöd för utvecklandet av sitt drogförebyggande arbete.

Socialinspektören utsågs som representant i koordineringsgruppen för Finlands alkoholprogram 2004-2007.

Vid det möte som nordiska ministerrådet för narkotikafrågor (MR-Narko) hade i Isafjord på Island redovisades resultaten av de åländska undersökningarna inom ramen för "The Four Islands Project", ett projekt i vilket Island, Grönland, Färöarna och Åland ingår.

5.2.3.2. Alkoholservering

Landskapsregeringen beviljade serveringstillstånd enligt följande:

	Kontinuerliga tillstånd	Tillstånd för ut- vidgade server- ingsområden	Tillfälliga serverings- tillstånd	Avslag
A-rättigheter	12 (10)	5 (7)	11 (17)	1 (0)
B-rättigheter	8 (5)	2 (3)	9 (13)	0 (0)
C-rättigheter	9 (7)	4 (1)	8 (6)	1 (0)
Sammanlagt	29 (22)	11 (11)	28 (36)	2 (0)

Under året genomfördes 18 (21) inspektioner av serveringsställen. Några överträdelser av alkohollagstiftningen uppdagades inte (2). En kurs i konflikthantering ordnades för restaurangpersonal.

5.2.4. Stöd och bidrag

Landskapsregeringen utbetalade under året ersättning till kommunerna för 214 (211) moderskapsförpackningar samt för ekonomiskt stöd motsvarande 39 förpackningar i de fall föräldrar i stället valde kontanter. Vidare utbetalades adoptionsbidrag för två adoptiöner om sammanlagt 7.500 euro.

Konstaterades att den del av konsumentprisindex för Åland som motsvarar de varor och tjänster som täcks med utkomststödets grunddel har sjunkit med 0,8 % mellan december månad år 2002 och december månad år 2003, varför grunddelen inte justerades för år 2004. Två personer med diagnosen fibromyalgi beviljades utkomstskydd under året.

Bostads- och barnbidragsärenden sköttes av folkpensionsanstalten i enlighet med ingånget avtal. Anstalten gav 549 (414) bostadsbidragsbeslut och 474 (450) barnbidragsbeslut.

5.2.5. Handikapprådet

Handikapprådet har behandlat en rad olika frågor angående samhällets fysiska och ekonomiska tillgänglighet. Rådet har påpekat brister till olika instanser när det gäller funktionshindrades möjlighet att röra sig i samhället. Handikapprådet överlämnade under året det reviderade målprogrammet och handlingsplanen för handikappolitiken i landskapet Åland.

5.2.6. Klient- och patientombudsmannens verksamhet

Under år 2002 inrättade landskapsstyrelsen en tjänst som klient- och patientombudsman. Verksamhetsområdet omfattade till en början enbart hälso- och sjukvård, men utvidgades från och med den 1 december 2003 till att omfatta även socialtjänsten. Ombudsmannen bistår både klienter och patienter vid klagomål och förfrågningar, samt för att lämna information m.m.

Under året emottog ombudsmannen 187 (118) ärenden som rörde hälso- och sjukvården, och 32 (14) ärenden inom socialvården. De ärenden där patienter/anhöriga begärt hjälp med skriftlig anmälan/anmärkning har patientombudsmannen bistått. Många av ärendena har inneburit att bistå patienter vid kontakt med patientförsäkringscentralen i ärenden om utdragna behandlingar utan tydlig diagnos, felaktig diagnos, behandlings- eller vårdskada. Inom socialvården har ärenden med anknytning till vårdnad och underhåll respektive utkomststöd varit mest representerade. Ombudsmannen har även informerat om klientens och patientens ställning och rättigheter vid flera tillfällen.

En närmare redogörelse för ombudsmannens verksamhet under år 2004 återfinns under adress <http://www.ls.aland.fi/socialomiljo/klientpatient.pbs>.

5.3. HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSBYRÅN

5.3.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Upphandla ett nytt femårskontrakt för ambulanshelikoptertjänster.

Förverkligat: Efter en på grund av implementeringen av nya strängare säkerhetsbestämmelser komplicerad upphandlingsprocess tecknades ett nytt femårskontrakt i början av år 2005 med Skärgårdshavets Helikoptertjänst Ab.

Mål: Utvärdera vårdkedjorna och serviceutbudet inom barn- och ungdomshälsovården samt företagshälsovården.

Delvis förverkligat: En tjänstemannaarbetsgrupp har granskat barn- och ungdomshälsovården och ger ut sin rapport under våren 2005.

Tillsyn och granskning av företagshälsovården i den utsträckning som planerades kan endast ske på med stöd av rikslagstiftning och utan den länge planerade överenskommelseförordningen har landskapsregeringen inte behörighet att utföra en sådan granskning. Projektet är därför uppskjutet till senare.

Mål: En fortsatt utvärdering av vårdkedjan inom äldreomsorgen med tonvikt på att utreda behoven och förutsättningarna för att involvera de olika instanserna och servicenivåerna i ett gemensamt datasystem, att utvärdera den tillgängliga programvaran och skapa betingelser för en upphandling inklusive stödfunktioner och utbildning.

Förverkligat: Arbetsgruppens rapport färdigställs under våren 2005. Datasystemet RAVA har utvärderats, införskaffats och introducerats och utbildning av användarna genomförts.

Mål: Tillsätta en ny rehabiliteringssamarbetskommission för en tvåårsperiod och för verksamhet enligt tidigare riktlinjer, utbyte av information mellan de deltagande instanserna och samordning av rehabiliterings- /habiliteringsverksamheten i landskapet.

Delvis förverkligat: Under året sammanträdde kommissionen en gång.

Mål: Tillsammans med ÅHS utarbeta ett beslutsunderlag för en organisatorisk vidareutveckling av den offentliga hälso- och sjukvården.

Delvis förverkligat: Inom ÅHS pågår en långsiktig process med utredning av delfunktioner, bl.a. en produktivitetsundersökning. Utveckling av formaliserade samarbetsformer på tjänstemannanivå mellan landskapsregeringen och ÅHS pågår.

Mål: Bringa i kraft en överenskommelseförordning om förvaltningen inom områden av hälso- och sjukvården där rikslagstiftningen gäller också på Åland.

Ej förverkligat: Ärendet togs upp för förnyad behandling i slutet av året vid konsultationer med justitieministeriet. Förutsättningar för att få överenskommelseförordningen i kraft under år 2005 bedöms föreligga.

5.3.2. Utbildning och information

Byråns personal arrangerade möten och seminarier och föreläste på olika nivåer inom hälso- och sjukvårdens institutioner i landskapet. Dessutom deltog byrån som medarrangör vid flera utbildningsdagar. Teman som behandlades under året var bl.a.

- en grundkurs i RAVATM systemet
- "De osynliga barnen", om preventivt arbete med barn till psykiskt sjuka föräldrar

- de nya hälsokriterierna för körkort samt villkorade körkort
- "Hälsa i skolan", seminarium kring och presentation av en riksomfattande utredning om elevers självupplevda hälsa, där åländska skolor deltog
- lagstiftningen om smittsamma sjukdomar

Inom NÅVÅ-samarbetet med de tvåspråkiga rikslänen ordnades inom ramen för det sista året i ett treårigt projekt med fokus på barns och ungdomars hälsa, möten och seminarier kring dels förebyggandet av familjevåld och problem i parförhållanden, dels skolan och skolmiljön. Med samma inriktning fortsattes uppbyggnaden av ett tvärfackligt nätverk i Svenskfinland och Åland med intressenter i barn- och ungdomshälsa. Deltagarna kommer från social- och hälsovård, kommunalt ungdomsarbete, polis, skola och kyrka och ideella organisationer. Byrån deltog i färdigställandet av Nordisk medicinsk statistisk kommittés (NOMESKO:s) årspublikation "Helsestatistik for de nordiske lande 2002" och agerade värd för redaktionskommitténs sammarmöte.

5.3.3. Rehabiliteringssamarbetskommissionen

Kommissionen sammanträdde en gång under året. Under mötet behandlades den av FPA utbetalade rehabiliteringspenningen för unga.

5.3.4. Förtroenderådet

Förtroenderådet har under mandatperioden i stort följt de verksamhetsformer som tidigare fastställts så att rådet på basen av initiativ/klagomål från klienter/patienter/personal eller genom eget initiativ behandlat och utrett frågor i anslutning till vården eller den sociala servicen. En del av ärendena har föranlett framställningar till berörd enhet eller myndighet. Rådet har gett utlåtande om ÅHS-arbetsgruppens rapport och följt upp framställning inom klientlagstiftningen.

Rådet har under mandatperioden behandlat flera frågor gällande äldrevården/omsorgen, rätten till färdtjänst i kommunerna, tillstånd till invalidparkering, datasäkerheten inom ÅHS, patientinformation om datortomografi, avgifter för B-intyg vid primär- respektive specialistsjukvården, rätt till dialys för patienter som temporärt vistas på Åland, stängning av lungavdelningen, stöd för installation av hiss, ansvaret för uppföljning av patienter.

5.4. MILJÖMEDICINSKA BYRÅN

5.4.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: För att trygga livsmedelssäkerheten genomföra övervakningsprogram av främmande ämnen i livsmedel, bl.a. rester av läkemedel och bekämpningsmedel.

Förverkligat: Övervakningsprogrammet är genomfört.

Mål: Utredda behovet av en lokal destruktionsanläggning för högriskavfall.

Förverkligat: Utredningen påbörjades och fortgår.

Mål: Utökat samarbete med miljöbyrån och jordbruksbyrån, integrering av uppgifter som direkt följer av EG-regelverket.

Förverkligat: Samarbetet påbörjades och fortgår.

Mål: Arbetet med förverkligandet av samordningen av miljöhälsovården fortgår.

Förverkligat: Arbetet fortgår.

5.4.2. Allmänt

Planen för miljöhälsovården inom ÅHS antogs för år 2004. Arbetet gällande samordning av miljöhälsovårdens uppgifter vid landskapsregeringen och Ålands hälso- och sjukvård fortsatte gällande strategisk planering, myndighetsutövning och laboratorietjänster. En kurs för vattenverksskötare har anordnats.

5.4.3. Djursjukdomar och livsmedel

Konstaterades ett nytt fall och ett återfall av fisksjukdomen VHS. VHS är en sjukdom som sprider sig lätt och bör bekämpas. VHS-utbrotten har resulterat i att hela Åland jämte vattenområden bildar ett restriktionsområde, lagstiftningen reviderades under året. Sjukdomsövervakningen gällande samtliga fiskodlingar har hållits på en hög nivå. Landskapsregeringen har varit representerad i arbetsgruppen för utvecklandet av vattenbruksregister samt i en uppföljningsgrupp för strategin fiskhälsa. Lagstiftningen gällande hushållsvatten har reviderats. Animaliskt högriskavfall har transporterats från Åland till fastlandet för destruktion. Utredningen om behovet av en lokal destruktionsanläggning för hantering av animaliskt riskavfall inleddes. Utlåtanden har givits beträffande godkännande av komposteringsmetoder med beaktande av de krav som biproduktförordningen (EG 1774/00) om hälsobestämmelser gällande animaliska biprodukter ställer.

Undersökning av främmande ämnen i livsmedel har intensifierats och landskapsregeringen har deltagit i det nationella övervakningsprogrammet.

5.4.4. Djurskydd

Djurskyddslagstiftningen har reviderats. Uppdragsgivaren har påförts ansvar för att anställda/anlitade personer fått adekvata djurskötselanvisningar. Djurskyddsarbetet har till stor del bestått av information om gällande djurskyddsbestämmelser och rådgivning som skett i samband med inspektionsverksamhet.

Sammanlagt har drygt 40 djurskyddsinspektioner utförts. Två fall har föranlett rättslig behandling.

5.4.5. EU-ärenden

Implementering av 30 direktiv behandlades och överfördes till lagberedningen för lagstiftningsåtgärder.

Badvattenrapporteringen har omfattat 24 EU-badstränder på Åland. Under badsäsongen har 4 vattenprov tagits vid 17 stränder och 6 vattenprov tagits vid 7 stränder, 9 parametrar har undersökts.

5.5. MILJÖBYRÅN

5.5.1. Allmän miljövard

5.5.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: På miljöområdet är kraven på EU-anpassning fortsatt stora. Arbetet med att genomföra ett flertal direktiv måste fortsatt göras under år 2004.

Förverkligat: EG-arbetet har varit inriktat på flera stora direktiv, i första hand direktivet om handel med utsläppsätter, ramvattendirektivet och direktiven om allmänhetens tillgång till miljöinformation och allmänhetens deltagande i utarbetandet av vissa planer och program avseende miljön. Det förstnämnda har även innefattat en dialog med riksmyndigheterna om fördelning av Finlands utsläppsätter och ett avtal om fördelningen.

Ytterligare tre direktiv har behandlats. Landskapsregeringen har tagit ställning till tre förslag till nya EG-direktiv. Sammanlagt tre rapporter har lämnats till kommissionen och tre notifieringar har gjorts.

Mål: Arbetet med en bättre miljöanpassning av landskapsregeringens allmänna förvaltning, underlydande myndigheter och institutioner fortsätter.

Förverkligat: Under året antogs en delvis reviderad miljöpolicy, detaljerade mål och en ny organisationsstruktur, en miljöhandlingsplan för 2004 och en miljöredovisning för 2003. Dessutom har utbildning ordnats för bl.a. landskapsregeringen och avdelningscheferna.

5.5.1.2. Allmänt

Sammanlagt tre landskapsförordningar har beretts av miljöbyrån. Anvisningar för borrning i berg har utarbetats och varit på remiss till kommuner m.fl. Ett utlåtande har givits till riksdagens finansutskott om accislagstiftning på dryckesförpackningar, ett till miljöministeriet över ett Östersjöprogram och ett till JO. Under året har i samarbete med bl.a. miljömedicinska byrån ett arbete pågått om möjligheter att samorganisera miljö- och hälsovårdsförvaltningen. Landskapsregeringsledamoten och fem tjänstemän besökte miljöministeriet och miljöministern under våren. En grupp från riksmyndigheterna besökte Åland för att fira 10-årsjubileet av MKB-konventionen. Agenda 21-kontoret har delfinansierats av landskapsregeringen.

5.5.1.3. Internationellt miljöarbete

Landskapsregeringen deltog i ett nordiskt miljöministermöte och två möten i nordiska miljötjänstemannagruppen. Landskapsregeringen deltog i Finlands delegation på Helcommötet i mars. Inför mötet godkände landskapsregeringen fyra nya rekommendationer. Ett utlåtande har givits till kommunikationsministeriet om en konvention om ballastvatten.

5.5.2. Naturvården

5.5.2.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Sträva efter att skötselåtgärderna inom naturreservaten i så stor utsträckning som möjligt handhas av arbetskraft i regionerna.

Förverkligat: Landskapsregeringen har fortsatt att anlita personer bosatta på orten som hjälp vid övervakning och skötsel av naturreservat samt för restaurering av kulturbiotoper inom dessa.

5.5.2.2. Allmänt

Tillsyn enligt naturvårdslagen som ankommer på landskapsregeringen har i huvudsak utförts genom att markanvändning som anmälts enligt naturvårdslagen och annan lagstiftning har handlagts. Antalet anmälda skogsbruksåtgärder som behandlats av miljöbyrån framgår under skogsbruksbyråns berättelser. Under året har äldre reservatsbeslut bearbetats för att göras tillgängliga på landskapsregeringens hemsida. Landskapsregeringens namnbyte har medfört att skyltar i reservaten ändrats eller förnyats. Naturreservat respektive naturminnen i landskapet framgår av *bilaga 15*.

Landskapsregeringen deltog som föregående år i Världsnaturfondens skyddsprogram för havsörnen i Östersjön och skyddsprogrammet för gråsälén i Östersjön. Antalet flygga

örningar var lägre än föregående år, 52 st. Havsörnsbeståndets utveckling i landskapet framgår av *bilaga 15*. Antalet gråsäl som räknades i åländska vatten något fler än föregående år, ca 5.000 st. Under året har inventeringen av hasselsnok redovisats. Landskapsregeringens påbörjade femåriga undersökning av i landskapet fridlysta fjärilar och deras värdväxter har under året framskridit.

Under året har utbetalts en ersättning för skador orsakade av särskilt skyddsvärd art enligt LL om naturvård. Landskapsregeringen har under året understött två landskapsvårdsprojekt som syftat till ståndsättning av hagmarker. Två projekt som beviljades stöd 2003 har slutförts och redovisats under 2004. Under året har nya riktlinjer för bidraget fastställts. Bidraget ges till sådana projekt som inte omfattar tomtmark och som inte uppfyller villkoren för att få EU:s miljöstöd.

Landskapsregeringen har under året förvärvat ett landområde på Brunnskär i Kökar i syfte att införlivas i Idö naturreservat som ett led i genomförande av Natura 2000 programmet. Ett naturvårdsavtal på 30 år har tecknats för ett område i Gottby i Jomala där det förekommer rikligt av en enligt naturvårdslagen och EU:s Natura 2000 program särskilt skyddsvärd orkidé (Guckusko). Värderingar och förhandlingar om intrångsersättning har under året förts med flera markägare till Natura 2000 områden. Inom Ålands Natura 2000 program finns ett 50-tal privatägda vatten- och landområden (skiften).

5.5.2.3 Naturvårdens fältarbeten

Drygt 500 personer blev guidade av Björkörs tillsyningsman under året. Den årliga slåtten i lövängar inom reservaten har utförts med tillfällig personal. Större röjningar av igenväxta partier har under årets utförs på Idö i Kökar, på Höckböle i Geta och på Ramsholmen i Jomala. Under året har flera hundra träd hamlats inom Nåtö naturreservat.

Byggnaderna på reservaten har underhållits. På Björkör har en bod och rökbastun fått helt nya tak och mangårdsbyggnadens skorstenar har reparerats. Under året har tjänstebåten från 1970-talet ersatts av en ny 5,5 meter lång öppen aluminiumbåt av märket Faster.

5.5.3. Vattenvård och avloppsvattenbehandling

5.5.3.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Utsläppen av näringsämnen och andra miljöförorenande ämnen måste fortsatt minska. Det avgörande är dock att få verksamhetsidkarna att självmant vidta de nödvändiga miljöskyddsåtgärderna.

Förverkligat: Under året inleddes arbetet med ett övergripande miljöhandlingsprogram. Det beslöts att handlingsprogrammet för vattenvården skulle inarbetas i detta program. Arbetet var tidskrävande, vilket medförde att programmet inte hann antas under året. Se även under 5.5.5.

Mål: Ett årligt vattenövervakningsprogram genomförs främst av Ålands miljölaboratorium med syfte att ge en sammanhängande och heltäckande översikt av vattenmiljöns tillstånd i hela det åländska havsområdet inklusive de inre vikarna samt de viktigaste vattentäkterna. I uppdragen ingår att undersöka vattenkvaliteten i skärgården och i sjöar med tonvikt på övergödningen. Det innefattar undersökningar av kemiskfysikalisk vattenkvalitet, bottenfauna och alger inklusive förekomsten av giftalger samt att mäta belastningen av näringsämnen från luften och diken.

Förverkligat: Ett program genomfördes enligt planerna. Samarbetet med Husö för denna del av undersökningarna utvecklades ytterligare. Se även under 5.5.6.

Mål: Arbetet fortsätter med de undersökningar av kustvatten, sjöar och grundvatten som måste göras enligt EG:s ramvattendirektiv. Till arbetet under år 2004 hör att slutföra typindelningen av sjöar och kustvatten och att ta fram ett första förslag till klassificering av de olika vattentyperna. Arbetet koordineras med motsvarande arbete i riket och i Sverige. Vidare skall ett register över skyddade områden upprättas och en ekonomisk analys av vattenanvändningen genomföras.

Förverkligat: Arbetet fortsatte i stort enligt planerna. Arbetet koordinerades med motsvarande arbete i riket och i Sverige. En karakterisering av avrinningsdistriktet inklusive ett förslag till typindelning och en ekonomisk analys av vattenanvändningen genomfördes. Underlag till klassificering togs fram inom ramen för vattenövervakningen och vid undersökningar vid Husö biologiska station

Mål: Samarbetet med forskningsinstanser för att få underlag för förslag till kostnadseffektiva vattenskyddsåtgärder fortsätter. En viktig instans är Husö biologiska station. Ett bredare forskningssamarbete pågår även med ett tiotal forskningsinstanser i Finland där bl.a. vattenströmning undersöks.

Förverkligat: Ett Interreg III A projekt kallat BEVIS inleddes med syfte att ta fram matematiska vattenkvalitetsmodeller för den åländska skärgården. Med modellen skall det vara möjligt att i förväg utvärdera olika åtgärdsprogram för att förbättra vattenkvaliteten. Man skall kunna klargöra lokala och regionala åtgärders betydelse jämfört med åtgärder som genomförs på andra platser och vilka som är de mest effektiva åtgärderna. Till projektansvarig utsågs Husö biologiska station. Ytterligare två Interreg III A-vattenprojekt stöds av landskapsregeringen. Det årliga samarbetsavtalet med Husö biologiska station innehöll uppdrag att kartera vattenväxter.

Mål: Sammanställa information om den övervakning och forskning som genomförs och presentera den på ett lättillgängligt och stimulerande sätt för allmänheten bland annat på Internet.

Förverkligat: Under året sammanställdes resultat från en större kartering av vattenkvaliteten runt hela den åländska skärgården och presenterades på landskapsregeringens hemsida. De undersökningar som beställts av Husö biologiska station presenterades för massmedia

Mål: Ägna uppmärksamhet åt de miljöproblem som hänger samman med fartygstrafiken genom den åländska skärgården.

Förverkligat: Fartygstrafikens miljöproblem har uppmärksamats i arbetet med miljöhandlingsprogrammet. Inom ramen för Interreg-projektet BEVIS genomfördes specialstudier inom ett tätt trafikerat område vilket gör det möjligt att närmare klargöra trafikens betydelse för vattenströmmar och vattenkvalitet.

Mål: Ansträngningarna för att förbättra behandlingen av avloppsvatten fortsätter bland annat genom att stöda avledandet av avloppsvatten från Finström, Sund, Saltvik och Hammarland till Lotsbroverket i Mariehamn samt om- och tillbyggnaden av Lotsbroverket.

Förverkligat: Landskapsregeringen har arbetat för att Lotsbroprojektet inklusive överföringsledningar från norra Åland skall genomföras. Ett avtal mellan staden, Jomala, Lemlands, och Hammarlands kommuner och Norra Ålands Avloppsvatten Ab om anslutningen till Lotsbro-verket förhandlades fram under året. Efter det att avtalet undertecknats av samtliga avtalsparter avser landskapsregeringen att bevilja bidrag för projektet.

Mål: Landskapsregeringen planerar att anta skärpta krav för avloppsvattenbehandling i enskilda avloppsanläggningar och kommer att utreda de ekonomiska konsekvenserna av detta.

Förverkligat: Landskapsregeringen har genom förordning (38/2004) antagit nya krav på avloppslösningar för enskilda hushåll. Enligt de nya kraven skall

- fosforreduktionen vara minst 80 %
- kvävereduktionen vara minst 40 %
- reduktionen av organiska ämnen vara minst 90 %

Reningsgraden beräknas utgående från den beräknade belastningen från helt orenat avloppsvatten. Målsättningen är att minst 50 % av fosfor i avloppsvattnet skall kunna återvinnas. Hus som får byggnadslov efter 1.1.2005 och som har enskilt avlopp måste omedelbart uppfylla de nya skärpta kraven. När man ansöker om byggnadslov skall man redogöra för den planerade avloppslösningen.

För befintliga hus gäller två olika datum. De fastigheter, som inte uppfyller de krav som gällde för nybyggnad fram till 1.1.2005, måste uppfylla de nya skärpta kraven före 1.1.2008 medan de fastigheter som har någon form av infiltrations- eller markbäddsanläggning får en tidsfrist till 1.1.2014.

5.5.3.2 Finansieringsstöd för vatten- och avloppsåtgärder

Anslaget för vatten- och avloppsåtgärder, 440.000 euro, har i överensstämmelse med budgeten för år 2004 i sin helhet reserverats för Lotsbroprojektet inklusive överföringsledningar från norra Åland.

Under året har utbetalats sammanlagt 308.189 euro för 34 avloppsprojekt för vilka beviljades bidrag under åren 2000 till 2003.

5.5.4. Avfallshantering

5.5.4.1. Allmänt

Kommunerna har enligt renhållningslagen det primära ansvaret för att målsättningen för avfallshanteringen uppnås. Landskapsregeringen har det övergripande ansvaret. Det har varit landskapsregeringens förhoppning att det kommunala samarbetet skall utvecklas så att kommunerna kan enas om en gemensam avfallsstrategi. För närvarande sköts det kommunala samarbetet genom Ålands Problemavfall Ab och kommunalförbundet för Ålands Miljöservice.

Avfallsdeponierna i kommunerna, undantaget deponien vid Svinryggen, har stängts av miljöskäl. Avfall som måste deponeras körs bort ifrån landskapet. Erfarenheterna av avfallstransporterna under de närmaste åren till deponier utanför Åland kommer att visa om vi kan klara oss utan en egen deponeringsanläggning.

I enlighet med landskapsförordningen om deponering av avfall får biologiskt nedbrytbart avfall inte deponeras fr.o.m. 1.1.2005. En komposteringsanläggning för behandling av biologiskt avfall har igångkörts genom ett privat bolag. Landskapsregeringen har beviljat stöd för anläggningen, sammanlagt 320.419 euro. Kommunerna har beviljats stöd för inköp av sammanlagt 165 komposteringskärl för hemkompostering av hushållens matavfall.

Landskapsregeringen har avtalat med Ålands statistik- och utredningsbyrå om fortlopande insamling och sammanställning av åländsk avfallsstatistik.

Ålands rapport om förpackningar och återvinning av förpackningsavfall under år 2003 har översänts till Europeiska kommissionen.

5.5.4.2. Finansieringsstöd för avfallshantering

Under året har landskapsregeringen utgående från 20 ansökningar beviljat bidrag på sammanlagt 294.664 euro enligt följande:

- Ålands Problemavfall Ab	59.000 €	investeringar och verksamhet
- Ålandskomposten Ab	185.869 €	komposteringsanläggning (tilläggsstöd)
- Kommunerna	10.664 €	stöd för hemkompostering
- Kommunerna	11.541 €	stöd för återvinningsstationer
- Övriga	27.590 €	bl.a. stöd för Emmaus verksamhet

5.5.5. Miljötillsynen

5.5.5.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: För att tillsynen skall kunna anses vara effektiv upptas anslag för att säkerställa tillräckliga personalresurser för miljötillsynen.

Förverkligat: Under året har ungefär två och en halv helårstjänster funnits för den direkta miljötillsynen, men behovet har varit större.

5.5.5.2. Allmänt

Landskapsregeringen har fattat 250 beslut i tillsynsärenden varav bl.a. 31 utåtanden till miljöprövningsnämnden över tillståndsansökan, 82 beslut om börning i berg, 21 om avfall, 17 om reningsverk, 11 om stallgödsel, 11 om muddringar, 10 om djurgårdar, 9 om undantag enligt fartygsavfallslagen, 8 om bevattnings. Dessutom har 37 inspektionsprotokoll upprättats och 27 brev skickats i olika tillsynsärenden.

5.5.6. Ålands miljölaboratorium

Vattenövervakningen genomfördes i enlighet med ett övervakningsprogram som uppgjorts i samråd med miljöbyrån. Totalt analyserades 4.276 (3.998) prov vilket innebar 14.288 (14.036) analyser. Provtagningar har under perioden april till december utförts varannan vecka på provplatser belägna i Mariehamn, Lemland, Föglö, Sottunga, Kumlinge, Brändö, Vårdö och Lumparland. Under juli-augusti besöktes vid tre olika tillfällen 90 st s.k. Ål-provplatser utspridda runt Åland. Analysresultaten från ett antal av dessa presenteras årligen på miljöbyråns hemsida. Syftet med provtagningarna är att kunna påvisa tidstrender i de undersökta skärgårdsområdena. Undersökningar har utförts både från is och vid öppet vatten i ett antal vikar och djupgröpar för att följa med syresituationen, salthalten och näringsämnen i dessa. Förhållandena i Vargsundet-Ösundet, med minskad salthalt, följdes upp. Prov har tagits från alla dricksvattentäkter och från ett antal sjöar och träsk vars vatten utnyttjas för bevattnings. För att bedöma belastningen från olika typer av markområden har noggranna flödesmätningar och näringsämnesanalyser utförts i ett antal utfallsdiken. Bottenfaunans storlek och artsammansättning samt sedimentens kvalitet analyserades på prov från både hav och sjöar. Mikroskopiska alger har bestämts och laboratoriet har informerat allmänheten på miljöbyråns hemsida om förekomsten av blågröna alger i olika vattenområden. Laboratoriet deltog i den landsomfattande algkarteringen och rapporterade resultaten till Finlands miljöcentral varje vecka under sommaren.

Mot fastställda avgifter har laboratoriet utfört provtagningar och analyser på prov från kommunala avloppsreningsverk, avfallsdeponier, kompostfält, recipienter och vattentäkter samt deltagit i ett Interregprojekt gällande undersökningar för effektiva vattenskydds-

åtgärder. Etthundratjugonio prov av hushållsvatten från allmänheten, företag och vattenbolag analyserades.

5.6. ÅLANDS MILJÖPRÖVNINGSNÄMND

Ålands miljöprövningsnämnd är en tillståndsmyndighet enligt landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd och behandlar sedan 1 juli 2001 ansökningar om tillstånd enligt vattenlagen för landskapet Åland, landskapslagen om renhållning och förläggningstillstånd enligt landskapslagen om hälsovården. Under året inkom 52 (72) ärenden och 35 (44) ärenden avgjordes. Miljöprövningsnämnden har även under året avgett 6 utlåtanden till Ålands förvaltningsdomstol, 2 utlåtande till Högsta förvaltningsdomstolen, 2 utlåtanden till Ålands landskapsregering. Ålands miljöprövningsnämnd har under året besvärat sig till Högsta förvaltningsdomstolen över 2 beslut från Ålands förvaltningsdomstol samt avgett 5 genmälen till Högsta förvaltningsdomstolen.

6. Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

6.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

Landskapets utbildnings- och kulturavdelning har ett övergripande tillsyns- och utbildningsansvar för all utbildning och kultur som bedrivs i offentlig regi på Åland. Landskapsregeringens uppgift är att tillse att det är möjligt för skolorna att uppnå den i lagar och läroplaner angivna målsättningen att alla elever och studerande i landskapet skall erhålla möjligheter till en likvärdig allmänbildande grundutbildning och förutsättningar för fortsatta studier och godtagbara utbildningsalternativ på gymnasialstadienivå.

6.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Att fortsätta utvecklandet av grundskolans och gymnasialstadiets undervisning i matematik.

Förverkligat: Inlärningsresultat i matematik har utvärderats både lokalt och nationellt. För utvärdering av matematikundervisningen har ett diagnosmaterial införskaffats med fri kopieringsrätt för de åländska skolorna.

Mål: Att utveckla ett läromedel i Ålands historia och självstyrelse för grundskolan.

Förverkligat: En kommitté med uppdrag att bistå vid produktionen av läromedel i hembygds kunskap, samhällslära och historia har under året arbetat fram underlag för produktionen.

Mål: Att fortsätta utvecklandet av gymnasialstadiets läroplansgrunder.

Förverkligat: Landskapsregeringen fastställde i december 2004 läroplansgrunder för utbildning på gymnasialstadiet.

Mål: Att fortsätta utvecklandet av nätbaserad distansutbildning.

Förverkligat: Den 4 februari 2004 tillsatte landskapsregeringen en kommitté för att leda och samordna utvecklingen av den nätbaserade undervisningen i landskapet.

Mål: Att fortsätta utredningen av skolfartygsfrågan.

Förverkligat: Under året utreddes förutsättningarna att använda landskapets landsvägsfärjor, speciellt Viggen, både i trafik och som skolfartyg. Samverkan mellan de två funktionerna visade sig inte vara ändamålsenlig.

6.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2002	Bokslut 2003	Tillgängliga medel 2004	Bokslut 2004	Avvikelse
Summa inkomster	2 749 968,15	2 580 151,49	3 801 867	2 482 397,70	-1 319 469,30
Konsumtionsutgifter	-27 557 201,00	-26 474 154,63	-28 575 142	-26 868 467,46	1 706 674,54
Överföringsutgifter	-22 570 921,21	-21 925 446,71	-20 752 063	-19 135 170,43	1 616 892,57
Realinvesteringsutgifter	-887 288,60	-1 555 841,53	-7 490 566	-4 322 895,86	3 167 670,14
Lån och övriga finansinvesteringar	-33 302,75	-69 569,00	-169 410	-78 183,00	91 227,00
Summa utgifter	-51 048 713,56	-50 025 011,87	-56 987 181	-50 404 716,75	6 582 464,25
Anslag netto	-48 298 745,41	-47 444 860,38	-53 185 314	-47 922 319,05	5 262 994,95

6.1.3. Nordiskt samarbete

Representanter inom det nordiska samarbetet

MR-U	Nordiska ministerrådet - utbildning	Lars Selander
MR-K	Nordiska ministerrådet - kultur	Lars Selander
ÅK-U	Åmbetsmannakommittén - utbildning	Yvonne Eliasson
ÅK-K	Åmbetsmannakommittén - kultur	Jan-Ole Lönnblad
NKF	Nordiska kulturfonden	Gun Carlson
NSS	Nordiskt skolsamarbete	Elisabeth Storfors
FOVU	Folkbildning och Vuxenundervisning	Monica Nordqvist
	Nordiska skolbyggnader	Stina Colérus
HÖGUT	Ledningsgrupp för högre utbildning	Agneta Eriksson-Granskog
IT-Policy	IT-policygruppen	Gösta Helander
NIFS	Nordisk Institut för sjö rätt	Agneta Eriksson-Granskog
NSR	Nordens språkråd	Gyrid Högman
ABM	Arkiv, bibliotek och museer	Magnus Elfwendahl
NOMUS	Nordisk musikkommitté	Marcus Boman
Nordscen	(tidigare Teater och dans i Norden)	Tom Blomberg
NORDBOK	Nordisk bibliotekskommitté	Suzanne Donner
NUK	Nordisk ungdomskommitté	Alfons Röblom
BUK	Styrningsgruppen för barn- och ungdomskultur	Yvonne Törneröos
NIFCA	Nordic Institute for Contemporary Art	Rita Jokiranta
Ars baltica	Östersjöorganisationen för kulturellt samarbete	Kulturdelegationen
B7	Baltic seven, People to people working group	-
NIFIN	Nordens institut i Finland	Britt-Inger Wahe
NAPA	Nordens institut på Grönland	Ulrika Lind
NOREY	Nordens Hus i Reykjavik	Lotta Marshall

6.1.3.1. MR-U och ÅK-U

De nordiska utbildnings- och forskningsministrarna beslöt under året att den nordiska studiestödsgruppen skall få fortsatt mandat att arbeta vidare för att minska gränshindren i Norden på studiestödsområdet och att gruppen skall avlägga en årlig rapport med åtgärdsprogram till MR-U.

MR-U undertecknade också en ny nordisk gymnasieöverenskommelse: Gymnasiestudier i Norden.

Ett nytt område, yrkesutbildningssamarbete i Norden, presenterades i rapportform (Köpenhamnsprocessen) för ministrarna. Den antecknades till kännedom med beslut om att de förslag som framläggs i rapporten skall skrivas in i MRU's strategiprogram för 2005-2007.

MR-U undertecknade även en ny nordisk deklaration om erkännande av bevis avseende högre utbildning. Den ersätter Nordiska ministerrådets beslut från 1975 om nordisk tentamensgiltighet (det s.k. Sigtunaavtalet). Deklarationen skall fungera som ett verktyg för ömsesidigt erkännande inom högre utbildning i Norden och ta utgångspunkt i Konventionen om erkännande av högre utbildning i Europaregionen ("Lissabonkonventionen").

ÅSUBs direktör Bjarne Lindström, som av MR-Näring givits uppdraget att utarbeta ett förslag till nordiskt innovationspolitiskt samarbetsprogram 2005 - 2010, presenterade sin rapport för MR-U 9 juni i Reykjavik. MR-U beslöt att uppdra åt generalsekreteraren Per Unckel att i samverkan med MR-U/MR- N utveckla en gemensam hållning mellan forskning och innovation i NORIA, utarbetad av ÅAs rektor Gustav Björkstrand.

De tre självstyrande områdena kommer att få varsin observatörsplats i det nya forumet NORDFORSK.

6.1.3.2 NSS

NSS har under året behandlat följande ärenden med speciell anknytning till åländska intresseområden.

NSS slutförde under året en utvärdering av gymnasieavtalet. I utvärderingsgruppen hade Åland en egen plats och representerade samtliga självstyrande områden. Med utgångspunkt i utvärderingen reviderades gymnasieavtalet. Arbetet med avtalet slutfördes under år 2004 och har skrivits på av alla de nordiska länderna.

NSS slutförde dessutom en jämförelse av yrkesutbildningen inom fyra olika yrkesgrupper i de nordiska länderna. Åland hade en egen representant i arbetsgruppen. Jämförelsen gjordes i anslutning till den s.k. Köpenhamnsprocessen i EU som syftar till att jämställa yrkesutbildning på gymnasialstadienivå i de europeiska länderna.

6.1.3.3. SVL

Styrgruppen för Vuxnas Lärande, SVL, har under året slutfört omorganiseringen av sin verksamhet och arbetat utgående från nya riktlinjer för det framtida nordiska samarbetet om vuxnas lärande.

SVL har slutfört avvecklingen av Nordens Folkliga Akademi, NFA, och beslutat

- att FOVU Dialog nedläggs som egen tidskrift
- att internationella nyhetsbrevet upphör
- att webbadressen Dialogweb.net upprätthålls tillsvidare, men på sikt bör webbadressen få ett nytt namn som förknippas med vuxnas lärande
- att Idun.net upphör som informationsportal i nuvarande form
- att val av ny teknisk plattform överläts till NVL
- att NFA:s bibliotek placeras vid Linköpings universitet

SVL har inviterat intressemiljöerna till möte för att diskutera insatsområden för år 2005. För att möjliggöra startandet av Nätverket för Vuxnas Lärande, NVL, har styrgruppen gett i uppdrag åt Centrum för Flexibelt Lärande att anställa en person under hösten -04.

För det framtida nordiska samarbetet har Nätverk för Vuxnas Lärande (NVL) etablerats, som en samordnande enhet/knutpunkt. NVL skall fånga upp nationella idéer och initiera nya förslag på områden där det är naturligt att samarbeta på nordisk nivå. I NVL:s mandat ingår också att följa och analysera utvecklingen av vuxnas lärande på nordisk nivå men också i de enskilda länderna. Verksamheten leds av en huvudkoordinator på heltid och en deltidsanställd koordinator för vart och ett av de övriga länderna. För respektive självstyrt område finns en kontaktperson.

Medel har beviljats för nätverkssamarbetet "Vuxenutbildning för hållbar utveckling i länderna runt Östersjön" och "Nordic Baltic Umbrella Network for Adult Learning" samt till nätverkssamarbetet nordisk fängelseundervisning, vilka tidigare initierats av NFA. Styrgruppen har också beslutat höja mobilitetsbidragen till Färöarna och Island till Dkk 4.000 samt att resor utanför huvudstadsområdet inom Grönland skall värderas särskilt.

6.1.3.4. NSR

Nordens språkråd inrättades den 1 januari 2004. NSR har till uppgift att främja internordisk språkförståelse, att stärka kunskapen om språken i Norden, att främja demokratisk

språkpolitik och språksyn och att stärka de nordiska språkens ställning i och utanför Norden. Nordens språkråd ersätter den språkpolitiska referensgruppen. Nordens språkråd har under året bl.a. behandlat en juridisk utredning om den nordiska språkkonventionen, som utarbetats av lagstiftningsrådet Sten Palmgren. Seminariet Nordmål Forum arrangerades i Reykjavik och hade som tema barns och ungdomars läsande och litteratur. Nordens språkråd har under året tagit initiativ till en nordisk nätordbok.

6.1.3.5. MR-U:s IT-Policygrupp

Gruppen har haft fyra möten under året, som samtidigt har varit gruppens sista år, varefter IT-policyfrågorna skulle integreras i varje verksamhets- och ansvarsområde. IT-Policygruppen har därför under året koncentrerat sig på att avsluta och sammanfatta tidigare delprojekt och arbetsresultat. Bland de frågor som är viktiga att följa upp och vidareutveckla kan nämnas (a) programmet NORDUnet3, ett nordiskt program för avancerad Internetforskning och -utveckling, (b) kompetens och livslångt lärande, (c) rådgivningsstrukturen på utbildnings- och forskningsområdet inom Nordiska Ministerrådet och samverkan med de nordiska ledningsgrupperna, (d) uppföljning av samarbetsprojektet "Nordic e-Dimension", (e) uppföljning av frågor om nordiska skoldatanät, (f) frågor om digitala resurser för lärande, informationsstandarder, indikatorer och kvalitetssäkring i samband med "e-lärande", (g) bevakning av programmet "e-Europe 2005", (h) uppföljning av övriga tidigare kärnfrågor inom IT-Policygruppens verksamhet såsom nordisk distansundervisning och nordiska virtuella universitets- och högskolemiljöer, mobila plattformar för inlärning samt olika former av samarbete med IT som ett redskap.

Under året engagerade sig IT-Policygruppen aktivt i förberedelserna av de nya satsningarna kring forskning, utveckling och innovation i de nordiska länderna med utgångspunkt i utredningarna NORIA (Vitbok om nordisk forskning och innovation, NMR 2003) och Innovationsboken (Förslag till nordiskt innovationspolitiskt program 2005-2010, NMR 2004). Detta arbete förs vidare inom det nya nordiska forskningsorganet NordForsk, där landskapet har fått en observatörsplats i styrelsen.

För Ålands del har medverkan i IT-Policygruppen, ända från starten 1996, gett landskapet goda möjligheter att följa med, dra nytta av och medverka i olika IT-projekt inom undervisnings-, utbildnings- och forskningssektorn i Norden och omvärlden.

6.1.3.6. MR-K, ÄK-K och övrigt kulturellt samarbete

De nordiska ministrarna initierade under året dels ett arbete som skall resultera i en omstrukturering av det nordiska kultursamarbetets organisation och dels ett arbete med en ny kulturpolitisk handlingsplan. De självstyrande områdena utsåg Färöarna att föra sin talan i omstruktureringsarbetet.

Åland har vid flera tillfällen fört fram vikten av ett utökat nordiskt idrottssamarbete, ett förslag som inte vunnit så stor entusiasm tillsvidare.

Åland efterhörde också det nordiska samarbetets intresse för delfinansiering av Kongress- och kulturhuset. Ärendet fick ett positivt mottagande i ämbetsmannakommittén men återtog av landskapsregeringen innan det nådde kulturministrarna.

Byråchef Jan Ole Lönnblad representerade Åland tillsammans med ordföranden för Ålands kulturdelegation, Hannele Vaitilo, och direktören för Nordens institut på Åland, Stefan Simonsen, under en kulturpolitisk konferens i Nuuk, Grönland, i december. Nordiska kulturfonden arrangerade konferensen i samarbete med Nordens institut på Grönland och temat var de små nordiska regionernas kulturpolitik.

6.1.3.7. Skärgårdssamarbetet och Interreg IIIA Skärgården

Nordiska Ministerrådets skärgårdssamarbete verkar för gemensamma intressen inom Skärgårdshavet Finland/Sverige. Projektverksamheten bygger i huvudsak på stödfinansiering genom Interreg III A Skärgården. Samarbetsstyrelsen har även ett uppdrag som arbetsutskott inom Interreg-programmet.

Projektet Skärgårdssmak har slutförts och slutrapport för åren 2000-2003 har inlämnats.

Varumärket Skärgårdssmak har registrerats och innehavet av varumärket överförs till Ålands landskapsregering som representant för Skärgårdssamarbetet. En gemensam hemsida och elektronisk plattform, Skargarden.com, har utarbetats. Vid skärgårdssamarbetets årliga möte i Mariehamn var temat "Strategier och projekt för skärgårdens framtid". Efter som uppdraget som samarbetschef varit obesatt under del av året har verksamheten bromsats upp under det andra halvåret. Samarbetsstyrelsen har sammanträtt tre gånger under verksamhetsåret.

6.2. ALLMÄNNA BYRÅN

Vid allmänna byrån handläggs ärenden som gäller den övergripande förvaltningen och utvecklingen inom avdelningens verksamhetsområde, bl.a. personalärenden. Vid studieserviceenheten handläggs ärenden som gäller studieinformation, studiestöd och elevantagning.

6.2.1. Studieserviceenheten

6.2.1.1. Samordnad elevantagning

Antalet sökande och antagna inom den samåländska elevantagningen framgår av följande tabell. Reservantagning av elever ingår inte i siffermaterialet.

	Sökande			Antagna		
	2002	2003	2004	2002	2003	2004
Åländska sökande/antagna	431	376	439	354	329	393
Fastländska sökande/antagna	96	55	47	41	30	36
Svenska sökande/antagna	17	13	21	9	9	9
Övriga sökande/antagna	1	-	1	-	-	1
Totalt	545	444	508	404	368	439

6.2.1.2. Studiestöd

Det totala antalet behandlade studiestödsbeslut under året var 3.156 (3.223) och antalet studiestödstagare 2.011 (2.131). Antalet beviljade studiepenningsbeslut var 2.355 (2.263). Antalet beviljade studielån med landskapsborgen var 955 (970) och antalet vuxenstudiestöd 109 (104).

6.2.1.3. Gäststuderande

Under 2004 fortsatte en gäststuderande från Litauen sina studier vid Ålands folkhögskola.

6.2.1.4. Högskolepraktik

Högskolepraktikantplatser har under året beviljats 17 högskolestuderande av vilka en fjärdedel utförde uppdrag inom det privata näringslivet och resten utförde uppdrag inom någon form av offentlig förvaltning.

6.3. SKOLBYRÅN

Vid skolbyrån handläggs ärenden som gäller grundskoleväsendet och den studieförbärande utbildningen vid Ålands lyceum. Till byrån hör enheten Ålands läromedelscentral.

6.3.1. Ålands läromedelscentral

Centralen tillhandahåller och lånar ut läromedel, videofilmer, diaserier och dataprogram samt sköter information om läromedel och material som ansluter till skolverksamheten. Centralen deltar kontinuerligt i skolbyråns aktuella utvecklingsprojekt med materialanskaffning och information. Direktionen för Ålands läromedelscentral sammanträdde två gånger under året.

Nyanskaffningar och bestånd

Under året köptes 138 (99) video- och dvd-filmer, 46 (43) böcker, 5 (3) ljud-cd:n och 24 (11) pedagogiska hjälpmedel. 104 (188) undervisningsprogram bandades från FST/YLE. Därtill fick centralen läroböcker från ett flertal förlag till den permanenta läroboksutställningen. Läromedelscentralen hade 9.111 (8.252) poster i databasen Katrina vid årets slut.

Utställningar och kurser

Under året hölls en materialutställning för daghemspersonal och lågstadielärare. Två fortbildningstillfällen för klasslärare ordnades.

Utlåning

Totala antalet lån var 10.724 (10.693), fördelade på medium enligt följande:

video	5.660	(5.364)
böcker	3.038	(3.146)
pedagogiska hjälpmedel	749	(ingått i övrigt tidigare)
apparatur	79	(ingått i övrigt tidigare)
övrigt	1.198	(2.183) (diaserier, cd-rom, ljud-cd/kassett)

Tjänster

ljudkopieringar	90	(53)
videokopieringar	70	(64)
inbindningar	78	(205)
lamineringar	46	(122)

Mål: Att utveckla centralens kontakter och information till låntagarna.

Förverkligat: För att bättre motsvara låntagarnas behov har centralens öppethållning ändrats, bl.a. har centralen vissa veckodagar hållit öppet även kvällstid. Informationen om utlåningsmaterialet har utvecklats och förbättrats.

Mål: Att ordna information samt fortbildnings- och kursverksamhet om pedagogiska modeller och arbetsmetoder.

Förverkligat: Två fortbildningstillfällen har ordnats om de nya modellbokstäverna för skrivinläringen. För matematikundervisningen har möjligheten till en satsning på laborativa arbetsmetoder undersökts. För utvärdering av matematikundervisningen har ett diagnosmaterial införskaffats med fri kopieringsrätt för de åländska skolorna.

Mål: Att medverka vid produktionen av ett undervisningsmaterial för grundskolan i hembygds kunskap och Ålands historia.

Förverkligat: En kommitté med uppdrag att bistå vid produktionen av läromedel i hembygds kunskap, samhällslära och historia har under året arbetat fram underlag för produktionen. Läromedelscentralen har aktivt deltagit i detta arbete, bl.a. har centralens enhetschef fungerat som kommitténs sekreterare.

6.3.2. Utbildning på grundskolenivå

Landskapsregeringen har i uppgift att tillse att alla barn har lika tillgång till grundskoleundervisning och att de erhåller en likvärdig allmänbildande grundutbildning för att därefter ha möjlighet till fortsatta studier.

Mål: Att i samråd med kommunerna upprätthålla en fortsatt uppföljning och utvärdering av skolornas undervisning och inlärningsresultat i matematik.

Förverkligat: Inlärningsresultat i matematik i årskurs 9 utvärderades grundligt. Alla nior deltog dels i ett nationellt prov och dels i ett lokalt prov i matematik. Landskapsregeringen bekostade och distribuerade kommun- och skolvis utvärderingsrapporter över resultaten. Rapporterna skall vara underlag för kommunernas fortsatta utveckling och förstärkning av skolornas undervisning.

Mål: Att bistå kommunerna vid utvecklandet av undervisningen, bl.a. genom att initiera fortbildning och via läromedelscentralens tjänster tillhandahålla aktuella undervisningsmaterial samt informera om pedagogiska arbetssätt och undervisningsmetoder.

Förverkligat: Se beskrivningen ovan under rubriken Ålands läromedelscentral.

Mål: Att i samråd med kommunerna verka för en fortsatt utveckling och revidering av nu gällande centrala grunder och riktlinjer för ytor och verksamhetsutrymmen i kommunernas grundskolor och bibliotek.

Förverkligat: Med anvisningarna och riktlinjerna för utrymmesbehovet i skolor av olika storlek som grund (195 Us2/1996) utarbetades ett förslag till reviderade föreskrifter. Med anvisningarna om processen för planeringen av och landskapsandel för skolor och bibliotek (19 Us2/1998) utarbetades ett förslag till reviderade föreskrifter. Ett anläggningsprojekts högsta godtagbara kostnader föreslogs fastställas för ny- och tillbyggnadsarbeten med hjälp av enhetspriser per kvadratmeter nytttoyta (NY) för de godtagbara ytor som beskrivs i projektets rumsprogram. Vid ombyggnads-, ändrings-, renoverings- och saneringsarbeten föreslogs att kostnaderna fastställs så att de motsvarar 70 % av enhetspriset för ny- och tillbyggnadsarbeten.

6.3.2.1. Elevantal

Jämfört med föregående läsår minskade elevantalet inom kommunernas 27 grundskolor (0) från 3.094 till 3.047. Antalet elever i första årskursen var 306 (-4) av vilka 2 (+1) var inskrivna i specialklass, 5 (-2) av dessa i träningsundervisning. Det totala antalet elever i träningsundervisningen var 33 (+1) och i övrig specialklassundervisning 57 (-4). Antalet elever i specialklass totalt minskade sammanlagt från 93 till 90.

6.3.2.2. Landskapsandel, driftsutgifter för grundskolan

Landskapsandel för kommunernas driftsutgifter för grundskolan beviljades utgående från ett basbelopp om 6.155,52 euro per barn i åldersgruppen 6-15 år. För en elev inom träningsundervisningen betalades landskapsandel utgående från ett basbelopp om 17.293,78 euro. Jämfört med föregående år ökade landskapsandelen för grundskolans driftsutgifter från 6.974.242,80 euro till 7.961.819,28 euro.

6.3.2.3. Landskapsandel, anläggningskostnader för

allmänna bibliotek och grundskolor

Av bevillningsfullmakten om 1.422.000 (2.500.000) euro för nya biblioteks- och grundskoleprojekt beviljades Finströms kommun landskapsandel om 825.000 euro (av totalt 3.652.000) för en nybyggnad av skol- och biblioteksutrymmen i Godby, Saltviks kommun 430.000 euro (av totalt 1.290.000) för en om- och tillbyggnad av skol- och biblioteksutrymmen i Rangsby skola och Sunds kommun 167.000 euro (av totalt 335.000) för en om- och tillbyggnad av skolutrymmen i Sunds skola.

6.3.3. Studieförberedande utbildning på gymnasialstadienivå

Efter grundskolan ges ungdomar och vuxna möjlighet att skaffa sig studieförberedande utbildning vid Ålands lyceum och yrkesinriktad utbildning på gymnasialstadienivå eller högre nivå (se yrkesutbildningsbyrån).

Landskapet Åland är huvudman för skolorna på gymnasialstadienivå och högre nivå. Landskapsregeringen handhar den allmänna ledningen, tillsynen och utvecklingen av utbildningen. Utbildning på gymnasialstadienivå ordnades i 8 olika skolor.

6.3.3.1. Ålands lyceum

Mål: Att skolans mögelskadade lokaler saneras.

Förverkligat: Saneringen var i stort sett utförd i slutet av budgetåret. Några smärre renoveringsarbeten kvarstod vid årets slut.

Mål: Att huvuddelen av övriga aktuella om- och tillbyggnadsarbeten genomförs.

Förverkligat: Skolans aktuella om- och tillbyggnadsarbeten, som enligt landskapsregeringens beslut planerats av arkitektbyrå Sigge Ab och en byggnadskommitté, inleddes i början av året. Byggnadsarbetena, som av huvudentreprenören Allbygg Ab beräknats vara färdigställda i mars 2005, följde uppsatt tidsschema.

Mål: Att dragningen av datanät till alla undervisningsutrymmen i skolan verkställs.

Förverkligat: Datanätet installerades planenligt.

Mål: Att ge de studerande möjlighet att konkret och demokratiskt ta del i skolans planerings- och utvecklingsarbete.

Förverkligat: De studerande i samtliga basgrupper och studeranderådet involverades i skolans läroplansarbete. De studerandes utlåtanden lades till grund för de beslut som senare togs i skolans lärarkollegium och direktion.

Ålands lyceum ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2002	2003	Uppskattat 2004	Förverk- ligat 2004
Totalt antal studerande (medeltal)	401	403	439	420
Under året antagna studerande (medeltal)	138	140	168	158
Avlagda examina	141	110		134
Avbrutna studier	13	6		5
Byte av studieprogram				-
Studieuppehåll		5		11
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	7	11	5	9
Fristående kursverksamhet, kursdagar				206

6.4. YRKESUTBILDNINGSBYRÅN

Vid yrkesutbildningsbyrån handläggs ärenden som gäller yrkesinriktad gymnasial-stadieutbildning, yrkeshögskoleutbildning och högskoleutbildning. Vid byrån finns en vuxenutbildningsenhet vid vilken handläggs ärenden som gäller vuxenutbildning och läroavtal.

Mål: Att handha den allmänna lednings-, tillsyns- och utvecklingsverksamhet som förutsätts enligt gällande lagstiftning

Förverkligat: Landskapsregeringen tillsatte 4.2.2004 en kommitté med uppgift att studera hur den åländska utbildningen på gymnasialstadiet kunde anpassas till nya nordiska utbildningsstrukturer på sådant sätt att både pedagogiska och ekonomiska vinster uppnås. Kommittén skulle bidra till att skapa ett nytänkande och en målinriktad aktivitet när det gäller det övergripande utvecklingsarbetet inom den åländska gymnasialstadieutbildningen i samarbete med landskapets näringsavdelning och företrädare för det åländska samhälls- och näringslivet. I kommitténs uppdrag har ingått att utreda och lämna förslag om de grundläggande förändringar av strukturen som krävs för ökad flexibilitet och nyttjandegrad i utbildningssystemet. Kommittén avslutade sitt arbete i januari 2005.

Landskapsregeringen utvärderade genom en enkätundersökning elevvården i landskapets skolor. Utvärderingen tangerade frågor som gällde tryggheten i skolmiljön, situationen inom elevvården, de totala resurserna för elevvården samt vilka planer respektive direktion hade för att utveckla elevvården och förbättra tryggheten i studiemiljön.

Med stöd av landskapsregeringens allmänna lednings- och tillsynsverksamhet har avdelningen granskat skolornas programvisa läroplaner samt programvisa informationsmaterial till presumtiva studerande.

Mål: Att skapa förutsättningar för ökad flexibilitet i undervisningen genom att stöda och utveckla möjligheter till nätbaserad utbildning

Förverkligat: Landskapsregeringen tillsatte 4.2.2004 en kommitté för att leda och samordna den nätbaserade undervisningen och e-lärandet i landskapet. Kommitténs mandatperiod är 1.2.2004 - 31.12.2007. Kommittén skall genom ett strukturerat samarbete utveckla nätbaserad undervisning mellan utbildningsanordnare i landskapet samt mellan utbildningsanordnare i och utanför landskapet. Uppdraget beskrivs närmare i PM om utveckling av nätbaserad utbildning i landskapet.

Mål: Att genomföra en kartläggning av ett åländskt system för kompetenshöjning.

Förverkligat: Landskapsregeringen godkände 17.6.2004 delfinansiering från europeiska socialfonden och Ålands landskapsregering - MÅL3 2000-2006 för ett projekt "Kartläggning". Projektets huvudmålsättning är att utveckla ett system för kontinuerlig kartläggning av utbildningsbehovet inom landskapet Åland. Utbildnings- och kulturavdelningen är huvudman för projektet som pågår under åren 2004 och 2005.

Mål: Att vidareutveckla en långsiktig dimensioneringsplan för antalet studieplatser inom dels studieförberedande, dels yrkesinriktad utbildning på gymnasialstadienivå med beaktande av den åländska arbetsmarknadens behov, samhällets krav och de studerandes efterfrågan på utbildningsplatser.

Förverkligat: Utbildnings- och kulturavdelningens MÅL3-projekt "Kartläggning" syftar till att utveckla ett bakgrundsmaterial om arbetsmarknadens utbildningsbehov inför en långsiktig dimensionering av utbildningsplatserna. Projektet pågår under åren 2004-2005. Avdelningen har även samlat in annat underlagsmaterial för att kartlägga intresset för olika branscher. Ett flerårigt projekt riktat till grundskolans avgångsklass har bidragit med en bild av studerandes utbildningspreferenser.

Mål: Att implementera de reviderade läroplansgrunderna för den studieförberedande och den yrkesinriktade utbildningen samt utarbeta en ny läroplan för kärnämnen på de yrkesinriktade programmen och de studieförberedande programmen med yrkesprofil.

Förverkligat: Landskapsregeringen fastställde i december 2004 läroplansgrunder för utbildning på gymnasialstadiet. En försökläroplan i allmänna ämnen fastställdes samtidigt för den yrkesinriktade utbildningen på gymnasialstadiet, dvs. den grundläggande yrkesutbildningen och den studieförberedande utbildningen med yrkesprofil. Läroplanen i allmänna ämnen fastställdes med stöd av 19, 20 samt 46 §§ LL om utbildning på gymnasialstadienivå (1997:52, 2002:82). Implementeringen av de nya styrdokumenterna påbörjades i form av bedömningsdiskussioner med olika lärargrupper.

Mål: Att vidareutveckla befintliga funktioner i skolornas gemensamma databas och att vidareutveckla den statistiska uppföljningen av utbildning arrangerad i landskapets skolor.

Förverkligat: Skolornas gemensamma databas utvecklades för att få ut flödesstatistik, bl.a. avbrutna studier, studieuppehåll och utexaminerade för uppföljning i landskapets skolor.

Mål: Att fortsätta översynen och revideringen av studiestödsmöjligheterna för vuxenutbildning och fortbildning.

Förverkligat: Ej förverkligat.

6.4.1. Vuxenutbildningsenheten

Till vuxenutbildningsenhetens uppgifter hör att verka för vuxnas jämlika möjligheter till utbildning samt utveckling av olika vuxenutbildningar och system. Vuxnas lärande är en stor del av det livslånga lärandet, då förändring och förnyelse är nyckelord i dagens och morgondagens samhälle och arbetsliv. För andra året i rad ordnade enheten särskilda vuxenutbildningsdagar, som ett forum för att presentera och diskutera olika utbildningar och projekt inom området. Temat för VUX 2004, den 5 februari -04, var "Kompetens och Kvalitet".

Mål: Utvärdering av försöksperioden och fortsatt utveckling av lärcentret Navigare till en samlande aktör inom nätbaserad distansutbildning, med ansvar för en gemensam utbildningsplattform och gemensam internetportal för utbildning på olika stadier inom landskapet och för personer som studerar inom och utanför landskapet, men bor på Åland.

Förverkligat: Utvecklingen av lärcentret Navigare, som en teknisk stödresurs med ansvar för en gemensam teknisk plattform inom nätbaserad utbildning i landskapets skolor, har fortsatt under år 2004. Den plattform som tidigare införskaffats till Ålands handelsläroverk har överförs till Navigare, varefter plattformen uppgraderats till dagens standard. All drift och underhåll sköts från och med den 1.1.2004 av Navigare. Säkerhetskopiering görs dagligen och uppgraderingar görs omedelbart när de kommer ut på marknaden. Landskapets samtliga skolor har tillgång till plattformen mot en avgift per användare. Under budgetåret var avgiften 30 euro/användare/år. Olika skolors utbildningsprogram hålls åtskilda från varandra medan lärarna har möjlighet att kommunicera mellan skolorna inom plattformen. Vid varje skola utses en underadministratör som ges befogenhet att utföra administrativa ändringar och som ansvarar för skolans material på plattformen. Skolorna meddelar sitt behov av användarplatser till Navigare, som ansvarar för den dagliga driften, uppdateringar, säkerhetskopieringar och kommunikationssäkerhet. Navigare står även till tjänst med utbildning, handledning och support gällande användning av plattformen.

Sedan starten i oktober 2001 har Navigare varit i kontakt med totalt 224 studerande, som sökt olika stödtjänster för sin utbildning, ex.: vägledning, introduktionskurser till olika plattformar, tentamensövervakning, föreläsningar via videokonferens som ordnats i samarbete med Ålands teknologisentrum och Ålands hotell- och restaurangskola samt tillfälliga behov av dataarbetsplatser. Under verksamhetsåret har sammanlagt 149 studerande anlitat Navigares plattform. Ifrågavarande studier bedrivs vid Högskolan på Åland, Ålands handelsläroverk, Ålands vårdinstitut, Yrkeshögskolan Sydväst, Svenska yrkesinstitutet, Oulun aikuiskoulutuskeskus, Nationellt centrum för flexibelt lärande (CFL), Högskolan i Gävle och Mitthögskolan.

Navigare samarbetar dessutom med Dusör och Svenska yrkesinstitutet gällande utbildning av läkemedelstekniker i Helsingfors, Mariehamn och Vasa, samt med Ålands handelsläroverk inom ramen för deras mål 3-projekt Flexlearn.

Ledningsgruppen för försöksperioden 1.10.2001-31.12.2003, har sammanfattat de huvudsakliga åtgärderna som lärcentret Navigare vidtagit, i slutrapport av den 8 januari 2004.

Målsättningen för den av landskapsregeringen tillsatta NätBas-kommittén är att stöda och främja utvecklingen av en kreativ innovativ och samordnad användning av den nätbaserade undervisningsformen inom allmänbildande utbildning, yrkesinriktad utbildning samt högskoleutbildning. Lärcentret Navigare koordinerar verksamheten och medverkar aktivt i NätBas-kommitténs utvecklingsarbete.

Mål: Att slutföra kommittéuppdraget gällande ändring av landskapslagen om läroavtalsutbildning, bl.a. regler gällande studieekonomiska förmåner och fördelningen av teoretisk och praktisk undervisning.

Förverkligat: Kommittén har sammankommit till 13 möten under verksamhetsåret. Frågor som behandlats gäller bl.a. läroavtalsstuderandes studiesociala förmåner, läroavtal kontra arbetsavtal, avtalsparternas rättigheter och skyldigheter, fördelningen av teoretisk och praktisk undervisning, förvaltning och huvudmannaskap samt förslag till nya lagtexter.

Mål: Att utarbeta en samlad dokumentation av de regelverk som förvaltningens olika avdelningar tillämpar för stöd och bidrag till utbildning av olika yrkesgrupper och informationsinsatser, bl.a. vuxenutbildningsmässan, VUX 2004.

Förverkligat: Inledande åtgärder har vidtagits för att få en samlad bild av befintliga landskapslagar, förordningar samt budgetmoment som kan utgöra grund för vuxenutbildningsverksamhet. Utgående från Ålands lagsamling 2002 samt ls-budget 2003, finns det många lagar och budgetmoment som på ett eller annat sätt behandlar olika former av vuxenutbildning.

6.4.1.1. Läroavtalsutbildning

Mål: Fortsatt utveckling av läroavtalsutbildningen utgående från arbetsmarknadens och enskilda studerandes behov.

Förverkligat: Målsättningen för år 2004 var att bereda plats för 48 (60) studerande inom läroavtalsutbildningen och fortsätta utveckla läroavtalsutbildningen utgående från arbetsmarknadens och enskilda studerandes behov. Under verksamhetsåret har 48 (53) studerande bedrivit läroavtalsutbildning inom 23 (20) olika yrkesområden. Under året in-gicks 19 (17) nya läroavtal och 8 (4) läroavtal avbröts på initiativ av lärlingen eller/och arbetsgivaren. Antalet utexaminerade lärlingar var 11 (12) stycken. Antalet arbetsgivare med utbildningsansvar uppgick till 28 (37) där samma arbetsgivare kan ha flera olika inriktningar. Samtliga med undantag av en är verksamma på Åland. För den teoretiska undervisningen har lärlingsnämnden köpt tjänster av 2 (2) utbildningsarrangörer inom landskapet och 12 (11) utanför landskapet. Medelåldern för de studerande var 32,88 (32,17) år.

6.4.1.2 Sysselsättningsfrämjande utbildning

Förverkligat: Genom upphandling av tjänster har landskapsregeringen erbjudit utbildning i svenska på nybörjar- och fortsättningsnivå, sammanlagt 55 veckor vid Medborgarinstitutet i Mariehamn samt 5 studieplatser vid Korsnäs Kurscenter. Hösten -04 inleddes en 4 månaders utbildning inom plastbranschen vid Ålands yrkesskola. Utbildningen finansierades som sysselsättningsfrämjande utbildning.

6.4.1.3 Målprogram med delfinansiering från europeiska socialfonden

Mål: Att inom ramen för Mål 3-programmet (2000 - 2006) fortsätta de fleråriga utbildningsinsatserna inom arbetslivet. Hög prioritet kommer under budgetåret att ges åtgärder som avser att utveckla system för kompetenshöjning.

Förverkligat: Huvudprioritet för Ålands Mål 3-program 2000-2006 är "Kompetens i arbetslivet genom livslångt lärande". Kompetensutvecklingsprojekten är avsedda att stö-

da arbetsplatsrelaterad utbildning, befrämja arbetsmarknadsintegreringen och den sociala sammanhållningen. Det prioriterade området är indelat i följande tre åtgärdsområden;

- System för kompetenshöjning
- Utbildningsinsatser inom arbetslivet
- Arbetsmarknadsintegrering

Under året var antalet ansökningar fler än året innan, 7 (5) st. De flesta ansökningarna är inom åtgärd 2 men två stora projekt har dragit igång inom åtgärd 1. Vid utgången av år 2004 uppgick totala antalet godkända projekt till 30, vilket är en ökning med 4. Sammanlagt 2.337 personer har per 31.12.2004 deltagit i Mål 3- projekt.

6.4.2 Utbildning på gymnasialstadienivå och i Högskolan på Åland

Efter grundskolan ges ungdomar och vuxna möjlighet att skaffa sig studieförberedande utbildning med yrkesprofil (studieförberedande utbildning vid Ålands lyceum, se skolbyråån) och yrkesinriktad utbildning. Utbildningen ges på gymnasialstadienivå.

Landskapet Åland är huvudman för skolorna på gymnasialstadienivå och för Högskolan på Åland. Landskapsregeringen handhar den allmänna ledningen, tillsynen och utvecklingen av utbildningen på gymnasialstadienivå. Landskapsregeringens allmänna ledning över utbildningen i Högskolan på Åland sker i form av utbildningsavtal och budget.

Yrkesinriktad utbildning på gymnasialstadienivå ordnades i 6 olika skolor. Inom den studieförberedande utbildningen med yrkesprofil genomförde 85 (-15) sina studier och inom den yrkesinriktade utbildningen 594 (+360). En bred majoritet genomförde sina studier på tre år. Inom yrkesutbildningen på högre nivå var antalet studerande 381 (-3). Den skolbundna yrkesutbildningen kompletterades med yrkesutbildning i form av läroavtalsutbildning. Under året var 48 (-5) läroavtal i kraft.

6.4.2.1. Ålands handelsläroverk

Mål: Antagningen till Ålands handelsläroverk planerades och dimensionerades för följande program: 3-årig grundskolbaserad merkonomutbildning, 2-årig vuxenutbildning till merkonom och 2-årig distansutbildning för vuxna till merkonom.

Förverkligat: Under år 2004 hade Ålands handelsläroverk 82 studerande på ovanstående program.

Mål: Lärarna deltar i arbetet med nya läroplaner i kärnämnen enligt utbildningsavdelningens direktiv.

Förverkligat: Lärarna har deltagit i de arbetsgrupper som utbildningsavdelningen tillsatt. Arbetet avslutades i april 2004.

Mål: Att fortsätta utveckla Mål 3-projektet Flex-learn för att skapa ett system för att höja kompetensen hos vuxna. I arbetet ingår att utveckla nätbaserade kurser.

Förverkligat: En projektledare anställdes fr.o.m 1.3 2004 och en projektpedagog fr.o.m 1.10 2004. En ledningsgrupp tillsattes i februari med representanter för skolorna på gymnasialstadiet, Medis och Öppna högskolan samt Navigare.

Mål: Att förbereda övertagandet av en klass från årskurs två inom hotell- och restaurangprogrammet hösten 2004 när de stora årskullarna når gymnasialstadiet.

Förverkligat: Hösten 2004 intogs en klass från årskurs två, inriktning servitör inom programmet.

Mål: Att erbjuda en 20 studieveckors påbyggnadsutbildning för servitörer till vinkypare/sommelier.

Förverkligat: På grund av det rådande trängda budgetläget kunde inte påbyggnadsutbildningen till sommelier inledas hösten 2004.

Mål: Att öka utbudet av externa kurser.

Förverkligat: Under år 2004 har skolan, för i branschen verksamma personer, arrangerat externa kurser och tentamen främst i alkohollagstiftning och livsmedelshygien.

Ålands hotell- och restaurangskola ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2002	2003	Uppskattat 2004	Förverkligat 2004
Totalt antal studerande (medeltal)	118	67	77	67
Under året antagna studerande (medeltal)	92	71	82*	62
Avlagda examina	79	61	69	65
Avbrutna studier	4	-	-	5
Byte av studieprogram	-	-	-	-
Studieuppehåll	1	1	-	1
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	6	46		188
Fristående kursverksamhet, kursdagar	1,5	2		5

* Orsaken till att det uppskattade antalet antagna studerande inte förverkligats beror på att påbyggnadsutbildningen till sommelier inte kunde inledas p.g.a. ett rådande trängt budgetläge.

6.4.2.3. Ålands naturbruksskola

Under året 2004 har Ålands naturbruksskola haft följande utbildningar:

En 3-årig grundskolebaserad utbildning inom naturbruk

- inriktning lantbruk
- inriktning hästhållning.

En 40 studieveckors utbildning för vuxna under tiden januari - december 2004.

Skolan har dessutom fungerat som kurscentrum för landsbygdsföretagare och entreprenörer genom att ordna totalt 150 kursdagar med totalt 339 kursdeltagare.

Mål: Att utreda möjligheten av att ordna jakt- och viltvård som valbart ämne i läroplanen.

Förverkligat: Läroplanen inom valbara ämnen kompletterades med en 5 studieveckors långt kurs i jakt- och viltvård, i vilket ingår att ta jaktkort. Ämnet jakt och viltvård hölls under höstterminen 2004 med 8 studerande.

Mål: Att tillsammans med Ålands hästavelsförening r.f. utreda möjligheterna av en travinriktning inom utbildningsprogrammet för naturbruk samt en travtränarkurs för vuxna

Förverkligat: Direktionen beslöt att två platser på hästhållningsinriktningen skulle avsättas för travintresserade ungdomar och kunde erbjudas från och med hösten 2004. En eventuell travtränarkurs för vuxna har ännu inte utretts på grund av det trängda ekonomiska budgetläget.

Mål: Att erbjuda en 40-veckors grundkurs på distans för vuxna i lantbruk/trädgård.

Förverkligat: En 40-veckors grundkurs för vuxna inom lantbruk/trädgård kunde inledas i januari 2004 med 8 studeranden. Kursen avslutades i december 2004.

Ålands naturbruksskola ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2002	2003	Uppskattat 2004	Förverk- ligat 2004
Totalt antal studerande (medeltal)	23,5	26	47	44
Under året antagna studerande (medeltal)	20	22	30	32
Avlagda examina	21	1	9	5
Avbrutna studier	1	2		
Byte av studieprogram				1
Studieuppehåll		1		2
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	384	478		339
Fristående kursverksamhet, kursdagar	55	88		150

6.4.2.4. Ålands sjömansskola

Vårterminen 2004 hade Ålands sjömansskola 130 och höstterminen 145 studerande fördelade på följande utbildningsprogram och inriktningar:

Hotell- och restaurangprogrammet,

- kock/servitör
- café, storkök och restaurang

Sjöfartsprogrammet,

- däcks- och maskinreparatörer
- fartygselektriker
- vaktmaskinmästare
- fartygsmekaniker

Mål: Att utreda en stängning och ombyggnad av simhallen.

Förverkligat: Direktionen för Ålands sjömansskola beslöt stänga simhallen eftersom vattentaket var i mycket dåligt skick. En av landskapsregeringen tillsatt kommitté utredde olika alternativa framtida användningsområden för simhallen och föreslog att simhallen byggas om till ett simulatorcentrum för sjöfartsutbildningarna. En ny kommitté har fått i uppdrag att ytterligare utreda ett framtida simulatorcentrum i simhallsbyggnaden, en rapport skall presenteras under år 2005.

Mål: Att skapa förutsättningar för att införa lärarlag inom sjöfartsprogrammets utbildningsinriktningar.

Förverkligat: Har inte förverkligats under budgetåret.

Mål: Att inleda en ny utbildningsinriktning till vaktstyrman inom sjöfartsprogrammet.

Förverkligat: Landskapsregeringen beslöt under året att en ny utbildningsinriktning till vaktstyrman inleds inom sjöfartsprogrammet.

Mål: Att erbjuda preparandkurser för vuxna som avser att avlägga yrkesprov för att erhålla olika behörighetsbrev.

Förverkligat: Under budgetåret har preparandkurser erbjudits inför avläggande av yrkesprov för vaktmans- och matrosbehörighetsbrev. Arbete pågår för att erbjuda preparandkurser för ytterligare behörigheter.

Mål: Att öka utbudet av externa kurser.

Förverkligat: Under budgetåret har inte utbudet av externa kurser utökats.

Ålands sjömansskola ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2002	2003	Uppskattat 2004	Förverk- ligat 2004
Totalt antal studerande (medeltal)	116	114	182	138
Under året antagna studerande (medeltal)	67	84	74	66
Avlagda examina	34	14	22	14
Avbrutna studier	10	8	-	8
Byte av studieprogram	-	-	-	9
Studieuppehåll	8	14	-	11
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	5	16	-	14
Fristående kursverksamhet, kursdagar	44	57	-	71
Övriga studerande till ÅHRS	10	22	15	15

6.4.2.5. Ålands vårdinstitut

Mål: Ålands vårdinstitut skall trygga det åländska behovet av vårdpersonal med utbildning på gymnasialstadiet inom social- och hälsovårdsbranschen samt öka fortbildning för yrkesverksamma inom branschen genom kursverksamhet inom lärarnas kompetensområden. Den huvudsakliga utbildningen leder till grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen.

Verksamheten vid Ålands vårdinstitut skall även bidra till utveckling av verksamheten inom social- och hälsovårdsbranschen genom ett nära samarbete med arbetslivet.

Flexibla möjligheter till utbildning skall erbjudas både till ungdomar och vuxna. Under sista året kan de studerande välja inriktning mellan nio möjliga utbildningsprogram. De inriktningar som erbjuds vid Ålands vårdinstitut baserar sig på arbetslivets behov och studerandes intresse.

Antalet studieplatser skall utökas för att trygga landskapets behov av vårdpersonal med utbildning på gymnasialstadiet.

Förverkligat: Under 2004 har erbjudits examensgivande utbildning endast för närvårdare. De har avlagt grundexamen inom social- och hälsovård som ungdomsutbildning och inom vuxenutbildning på distans. Antalet utbildningsplatser har ökat. Det gångna året erbjöds inriktningarna mentalvård och missbrukarvård samt sjukvård och omsorg.

Skolan har förverkligat en uppdragsutbildning omfattande 20 studieveckor i ambulanssjukvård för Mariehamns stad, Räddningsverket. Därtill har ett samarbete inletts med Svenska Yrkesinstitutet i Vasa som antagit en åländsk grupp distansstuderande för studier till grundexamen inom läkemedelsbranschen. Ålands vårdinstitut säljer lärartjänster för denna utbildning.

Skolans behov av tilläggsutrymmen har planerats så att de hyrda utrymmena avvecklas och en del av verksamheten planeras inrymmas i Ålands handelsläroverk.

Ålands vårdinstitut ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2002	2003	Uppskattat 2004	Förverk- ligat 2004
Totalt antal studerande (medeltal)	120	76	87	84
Under året antagna studerande (medeltal)	60	32	24	24
Avlagda examina	54	9	34+8 *	34+8 *
Avbrutna studier	6	1	-	6
Byte av studieprogram		1	-	3
Studieuppehåll		9	-	9
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	148	196	-	184
Fristående kursverksamhet, kursdagar	34	22	59	33

* 34 närvårdare + 8 Ambulanssjukvård (uppdragsutbildning för Mariehamns Räddningsverk)

6.4.2.6. Ålands yrkesskola

Vårterminen 2004 hade Ålands yrkesskola 253 och höstterminen 260 studerande fördelade på följande utbildningsprogram:

- Byggteknik
- El- och datateknik, inriktningar datorteknik och elteknik
- Fordons- och transportteknik
- Frisör
- Hotell och restaurang
- Media och kommunikation
- Samhälleliga och social
- Verkstads- och produktionsteknik
- Yrkesträningen

Samtliga utbildningsprogram omfattar 120 studieveckor vilket motsvarar tre års studier.

Verksamhetens mål och förverkligande

I enlighet med uppställda mål:

- Har om- och tillbyggnaden av skolan helt planenligt färdigställts. I de om- och tillbyggda utrymmena inryms yrkesträningen samt media och kommunikation. I och med denna tillbyggnad blev skolans kursverkstad ledig för kursverksamhet.

- Har antalet utbildningsplatser ökats från 12 till 14 inom vissa program samt från 12 till 16 inom vissa andra program beroende på verkstadskapaciteten. Genom denna kapacitetsökning kan skolan ta in 18 fler studerande de år som nya studerande tas in till samtliga program. Ökningen har genomförts inom byggteknik, el- och datateknik, fordons- och transportteknik, hotell och restaurang samt inom verkstads- och produktionsteknik.
- Har de läroplaner som togs i bruk läsåret 2001-2002 reviderats och godkänts av direktionen samt översänts till landskapsregeringen för kännedom. De reviderade läroplanerna togs i bruk från och med läsåret 2004-2005.
- Arbetet med att fräscha upp maskinverkstaden och svetsverkstaden har inte förverkligats i den omfattning som avsågs. Dels på grund av svårigheter med att få entreprenörer men även på grund av en viss oro när det gäller anslaget för verksamheten i budgeten. Gymnastiksalen har renoverats under budgetåret.

Utöver dessa målsättningar:

- Har samtliga studerande inom de tekniska utbildningsprogrammen genomgått en kurs i "Heta arbeten".
- En komplett ADR-kurs samt en en-dags kompletteringskurs för nya samt för i branschen verksamma chaufförer genomförts.
- Har den mycket efterfrågade plastutbildningen inletts som en temporär sysselsättningsfrämjande utbildning med finansiering över moment 46.19.06. Utbildningen har inrymts i skolans kursverkstad.

Ålands yrkesskola ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2002	2003	Uppskattat 2004	Förverk- ligat 2004
Totalt antal studerande	246	257	284	256
Under året antagna studerande	133	86	104	97
Avlagda examina	65	49		57
-överförda godkända studerande till ÅHRS	20	13		20
Studerande som avbrutit	14	19		15
Studieuppehåll	4	2		5
Byte av studieprogram		2		2
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	26	34		63
Fristående kursverksamhet, kursdagar	104	34		141

Sysselsättningsfrämjande utbildning 15.11.2004-25.2.2005, deltagarantal 7

6.4.3 Ålands sjösäkerhetscentrum

Mål: Att erbjuda näringen ISPS-kurser (International Ship and Port facility Security). Ett nytt regelverk som trädde i kraft 1.7.2004.

Förverkligat: Tre kurser hölls under våren. Dessa kurser kan ses som av engångskaraktär.

Mål: Att utveckla kursutbudet vid simulatorerna.

Förverkligat: Kursprogram för maskinrumssimulatorn finns framtaget. En kurs har genomförts.

Mål: Att utveckla kurserna vid hamn-, bassäng-, brandanläggningarna samt att förbättra marknadsföringen.

Förverkligat: Marknadsföringen mot Sverige har utökats med att kursfoldern nu ingår som bilaga i Svensk sjöfartstidning, med en upplaga på ca 6.500 exemplar.

Mål: Att samordna bokningar av kurser med Högskolan på Åland.

Förverkligat: Detta skall vara klart under 2005.

Utbildade personer 2004	Studerande	Externa deltagare	Kursdagar
Livbåtsman	118	202	81
Fast RescueBoat	4	63	27
Basic Training	0	48	20
Stabilitet/flytbarhet	0	0	0
Övriga sjösäkerhetskurser	420	260	40
Engine resource management	0	6	3
Arbetsarskydd	113	54	3,5
ISPS;CSO	0	17	3
ISPS;SSO	0	29	6
Brandkurs familiarization	54	3	3
Basic fire fighting	68	6	35
Basic fortbildning	1	23	4
Advance fire fighting	16	0	10
Advance fortbildning	0	51	10
Totalt (parentesen avser år 2003)	794 (313)	762 (664)	245,5 (223)

6.4.4. Högskolan på Åland

Högskolans övergripande mål är beskrivet i LL om Högskolan på Åland (81/2002). Högskolan har till uppgift att erbjuda högskoleutbildning som vilar såväl på vetenskaplig eller konstnärlig grund som på beprövad erfarenhet. Vid högskolan kan bedrivas forsknings- och utvecklingsarbete, uppdragsverksamhet och kursverksamhet som tjänar undervisningen och det åländska samhällets behov. Högskolan skall informera om sin verksamhet samt samverka med arbetslivet och det omgivande samhället. I verksamheten skall det finnas ett nära samband mellan forskning och utbildning. Vetenskapens trovärdighet, fri forskning och god forskningssed skall värnas.

Högskolan på Åland ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av mätetal; utbildningsprogram

	2002	2003	Uppskattat 2004	Förverk- ligat 2004
Totalt antal studerande (medeltal)	352	384		390
Under året antagna studerande (medeltal)	70	92	100	99
Antalet avlagda studieveckor	7.114,5	7.075,8		11.210,8
Avlagda examina	56	48		63
Avbrutna studier	17	16		14
Byte av studieprogram				2
Studieuppehåll	20	27		24
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	192	191		636
Fristående kursverksamhet, kursdagar	87	93		208

Utveckling av mätetal; Öppna högskolan

	2002	2003	Uppskattat 2004	Förverk- ligat 2004
Akademisk undervisning				
- kurser	54	55		49
- deltagare	849	888		893
- sv/p				1.939,5
Fortbildning och uppdrag				
- kurser	31	10		11
- deltagare	642	190		244
Seminarier				
- kurser	7	5		4
- deltagare	272	311		109
Öppna föreläsningar				
- kurser	5	8		7
- deltagare	256	190		280

6.5. KULTURBYRÅN

Årets stora satsning var Bomarsunds minnesår som huvudsakligen genomfördes vid fästningsruinerna under några dagar i augusti. 150-årsminnet av krigshändelserna i Bomarsund har väckt stort intresse, både bland ålänningarna själva och i Finland och Sverige. Massmedia har också haft en omfattande bevakning av aktiviteterna som har ingått i projektet. Tusentals besökare kom till marknaden vid fästningsruinerna som ordnades av det nybildade Bomarsundssällskapet och efter en liten renovering kunde telegrafan på Prästö tas i bruk för utställningar och en nyuppsättning av Valdemar Nymans "Djävulsdansen" som uppfördes första gången i Bomarsund i början av 1970-talet. Teaterföreningen i Mariehamn gjorde stor lycka med den här produktionen och flera extraföreställningar gavs.

Förutom ovannämnda aktiviteter innehöll minnesåret ett stort antal programpunkter. Bl.a. gästade ett par ryska musikensembler Åland under sommaren 2004. Särskilt populär blev folkmusikgruppen Soloveykos från västra Ryssland.

Landskapsregeringen hade ett flertal officiella gäster med anledning av minnesåret, däribland Storbritanniens ambassadör Matthew Kirk med fru Anna och franska ambassadens andre man Xavier Delamarre med fru.

6.5.1. Ålands folkhögskola

Under skolåren 2003-2004 och 2004-2005 har skolans långa kurs, vinterkursen (34 veckor) arbetat med sex linjer, varav tre s.k. allmänna linjer och tre specialiserade. De förra är Linjen för skapande verksamhet, Medialinjen och Idrottslinjen; de senare Konst- och hantverkslinjen, Fotolinjen och Friluftsledarlinjen.

I stort sett fördelas eleverna så att hälften går på de allmänna linjerna och hälften på de specialiserade. Till de allmänna linjerna söker nästan uteslutande elever som kommer direkt från de åländska grundskolorna; eleverna på de specialiserade linjerna är äldre och kommer till stor del utifrån; mestadels från Sverige och riket. Vinterkursen 2003-2004 utgjorde andelen utomåländska elever 42 %, 2004-2005 30 %.

Sommaren 2004 skulle enligt planerna de platta taken på nya skolbyggnaden och nya internatet åtgärdas, någonting som sedan inte kunde realiseras. Skolan hade avstyrat nästan all sommarverksamhet med tanke på ombyggnaden. Av det traditionella utbudet under "junikonst"-veckan genomfördes endast en akvarellkurs. Samarbetskursen Svenska och nordisk kultur inställdes. Tre veckor kunde dock beläggas med inhyrningskurser.

Ålands folkhögskola ger ut en egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2002	2003	Uppskattat 2004	Förverkligat 2004
Totalt antal studerande (medeltal)	52,5	51	65	57
Under året antagna studerande (medeltal)	52	53,5	68	65
Avlagda examina	47	46	62	52
Avbrutna studier	8	4		5
Byte av studieprogram				
Studieuppehåll				
Fristående kursverksamhet, deltagarantal	79	96		15
Fristående kursverksamhet, kursdagar		45	21	6

6.5.2 Ålands musikinstitut

Ålands musikinstitut bedriver sin verksamhet med stöd av LL om Ålands musikinstitut (80/1995 ändr. 53/1997) samt reglemente och läroplan fastställda av Ålands landskapsregering. Musikinstitutet erbjuder åländska barn och ungdomar undervisning i musik och dans både som grundläggande undervisning och som undervisning på institutsnivå.

Under året har en grupp på tio elever studerat på heltid för att förbereda sig för inträdesprov till musikhögskolor.

Musikinstitutet har arrangerat 42 egna konserter samt deltagit i ett otal övriga evenemang. Musikinstitutet firade sitt 25-årsjubileum med en 25 timmar lång maratonkonsert 5-6 mars 2004. Under året har musikinstitutet uppfört Henry Purcells Opera "The Fairy Queen" samt Pink Floyds "The Wall". En CD med resultatet från 2003 års låtskrivarkurs har getts ut i samarbete med Nordens Institut på Åland.

Mål: Förverkliga planen för musikinstitutets utveckling fram till år 2010.

Förverkligat: På grund av besparingar och nedskärningar har ännu inte någon del av planen kunnat förverkligas. Antalet undervisningstimmar har hållits på oförändrad nivå sedan 2002.

Ålands musikinstitut ger ut egen verksamhetsberättelse.

Utveckling av skolmätetal

	2002	2003	Uppskattat 2004	Förverk- ligat 2004
Totalt antal studerande (medeltal)	285	232	255	277
- musik		169	165	158
- dans		63	90	69
Under året antagna studerande (medeltal)	40	58	45	48
- musik		30	25	29
- dans		28	20	19
Avlagda examina	43	55	65	70
Avbrutna studier		3	5	7
Byte av studieprogram				
Studieuppehåll		8	15	18

6.5.3. Fritt bildningsarbete och hantverksutbildning

Utredningarna kring en slutlig lösning för Ålands hantverksskolas placering fortsatte under året. Kulturbyrån genomförde i samarbete med byggnads- och brandskyddsbyrån en snabbutredning som inkluderade Ålands naturbruksskola, Ålands folkhögskola och de nuvarande byggnaderna i Tosarby. I utredningen togs fasta på vilka byggnader som med liten eller ingen ombyggnad kunde tas i bruk av hantverksskolan och vilket behovet av nybyggnation som de tre platserna krävde. Landskapsregeringen kom fram till att Ålands folkhögskola var den mest lämpade placeringen. Direktionen för Ålands folkhögskola har dock meddelat sin ståndpunkt att det i så fall bör vara fråga om en integrering av hantverksskolan i Ålands folkhögskola. Diskussion och planering fortgår under 2005.

6.5.4. Allmän kulturverksamhet

6.5.4.1 Ålands kulturdelegation

Ålands kulturdelegation fördelar penningautomatmedel för kulturell verksamhet inklusive projektbidrag och stipendier. Under året fördelade kulturdelegationen 544.000 euro.

Totalt behandlades över 200 ansökningar varav ett 50-tal var verksamhetsunderstöd för föreningar och 70 stycken var stipendieansökningar.

Kulturdelegationen utvärderade teatersatsningen där Teater Kuling r.f engagerats att producera tre föreställningar. I utvärderingen konstaterades det bl.a. att satsningen på utvecklingsprojektet professionell teater på Åland har bidragit till att sätta fokus på de behov som redan tidigare fanns uttalade särskilt när det gäller repetitionslokaler. Frågan om utrymmen för kulturen har under året också diskuterats i den presentation av Kongress- och kulturhusplanerna som hölls för allmänheten på initiativ av kulturdelegationen.

I samarbete med Ålands Idrottsförbund och Ålands penningautomatförening har kulturdelegationen anordnat en rad föreläsningar under temat "Föreningsutveckling".

Landskapskonstnärsprojektet Åländskt Ordbruk utvärderades under året. Kulturdelegationen har för avsikt att fortsättningsvis upprätthålla projektets hemsida som ett resultat av satsningen.

Vidare har arbetet med det kulturpolitiska programmet kommit igång under året. Ett första möte med kulturfältet hölls under hösten för att få in önskemål och behov. Mötet följs upp under våren -05. Arbetsgruppen kommer att presentera ett förslag till kulturpolitiskt program under våren 2005.

Årets kulturprismottagare var barnboksförfattaren Åsa Lind med motiveringen att hon genom sitt författarskap förmedlar en stor livskunskap till läsare i alla åldrar.

6.5.4.2 Övrig kulturverksamhet

Efter några års vistelse i utmärkta lokaler på Köpmansgatan blev Nordens institut på Åland uppsagt under våren. Efter mycket letande efter nya lokaler beslöts att institutet övertar Öppna högskolans lokaler. Så skedde i december men dessvärre upptäcktes omedelbart att luften i lokalerna var dålig och en omfattande undersökning var nödvändig. Vid årsskiftet var inte undersökningen helt genomförd.

6.5.5. Idrotts- och ungdomsarbete

6.5.5.1. Idrott

Under året fördelades 783.000 euro till idrottsorganisationernas verksamhet inkluderande handikappidrott och -motion, samt 67.000 euro för anskaffande av idrottsanläggningar och -redskap.

Åland deltog även i det återkommande B7-evenemanget för ungdomar Spartakiaden, som denna gång arrangerades av Gotland.

Landskapsregeringen informerades av Ålands internationella idrottsorganisation om organisationens ansökan om att få arrangera Öspelen på Åland 2009.

6.5.5.2. Ungdomsarbete

Ålands ungdomsråd är en remissinstans i ungdomsfrågor, tillsatt av landskapsregeringen. Rådet består av studerande på högstadiet och gymnasialstadiet och arbetar i enlighet med landskapets ungdomspolitiska program och ett eget reglemente. Ungdomsrådet höll tolv protokollförda möten under året. Viktigare delar av verksamheten var bl.a. ett besök hos ungdomsrådet i Haninge, Sverige, samt deltagande i en ungdomskonferens i Reykjavik. Ungdomsrådet yttrade sig även angående ett par lagframställningar. Rådet planerade också en egen hemsida för debatt om ungdomsfrågor och antog en egen logo. Mandatperioden för ungdomsrådet är två år.

6.5.6. Biblioteksverksamhet

Bibliotekskommittén är tillsatt av landskapsregeringen för att följa utvecklingen på biblioteksområdet och för att ge förslag och synpunkter i ärenden som rör biblioteksfrågor. Kommittén är också ett kontaktforum för ansvariga för biblioteksfrågor inom landskapsförvaltningen och ansvariga för central- och högskolebiblioteken. Kommittén har bl.a. fört diskussioner om behovet av ett reviderat centralbiblioteksavtal. På grund av de senaste årens besparingskrav har en revidering inte kunnat göras. Kommittén har också diskuterat nedskärningarna inom ÅHS' biblioteksverksamhet och behovet av ett samlande avtal som åskådliggör samtliga bibliotekstjänster som landskapet köper av Mariehamns stad. Diskussionen kring detta fortsätter under 2005.

6.5.7. Ålands landskapsarkiv

6.5.7.1. Allmän översikt

Ålands landskapsarkiv har till uppgift att verka för en ändamålsenlig arkivbildning, att motta, förvara, ordna och förteckna samt tillhandahålla arkivalier. Arkivet gör även utredningar och utställningar baserat på det arkivmaterial som förvaras i landskapsarkivet.

Under året har arkivlagen för landskapet Åland (13/2004, 26/2004) införts. Därmed har regelverket moderniserats och landskapsarkivet fått tydligare uppdrag. I samband med högtidlighållandet av Bomarsundsminnets 2004 och Ålandsservitutet 2006 har landskapsarkivet uppdraget att söka lokalisera arkivalier på andra orter som kan belysa frågorna. En ökad samverkan mellan arkiv, biblioteket och museer, ABM-samverkan, sker som integrerad del i verksamheten. Under året inleddes en upprustning av arkivets utrustning för läsning och kopiering av mikrofilm.

I samband med arkivlagstiftningens införande har informations- och utbildningstillfällen arrangerats. Samtliga avdelningar har besökts för information. Informationsmaterial har utarbetats. Arbetet med att medverka i avdelningarnas arbete med arkivplaner har inletts.

Källmaterial beträffande Krimkriget har lokaliseras i arkiv i Sverige och Finland. Arbetet fortsätter under 2005. ABM-samverkan har under året främst inneburit samordning av biblioteksresurser. Landskapsarkivets eget bibliotek har därigenom kunnat koncentreras. Hela beståndet är nu sökbar i Mariehamns stadsbiblioteks databas Katrina. Genom ny och bättre utrustning för användande av mikrofilm har en större del av forskarna kunna hänvisas till att läsa handlingar på mikrofilm. Originalhandlingarna har därigenom sparats från slitage i viss mån.

6.5.7.2. Arkivvården

Under året har 42 arkiv om ca 145 hyllmeter mottagits för förvaring. Landskapsarkivets bibliotek har ökat med 75 (122) titlar. I Katrina har landskapsarkivet nu 4.787 titlar registrerade. Besök och användning framgår av följande tabell. Observera anmärkningen till "mikrofilm".

Besökare och lån av arkivalier och mikrofilm i landskapsarkivets forskarsal 2004

Månad	Forskar- besök	Framtagna för forskare arkivalier	för tjänstebruk		Summa
			mikrofilm*	arkivalier	
januari	211 (254)	295 (349)	251	80 (110)	25 375 (459)
februari	274 (255)	359 (223)	231	55 (137)	24 414 (360)
mars	233 (217)	242 (259)	211	66 (64)	17 308 (323)
april	185 (173)	164 (182)	110	44 (77)	11 208 (259)
maj	145 (163)	279 (194)	22	95 (92)	0 374 (286)
juni	135 (104)	195 (104)	32	48 (68)	4 243 (131)
juli	113 (107)	103 (107)	18	51 (46)	3 154 (172)
augusti	178 (195)	115 (195)	22	27 (89)	12 142 (204)
september	207 (271)	180 (271)	35	40 (101)	0 220 (310)
oktober	172 (234)	188 (234)	92	27 (173)	3 215 (496)
november	172 (229)	155 (229)	83	26 (161)	3 181 (363)
december	98 (174)	65 (174)	48	7 (96)	4 72 (275)
Summa	2123 (2376)	2340 (2432)	1155	566 (1179)	106 2906 (3638)

*genom införande av självbetjäning för mikrofilmlåntagare registreras inte varje enskilt lån längre.

Inlånade arkivalier och mikrofilmer 2004

Från	Antal
Riksarkivet	57
Landsarkiven	751
Biblioteken	2
Från Sverige	82
Totalt	892

Under året har flera mindre utställningar sammanställts. Under våren gjordes en utställning om Ålands flaggas 50 årsjubileum. Till jultiden sammanställdes en utställning om jul- och nyårskort.

Studiebesök har skett vid ett flertal tillfällen. Den 26 augusti besöktes landskapsarkivet av 42 kollegor från olika arkivinstitutioner i Estland. Den 28 september kom ett tjugotal deltagare i Borgå stifts kurs om arkivvård för svenskspråkiga församlingar på besök.

6.6. MUSEIBYRÅN

De övergripande målen för verksamheten är:

- att värna om kulturarvet genom att ansvara för och handlägga frågor om bevarande och vård av fornminnen, kulturmiljöer, kulturföremål och folkminnen
- att vårda och visa kulturarvet som står under landskapsregeringens förvaltning
- att bedriva informations- och rådgivningsverksamhet och främja utbildning om kulturmiljövård
- att vidareutveckla former och metoder för ökad kunskap om kulturarvet och verka för att resultaten utnyttjas inom kulturmiljövården samt
- att medverka till att en internationell dimension i arbetet med kulturarvet beaktas.

De långsiktiga målen i verksamheten är:

- att kulturmiljön i ökande grad skall beaktas vid utvecklingen inom olika samhällsområden
- att genom publikt arbete öka informationen om kulturarvet och det kollektiva minnet och därigenom allmänhetens förståelse, delaktighet och ansvarstagande
- att arbeta vidare för att samlingarna och deras vård utvecklas samt
- att fortlöpande utveckla former och metoder som ökar kunskapen om kulturarvets värden och förändringsprocesserna i samhället genom en fortlöpande kunskaps uppbyggnad.

Mål: Att utvärdera den nya verksamhetsstrukturen samt initierade besparingsåtgärder.

Förverkligat: Arbetet med att utvärdera den nya organisationsstrukturen fortgår och insatser för att avläsa initierade besparingsåtgärder har inletts.

Mål: Att fortsätta arbetet inom Bomarsunds fornminnesområde enligt antagna direktiv och uppmärksamma Bomarsunds minnesår 2004.

Förverkligat:

- "Byråprojekt Bomarsund " har avslutat fornminnesinventeringen och ca 2.700 objekt har registrerats i ett ca 870 ha stort område i Bomarsund.
- Projektet har haft 58 presentationer och/eller guidningar med temat Bomarsund samt deltagit i bl.a.: Fredsinstitutet seminarium 30 mars.

- Projektet har varit koordinator vid invigning av det brittiska monumentet i Bomarsund i juni.
- Projektet har framtagit text och bildmaterial till 6 informationsskyltar i Bomarsundsområdet.
- Ålands museum & Ålands konstmuseums stora sommarutställning ägnades åt Bomarsund 150 år och utgav i samband därmed skriften och filmen "Bomarsund -imperiets utpost".
- Skolsamarbete kring Bomarsund med utställningsguidningar, guidningar på området och distribution av faktamaterial till skolorna.
- Bomarsund stod som tema för årets Kulturnatt med film, föreläsningar, musik och dans.
- Ålands museum uppmärksammade bomarsundskonstnären Henry Lindholm och visade ett urval ur dennes omfattande produktion.
- Museibyrån deltog i Bomarsundsmarknaden.
- Museibyrån bidrog till Sunds kommuns utställning i Telegrafan.

Mål: Att samverka med andra parter som arbetar med liknande frågor.

Förverkligat: Genom avtal och överenskommelser har museibyrån samarbetat med:

- skolbyrån och kulturbyrån kring Bomarsund 150 år
- övriga åländska museer kring marknadsföring och "museikortet"
- Stadsbiblioteket och Emmaus kring Kulturnatten
- kulturbyrån, Mariehamns stad kring "Winterjazz"
- Ålands Marthaförbund kring tävlingen "2000-talets Ålandsrya"
- Ålands telehistoriska förening r.f. i samband med utställningen "Telefon genom tiderna"
- Ålands bildningsförbund och Ålands folkdräktsråd i samband med en utställning om folkdräkter
- Ålands konstförening kring bl.a. "Artoteket"
- Ålands Vänner
- Nordens institut på Åland (NIPÅ) i konstprojektet "Expand"
- Medis, genom en kurs som hållits på Kastelholms slott
- Ålands guideklubb r.f. kring slottsguidningarna
- Ålands Hembygdsförbund kring midsommarfirande och Lillajulmarknad på Jan-Karls gårdens friluftsmuseum
- Kastelholmsnejdens byalag kring självstyrelsefirande på Jan-Karlsgårdens friluftsmuseum
- Ålands landsbygdscentrum kring Skördefesten
- Aqualandia Ab kring Vasadagarna med Kometmarknad
- Högsolan på Åland gällande kulturarv på webben
- Ålands Teknologicentrum gällande digitala Bomarsund som DVD
- Bomarsundssällskapet r.f. gällande målningsarbeten i Telegrafbyggnaden i Bomarsund
- Stiftelsen Societas Archaeologica Upsaliensis gällande arkeologi
- Sunds kommun gällande ett turistkontor vid Grindstugan, Kastelholm
- Väddö folkhögskola, Åbo landskapsmuseum, turist- och museiorganisationer i Sverige, Finland och på Åland i Interreg IIIA-projektet Postvägen

- Middelaldercenter på Bornholm, Medeltidsveckan på Gotland i Interreg IIIB- projektet "Islands in History".

Mål: Fortsätta att katalogisera textilier och etnologiska föremål

Förverkligat: Inom enheten för undersökning och dokumentation har under året ett projekt för katalogisering av textilier slutförts. Inventeringen av föremål i Jan-Karlsgårdens friluftsmuseum har förverkligats. Kontinuerlig katalogisering av insamlade föremål har utförts. Under året har föremålssamlingarna utökats genom ett danarv samt donationer, förutom fortsatt egen insamling.

Mål: Inventera arkeologiska/kultuhistoriska lämningar.

Förverkligat: Enheten för undersökning och dokumentation har deltagit i inventeringen för Bomarsundsprojektet. Övriga planerade inventeringar i skärgården har blivit framskjutna p.g.a. undersökningen vid Glamilders stenåldersboplats. I inventeringssyfte har dokumentation av två vrak i Marsund utförts. Den marinarkeologiska undersökningen av Bockholmenvraket i Marsund slutfördes. Under året har de arkeologiska samlingarna utökats med 4.762 fyndposter, varav Glamildersundersökningen tillförde 167.000 enskilda fynd.

Mål: Fortsätta gå igenom underhållsbehovet inom fornminnes- och byggnadsvården.

Förverkligat: Inventeringen av byggnaderna fortgår för att kunna göra upp underhållsplaner och vårdprogram och fortsatt underhåll på fornminnesområdena.

Mål: Initiera program som stöd i förvaltandet av byggnader och närmiljö.

Förverkligat: Arbetet med att göra upp vårdplaner har inletts för bl.a. Tosarby stenhus.

Mål: Utarbeta riktlinjer för marknadsföring.

Förverkligat: Marknadsföringen av museibyråns samtliga museer och sevärdheter är nu koordinerad för kostnadseffektivitet och har bättre täckning. En genomgång har gjorts av annonsering i utomländska media och marknadsföringskostnaderna har omfördelats.

Mål: Utveckla programverksamheten.

Förverkligat:

- I Medeltidshuset arrangerades programdagar inom ramen för Interregprojektet "Islands in history", och i samarbete med Bornholms Middelaldercenter, Jomala församling, Jomala kommun och företagare. Kursverksamhet.
- På Kastelholms slott har barnpedagogiska programdagar arrangerats; bågskytte, rustningsprovning och sagostunder. Temavandringar på slottet för vuxen publik. Konserter.
- I samband med aktuella utställningar i Ålands museum och Ålands konstmuseum har expeditioner och föreläsningsserier arrangerats samt de under året återkommande träffarna "Möten kring konst".

Mål: Fortsätta undersöka och utvärdera besökarattityder.

Förverkligat: Besökarattitydundersökningar genomfördes under sommarsäsongen 2004 vid Kastelholms slott, Jan-Karlsgårdens Grindstuga och under Medeltidshusets programdagar. Av enkätsvaren från Kastelholmsområdet kan avläsas att besökarna efterfrågar bättre skyltning och fler guideturer.

Mål: En förstudie och projektplan som utvecklar prioriterade sevärdheter.

Förverkligat: Arbetet med att ta fram en projektplan som utvecklar prioriterade sevärdheter fortsätter i enlighet med landskapsregeringens turismstrategi 2003-2010.

Mål: Att tillmötesgå funktionshindrades behov.

Förverkligat: I produktionen av sommarutställningen "Bomarsund - Imperiets utpost" togs hänsyn till funktionshindrade på så sätt att texterna utformades i svårighetsgrad, läsbarhet, utformning och placering för att inte utesluta någon besökargrupp. I utställningen fanns muntlig information att tillgå för svårt synskadade. I utställningens utformning fanns möjlighet att beröra en del av utställningsföremålen (taktill anpassning). En handikappramp vid museets entré färdigställdes.

Mål: Att öka åtkomligheten till register, arkiv och samlingar.

Förverkligat: Under året har ett digitalt marinarkeologiskt vrakregister för Åland utvecklat och en arkeologisk fynddatabas har tagits i bruk. En kontinuerlig digital registrering av etnologiska föremål har gjorts.

Mål: Att vårda och sköta utifrån nya ekonomiska ramar de landskapsägda museernas samlingar däribland ca 100.000 poster arkeologiska fynd, ca 900 konstverk och ca 23.000 etnologiska föremål.

Förverkligat: Under året har sista etappen av konservering av arkeologiska metallföremål i Kiruna slutförts. Enheten har deltagit i en omfattande genomgång av museibyråns samtliga magasinsutrymmen. Arbetet har bidragit till en bättre överblick över befintliga magasinsutrymmen och olika föremålssamlingars kondition. Åtgärder i avsikt att förbättra föremålens förvarande har också genomförts i textil- och centralmagasinet.

Mål: De ca 150 byggnader som museibyrån ansvarar för samt 22 landskapsägda fastigheter och fornminnesområden och 30 fornminnesområden som landskapet åtagit sig att vårda.

Förverkligat: Kulturhistoriskt värdefulla byggnader, fastigheter och fornminnesområden vårdas enligt tidigare uppgjord plan för att uppnå en långsiktig hållbar lösning i underhållet och med såväl egen som extern arbetskraft. Objekt i anslutning till Kastelholm och Bomarsund har prioriterats men underhåll sker fortfarande vid andra sevärdheter.

En lokalanpassning har skett i Ribacka hus 2 varigenom utrymmen iordningställdes temporärt för mötes- och konferensverksamhet under beteckningen Kastelholms slott - konferens. Vidare har Jan-Karlsgårdens vårdshus bjudits ut på anbud och fått Matkreatören i Mariehamn Ab som ny hyresgäst. Därutöver har museibyrån upprättat eller förnyat hyresalternativt arrendeavtal med institutioner och privatpersoner.

7. Näringsavdelningens förvaltningsområde

7.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

7.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Utarbeta en tydlig och långsiktig informationsplan.

Förverkligat: Informationsmaterial har utvecklats och uppdaterats och olika informationstillfällen har ordnats för och tillsammans med olika branschorganisationer.

Mål: Utveckla de interna rutinerna.

Förverkligat: Arbetet med att förbättra handläggningen sker kontinuerligt, genom översyn av principdokument och olika mallar i syfte att kvalitetssäkra avdelningens beslut och trygga den enskildes rättssäkerhet samtidigt som handläggningstiden förkortas.

Mål: Tillsammans med andra avdelningar enklare byråkrati gentemot näringslivet.

Förverkligat: Avdelningen har haft regelbundna möten med andra förvaltningsenheter, ledningsgruppen och med näringslivsorganisationerna där bland annat konkreta förenklingsförslag lyfts fram och diskuterats.

Mål: Utveckla näringsavdelningens information på landskapsregeringens hemsida till en fungerande informationskanal.

Förverkligat: Utvecklandet av hemsidan och övergången till systemet Composer har genomförts i samarbete med landskapsregeringens hemsidegrupp utifrån det koncept som tillämpas inom hela förvaltningen. All information som näringsavdelningen framställer i form av broschyrer, blanketter och principdokument publiceras på hemsidan. I syfte att hålla tryckkostnaderna nere prioriteras material på hemsidan framom nytryckt material. Responsen från allmänheten har varit god.

Mål: Arbeta med relevant utbildning för personalen.

Förverkligat: Kontinuerlig fackmannamässig utbildning har under året genomförts för att upprätthålla sakkunskapen inom respektive område. Inom skogsbruksområdet har utbildning genomförts för att upprätthålla det åländska skogscertifikatet. Avdelningens byråchefer har också deltagit i en uppföljning av ledarskapsutbildningen.

Mål: Arbeta för att näringsavdelningen ska utvecklas till en lärande organisation.

Förverkligat: Det pågår ett kontinuerligt arbete med interna rutiner och med att kvalitetssäkra handläggningsarbetet och att säkerställa den enskildes rättssäkerhet.

7.1.2. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2002	Bokslut 2003	Tillgängliga medel 2004	Bokslut 2004	Avvikelse
Summa inkomster	4 261 483,65	4 422 263,09	7 941 157	4 832 033,51	-3 109 123,49
Konsumtionsutgifter	-6 179 523,50	-5 644 298,91	-6 962 609	-5 717 712,26	1 244 896,74
Överföringsutgifter	-13097 732,48	-14 521 478,85	-26 247 470	-13 986 959,38	12 260 510,62
Realinvesteringsutgifter	-1 054 321,62	-1 080 611,85	-1 027 504	-456 801,22	570 702,78
Lån och övriga finansinvesteringar	-3 083 341,86	-1 298 769,82	-5 103 654	-1 385 860,32	3 717 793,68
Summa utgifter	-23 414 919,46	-22 545 159,43	-39 341 237	-21 547 333,18	17 793 903,82
Anslag netto	-19 153 435,81	-18 122 896,34	-31 400 080	-16 715 299,67	14 684 780,33

7.2. ALLMÄNNA BYRÅN

7.2.1. Näringspolitik

Mål: Det övergripande målet för näringspolitiken är att skapa förutsättningar för ett livskraftigt och lönsamt näringsliv som bidrar till den ekonomiska tillväxten och ger möjlighet till sysselsättning på hela Åland.

Förverkligat: För att uppnå det övergripande målet har landskapsregeringen satt upp följande delmål för näringsverksamheten:

- ökad export av varor och tjänster från Åland
- ökad produktutveckling
- breddad industribas vid sidan av livsmedelsindustri och
- att främja utvecklingen av såväl tjänster som tillverkning

Landskapsregeringen beaktar de uppställda målen vid beviljande av stöd till näringslivet och i utformningen av utvecklingsarbetet även det som sker inom ramen för Ålands utvecklings AB, Ålands industrihus samt Ålands teknologicentrum. Uppföljningen av om målen uppnås kommer att göras dels genom att studera hur landskapsregeringens stödsatser riktas till olika ändamål, dels genom större beställda utredningar.

Under året godkände landskapsregeringen ett meddelande till lagtinget om strategin för den åländska turismen 2003-2010, vilken är ett viktigt instrument för prioritering av vilka insatser som görs för att främja turistnäringen på Åland.

Landskapsregeringens finansieringsformer till företagen utgörs av lån, räntestöd, garantier, aktiekapital och bidrag. Därtill beviljades projektmedel inom ramen för Mål 2-programmet och Interreg III A Skärgården. Under året behandlades 133 ansökningar varav 9 avslogs. Av tabellerna nedan framgår beviljat stödbelopp fördelat enligt stödform. Tidigare näringsstöd i form av investeringsbidrag ges numera inom ramen för Mål 2-programmet.

Beviljade bidrag under år 2004

Stödform	Antal beviljade ansökningar	Beviljat, euro
Produkt- och teknologiutveckling	2	43.761
Internationaliseringsstöd	6	55.608
Stöd till detaljhandeln i skärgården	12	84.085
Mål 2-stöd	24	988.629
Understöd för landsbygds- och skärgårdsutvecklingsprojekt (Interreg)	10	195.778
Skärgårdsstöd	9	38.823
Stöd för arbetsgivarens socialskyddsavgifter i skärgården	45	54.171
SUMMA	108	1.460.855

Övriga stödformer, beviljade under år 2004

Stödform	Antal beviljade ansökningar	Beviljat, euro
Produktutvecklingslån	2	110.153
Upptagna krediter där räntestöd upptagits	3	53.850
Landskapsgarantier	6	1.707.940
Förordade lån till Finnvera	6	346.500
Ersättning av kreditförluster	3	105.781
Aktieteckning i bolag	1	515.163
Övriga understöd	4	1.234.875

(Övriga stöd innefattar verksamhetsbidrag till branschorganisationer)

Kreditförlusterna berodde på infriande av landskapsgarantier till Ålandsbutiken i Stockholm, Casvikens Camping och ASCE.

Landskapsregeringen ingick under året avtal med Ålands handelskammare, Ålands företagarförening om rådgivningsverksamhet samt med Ålands turistförbund om marknadsföring av destinationen Åland.

Landskapsregeringen tecknade under året aktier i Ålands industrihus Ab.

7.2.2. Regionalpolitik

Ålands skärgårdsnämnd sammanträdde tre gånger under året. Aktuella frågor under året har varit bl.a. bredbandsutbyggnaden i skärgården, förslag till skärgårdslag, utlokalisering av bokningen av skärgårdstrafiken, transporter av färskvaror, polisberedskapen i skärgården, gemensamt kommunalt projekt om utveckling av näringslivet i skärgården, turlistor för trafiken och sjukvården i skärgården. Nytt är att Ålands skärgårdsnämnd har en observatör i Finlands skärgårdsdelegation fram t.o.m. 31.12.2005. Verksamheten vid Ålands landsbygdscentrum redovisas i en skild verksamhetsberättelse. Styrelsen för landsbygdsutvecklingen vid Ålands landsbygdscentrum har sammanträtt fyra gånger under året. Utvecklingsprojektet "Landsbygd 2006" pågår till och med år 2006.

I den av landskapsregeringen tillsatta beredningsgruppen för Mål 2 och Mål 3 behandlades principiella frågor i anslutning till programmen t.ex. riktlinjer för rapportering av oegentligheter, förfaranden vid ev. återkrav, tolkning av stödberättigade utgifter och regler kring offentlig upphandling. Dessutom behandlades ansökningar, uppdateringen av administrationsbeskrivningen och komponenter i projektregistret. Beredningsgruppen sammanträdde 11 gånger under året.

7.2.3. Utveckling av mätetal

	2001	2002	2003	2004
Arbetsplatser inom den konkurrensutsatta sektorn, i procent av totalt antal arbetsplatser; hela Åland	67,5 %	67,2 %		
Arbetsplatser inom den konkurrensutsatta sektorn, i procent av totalt antal arbetsplatser; skärgården	65,0 %	63,6 %		
Befolkningsantal i skärgården	2.318	2.345	2.354	2.346

7.3. JORDBRUKSBYRÅN

7.3.1. Uppföljning av mål

Mål: Landskapsregeringens övergripande målsättning i budgeten för år 2004 var att skapa ett stabilt och konkurrenskraftigt lantbruk som utvecklas på ett långsiktigt hållbart sätt och som producerar säkra och högkvalitativa produkter. Lantbruket skall dessutom utgöra basen för samt tjäna till att bibehålla och utveckla förutsättningen för en levande landsbygd och skärgård med bibehållen sysselsättning och öppna landskap. Delmål för huvudmålsättningen i budgeten var:

- ökad lönsamhet på de enskilda gårdarna
- ökat antal betesdjur
- utveckling av djursektorerna
- ökad diversifiering inom näringen
- utveckling av hållbara produktionsmetoder
- utveckling av naturenlig odlingen och
- produktion av säkra och högkvalitativa livsmedelsprodukter.

Förverkligat: Landskapsregeringen konstaterar att uppföljningen av delmålsättningen ökad lönsamhet på de enskilda gårdarna är svår att göra då statistikuppgifter rörande de åländska gårdarnas lönsamhet är knapphändiga då antalet bokföringsgårdar på Åland är få. Statistikuppgifter rörande inkomster från gårdsbruk kan dock ge en fingervisning om trenden. De färskaste siffrorna är från 2002 och de visar på en vikande trend med en minskning av de totala inkomsterna från gårdsbruket med 2,2 %. Utslaget per gård är minskningen dock bara 0,9 %. Uppföljningen av de konkreta målen satta under de olika momenten i budgeten under kapitlen rörande lantbruket visar på en relativt oförändrad situation jämfört med fjolåret beträffande miljö- och LFA-stöden. Anslutningsnivån till de olika stödprogrammen fortsätter att stiga. Måluppfyllelsen ifråga om arealen för 2004 steg två procentenheter för LFA-stödets del och en procentenhet för miljöstödets del. Andelen som övergår till ekologiskt odlande uppfyller de reviderade målsättningarna från 2002 (måluppfyllelse 99 %). När det gäller de ekologiska djuren är måluppfyllelsen dock lägre (83 %). Utnyttjande av naturbeten har stigit och här är måluppfyllelsen nu 100 %. Ett område där utvecklingen är långt under förväntan finns inom startstödet och antalet nyetablerade jordbrukare. Landskapsregeringen har dock indikationer om att 2005 skall bli något bättre än 2004.

Gällande investeringsstödet verkar det som artikel 141 stödförhöjningen i kombination med ett allmänt investeringsbehov har gjort att investeringsviljan bland lantbrukare ökat igen. Antalet beviljade projekt har ökat från 56 till 73 och intresset för att göra investeringar inför nästa år verkar vara stigande. De flesta investeringarna finns inom den traditionella lantbrukssektorn och de investeringar som kan kategoriseras som diversifieringsinvesteringar är få.

7.3.2. Stödadministration

7.3.2.1. LFA-kompensationsbidrag och jordbrukets miljöstöd

LFA-kompensationsbidraget och jordbrukets miljöstöd utbetalas på basen av ”Program för landsbygdens utveckling i landskapet Åland 2000-2006”.

LFA-kompensationsbidraget utbetalades till totalt 577 lantbrukare och miljöstödets basstöd till 587 lantbrukare. Av antalet aktiva lantbrukare (626) erhöll 92 % LFA-kompensationsbidrag och 94 % miljöstödets basstöd.

Arealmässigt omfattade LFA-kompensationsbidraget 13.472 hektar åkermark och miljö-

östödets basstöd 12.992 hektar åkermark och 4.010 hektar naturbeten. Av den totala odlade åkermarken (13.798 hektar) omfattades 98 % av LFA-kompensationsbidraget och 94 % av miljöstödet basstöd. Den arealmässiga anslutningen i förhållande till landskapsregeringens målsättning år 2004 presenteras i tabellen nedan:

Den arealmässiga anslutningen i förhållande till målsättningen i programmet från år 2000

	Målsättning, hektar	Verklig anslutning, hektar	Skillnad, hektar	% av målsättningen uppfylld
LFA-kompensationsbidrag	13.000	13.472	+472	104
Miljöstödet basstöd	13.200	12.992	- 208	98

Miljöstödet specialstöd baserar sig på 5-åriga avtal mellan lantbrukarna och landskapsregeringen. År 2004 ingicks totalt 17 avtal för avtalsperioden 2004-2008.

7.3.2.2. Ekologisk odling

I Ålands kontrollregister för ekologiskt jordbruk (ÅKEJ-registret) finns idag 105 gårdar. I enlighet med landskapslagen om kontroll av ekologisk jordbruksproduktion utförde landskapsregeringen 93 gårdskontroller av vilka 10 var KRAV-kontroller. Under året anslöt sig 12 odlare till registret och 2 slutade. Till den ekologiska husdjurskontrollen tillhör 33 gårdar.

7.3.2.3. Investeringsstöd och stödjande av unga odlare

Under år 2004 har 73 projekt inom lantbruket beviljats investeringsstöd om totalt 694.560 euro. Målet var 94 projekt till ett värde av 500.000 euro. 20 lantbrukare beviljades räntestöd för lån för markinköp. Det totala lånebeloppet uppgick till 370.541 euro vilket var betydligt lägre än målet om 1.000.000 euro. Vidare beviljades ett startstöd för unga lantbrukare vilket också i år är väl under målet 10. Startstödet fördelade sig på 25.000 euro i direkt bidrag och 42.000 euro i räntestödslån.

7.3.3. Lantbrukssemester och sjukvikarieverksamhet

Inför semesteråret 2004 inkom 198 ansökningar om semester varav 197 beviljades. Lantbrukarna har tagit ut sammanlagt 4.464 dagar semester varav 701 dagar var överförda från år 2003. Lantbrukarna har ytterligare tagit ut 1.741 dagar vikariehjälp vilket är en ökning med 42 % från föregående år. Dessutom har 25 dagar veckoledighet tagits ut vilket är en betydande minskning.

27 % av de beviljade semesterdagarna har ej utnyttjats under året utan har överförts till 2005. Främsta orsaken till att dessa dagar har blivit outnyttjade är det stora behovet av vikariehjälp och bristen på landskapsanställda avbytare.

Landskapsregeringen har under året haft 19 månadsavlönade lantbruksavbytare och även en del timavlönade. Dessa har sammanlagt tjänstgjort 2.954 dagar. Lantbrukarna har också möjlighet att själva anställa avbytare och få motsvarande ersättning från landskapsregeringen. Denna möjlighet har under året utnyttjats av 70 lantbrukare. De privatanställda avbytare har tjänstgjort sammanlagt 1.510 dagar vilket motsvarar 25 % av det totala

antalet semesterdagar vilket är något under målet på 30 %. Totalt har avbytarservicedagen 5.974 semesterdagar vilket är 674 dagar över målsättningen 5.300 dagar.

7.3.4. Växtinspektionen

Växtinspektionen har utfört inspektioner, övervakningar och provtagningar under året. Olika inriktningar inom jordbruket har inspekterats för att upptäcka och förhindra spridning av eventuella farliga skadegörare. Importerad utsädespotatis har kontrollerats och stickprov på importerad industripotatis har tagits. Potatisodlingar har inspekterats i avseende att upptäcka eventuella koloradoskalbaggar. Växtinspektionen har även tagit jordprov i en potatisodling p.g.a. en misstänkt potatiscystnematodsmitta. Provet visade den första förekomsten av vit potatiscystnematod på Åland.

Rutininspektioner av rhizomania i sockerbetsodlingar har utförts och i äppelodlingar har växtinspektionen undersökt eventuell förekomst av päronpest samt sjukdomar i jordgubbssodlingar. I en plantbutik kunde växtinspektionen efter misstanke och provtagning konstatera att importerad Rhododendron var infekterad av "Plötslig ekdöd" (Phytophthora ramorum) plantorna destruerades av växtinspektionen.

Marknadsföring av bekämpnings- och gödselmedel i handeln har följts upp och inspektioner för att kontrollera kvaliteten på frukt och grönsaker har gjorts i partiaffärerna.

7.3.5. Skördeskadeersättningen

Under året drabbades främst äppelodlingar hårt av skördeskador i form av hagelskador. Då skadornas värde var så pass omfattande att de budgeterade medlen inte tillnärmelsevis skulle räcka till budgeterades tilläggsmedel i ordinarie budget för år 2005 och behandling av skördeskadeanmälningarna sköts till följande år.

7.3.6. Vattenenhetens verksamhet

Under året har arbetet med en dikesförrättning inletts. En utomstående konsult har anlåtats av sökande för att uppgöra en utredning som skall ligga till grund för förrättningen.

För bevattning av åkermark har 6 bevattningsplaner uppgjorts. Täckdikesplaner har utförts för 14 gårdar eller totalt 30,25 ha, dessutom har 6 planer omarbetats på en areal av 15,95 ha. Utpålning av dräneringssystem har utförts på 2 gårdar eller totalt ca 69 ha. Reglerad dränering har utförts för 4 gårdar eller totalt 7,3 ha.

Vattenenheten har under året utfört 6 arealmätningar av odlingsmarker och givit 5 utlåtanden angående ett trettiotal trummor och rördiken, de flesta till landskapsregeringens trafikavdelning. Därtill utfördes planering för 10 rörläggningar av öppna diken.

7.3.7. Ålands försöksstation

Den övergripande målsättningen för Ålands försöksstation var under året att verka för ett jordbrukssystem med minskad miljöpåverkan, samt att arbeta för ökad lönsamhet inom de åländska jordbruksföretagen. Verksamheten skall bidra till att skapa förutsättningar till att bedriva ett modernt hållbart, lönsamt och resurssnålt jordbruk. Ålands försöksstation har med beaktande av detta bedrivit sin försöksverksamhet uppdelad i fyra olika delområden; lantbruksgrödor, grönsaker, frukt och bär samt ekologisk produktion. Totalt har det genomförts 125 försök på friland, växthus och i lager. En viktig verksamhetsgren har uppgörandet av prognoser med inriktning på behovsanpassad bekämpning av skadedjur och sjukdomar och gödsling efter grödnas utvecklingsstadium och behov utgjort. Försöksstationen upprätthåller i samarbete med Nordiska genbanken även en genbank inrik-

tad på lokala frukt- och bärsorter, en väderstation i samarbete med Meteorologiska institutet och en seismograf som upprätthålls i samarbete med Uppsala universitet. Försöksstationen har även utfört avdunstnings- och tjäldjupsmätningar i samarbete med Finlands miljöcentral.

Försöksstationens laboratorium utförde under året främst jord- och foderanalyser för jordbrukarnas och egna behov. Analyserna uppgick totalt till ca 2.500, därtill kommer övrig analysverksamhet främst för försöksodlingens behov.

Försöksstationen har anordnat öppet hus-tillfällen för odlarna, delgett odlarna försöksresultat i form av försöksberättelse och informerat om aktualiteter i Landsbygdsnytt. Försöksstationen deltog också med en stor utställning under Landsbygdscentrets skördefest i september.

7.4. FISKERIBYRÅN

7.4.1. Uppföljning av mål

Övergripande mål för perioden 2000-2006:

- att utveckla en bärkraftig fiskerinäring som grundar sig på ett hållbart fiske även beaktande det småskaliga kustfiskets behov och möjligheter,
- att bygga ut infrastrukturen vid hamnar och landningsplatser, förbättra förutsättningarna för god och effektiv/rationell fiskhantering för att därmed förbättra näringens lönsamhet,
- att utveckla yrkesfisket på ett hållbart sätt samt att koordinera fisklandning och fiskhantering för att höja fiskens kvalitet och hållbarhet genom intern uppsamling,
- att befrämja fiskevården samt rekreations- och fisketurismen,
- att rationalisera och miljöanpassa fiskodlingen, förbättra kvaliteten och livsmedelstryggheten på produkterna, höja förädlingsgraden och förbättra bilden utåt samt öka allmänhetens acceptans av näringen.

Specifika mål för år 2004 enligt landskapsstyrelsens budget:

- att upprätthålla en effektiv och öppen myndighetsfunktion i avseende på förvaltning och övervakning av fiskeriresurserna och –verksamheten,
- att trygga en fullgod service till branschen och allmänheten,
- att förbättra lönsamheten för yrkesfisket och vattenbruket bl.a. genom profilering och utökad förädling,
- att säkerställa att fiskeriverksamheten bedrivs på ett hållbart sätt och att konsumenterna har tillgång till lokalt producerade, trygga livsmedel av hög kvalitet,
- att förverkliga strukturfondsprogrammet för fiskerihushållningen med särskild tyngdpunkt på småskaligt kustfiske, höjning av mervärdet av produkterna genom förädling, förbättra arbetsförhållandena, fiskens kvalitetshantering samt rationalisering och alternativa odlingsplatser för vattenbruket,
- att låta göra en utredning av fiskerinäringens samhällsekonomiska betydelse.

Förverkligande av målen

Fiskeriförvaltningen har under år 2004 förverkligats i enlighet med målen. Ärendehantering är effektiv och snabb och baserad på en tydlig ansvars- och arbetsfördelning. Behandlingstiden är i regel 2-3 veckor och byrån har endast ett mycket ringa antal obehandlade ärenden från tidigare år. Fiskeribyrån har en bra och fungerande kontakt till såväl näringsidkarna som andra berörda myndigheter inom förvaltningen såväl som med

riksmyndigheterna och kan därmed erbjuda en fullgod service i ärenden som berör fiskerisektorn.

Utvecklandet och befrämjandet av fiskerinäringen i landskapet förverkligas i hög grad inom ramen för strukturprogrammet för fiskerinäringen på Åland 2000-2006, vilket inkluderar en del av de allmänna och specifika målen för branschen. Vid sidan av den allmänna fiskeriförvaltningen och övervakningen som utförs av fiskeribyrån utgör strukturprogrammet en viktig del av EU:s övergripande gemensamma fiskeripolitik. Strukturprogrammet ger möjlighet att bevilja investeringsstöd samt projektfinansiering för företag och sammanslutningar, vilka består av en EU-andel (FFU – fonden för fiskets utveckling) och en landskapsandel. Under året har strukturstöd beviljats utgående från målsättningen att förbättra lönsamheten inom fiskerisektorn.

Projekt där landskapsregeringen och FFU har deltagit med medfinansiering har gällt bl.a. byggande av nya samt modernisering av befintliga fiskebåtar för småskaligt kustfiske, utprovning av nya redskap, rationaliseringsåtgärder, hygien- och miljöanpassningar inom vattenbruket, förbättring av fisklandningsplatser, förbättring av fiskhanteringen, transporterna av fisk och vidareförädling. Stöd har också givits för pilotprojekt gällande undersökningar av fisket och fiskerinäringen samt för information och marknadsbefrämjande åtgärder som gemensamt utförs av branschen.

Fiskerinäringen har även befrämjats med hjälp av landskapsmedel för bl.a. intern uppsamling av fjällfisk samt uppsamlings- och transportstöd för strömming.

Beredningen av en ny vattenbruksstrategi påbörjades under året medan beslut om godkännande hänsköts till efter tillsättande av ny landskapsregering för att därmed eftersträva möjligast brett politiskt stöd.

De övergripande målet att förbättra de ekonomiska verksamhetsförutsättningarna och lönsamheten inom branschen uppnåddes inte, i huvudsak som en följd av utomstående faktorer.

En utredning av fiskerinäringens samhällsekonomiska betydelse färdigställdes av Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB), vilken på sikt kommer att utnyttjas för att ytterligare utveckla olika mätetal, för planeringen av en framtida strategi för näringen samt strukturprogramperioden 2007-2013.

7.4.2. Utveckling av mätetal

	2003	2004
<u>Yrkes- och binäringsfiske</u>		
Förstahandsvärde, euro ¹⁾	2.401.504	1.838.407
Utnyttjande av laxkvoten %	35	80
Registrerade yrkesfiskare ²⁾	202	196
Registrerade fiskebåtar	296	280
<u>Fiskodling</u>		
Försäljning av matfisk ³⁾	5.331.962	6.814.996
Förstahandsvärde milj. euro	ca 20	ca 23
Antal verk samma företag	14	13
Antal produktionsenheter	35	33
Sysselsättning	ca 70	ca 60

¹⁾ Inklusive fisk som landats utanför Åland

²⁾ personer som rapporterar fångst med kustfiskejournal eller fiskedagbok

³⁾ inkluderar fisk producerad vid enheter i Sverige ägda av åländska företag

7.4.3. Fiskets avkastning

Under året har lågkonjunkturen för det åländska havsfisket fortsatt. Antalet aktiva trålare och laxbåtar har behållits oförändrat men såväl laxfiske- som strömmingsbåtarna var i viss mån passiva under hösten 2004. Antalet mindre båtar för småskaligt kustfiske minskade en aning.

Data om fiskets avkastning har insamlats från inom landskapet befintliga fiskuppköpare (partihandel). Kompletterande uppgifter har även begärts in från sådana vilka i någon grad köper direkt från fiskarna (restauranger, butiker).

Under år 2004 har den totala mängden av åländska uppköpare inköpt fisk minskat med ca 1,38 milj. kg (- 45,1 %) vilket dock endast motsvarar en minskning av förstahandsvärdet med ca 22.000 euro (-1,6 %). Den största värdeminskningen gäller strömming (-57 %), gös (-29 %) och abborre (-6 %). Det positivaste resultatet svarade laxen för med en ökning av fångsten med 57.000 kg (+130%) och en värdeökning på 174.000 euro (+117,8%). Även siken ökade i fångstmängd (+5,6%) och värde (+9,2%).

Orsakerna till nedgången inom strömmingsfisket är försämrade avsättningsmöjligheter.

För laxfiskets del var fångsterna goda, delvis som en följd av ett bättre avtal med riksmyndigheterna om begränsningarna av vårfisket. För år 2004 var nyttjandegraden av den åländska fiskekvoten ca 80 % medan det år 2003 var endast ca 35 %. De rapporterade salskadorna uppgick till ca 24 % av fångsten (ca 20,5 ton lax). Det kan jämföras med ca 17,7 % för år 1999.

Under de senaste tio åren har det småskaliga kust- och skärgårdsfisket blivit en allt viktigare del av det åländska fisket. Fisket är inriktat på icke kvoterade arter, främst sik, gös och abborre. Landskapsregeringen har målmedvetet gått in för att utveckla verksamheten genom infrastrukturella satsningar och stöd till unga fiskare. Fisket är oreglerat och efterfrågan i regel större än utbudet med undantag av vissa högsäsonger.

7.4.4. Produktion av odlad matfisk

Den kommersiella odlingen av matfisk påverkades under år 2004 fortfarande av flera dåliga tidigare år. Prisbilden har i någon mån förbättrats som en följd av dumpningstull för importen av norsk regnbåglax och temporära skyddsåtgärder för importen av norsk lax.

Centraliseringen fortsatte och såväl antalet företag som odlingsenheter minskade. I landskapet fanns det år 2004 totalt 13 (14) aktiva fiskodlingsföretag med totalt 33 (35) produktionsenheter och en totalproduktion på ca 3.300 ton regnbåglax (försäljning, slaktvikt) och ca 16 ton sik. Framtidsutsikterna för odling av sik bedöms som goda och med märkbart bättre lönsamhet än för regnbåge.

Väderleksförhållanden var under år 2004 relativt goda, men mindre volym sättfisk i början av säsongen medförde att slaktvolymerna fortsättningsvis låg under den mängd som villkoren i företagens miljötillstånd ger möjlighet till.

Värdet av den odlade fisken uppgick till ca 23 miljoner euro, vilket är en liten ökning jämfört med år 2003. Största delen av produktionen såldes inom landet. I det totala värdet av produktionen ingår även inkomsterna från försäljning av fisk producerad vid enheter i Sverige samt rom till ett värde av ca 1,5 miljoner euro.

Spridningen av den allvarliga virussjukdomen VHS, som första gången påträffades i Finland år 2000, visade under året tecken på att ha stoppats och endast två fall konstaterades, varav ett vid en ny tidigare osmittad enhet. Arbetet för att utarbeta ett bekämp-

ningsprogram och strategi fortsatte inom ramen för en riksomfattande arbetsgrupp tillsatt av jord- och skogsbruksministeriet och individuella saneringsprogram har utarbetats och förverkligats vid flera av de åländska odlingarna bl.a. med experthjälp från Åbo Akademi inom ramen för ett flerårigt landskaps- och EU-finansierat projekt.

Skador orsakade av säl utgjorde speciellt under hösten och vintern ett ökande problem för hela odlingsverksamheten. Skadornas värde uppskattas till ca 0,5 miljoner euro.

7.4.5. EU-bidrag och fiskerinäringens befrämjande

7.4.5.1. Transport- och uppsamlingsstöd

Enligt avtal med fiskarorganisationen och fiskhandeln har följande stöd utbetalats enligt landskapsregeringens beslut:

Stödform	kg	euro
Transportstöd för sorterad strömming	23.745	1.662,15
Transportstöd för exportströmming	114.550	7.102,00
Uppsamlingsstöd för sorterad strömming	4.217	35,43
Transportstöd för industriströmming	1.139.640	36.764,44
Uppsamlingsstöd för skötströmming	36.998	2.589,86
Uppsamlingsstöd för fjällfisk	189.148	36.207,97
Summa		84.361,94

Den totala stödsumman är en minskning med ca 32 % jämfört med år 2003. De största skillnader gäller transportstödet för industriströmming och sorterad strömming samt exportströmming medan situationen för uppsamlingsstödet för fjällfisk och skötströmming varit relativt stabilt under de senaste åren. Denna utveckling återspeglar omstruktureringen av det åländska fisket.

7.4.5.2. EU-bidrag utbetalda i enlighet med strukturprogrammet för den åländska fiskerinäringen

Landskapsregeringen har med stöd av förordning 2792/1999 (EG) och i enlighet med strukturprogrammet för den åländska fiskerinäringen beviljat 946.927 euro (454.907 EU:s andel) i stöd för 35 projekt och åtgärder. Jämfört med programmet ger det en nyttjandegrad på 79 % för år 2004, men för hela programperioden 2000-2006 ligger nyttjandegraden fortfarande på en relativt låg nivå, ca 34 %.

Inom fisket har ca 25.000 euro beviljats för att modernisera och förnya den småskaliga fiskeflottan. På grund av osäkra framtidsutsikter har investeringsviljan varit svag. Även inom förädlingssektorn var de beviljade investeringsstöden små, ca 16.000 euro. Stöden har förutom detta gällt infrastruktur (is- och kyllager, ca 100.000 euro) samt nya redskap (pontonfällor, ca 100.000 euro).

Inom vattenbruket har främst miljö- och hygienanpassade åtgärder prioriterats.

Åtgärder som genomförs av branschen gällde bl.a. utbildning/information, seminarier, utprovning av nya redskap, mässdeltagande, hållbar fiskeriförvaltning (kartläggning av fisket i kommunerna). Strukturstöd har även beviljats för en basundersökning för effektiva vattenskyddsåtgärder, vilket är kopplat till ett större flerårigt Interreg-finansierat projekt.

Under året beviljades även ersättning för tillfälligt upphörande av laxfisket under åren 2001-2002 (ca 316.131 euro).

7.4.5.3. Fiskeriförsäkringar

Fiskebåtar och fiskeutrustning försäkras genom s.k. fiskeriförsäkring som handhas av Ålands Ömsesidiga Försäkringsbolag. Under året minskade det totala försäkringsbeståndet med ca 923.000 euro (ca 27 %).

Försäkrat föremål	Antal		Belopp, euro	
	2004	2003	2004	2003
Båtar	60	75	2.403.819	3.364.568
Trålar	5	8	25.814	36.072
Övriga fiskebragder	5	5	93.112	43.157
Trålbord	1	2	3.363	5.549
Bojar och linor	1	1	941	941
Totalt	72	91	2.527.049	3.450.287

Under året rapporterades skador för 24.619 (75.991,56) euro för 19 (28) skadefall. De utbetalade ersättningarna uppgick till 21.646,83 (70.277,97) euro, varav landskapets andel utgjorde 78 % eller 16.930,60 (61.855,90) euro.

7.4.5.4. Sälskadeersättning

Sälen bedöms för tillfället utgöra det största enskilda hotet mot fiskerinäringen. Sälskador förekommer runt hela Åland, även i de inre vikarna, på praktiskt taget alla former av fiske samt i fiskodlingarna. Under år 2004 uppgick de påvisbara sälskadorna på laxfisket i finsk/åländsk fiskezon, i form av skadad fisk, till 20.514 kg lax eller 24 % av fångsten. Det ekonomiska bortfallet beräknas till ca 65.500 euro. Därutöver kommer skador på redskap, bortskrämd fisk samt tilläggskostnader för flera och längre fiskeresor.

Till följd av att EU inte godkänt Finlands anmälan om utbetalning av ersättning för sälskador som ett bestående stödsystem har landskapsregeringen inte kunnat utbetala ersättningar för sälskadorna.

7.4.6. Utplantering av fisk och fiskevård

Produktionen av yngel för utplantering förverkligades vid landskapets fiskodlingsanstalt i Gutterp i stort sett enligt tidigare riktlinjer och mönster, innefattande havsöring, lax, sik samt gädda.

En del av yngelproduktionen såldes till fiskelag och samfälligheter medan resterande del av utplanteringarna utfördes i landskapets regi såsom allmännyttiga utplanteringar.

Under året färdigställdes om- och tillbyggnaden av fiskodlingen till recirkulerande vattenförsörjning, som togs i bruk i maj månad. Ombyggnaden har medfört förbättrat odlingsresultat under år 2004.

7.4.6.1. Utveckling av mätetal

	2001	2002	2003	Förverk- ligat 2004
Utplantering av lax (st)	47.000	37.100	67.745	6.500
Utplantering av havsöring (st)	383.000	185.138	161.732	184.133
Utplantering av gäddyngel (st)	1 842.000	2 432.000	1.539.000	1.445.000
Utplantering av sikyngel (st)	63.526	179.110	102.916	62.653
Utplantering av sik, nykläckt	289.500	242.600	150.000	1.905.000
Utplantering av gös (st)	10.640	-	-	-

7.4.7. Forskning, undersökningar, kontakter med vetenskapliga institutioner

Fiskeribyrån har beviljat finansiering för ett delprojekt med koppling till ett treårigt Interreg-finansierat projekt vars syfte är ta fram effektiva vattenskyddsåtgärder.

Fiskeribyrån deltog även med medfinansiering av ett treårigt projekt (påbörjat 2002) vid Parasitologiska institutionen vid Åbo Akademi, vars målsättning är att utreda fisk-sjukdomssituationen inom landskapet, utarbeta framtida bekämpningsstrategier samt bistå odlarna med råd och hjälp. Projektet avslutades år 2004.

Uppföljningsarbetet gällande kustnära fiskarter fortsatte inom ramen för "COBRA", Coordination Organ for Baltic Reference Areas (tidigare Samarbetsorganets för fisk i Bott-niska viken). Samarbetsparter i COBRA är; Kustlaboratoriet i Öregrund, Vilt- och fiskeri-forskningsinstitutet i Helsingfors, Estlands Marina Institut i Tallinn och Institutet för ekologi i Vilnius. COBRA samarbetet påbörjade år 2004 arbetet för en vetenskaplig rapport för Helsingfors kommissionen (HELCOM), där provfiskeresultat från 15 områden i Östersjön ingår, bl.a. Finbo referensområde på Åland.

Undersökningen av gösfisket i Lumparn och Ivarskärs-fjärden fortsatte som en uppföljning av ett projektarbete, som inleddes år 1999. Målsättningen är även här att följa utvecklingen av beståndet och tillhandahålla beslutsunderlag för eventuella begränsningar i fisket. Gösen är utsatt för ett hårt fisketryck och är av ekonomiskt stor betydelse och därför är det viktigt att följa med beståndet, så att ett hållbart utnyttjande kan garanteras. Beståndsprognoser har publicerats år 2003. Undersökningarna 1999 – 2003 har visat att fisketrycket i Lumparn har påverkat beståndet och i januari 2004 antog landskapsstyrelsen ett beslut om reglering av det yrkesmässiga gösfisket på Åland.

Målsättningen med COBRA-arbetet och samtliga provfisken är att årligen följa utvecklingen av fiskbeståndens storlek och för att tillhandahålla beslutsunderlag för eventuella begränsningar i fisket. Resultaten används även för att göra beståndsprognoser för ekonomiskt viktiga arter. Beståndsprognoser har under året publicerats i ett flertal svenska och finska fiskeritidskrifter.

Det år 1999 påbörjade EU- och landskapsfinansierade projektet om "Uthållig fiskeriförvaltning" fortsatte under år 2004 med Ålands fiskare rf som huvudman. Arbetet utfördes genom analys av enkätsvar från fiskelags ordföranden, yrkesfiskare / binäringsfiskare samt slumpvis utvalda fastighets ägare i respektive kommun. Våren 2004 utgavs en delrapport för de kommuner som kartlades under år 2003. Målsättningen är att på sikt få hela landskapet kartlagt enligt samma mönster, vilket beräknas vara färdigt år 2006.

Inom ramen för Nordiska Ministerrådets samarbete är landskapsregeringens fiskeribyrå representerad i NKO (nordiskt kontaktorgan för fiskerifrågor), NEF (nordisk ämbetsmannakommitté för fiskerifrågor), AG-Fisk (beredande arbetsgrupp för NEF), MiFi-styrgrupp

(samarbetsorgan för miljö- och fiskerifrågor). Under år 2004 har det nordiska samarbete inte prioriterats i högre grad främst på grund av att tyngdpunkten legat på de västliga regionerna och på grund av höga resekostnader.

7.5. SKOGSBRUKSBYRÅN

7.5.1. Allmänt

År 2004 blev åter ett mycket aktivt år inom det åländska skogsbruket. Mängden avsaluvirke uppgick till drygt 217.000 m³, vilken är den högsta sedan år 1992. Huvudförklaringen är förmodligen omläggningen av beskattningen vid årsskiftet 2005/2006, för de skogsägare som fortfarande tillämpar arealbeskattning. Landskapsregeringen har handlagt förnyelseplaner på 549 ha skogsbruksmark och anmälningar om beståndsvårdande avverkning på 1.178 ha. Glädjande är att även plant- och ungskogsvården fortsättningsvis legat på en hög nivå.

Arbetet med skogscertifieringen har fortgått under året. Sedan certifikatet erhöles år 2003, består uppgifterna nu av granskningar, skogsbruksplanering och korrigering av åtgärder för att upprätthålla certifikatet. På hösten hölls även ett informationstillfälle kring de nya, reviderade certifieringskriterierna, vilka träder i kraft under år 2005. Under året har även inventeringen av skogs- och naturvårdslagarnas skyddade biotoper färdigställts, vilken underlättar certifieringens och lagstiftningens övervakning avsevärt.

På jaktsidan kan noteras att en revidering av jaktlagen lämnats till lagtinget som inbegriper förslag till bl.a. jakt med pil och båge, möjlighet att använda ljuddämpare vid jakt samt möjlighet att använda flera olika hundraser vid drivande jakt efter rådjur.

På viltsidan kan noteras en kraftig nedgång i älgstammen, medan rådjursstammen varit stabil under senare år. Gråsälén visar fortsättningsvis en kraftig ökning, i princip fördubblas stammen vart fjärde år. Sjöfågelstammarna är stabila, dock har ejdern minskat efter flera mycket starka år.

7.5.2. Uppföljning av mål

Mål: Landskapsregeringen skall verka för att verksamheten bedrivs i enlighet med fastställt målprogram samt enligt de krav som skogscertifieringen ställer.

Förverkligat: För första gången uppnåddes avverkningsmålet (208.000 m³) i det regionala skogsprogrammet, då drygt 217.000 m³ avsaluvirke avverkades på Åland. Även målsättningarna för utförda första gallringar (500 ha) samt för plantskogsskötseln (600 ha) uppnåddes med råge. Vidare har markberedningsarealen ökat med 30 % jämfört med föregående år.

Landskapsregeringen har utfört de granskningar som skogscertifieringen förutsatt och Det Norske Veritas har genomfört en periodisk revision den 20-21 oktober 2004. Vid revisionen uppdagades två avvikelser, vilka måste korrigeras. Som helhet fick det åländska skogsbruket ett gott betyg.

Mål: Plantskogsskötseln i de privata skogarna skall uppgå till minst 600 hektar.

Förverkligat: Ålands skogsvårdsförening har, med stöd av medel från landskapsregeringen, administrerat plant- och ungsogsröjning på 656,2 hektar.

Mål: Landskapsregeringen skall fortsättningsvis medverka till ibruktagandet av en gemensam, webbaserad centraldatabas för det åländska skogsbruket.

Förverkligat: Ålands skogsvårdsförening, vilken är central part i projektet, har beslutat att inte förverkliga projektet i detta skede.

Mål: Mängden avsaluvirke från landskapets egna skogar skall uppgå till ca 4.100 m³.

Förverkligat: Under året har 3.460 m³ virke saluförts, medan försäljningskontrakt skrivits för ytterligare ca 1.600 m³.

Mål: Fortsättningsvis arbeta för bevarande av den traditionella vårjakten på sjöfågel.

Förverkligat: Jaktvårdsföreningarna fortsätter såsom tidigare att inventera förekomsten av sjöfågel under häckningstiden. Under året förväntades att Åland tillsammans med Finland skulle hörts muntligt av EU-domstolen, men någon kallelse inkom inte under året, varför ärendet ännu inte är klart. Landskapsregeringen känner inte till varför inget hörts från EU-domstolen.

Mål: Översyn av jaktlagen med målsättning att ändringarna träder ikraft den 1.8.2004.

Förverkligat: Ålands landskapsregering överlämnade under året ett lagförslag till förändrad lagstiftning på en rad områden inom jakt- och viltvård till lagtinget. Ärendet var vid årsskiftet för närmare genomarbetning på lagtingets näringsutskott. Troligen träder den förnyade lagen i kraft under år 2005.

Mål: Minskade hjortdjursskador på skog och jordbruksgrödor samt minskade trafikolyckor förorsakade av hjortdjur.

Förverkligat: Landskapsregeringen har på olika sätt verkat för aktivare åtgärder för att minska skador förorsakade av hjortdjur. Det är ännu för tidigt att dra några långtgående slutsatser av arbetet, men preliminärt ser utfodringsförsöken längs huvudvägarna i Jomala ut att vara lyckade. Jomala jaktvårdsförening tillsammans med några markägare har på ett bra sätt varit aktiva i ärendet. Försöket har också omfattat skogsplanteringar, men tidigare erfarenheter visar att effekten varierar från år till år och från plats till plats.

7.5.3. Främjande av skogsbruket

7.5.3.1. Utförda skogsbruksåtgärder

Totalt planterades 179,9 (171,3) hektar i de privata åländska skogarna under året. Av denna areal utgörs 155,8 hektar av nyplantering efter förnyelseavverkning, 21,6 hektar av kompletteringsplantering och beskogning i samband med avverkning av underproduktiva bestånd samt 2,5 hektar av beskogning av nedlagd åkermark. Totalt planterades 396.000 plantor. Av planteringsmängden utgjorde tall 45,3 %, gran 54,3 %, björk 0,4 %. Medelkostnaden för plantering var 831 euro/hektar.

Markberedningsarealen uppgick till 279,6 (214,2) hektar, varav 264,7 hektar utfördes med landskapsregeringens markberedningsmaskin och resterande 14,9 hektar i privat regi med grävmaskin. Medelkostnaden för markberedning var 179 euro/hektar.

Plant- och ungskogsvård utfördes på 656,2 (706,5) hektar. Av denna areal bestod 462,2 hektar av röjning i plantbestånd och 194,0 hektar av iståndsättningsröjning. Medelkostnaden för plant- och ungskogsvård var 196 euro/hektar.

Skogsdikningen omfattade totalt 7.970 (2.355) meter, varav 6.545 meter var iståndsättning av befintliga äldre skogsdiken och 1.425 meter skyddsdikning i samband med skogsförnyelse. Grävningen utfördes till en medelkostnad av 1,85 euro/meter.

Under året grundförbättrades två skogsbilvägar om sammanlagt 5.700 meter. Medelkostnaden för grundförbättringarna var 6,90 euro/meter. Inga nya skogsbilvägar byggdes.

7.5.3.2. Skogsbruksplanering

Under året färdigställdes 21 skogsbruksplaner fördelat på 18 privata och 3 församlingsplaner. Heltäckande områdesplaner gjordes i Ingby, Ödanböle, Daglösa och Ödkarby.

Den totala planerade arealen under året då uppgick till 3.014,0 ha, fördelat på 2.169,4 ha skogsmark, 371,6 ha tvinmark samt 473,0 ha impediment. Dessutom påbörjades fältarbetet på några större privata planer samt områdesplaner i Norrsunda och Vargsunda som kommer att färdigställas våren 2005.

Under året arbetade totalt tre personer med planering, varav två personer arbetade med privata skogsbruksplaner medan en planerare gjorde områdesplaner.

7.5.3.3. Forsknings-, försöks- och informationsverksamhet

Planeringen av en ympfröplantage för klibbal på landskapets lägenhet Björkskogen i Hammarland har påbörjats. Avsikten är att plantagen skall anläggas år 2008.

I samarbete med skogsforskningsinstitutet har en uppföljning av repellentförsök mot rådjursbetning utförts.

Under sommaren gjordes en inventering av de fasta provytor som nyttjades vid undersökningen av skogstyper och beståndsutveckling på Åland år 1966.

7.5.3.4. Nordiskt samarbete

Landskapsregeringen har deltagit vid Samnordisk skogsforsknings styrelsemöte i Norge den 26-27 maj 2004. Här presenterades bl.a. nyheter inom det åländska skogsbruket.

7.5.4. Skötsel av egna skogar

En ny skogsbruksplan för perioden 2004-2013 har tagits i bruk för landskapets skogar. Enligt planen uppgår landskapets skogsbruksmark till 2.500 ha, varav växtlig skogsmark utgör ca 1.440 ha.

Skogarnas tillväxt uppgår till 8.500 m³/år och den årliga avverkningsmängden är beräknad till 5.500 m³.

Årets avverknings omfattade 47 ha och mängden avsaluvirke uppgick till 3.460 m³. Under året slöts ytterligare virkesförsäljningskontrakt på ca 1.600 m³ som slutredovisas under år 2005.

Under året har plant- och ungskogsröjningar utförts på 28 ha. Planteringsarealen omfattade 4 ha. Närmare uppgifter framgår ur *bilaga 12*.

Inkomsterna från virkesförsäljningen uppgick till 99.342 euro. Dessutom har 16.445 euro influtit i form av jakt- och markarrenden och 18.145 euro i form av hyresinkomster från bostäder och från Jomala plantskola.

7.5.5. Jakt och viltvård

7.5.5.1. Jakt och viltvårdens verksamhet

Under året utarbetades tillsammans med lagberedningen förnyad jaktlagstiftning. Förslaget till ny lagstiftning överlämnades till lagtinget för vidare åtgärder.

Under året utökades jakten på gråsäl så att 64 (54) sökande beviljades tillstånd att fälla 232 (171) gråsäl av dessa fälldes 89 (50) stycken. De tillstånd fiskodlingarna beviljades

resulterade i att 61 (32) gråsälar fälldes. Totalt fälldes således 150 gråsälar år 2004 att jämföra med 82 stycken år 2003.

Under våren arrangerades ett sälinfotillfälle på Jakt- och fiskemuseet som lockade cirka 100 intresserade fiskare och jägare.

Vid jaktårets slut innehade 4.318 (4.276) personer åländskt jaktkort.

Under året avlade och klarade 52 (64) personer åländsk jägarexamen.

Beträffande användningen av jaktkortsmedel hänvisas till *bilaga 14*. Under år 2004 fälldes 4.325 (4.700) rådjur. Jaktvårdsföreningarna beviljade 22 (20) jakträttsområden rätt att fälla 271 (285) älgar. Under jakten fälldes 197 (223) älgar, se vidare *bilaga 13*. Sammanlagt 577 (643) personer avlade älgskytteprov.

Vidare behandlades 3.377 (3.397) ansökningar om tillstånd till traditionell jakt på sjöfågel under våren.

Närmare uppgifter om utgivna jaktkort, hjortdjurskadebidrag, jakt på hjortdjur och viltolyckor i trafiken ingår i Statistisk årsbok för Åland.

7.5.5.2. Informationsverksamhet, besök och exkursioner

Ålandsnytt i tidningen Jägaren har som tidigare år varit den viktigaste informationskällan till åländska jägare. Tidningen utkommer 6 gånger per år och utdelas till samtliga jägare på Åland och de svenskspråkiga jägarna i Finland.

Besök under året: Naturvårdsverkets naturresursenhet besökte Åland under 2 dagar med jakt- och viltvårdsenheten som värd. Personalen vid Jägarnas riksförbund besökte Åland för information om jakten på Åland. Forststyrelsens ansvarige tjänsteman för jakten på statens marker i Finland besökte tillsammans med Finlands jägarförbunds verksamhetsledare skogsbruksbyrån för diskussioner och information om arrangerandet av viltvården på landskapets och statens marker.

7.5.5.3. Nordiskt samarbete

De åländska jägarna representeras av Tommy Blomberg i Nordiskt jägersamvirke (NJS), en organisation där samtliga i Norden verksamma jägarorganisationer är medlemmar.

Organisationen företräder de nordiska jägarna på ett internationellt plan. Särskilt inom Europa har NJS varit en drivande kraft att företräda nordiska intressen. NJS har idag cirka 3 anställda, kontoret är stationerat i Kalø i Danmark.

Enheten för jakt och viltvård har aktiverat sig i nordiska sammanhang särskilt i frågor som rör sjöfåglar och säl och har under året deltagit i flera sammankomster för att informera sig och informera i dessa för Åland prioriterade frågor.

7.6. ÅLANDS ARBETSFÖRMEDLINGSBYRÅ

7.6.1. Uppföljning av mål

Mål: Landskapsregeringens övergripande arbetsmarknadspolitiska mål är att sträva till en fortsatt låg arbetslöshet samt en ökad sysselsättningsgrad, en regionalt balanserad utveckling av arbetsmarknaden, kvinnors och mäns rätt till arbete på lika villkor samt underlätta för personer med svag ställning på arbetsmarknaden att få arbete och förhindra utslagning från arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadspolitiken skall bedrivas i koordination med näringspolitiken och utbildningspolitiken så att man främjar utvecklandet av informationssamhället, kompetenshöjande utbildningsinsatser inom arbetslivet, nyföretagande och de befintliga företagens tillväxt och konkurrenskraft.

Inom Ålands arbetsförmedlingsbyrås ansvarsområde har följande delmål fastslagits för 2004,

- tillgången på arbetskraft säkerställs
- efterfrågan på arbetskraft stärks
- de arbetslösas motivation att söka sig ut i arbetslivet stärks och utslagning från arbetsmarknaden förebyggs
- jämlikheten på arbetsmarknaden ökar, arbetsfördelning enligt kön minskar
- efterfrågan och utbud på arbetskraft kommer i regional balans
- lediga platser skall tillsättas snabbt och kvalitativt

Allmänt: Under 2004 har sysselsättningssituationen ytterligare försämrats då den öppna arbetslöshetsgraden var 2,3 (1,9) % och den totala arbetslöshetsgraden 2,6 (2,2) %. Mest ökade ungdomsarbetslösheten som steg till 4,8 (4,3) %. Den stora förändringen skedde vid årsskiftet 2003/2004 då arbetslöshetsgraden steg med ca 0,5 procentenheter. Arbetslöshetsgraden har sedan legat tämligen konstant på den högre nivån under 2004.

Senare delen av 2004 visar dock att läget är vad gäller arbetslöshetsgraden fortsatt stabilt medan det minskade antalet jobb som anmälts till viss del beror på en lyckad arbetsmarknadspolitisk satsning, bland annat med en kraftigt ökad inflyttning. Den tidigare uppdämda bristen på arbetskraft har till viss del åtgärdats. Det finns en ökad försiktighet hos företagen att nyanställa som hänger samman med osäkerheten ifråga om den ekonomiska utvecklingen i vår omvärld och inom den för Åland så viktiga sjöfartsbranschen. Ovannämnda faktorer tillsammans med den framtida arbetskraftsbristen, förorsakad av stora pensionsavgångar och den ökade ohälsan i arbetslivet i form av utbrändhet och sjukfrånvaro, utgör fortfarande de största utmaningarna för det åländska arbetslivet.

Trots den goda sysselsättningssituationen och den låga arbetslösheten finns det framförallt tre strukturella problem på arbetsmarknaden. Det första är andelen långtidsarbetslösa bland den äldre arbetskraften. Av dem som varit utan arbete i mer än sex månader är över 50 % 55 år eller äldre. Problemet har funnits en längre tid och är detsamma i hela Norden. Det andra problemet är att arbetslösa arbetssökande yrkesmässigt inte motsvarar efterfrågan på arbetskraft. De lediga arbetsplatserna finns framför allt inom serviceyrkena, byggsektorn, pedagogiska sektorn samt inom social- och hälsovårdssektorn medan de arbetslösa i första hand återfinns inom kontors- och administrationssektorn. Det finns dessutom brister i exempelvis kompetensnivå inom de olika yrkesgrupperna. Det tredje problemet är ungdomsarbetslösheten som har ökat mest. Trots att det har funnits relativt gott om jobb-erbjudanden så har ungdomar svårt att komma in på arbetsmarknaden då de saknar erfarenhet.

Förverkligat: Byrån har fortsatt sitt arbete i enlighet med den uppgjorda strategin där specialisering av arbetsuppgifter har varit nödvändigt för att upprätthålla kompetensen inom varje arbetsområde. Beslutsdelegering, nya ansvarsområden samt en mer offensiv roll i arbetsmarknads- och samhällsutvecklingsfrågor tillsammans med satsningar på kunskapsinhämtning på fältet har även under 2004 inneburit en effektivare matchning av sökande-arbetsgivare och på sikt en bättre framförhållning och bättre utnyttjande av medel för sysselsättningsfrämjande åtgärder. Täta företags- och kommunbesök för ökad kännedom om det åländska arbetslivet är nyckeln till framgång för en bättre kvalitet på de tjänster arbetsförmedlingen erbjuder.

Under 2004 har etapp 2 i det stora och komplicerade lagstiftningspaketet om arbetsmarknadspolitisk verksamhet färdigställt. Arbetsgruppen lämnade sitt betänkande till landskapsregeringen i slutet av året.

Projektet Arbeta och Bo på Åland har under 2004 utvecklats helt enligt målsättning. Nätverk och marknadsföringskanaler har byggts upp vilket har underlättat rekrytering av välutbildad arbetskraft till det åländska arbetslivet. Enligt ÅSUB:s statistik över inflyttning till Åland har det varit en rekordstor nettoinflyttning till Åland under 2002 – 2004. Framförallt har projektet tillsammans med sina samarbetspartners lyckats lösa rekryteringsproblemen inom vård- och pedagogiska sektorn.

Projektet administrerar för tillfället två hemsidor, komhem.nu som fungerar som en informationsportal samt kompetenslanken.net som fungerar som en rekryteringsportal.

Arbeta och Bo projektet har under 2004 haft ca 650 välutbildade personer i sina register. Dessa personer är seriöst intresserade av att arbeta och bo på Åland.

Projektet har förutom att fungera som spindeln i nätet ifråga om åter- eller inflyttningsinformation framställt informativt och proffsigt utformat informationsmaterial, presenterat hundratals CV för arbetsgivare, deltagit i ca 15 olika rekryteringsmässor och aktiviteter samt marknadsfört Åland som en fantastisk plats att arbeta och bo på.

Projektet har liksom tidigare fått stor uppmärksamhet i massmedia både lokalt och i Norden.

Detta kommer med största sannolikhet att underlätta för det åländska arbets- och näringslivet att få kompetent personal och nya företagare i framtiden. Projektet har under året prioriterat åtgärder som riktar sig till vård- och läroverksamhet. Mot slutet av året har även vidtagits åtgärder som riktar sig till företag som är intresserade av att etablera sig på Åland och personer som är intresserade av att ta över befintliga företag.

Byrån har under året delfinansierat och ökat samarbetet med projektet Företagsam skärgård. Byråns åsikt är att det har varit svårt att effektivt arbeta med skärgårdsområdena på grund av avstånd och speciella förhållanden.

Projektet Företagsam Skärgårds verksamhet ligger helt i linje med den strategi och arbetssätt som arbetsförmedlingen har och därför är naturligt att stödfinansiera verksamheten istället för att direkt försöka bygga upp en organisation som effektivt kan arbeta med skärgårdsfrågorna.

Huvudmålsättningen skulle vara att skapa en informationslänk till skärgården via Företagsam skärgård. Information från arbetsförmedlingen skulle nå ”rätt adress” samt feedback från arbetssökande, arbetslösa, företag samt kommun skulle nå arbetsförmedlingen.

För att underlätta inträdet på den öppna arbetsmarknaden och förhindra utslagning har landskapsregeringen helt eller delvis finansierat fyra projekt för långtidsarbetslösa.

För att förbättra kvaliteten på jämställdhetsarbetet har byrån deltagit i det EU finansierade jämställdhetsprojektet Betsy.

Ålands arbetsförmedlingsbyrå har tillsammans med ett antal samarbetspartners deltagit i temaaktiviteter med målsättning att skapa en hållbar utveckling av arbetsmarknaden, med tanke på den ökade ohälsan. Målet för temaaktiviteterna har varit att inspirera företag, organisationer och anställda till att påverka kvaliteten på sin egen arbetsmiljö.

I december korades återigen vinnaren i ”Årets arbetsplats”. Vinnarna 2004 blev Ab Scan Tube.

7.6.2. Utveckling av mätetal

	Uppskattat 2004	Förverkligat 2004
Arbetslöshetsgrad	2,1	2,3
Ungdomsarbetslöshet	4,6	4,8
Sysselsättningsgrad	78,1	78,6

7.7. YRKESVÄGLEDNINGSBYRÅN

I enlighet med tidigare praxis omfattar följande redogörelse över yrkesvägledningsbyråns verksamhet perioden 1.7 2004 till 30.6 2005, då byråns verksamhet i vissa avseenden följer skolornas läsår.

Yrkesvägledningsbyråns verksamhet riktar sig till såväl unga som vuxna som har behov av information och vägledning i anslutning till studie- och yrkesval. Yrkesvägledningens målsättning är att erbjuda en öppen och lättillgänglig studie- och yrkesvägledningsservice, i första hand inriktad mot personlig och enskild vägledning. Yrkesvägledningen tillhandahåller också ett omfattande informationsmaterial om studier och yrken i form av broschyrer, foldrar, program, ansökningsblanketter och annat tryckt material. Dessutom har besökarna möjlighet att använda datorbaserade informationsmedia. Informationsmaterialet är tillgängligt i ett s.k. infotek, där de vägledningssökande kan orientera sig i utbildningsutbudet på egen hand eller med handledning från byråns personal.

Vid byrån har under året funnits en ordinarie tjänst som byråföreståndare och en tillfällig tjänst som byråsekreterare/informatör. Byrån står i fortlöpande kontakt med studie- och elevhandledare i grundskolorna och skolorna på gymnasialstadiet. Eleverna i grundskolornas avgångsklasser besöker regelmässigt byrån samt arbetsförmedlingen och studieserviceenheten. Den information som därvid ges behandlar huvudsakligen möjligheterna till fortsatt utbildning på Åland och i utlandet, situationen på arbetsmarknaden samt studie- och andra studiesociala frågor.

Byrån bevakar och befrämjar ålänningarnas möjligheter till studier utanför Åland.

I följande tabell redogörs för antalet elever i grundskolornas avgångsklasser under läsåret 2004–05 och deras önskemål efter grundskolan, sådana dessa framgår av elevernas ansökningar via det samåländska elevantagningssystemet till utbildning på gymnasialstadiet på Åland:

Högstadiet i

Mariehamn Övernäs	76	(96)
Mariehamn Strandnäs	50	(38)
Godby	86	(92)
Kyrkby (inkl. träningsundervisn.)	106	(118)
Brändö	9	(6)
Föglö	6	(7)
Kumlunge	8	(4)
Kökar	1	(4)
Sottunga	-	(3)
Summa	342	(368)

Av dessa söker (i första hand):

till gymnasiet	146 st.;	43 %	(163; 44)
till övriga skolor	187 st.;	55 %	(192; 52)
söker ej till skola på Åland	9 st.;	2 %	(13; 4)

Yrkesvägledningens byråföreståndare har under verksamhetsåret varit medlem av en arbetsgrupp med uppgift att klarlägga effekterna av den nya värdering av åländska gymnasialstadiebetyg som tillämpas vid ansökan till svenska högskolor och universitet från och med hösten 2004. Byråföreståndaren fungerar som Ålands representant i styrelsen för Nordiska Förbundet för Studie- och Yrkesvägledning (NFSY). Via NFSY är Åland också medlem i det internationella förbundet för studie- och yrkesvägledning, IAEVG. Byrån samarbetar nära med arbetsförmedlingen och utbildningsinstanserna samt upprätthåller kontakter med utbildnings- och vägledningsorgan i riket och i de övriga nordiska länderna.

Under året har landskapsregeringen överlämnat en lagframställning till lagtinget med förslag till ny arbetsmarknadspolitisk lagstiftning. Enligt förslaget sammanslås yrkesvägledningsbyrån med arbetsförmedlingen och studieserviceenheten till en ny arbetsmarknads- och studieservicemyndighet. Den nya myndigheten är planerad att inleda sin verksamhet från och med år 2006.

7.8. ÅLANDS TEKNOLOGICENTRUM

Mål: Ålands teknologiceentrum (ÅTC) skall främja utvecklingen av innovationssystem och innovationer. Med innovationssystem avses nätverk av offentliga och privata aktörer där ny teknik och kunskap produceras, sprids och används.

En central uppgift för Ålands teknologiceentrum (ÅTC) är att främja kontakterna mellan näringsliv och högskola samt bidra till att höja den tekniska kompetensnivån i landskapet.

Förverkligat: ÅTC:s verksamhet var under 2004 koncentrerad på två stora dominerande projekt, Kvarteret iTidens förverkligande samt planeringen och etableringen av företagsinkubatorn Växthuset.

Kvarteret iTiden

Kvarteret iTiden, Teknikparken, blev förverkligat och de första hyresgästerna flyttade in under senhösten 2004. Kvarteret iTiden är en miljö som aktivt stimulerar tillväxt med fokus på nyföretagande, tillväxtföretag och kunskapsintensivt företagande.

Kvarteret iTiden skapar möjligheter till samverkan mellan utbildningsenheter, näringsliv och myndigheter. Kvarteret iTiden erbjuder en mångfald av service och tjänster som underlättar för nya företag i uppbyggnadsskedet och stimulerar företagsutveckling.

Ålands landskapsregering hyr 290 m² i Kvarteret iTiden för ÅTC:s hela verksamhet inklusive den nystartade inkubatorverksamheten. ÅTC har inrett ett utrymme för videokonferenser och en kombinerad data- och föreläsningssal som båda är för uthyrning till intresserade kunder.

ÅTC:s roll i konceptet Kvarteret iTiden har under 2004 varit att i nära samarbete med Ålands industrihus aktivt marknadsföra Kvarteret iTiden. Detta har gjorts såväl genom kundbesök av presumtiva företagare som genom utskick, telemarketing och sammanförande av olika intressegrupper i kvarteret. ÅTC har producerat material för både intern och extern marknadsföring. Mycket av den externa marknadsföringen har gjorts genom att i

samarbete med Arbeta & Bo på Åland delta i mässor och evenemang i både Sverige och Finland.

ÅTC upprätthåller hemsidan för Kvarteret iTiden.

Inkubatorverksamhet / innovationssystemet

Ett innovationssystem består dels av det nätverk av organisationer, människor och spelregler inom vilket skapande, spridning och innovativ exploatering av teknologi och annan kunskap sker dels en effektiv metodik för att, med hjälp av satsningar på forskning, utveckling och andra innovationsfrämjande åtgärder, stimulera förnyelse och därigenom en hållbar ekonomisk tillväxt och samhällelig utveckling.

En viktig funktion i ett innovationssystem är upprättande av inkubatorverksamhet där det skapas miljöer för idéer att utvecklas till säljbara produkter.

ÅTC har under 2004 tagit fram underlag för de verksamhetsprinciper som antagits av landskapsregeringen och som ligger till grund för inkubatorverksamheten. Fem kontor har utrustats för att ta emot inkubatorer och verksamheten har inletts med de första kunderna i Växthuset.

ÅTC har deltagit i möten och seminarier som hållits inom ramen för det kunskapsnätverk som etablerats mellan Åland och riket.

Utbildning

ÅTC har inom utbildningsområdet dels hållit, dels anordnat, kurser för Högskolan på Åland inom Multimedia, 3Dgrafik och kvalitetsledningssystem.

ÅTC:s personal har deltagit i en kompetenshöjande utbildning inom ramen för inkubatorverksamheten. Syftet med utbildningen var att ge existerande chefer för inkubatorer (inkl. preinkubatorer, starthus m.m.) en ökad kompetensnivå uttrycks som förståelse, motivation, effektivitet, som leder till förändrad attityd och beteende. Utbildningen följs upp med nätverksträffar där totalt ett 20-tal ledare för olika inkubatorer i Sverige och Norge ingår. Nätverket planerar att hålla ett möte på Åland i juni 2005.

Kvalitets- och miljöledningssystem

ÅTC har deltagit i utvecklingen och revideringen av kvalitetsledningssystem i åländska företag och organisationer samt i utvecklingen av miljöledningssystem för landskapsregeringen.

Övrigt

Enhetschefen för ÅTC, Robert von Pfaler, gick i pension under året. Någon ny enhetschef tillsattes inte under året.

Planering av projekt inom bl.a. områdena miljöledning, logistik, energi och IKT.

Deltagit i den nordiska gruppen "Närings och konsumentsektorns ad hoc arbetsgrupp för elektronisk handel och IT-frågor (N och K IT-Gruppen)".

8. Trafikavdelningens förvaltningsområde

8.1. ALLMÄN FÖRVALTNING

Trafikavdelningen består av en byrå, den *allmänna byrån*, vid vilken handläggs ärenden som gäller strategisk trafikplanering, byggande och underhåll av vägar, broar, färjor, hamnar, fastigheter och grunda farleder samt trafiksäkerhet, färjetrafik, kollektivtrafik och flygtrafik.

Den allmänna byrån är indelad i *trafikförvaltning* och *fyra produktionsenheter*.

Trafikavdelningen leds av avdelningschefen, även benämnd överingenjör.

8.1.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Trafikavdelningens uppgift är att upprätthålla, utveckla och förnya landskapets interna trafiksystem på ett ekonomiskt och miljömässigt försvarbart sätt, så att trafikanternas krav och förväntningar på en rimlig och säker trafik tillgodoses.

Förverkligat: Arbetet med att uppgradera landskapets huvudvägar till 8 meters vägar med separata gång- och cykelvägar har fortsatt bl.a. med uppgörande av vägplaner på sträckan Smedsböle - Finby (landsväg 2) och Svinö v.s. - Klemetsby (landsväg 3). Ombyggnaden av landsväg nr 2, inkl. tre rondeller och underfartsbroar på sträckan Dalbo - Dalkarby inleddes hösten 2004. På vägentreprenaden Bistorp - Lumparsund med separat gång- och cykelväg färdigställdes etapp 1 Bistorp - Bäckäng. Etapp 2 Bäckäng - Lumparsund påbörjades i augusti 2004. Från landsväg nr 2 byggdes en ny anslutningsväg mot Andersböle. Med grundförbättringsmedel för glesbygdsvägar ombyggdes sträckan Långbergsöda - Kuggvik v.s. (bygdeväg 590). Grundförbättring av glesbygdsvägar har även gjorts med vägunderhållsmedel.

Trafiksäkerheten genomsyrar hela trafikavdelningens verksamhet och olika trafiksäkerhetskampanjer har hållits under året.

Skärgårdstrafiken har trots något minskad turtäthet transporterat i stort sett samma volym som tidigare år.

8.1.2. Utveckling av mätetal

	2002	2003	2004
Lands- och bygdevägar inom landskapet, km	641	640	641
Därav belagda, km	535	554	562
Kommunalvägar inom landskapet	271	272	272
Antal fordon i landskapet	26.670	28.690	29.742
Antal personbilar i landskapet	14.636	15.194	15.536
Antal trafikolyckor med dödlig utgång	0	3	2
Antal fordon på frigående färjor	265.818	257.351	258.884
Antal fordon på linstyrda färjor	296.121	301.660	287.567
Antal passagerare färjor alla kategorier	1.092.304	1.070.853	1.041.648
Vägtäthet (km allmän väg per 100 km ² land)	41,9	41,95	41,9
Allmänna vägar m/invånare	24,4	24,4	24,4

8.1.3. Avdelningens utgifter och inkomster

Utgiftsart	Bokslut 2002	Bokslut 2003	Tillgängliga medel 2004	Bokslut 2004	Avvikelse
Summa inkomster	1 687 013,88	1 076 336,62	2 497 833	2 082 969,23	-414 863,77
Konsumtionsutgifter	-20 462 668,10	-20 182 466,55	-19 770 431	-19 494 964,36	275 466,64
Överföringsutgifter	-1 235 513,90	-1 472 713,30	-1 391 957	-1 283 451,51	108 505,49
Realinvesteringsutgifter	-2 690 836,09	-2 498 907,29	-4 206 427	-2 616 067,89	1 590 359,11
Lån och övriga finans- investeringar	-869,00	0,00	0	0,00	0,00
Summa utgifter	-24 389 887,09	-24 154 087,14	-25 368 815	-23 394 483,76	1 974 331,24
Anslag netto	-22 702 873,21	-23 077 750,52	-22 870 982	-21 311 514,53	1 559 467,47

8.2. TRAFIKFÖRVALTNINGEN

Trafikförvaltningens uppgift är att långsiktigt och strategiskt samt på ett ekonomiskt försvarbart sätt utveckla trafikförhållandena på Åland samt svara för den med verksamheten sammanhängande myndighetsutövningen.

Som rättesnöre för allt trafikarbete gäller förutom landskapets budget den av lagtinget antagna trafikplanen för åren 2003-2010 samt landskapsregeringens handlingsprogram.

8.2.1. Förprojekt och trafikplaner

Verksamheten leds av trafikingenjören som förutom sina myndighetsuppgifter även har representerat landskapsregeringen vid de under året verkställda vägförrättningarna.

Inom ansvarsområdet handläggs och utreds större strategiska projekt gällande nya eller förbättringar av befintliga trafiklösningar inom landskapets allmänna trafiknät som utredningarna om fast förbindelse till Föglö och kortrutt på Södra linjen.

8.2.2. Vägar och trafiksäkerhet

Verksamheten leds av vägingenjören biträdd av trafiksäkerhetskonsulenten i trafiksäkerhetsarbetet.

Inom ansvarsområdet handläggs vägplaner och verkställigheten av alla projekt som gäller om- och nybyggnad samt nybeläggning av vägar inom ramen för investeringsbudgeten. Myndighetsuppgifter och kontroll av vägombyggnader samt det allra viktigaste arbetet med trafiksäkerheten hör även hit.

Under verksamhetsåret om- och nybyggdes 4,6 (5,2) km lands- och bygdeväg och 2,6 (2,7) km gång- och cykelväg. Nybeläggning med oljebitumengrus och asfaltbetong utfördes på 12,6 (13,1) km väg. Planerings- och kartläggningsarbeten utfördes på fyra olika objekt. Se *bilaga 16*.

Under året har flera olika trafiksäkerhetskampanjer arrangerats, bl.a. reflex-, däck- och avståndskampanj. Vid köpmannamässan 12-14.3.2004 informerades om alkohol och betydelsen av att använda reflex. Trafikjokern startades upp på nytt i skolorna.

8.2.3. Broar, hamnar, privata farleder, byggnader och fastigheter

Verksamheten leds av bro- och hamningenjören och omfattar:

Hamnar, bryggor och färjlägen

Vid Jurmo färjläge i Brändö kommun byggdes en ny trädykdalb för M/S Doppingen. Dykdalben ersätter den dykdalb som omkullkördes våren 2004.

Träbryggan (piren) vid Torsholma gamla färjläge reparerades och försågs med nytt bjälklag och trädäck.

Planeringen påbörjades för nytt färjläge i Harparnäs hamnområde i Kökar kommun.

En landramp för 60-tons linstyrda färjlägen ombyggdes och ytbehandlades och sattes in på Prästö-Töftölinjen.

För utförande av muddring i Möckelö hamn erhöles ändrade villkor i miljötillståndet den 5 november 2004 och avtal för utförande av muddringsarbetena undertecknades den 13 december 2004.

I övrigt utfördes normalt underhåll och reparationer främst på färjlägena.

Landsvägsbroar

Lemströms kanal och svängbro hölls öppen för sjötrafik under tiden 19.4-3.12.2004.

Under seglationsperioden tillämpades fasta öppethållningstider. Svängbron öppnades 1.199 (1.096) gånger för 3.835 (3.622) farkoster.

Farleder

Den privata lokala farleden in till Sottunga färjläge undersöktes och planering för breddning och fördjupning påbörjades.

De grunda farlederna (max 4,0 meter djupa) underhölls på entreprenad.

Byggnader och fastigheter

I Möckelö verkstad, centrallager och panncentral installerades ny reglerteknik för styrning av värme- och ventilationsanläggningen och övriga reparationsarbeten och inregleringar av VVS-anläggning i respektive byggnad utfördes.

Nybyggnad av en lagerbyggnad 510 m² för oljeskyddsberedskapen på Åland påbörjades i augusti 2004 och skall vara färdig i februari 2005.

8.2.4. Färjetrafik

Verksamheten leds av tekniska inspektören som ansvarar för konkurrensutsättning av de färjelinjer landskapsregeringen beslutat om samt fartygens reparationer och årliga dockningar liksom även för planerade nybyggen.

Turlistorna för skärgårdstrafiken bereds i samråd med Ålandstrafiken och skärgårdskommunernas trafiknämnder.

8.2.5. Övrig trafik samt oljeskydd

8.2.5.1. Oljeskyddsberedskapen

Bogserbåten och pråmen Bulk totalförliste stormnatten den 1 mars 2004. Pråmen innehöll 70 ton tjockolja och bogserbåten 60 ton dieselolja.

Oljan drev iland på svenska kusten och saneringen var svår att utföra p.g.a. issörja och stormigt väder. Endast en mindre mängd olja kunde omhändertas. Under mars månad konstaterades mindre oljefläckar på stränderna utanför Eckerö. Olja sanerades för en total utgift om 8.071 euro. Rederiet påtog sig ansvaret för kostnaden.

En gemensam övning mellan Sverige, Finland och Åland arrangerades av Kustbevakningen i Sverige den 14 september 2004 i Stockholms skärgård. Från åländsk sida deltog oljebekämpningsfartyget M/S Svärtan.

En ny lagerbyggnad på 510 m² för oljebekämpningsmaterial i Möckelö påbörjades under året. Statens oljeskyddsfond bidrar med 482 euro/m² för byggnaden.

8.2.5.2. Flygverksamhet

Flygtrafiken till och från Åland sköttes under året på marknadsmässiga villkor av två kommersiella flygbolag. Under året tillsatte landskapsregeringen en utredning och referensgrupp för trygghet av långsiktig flygtrafik på Åland. Utredningen kom att bestå av två delar; dels marknadsförutsättningar, dels möjligheter att bedriva en operativ flygverksamhet.

8.2.5.3 Kollektivtrafiken

Den regionala busstrafiken upprätthölls som under tidigare år. De reguljära turerna kombinerades med skolskjutsarna. Landskapsregeringen subventionerade busstrafiken med 0,83 euro per turlista och körd kilometer.

Glesbygdskommunerna har erhållit ett särskilt stöd om 40.000 euro för den interna kollektivtrafiken.

Totalt har stödet till kollektivtrafiken uppgått till 1.200.000 euro.

8.2.6. Ekonomi, administration och inköp

Verksamheten leds av ekonomichefen, som har biträtt trafikförvaltningen och produktionsenheterna i budgetberedningen och -uppföljningen. Han har även skött varu-, reservdels- och annan upphandling enligt EU:s och landskapsregeringens regelverk.

8.3. PRODUKTION

Produktionen skall utföra de trafikuppgifter och producera de trafiktjänster samt förverkliga de projekt som landskapsregeringen beställt. En del av verksamheten har praktiskt skötts genom att produktionsenheterna gör egna upphandlingar och tecknar avtal med egna underentreprenörer eller -leverantörer. I den mån kapaciteten räcker till och konkurrenssituationen i landskapet inte snedvrids kan därutöver arbeten utföras för kommuner. Produktionen är indelad i fyra (4) utförarenheter som var och en leds av en enhetschef. Ålandstrafiken är en del av sjötrafikenheten.

8.3.1. Vägunderhållsenheten

Verksamheten leds av chefen för vägunderhållsenheten, biträdd av två vägmästare, två byggmästare samt arbetsledare på vägstationerna. Till enheten hör även kanalvakten vid Lemströms kanalbro.

Den praktiska verksamheten sköts utgående från vägstationerna i Möckelö och Godby. Så kallade stödjepunkter finns i Kattby, Föglö, Kökar, Kumlinge och Brändö. Jourtelefon med ett anträffbarhetssystem är i kraft under vinterhalvåret.

För dammbindning på lands- och bygdevägar med grusyta användes 191 (197) ton kalciumklorid (vägsalt). Mängden salt för halkbekämpning var försumbar. Däremot åtgick 5.300 (5.500) ton krossgrus till halkbekämpning. För underhåll av grusvägar samt grundförstärkningsarbeten inköptes under året 41.000 (51.000) ton krossgrus.

Ny- och ombeläggning med asfalt eller oljegrus utfördes på 6,5 (10,3) km allmän väg. Enheten bedriver i egen regi trafik med linstyrda färjor på Töftölinjen, Seglingelinjen, Simskälalinjen, Björkölinjen och Embarsundslinjen. Ångösundslinjen trafikeras med landskapsregeringens tonnage enligt entreprenadavtal av ett privat bolag.

Statistik över passagerare och fordon på de linstyrda färjorna framgår av *bilaga 17*.

8.3.2. Sjötrafikenheten

Verksamheten leds av sjötrafikchefen, biträdd av sjöpersonalinspektören och en byråsekreterare.

Landskapets frigående färjor har under hela året trafikerat enligt de fastställda turlistorna. Eftersom vintern var mild uppkom inga större problem till följd av isförhållanden.

Förutom att av myndigheterna uppställda säkerhetskrav naturligtvis efterlevs, eftersträvas en hög nivå på underhållet för att hålla fartygen i gott skick. Fartygen dockas varje vår och översyn sker dessutom på hösten. De frigående färjornas medelålder är drygt 20 år. Under året har AIS (automatiskt identifikationssystem för fartyg) installerats på alla de frigående färjorna förutom m/s Doppingen.

Budgetramarna för 2004 förutsatte en minskning av trafiken för att medlen skulle räcka till. Trots detta fastställdes i början av året turlistorna från 15 april med otillräckliga trafikminskningar. Turlistorna fastställdes till sista december 2004 istället för som tidigare varit brukligt till mitten av april följande år. Dessutom beslöts att trafiken skall ligga på samma nivå även kommande två år. Turlistan, höga priser på bränsle samt en del oväntade reparationer och inköp av utrustning innebar att tilläggsbudget krävdes för att medlen skulle räcka till. Det ekonomiska utfallet för enheten framgår av *bilaga 17*.

Verksamheten bedrivs till stor del med eget tonnage i egen regi, även m/s Grisslan på tvärgående linjen som tidigare drivits på driftsentreprenad. Inhyrt tonnage har även använts, m/s Spoven på linjen Asterholma-Lappo-Torsholma, m/s Frida II på linjen Kumlinge-Enklinge samt Lotta II som komplement till m/s Knipan på linjen Svinö-Degerby under högsäsong.

Statistik över transporterade fordon och passagerare på de med färjor trafikerade linjerna framgår av *bilaga 17*.

Till sjötrafikenheten hör även Ålandstrafiken. Ålandstrafikens verksamhet leds av bokningschefen biträdd av en bokningsfunktionär och två bokningsbiträden. Till högsäsong (mitten av april-slutet av augusti) anställs extra personal.

Ålandstrafiken betjänar resenärerna inom såväl kollektivtrafiken som färjtrafiken inom skärgården. I verksamheten ingår bl.a. bokning av bilplatser på skärgårdsfärjorna, biljettförsäljning, tidtabellsupplysning, paketmottagning för vidaretransport med bussarna m.m.

8.3.3. Annan sjötrafik

Subventionerad motorbåttrafik har bedrivits med "Husö I" mellan Husö-Hästö-Finnö-Södö-Kyrkogårdsö. Båten har transporterat sammanlagt 2.505 (2.516) passagerare fördelade på följande bryggor: Husö 503 (587), Kyrkogårdsö 416 (304), Hästö 592 (611), Finnö 903 (983), Södö 91 (31).

M/S Gåsö I har trafikerat tre dagar i veckan i Lemlands skärgård Järsö-Askö-Björkö.

M/S Tärnan har bedrivit trafik mot beställning till Geta och Hammarlands yttre skärgårdar.

8.3.4. Projekteringsenheten

Verksamheten leds av projekteringschefen biträdd av tre projekteringsingenjörer, en mätningssingenjör en ritare, en arbetsledare och två mätningsbiträden.

Vid enheten utförs projektering av allmänna vägar, kommunalvägar och övriga vägar samt mindre broar, färjefästen, bryggor och byggnader.

Projekteringsenheten har mot beställning under året utfört 58 olika uppdrag som varat minst en arbetsdag. Uppdragen har i huvudsak kommit från trafikförvaltningen men även från andra avdelningar inom landskapsregeringen, från kommuner samt från privata väglag och entreprenörer.

Uppdragen har fördelats enligt följande:

- Trafikförvaltningen, 37 uppdrag varav arbetet med 3 vägplaner totalt ca 6.900 m som har färdigställts, ett vägplaneförslag för ca 4.860 m som ännu inte har färdigställts samt en entreprenadhandling inklusive utsättningsarbete för totalt 2.285 m vägbyggnad kan nämnas. Dessutom bör nämnas att ett stort arbete med utredningar för korttruttstrafik till Föglö har pågått under hela året vilket kommer att fortsätta under år 2005.
- Vägunderhållsenheten, 7 uppdrag.
- Kommunerna, 8 uppdrag varav arbete med 2 vägplaner totalt ca 1.547 m och 5 entreprenadhandlingar för totalt ca 4.658 m vägbyggnad kan nämnas.
- Åt entreprenörer och privata väglag har 6 uppdrag med mätnings-, utsättnings- och planeringsarbeten utförts.

8.3.5. Verkstads- och lagerenheten

Verksamheten leds av verkstadschefen, biträdd av en verkmästare och en lagerförman.

Verkstaden utför reparationer och underhåll av trafikavdelningens färjor, fordon och maskiner. Verkstadens drifts- och övriga utgifter finansieras med de inkomster verksamheten genererar.

Lagret tillhandahåller för verksamheten nödvändig materiel och reservdelar. Lagret upprätthåller också en varuterminalverksamhet. Verksamheten finansieras med ett lagerpåslag samt genom serviceavgifter.

9. Övriga förvaltningsområden

9.1. LAGBEREDNINGEN

Under berättelseåret överlämnades till lagtinget 13 framställningar (*bilaga 2*). I författningssamlingen utfärdades under året 22 landskapslagar. Dessutom publicerades 18 landskapsförordningar, av vilka de flesta hade utarbetats vid lagberedningen.

Under året utgavs en ny lagsamling, Ålands lagsamling 2004. I samband med redigeringen av lagsamlingen genomgicks och omformaterades allt gammalt material så att hela lagsamlingen finns i ett och samma elektroniska format. Det format som lagsamlingen uppgjordes i valdes utgående från vad som bedömdes ändamålsenligt med tanke på framtida sök- och arkiveringssystem.

Huvudansvaret för lagsamlingen hade en person som projektanställdes som redaktör för ungefär ett halvår. Dessutom köptes tjänster och i arbetet deltog också lagberedningens personal. Trots att mycket tid och resurser ägnades utvecklingsarbetet, sköts en del av det tekniska utvecklingsarbetet på framtiden.

9.2. ÅLANDS STATISTIK- OCH UTREDNINGSBYRÅ

I lagen om Ålands statistik- och utredningsbyrå (116/93) stadgas att statistik- och utredningsbyrån (ÅSUB) har till uppgift att verka som statistikmyndighet i landskapet samt att bedriva utredningsverksamhet. Tyngdpunkten i verksamheten ligger på att utveckla en fördjupad kunskap om den åländska ekonomin och samhällsutvecklingen.

Ålands statistik- och utredningsbyrå har under år 2004 letts av en direktion bestående av sju sakkunniga och representanter för de som efterfrågar byråns tjänster. Under berättelseåret har direktionen hållit fyra sammanträden.

Personalresurserna har under berättelseåret bestått av sju fasta heltidstjänster. Härutöver har periodvis extra personal samt högskolepraktikanter och forskare varit engagerade av ÅSUB. Tidsåtgången för löpande administration, tryckning, distribution av rapporter m.m. samt övergripande verksamhetsplanering, ledning och liknande motsvarar sammanlagt ungefär tre fjärdedelar av en heltidstjänst. Resterande resurskapacitet fördelade sig i stort sett lika mellan den egentliga statistikproduktionen och utredningsverksamheten, dock med en viss övervikt för statistikverksamheten.

Under året har utrednings- och statistikrapporterna publicerats i två olika serier, *ÅSUB Rapport* respektive *ÅSUB Statistik*. Härtill kommer en serie med *Statistiska Meddelanden* från ÅSUB. Sammanlagt publicerade ÅSUB 89 olika produkter under år 2004 varav huvuddelen (83 stycken) utgavs inom ramen för dessa tre publikationsserier. En nyhet under 2004 var att ÅSUB startade upp en *Särtryckserie* för publicering av forskningsresultat och rapporter som ÅSUB-personal skrivit eller varit medförfattare till i olika sammanhang utanför Åland.

Under år 2002 utarbetades för första gången en treårsplan för den mer långsiktiga utvecklingen av ÅSUBs statistik- och utredningsverksamhet. Planen som antagits av direktion och gäller perioden 2003 – 2005 innehåller stödjande delprogram för statistiken respektive utredningsverksamheten. Syftet är att programmet skall vara styrande för inriktningen på de kommande årens utvecklingsarbete inom ÅSUB, inte bara vad gäller verksamheten som sådan, utan också medarbetarstabens kompetensutveckling.

Till programmet har även knutits ett internt åtgärdsprogram för att förbättra vad som i vid mening skulle kunna kallas den administrativa och resursmässiga effektiviteten och kvaliteten i verksamheten. Det sistnämnda åtgärdsprogrammet genomförs som en serie interna insatser och förbättringsåtgärder av olika omfattning och karaktär. Detta sker fort-

löpande och utan den typ av mera formaliserade programstyrning via direktionen som de på kärnverksamheten inriktade treåriga statistik- och utredningsutvecklingsprogrammen förutsätter.

Under hösten 2004 arrangerades även en konferens med anledning av att det detta år gått tio år sedan ÅSUBs verksamhet startades. Konferensens titel var *"Från data till strategisk kunskap"*. Förutom lunchen bjöd ÅSUB på gästföreläsning av professor Solveig Wikström från Stockholms universitet som talade om *"Hur god statistik kan bidra till bättre beslut"*. I programmet ingick en bred presentation av ÅSUBs verksamhet: *"Från ax till limpa. Om ÅSUBs arbete med att omvandla data till meningsfull kunskap och beslutsunderlag"*. Konferensen som introducerades av ÅSUB-direktionens ordförande lantrådet Roger Nordlund och avslutades av direktör Tage Silander var välbesökt och bevakades även av ett flertal medier.

Under slutet av verksamhetsåret påbörjades även ett projekt som syftar till att utveckla ÅSUBs databaser med avseende på systematik, tillgänglighet och ökade användarmöjligheter.

Statistikverksamheten

Statistikproduktionen regleras i gällande statistiklag (42/94). Statistikproduktionen har, i enlighet med verksamhetsplanen, fokuserats på en långsiktig utveckling av basdata, sammanställningar och analyser av Ålands ekonomiska och befolkningsmässiga utveckling. Samarbetet mellan Statistikcentralen i Helsingfors och ÅSUB är formaliserat genom ett ramavtal.

Enligt ÅSUBs verksamhetsprogram för 2003 – 2005 skall utvecklingsarbetet inom statistiken koncentreras till fyra tyngdpunktsområden: befolkning, utbildning, nationalräkenskaper och konsumentprinsindex samt den offentliga sektorns ekonomi och verksamhet.

Allmän statistik

Statistisk årsbok för Åland som är på svenska och engelska publicerades under försommaren. Vissa kapitel förnyades och en del nya tabeller tillkom. Därtill förnyades bokens layout. Upplagan var 400 exemplar. *"Fickstatistiken"* *Åland i siffror* gavs som tidigare ut på svenska, engelska, finska, tyska och franska. Också denna publikation fick en förnyad layout.

Inom ramen för den *nordiska statistiken* har ÅSUB deltagit i samarbetet gällande Nordisk statistisk årsbok som produceras av Danmarks statistik på uppdrag av Nordiska ministerrådet och också levererat uppgifter till den databas som ligger till grund för boken. ÅSUB har också levererat uppgifter till CD-ROM-skivan Statistik utan gränser som gavs ut som ett samarbete mellan de nordiska statistikbyråerna. ÅSUB har marknadsfört de båda nordiska produkterna på Åland.

Liksom tidigare år har ÅSUB levererat uppgifter till det åländska avsnittet i *Statistisk årsbok för Finland*. ÅSUB har sänt månatliga uppgifter till *FNs månadsbulletin*, *Monthly Bulletin of Statistics* och också levererat uppgifter till *FNs industristatistik* och *befolkningsstatistik*.

På ÅSUBs *hemsida* har statistiken varit offentliggjord i form av de utgivna publikationerna i pdf-format samt som excel-tabeller.

Ekonomi och näringsliv

Inom området *arbetsmarknad* har ÅSUB i samarbete med Ålands arbetsförmedlingsbyrå publicerat månatlig arbetslöshetsstatistik.

Inom *nationalräkenskaperna* fortgick arbetet med att höja kvaliteten på grundmaterialet för den privata sektorn genom att Skattestyrelsens uppgifter rättades och kompletterades. Beräkningarna av den offentliga sektorns data har utvecklats och material gällande landskapsregeringen har börjat levereras till Statistikcentralen. Ett meddelande med uppgifter för åren 1997 – 2001 gavs ut. Vidare publicerades på basis av uppgifter från tullen för första gången uppgifter om Ålands externa handel. ÅSUB beställer årligen ett utdrag av *företagsregistret* som Statistikcentralen upprätthåller på basen av flera administrativa register. *Bokslutsstatistik* för de åländska företagen publicerades i två rapporter, den ena gällande 1999 – 2001 och den andra gällande 1999 – 2002. Uppgifter som ÅSUB erhåller ur Statistikcentralens *momsregister* har använts allt mera för olika statistiksammansättningar och utredningar.

Ett statistikmeddelande med *konsumtprisindex* har givits ut månadsvis. *Lönestatistik* för den offentliga sektorn 2003 publicerades i en statistikrapport. Inom området *Offentliga sektorn* publicerades preliminära bokslutsuppgifter för kommunerna för år 2003 och budgetstatistik för 2004. Därtill färdigställdes två större statistikrapporter med slutliga uppgifter om den kommunala sektorns ekonomi och verksamhet, en för 2002 och en för 2003. Dessa rapporter utgavs i en omarbetad form, där summerade uppgifter för hela Åland och olika nyckeltal framhövs tydligare och där vissa verksamhetsuppgifter ställs i relation till ekonomin.

Inom *turiststatistiken* har inresandesiffror publicerats månadsvis. Likaså har inkvarteringsstatistik för hotellen getts ut varje månad. Nytt för året var att månadsstatistik för stugbyar kunde publiceras redan under högsäsongen. Därtill gavs en mera omfattande rapport ut med inkvarteringsstatistik för hela året. ÅSUB har för de inkvarteringsanläggningar som så önskat tillhandahållit ett dataprogram som kan användas för att räkna fram respektive anläggnings statistik. Gästhamnsstatistiken färdigställdes efter säsongen.

Miljö, befolkning och övrig statistik

ÅSUB började under året att i samarbete med landskapsregerings miljöbyrå samla in uppgifter om *avfallsstatistik*, något som föranleddes av EUs krav.

En större statistikrapport om *befolkningen 2003* publicerades. Som ett led i utvecklingen av befolkningsstatistiken innehöll årets publikation mera detaljerade uppgifter om befolkningsrörelsen, bl.a. in- och utflyttning efter ålder. I övrigt publicerades sex statistikmeddelanden med befolkningsstatistik (invånare vid årsskiftet, familjer och hushåll, befolkningsrörelsen kvartalsvis).

Inom ramen för statistikområdet *boende och byggande* publicerades ett meddelande med hyresstatistik för 2004. Arbetet med att komma till rätta med problemen gällande statistik om byggandet har fortsatt i samarbete med landskapsregeringens byggnadsbyrå.

Inom området *utbildning* publicerades ett statistikmeddelande om grundskolan höstterminen 2004. Två meddelanden om studerande efter grundskolan och vid Högskolan på Åland gavs ut, det första i början av året gällande 2003 och det andra på hösten gällande 2004. Ett utdrag ur Statistikcentralens examensregister beställdes. Registret kan användas för att ta fram statistik över befolkningens utbildningsstruktur. Ett problem är dock att uppgifterna om utrikes avlagda examina är bristfälliga. Arbetet med att få fram tillförlitliga data om ålänningar som studerar utanför Åland fortsatte.

Den *valstatistik* som publicerades under året var ett statistikmeddelande med uppgifter om valet till Europaparlamentet i juni.

Utredningar och ekonomisk analys

Utredningsverksamhetens primära målsättning är att skapa en kunskapsbas om centrala drag i det åländska samhället samt att utveckla en kvalificerad utredningskompetens till i första hand självstyrelsemyndigheternas förfogande. En stor del av arbetet inom utredningsverksamheten består av analyser och utvecklingsprojekt i nära anslutning till av landskapsregeringen drivna program och projekt m.m.

Den av landskapsregeringen initierade utredningsinsatsen avrapporterades under året i sex av ÅSUBs totalt elva publicerade rapporter (inkl. särtryck, se även Bilaga II). Detta gäller för det första de två årligen återkommande ekonomiska lägesbedömningarna *Konjunkturläget - våren 2004* och *Konjunkturläget - hösten 2004*. För det andra så har ÅSUB på uppdrag av regeringen genomfört och publicerat tre större studier av utvecklingsförutsättningarna inom den åländska ekonomin, nämligen *Det åländska skattundantagets samhällsekonomiska betydelse - i dag och i framtiden*, *På jakt efter tillväxt - en analys av utvecklingsmöjligheterna inom några landbaserade näringar på Åland* och *Fiskerinäringens betydelse för samhälls ekonomin på Åland*. För det tredje så har ÅSUB under året även gjort en evaluering av en del av den offentliga rådgivningsverksamheten inom primärnäringarna: *Rådgivningen vid Ålands hushållningssällskap - en utvärdering*.

ÅSUB har dessutom utfört andra externfinansierade utredningsuppdrag. Uppdragsgivare har här varit forskningsorgan inom det nordiska samarbetet, Ålands kommunförbund samt andra företrädare för den offentliga och den privata sektorn på Åland.

Följande rapporter från denna typ av externfinansierade uppdrag blev under året klara för publicering i utredningsserien: *Konjunkturbedömning för den kommunala sektorn våren 2004*, *Konjunkturbedömning för den kommunala sektorn hösten 2004* samt *Turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland 2003*. ÅSUB har även deltagit i framtagningen av en kortare 'populär-version' av den sistnämnda rapporten på engelska och svenska.

Härtill kommer så slutrapporten från ett forskningsprojekt om småkommuner i Norden där ÅSUB deltog som en av tre parter: *Future Challenges to Small Municipalities. The Cases of Iceland, Faroe Islands and the Åland Islands*. Rapporten som publicerades utanför Åland i det nordiska regionalpolitiska forskningsinstitutet Nordregios publikationsserie (R2004:5) publicerades även i ÅSUBs nya särtrycksserie.

Under berättelseåret genomfördes inom ramen för det treåriga verksamhetsprogrammet även en förstudie av EU-medlemskapets långsiktiga effekter på den åländska samhälls ekonomin: *EU-medlemskapets effekter på den åländska ekonomin i ett internationellt perspektiv - en förberedande studie*.

Under 2004 genomfördes därtill huvuddelen av ÅSUBs del i ett forskningsprojekt om små insulära arbetsmarknader i Norden. Projektet finansieras dels med nordiska forskningsmedel och dels med medel från den åländska Arbetskraftsmyndigheten. Resultatet publiceras i form av en internationell (engelskspråkig) forskningsrapport samt en (svenskspråkig) ÅSUB-rapport med särskild tonvikt på det åländska materialet under 2005.

ÅSUB har också under det senaste året på uppdrag av landskapsregeringen och andra uppdragsgivare ingått i olika arbetsgrupper och beredningsorgan inom olika fackområden såsom *utvärderings- och utvecklingsarbeten* samt på uppdrag av landskapsregeringen och kommunförbundet inlett det lagstadgade arbetet med att *följa upp utvecklingen av landskapsandelarna till den kommunala sektorn*.

Annan nordisk och internationell verksamhet

ÅSUB har under året aktivt tagit del i det nordiska samarbetet inom det regionalpolitiska området, bl.a. genom representation i Nordiska Ministerrådets regionalpolitiska forskningsinstitut *Nordregios styrelse* och *expertråd*.

ÅSUB finns med i styrelsen för forskningsprogrammen *Future Challenges and Institutional Preconditions for Regional Development Policy* samt *Internationalisation of Regional Development Policies - Needs and Demands in the Nordic Countries*. ÅSUB är även representerat i det vetenskapliga rådet för *Conference of Peripheral Maritime Regions of Europe* (CPMR).

ÅSUB-personal har under året deltagit i flera internationella konferenser och enskilda ÅSUB-medarbetare har därtill i internationella sammanhang publicerat ett flertal *böcker och vetenskapliga artiklar* under det gångna året. Forskningspersonal vid ÅSUB har under berättelseåret även varit involverade i en större utvärdering av den svenska regionala utvecklingspolitiken.

Övrigt

ÅSUB har under berättelseåret tagit fram *faktaunderlag* för lagframställningar och för behandlingen av olika ärenden i lagtinget samt även i övrigt bistått självstyrelseförvaltningen och övriga intresserade med statistik- och utredningsunderlag. ÅSUBs personal har därtill vid olika tillfällen *informerat* besökande allmänhet, media/press, forskare, studerande, utifrån kommande politiker m.fl. om Ålands ekonomi och näringsliv. ÅSUB har även medverkat med *föreläsningar vid kommunala utbildningsdagar* och andra *seminarier*.

En under senare år snabbt växande verksamhet är en mer kvalificerad och därmed också tidskrävande *handledning av forskare och studenter* som ansvarar för eller ingår i olika typer av forskningsprojekt med Åland i fokus. Detta gäller även handledningsinsatser i samband med andra myndigheters/organisationers utredningar och enkätundersökningar rörande olika aspekter i det åländska samhället.

ÅSUB har även en *hemsida* (www.asub.aland.fi) där besökare kan informera sig om verksamheten, hämta publikationer samt ladda ner basdata och tidsserier rörande Ålands befolkning och ekonomi. Alla publikationer som ÅSUB ger ut finns tillgängliga på hemsidan och det finns också möjlighet att få information om nyheter från ÅSUB via e-post. I slutet av året var det ett 60-tal intressenter som utnyttjade möjligheten att prenumerera på nyhetsmeddelandet per e-post. Därtill har ÅSUB under året vidareutvecklat möjligheten för uppgiftslämnare att lämna in data i elektroniskt format inom såväl statistik- som utredningsverksamheten.

Slutligen kan nämnas att ÅSUB-personalen med anledning av 10-årsjubileet genomförde en något utvidgad verksamhetsplanerings- och personalutvecklingsdag förlagd till Geta i slutet av maj 2004.

9.3. REVISIONSBYRÅN

Revisionsbyråns verksamhet är lagstadgad och byrån är fristående inom förvaltningen. Landskapslagen om landskapsstyrelsens revisionsbyrå utgör grunden och lagen trädde i kraft 1.1.1996 (ÅFS 8/96). Till byråns uppgifter hör intern revision av landskapsregeringens förvaltning, underlydande verk och inrättningar inklusive Ålands hälso- och sjukvård. Till granskningsområdet hör också granskning av bolag där landskapet är majoritetssägare samt samfund och sammanslutningar som med ensamrätt av landskapet anskaffar

medel. Vid EU-anslutningen utökades revisionsbyråns uppgifter väsentligt, då EU-kommissionen ålägger medlemsstaterna kontrollen av strukturfondernas målprogram och projekt som finns inom dessa. Utomstående revisorer anlitas för att täcka upp en del av projektkontrollerna.

Landskapsregeringen är fondförvaltare också för Skärgårdssamarbetets målprogram Interreg IIIA, förutom det tidigare programmet Interreg II A. Administrationen av Interreg-programmet ger tilläggsuppgifter för revisionsbyrån, som sköter den interna revisionen i form av systemkontroll och organiserar projektkontroller för hela Skärgårdsområdet som ingår i detta program. Respektive part i Skärgårdssamarbetet svarar själv för kostnaderna för kontroll av projekt inom sitt område, enligt ett separat tecknat avtal, som tecknades i slutet av år 2004. Kontrollerna inom detta program blev något förskjutna till följd av att avtalet tecknades sent under året.

Revisionsbyrån bistår landskapsrevisorerna genom att göra granskningar även för dessa. Revisionen bedrivs med iakttagande av god revisionssed och beaktande av väsentlighet och risk samt de bestämmelser och rekommendationer som EU-kommissionen utfärdar för revisionen och kontrollen.

Revisionsverksamheten som byrån bedriver omfattar såväl förvaltningsrevision som redovisningsrevision. En särskild del av revisionen utgör granskningen av EG-stöd, målprogram och de projekt inom programmen som finansieras genom strukturfonderna och de egna nationella medlen. Denna del har blivit speciellt omfattande till följd av att medlemsstaterna ålagts kontrollen, som är reglerad genom många olika förordningar. Under år 2004 bedrevs revisionsverksamheten med bägge revisorer i tjänst. Byråns revisorer och den för projektkontroller anlitate utomstående revisorn utförde de planerade kontrollintentionerna och uppgifterna i arbetsplanen med en liten förskjutning av planerade kontroller till följd av att ett antal nya kontroller aktualiserades under året. Arbetsplanen är rullande och de kontroller som framsköts kommer att utföras under år 2005.

9.3.1. Uppföljning av målsättningar

Mål: Revisionsbyrån har som mål att inom ramen för en femårsperiod granska hela landskapsregeringens förvaltning inklusive Ålands hälso- och sjukvård förutom den av EU föreskrivna kontrollen av målprogram och projekt. Revisionsbyrån utför även granskningar för landskapsrevisorerna. Uppmärksamhet ägnas alltmer åt effektivitetsrevision. Den interna kontrollens betydelse har poängterats av revisionsbyråns revisorer.

Förverkligat: Landskapsregeringens förvaltning granskades i stort enligt planen och målsättningen att granska hela förvaltningen inom en femårsperiod är väl uppfylld. EU-målprogrammen kräver alltmer arbete eftersom EU-kommissionen fortlöpande stränger principerna för kontroller. Kontroller för programperioden 2000-2006 planeras och utförs årligen och en särskild revisionsstrategi har utvecklats.

Mål: Revisionsbyrån har som resultatmål att genom granskningarna påverka förvaltningen, så att systemen, rutinerna och organisationen är så goda som möjligt och den interna kontrollen tillräcklig. Härigenom säkras en god förvaltning och en sund finansiell hushållning.

Förverkligat: Arbetet med att uppnå denna målsättning fortsätter. Förbättringar har noterats speciellt vad gäller administrationen och de programansvarigas egna interna kontroll av speciellt EU-målprogrammen. Ifråga om den övriga förvaltningen är påverkningen inte så märkbar, speciellt vad gäller den allmänna förvaltningen och regelverket omkring detta. Här har revisorerna ägnat sig åt stödande aktioner för utvecklingsarbete och infor-

merat om de nya grundlagsenliga kraven för förvaltningen och vad dessa innebär för förvaltningen. Inom landskapsregeringens förvaltning finns för närvarande viktiga lagar som inte är tidsenliga utan borde förnyas och den nya grundlagens klara formulerade krav återspeglas inte i lagarna som gäller den allmänna förvaltningen, eftersom dessa är av något äldre datum.

Mål: Under år 2004 är målsättningen fortsättningsvis att påverka centralförvaltningen så att majoriteten av byråerna skall ha utvecklat rutiner för genomgång av revisionsrapporter och redovisning av åtgärder som vidtas med anledning av rapporterna.

Förverkligat: De byråer som handhar administrationen av EU-målprogram har blivit vana vid att uppgöra en PM om erforderliga åtgärder som kommer att vidtas med anledning av påpekanden i revisionsrapporter. För de övriga byråerna har inte ännu de nya reglerna helt börjat tillämpas utan det inträffar tidvis att revisionsbyrån får påminna om dem. Revisionsbyrån eftersträvar att påverka de granskade genom instruktioner så att PM om åtgärder med tidsplan alltid skall följa efter en granskningsrapport. En särskild information om hur de granskade skall förfara med anledning av revisionsrapport har getts under år 2004.

9.3.2. Utveckling av mätetal

Utförda granskningar	2002	2003	Uppskattat 2004	Förverk- ligat 2004
Förvaltnings- och redovisningsrevision	16	15	20	38
Granskningar för landskapsrevisorerna	7	7	7	6
EU-målprogram inklusive projekt	49	44	40	46
Sammanlagt	72	66	67	90

De planerade kontrollerna och utredningarna genomfördes i stort sett enligt planen. Ett antal utredningar och granskningar tillkom under året utöver planen, vilket gör att granskningarna totalt är 23 stycken eller 30 % fler än planerat.

Framtidsutsikterna inom revisionsarbetet är att fortsätta ge stöd för organisationsutveckling så att förvaltningen blir effektivare och öppnare för utveckling av lagarna, den interna kontrollen och servicen till invånarna.

Bilagor

Bilaga 1. Framställningar till lagtinget från republikens president

Framst. datum och nr	Ärende	Lagtingets beslut, datum
19.12.2003 10/2003-2004	Från år 2003 Godkännande av den nordiska konventionen om social trygghet och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i anslutning till den nordiska konventionen om social trygghet.	22.3.2004
20.1.2004 11/2003-2004	Från år 2004 Ikraftträdande av protokollet till 1979 års konvention om långväga gränsöverskridande luftföroreningar angående minskning av förorening, övergödning och marknära ozon .	5.4.2004
20.1.2004 12/2003-2004	Ikraftträdande av protokollet till 1979 års konvention om långväga gränsöverskridande luftföroreningar avseende tungmetaller .	5.4.2004
20.1.2004 13/2003-2004	Godkännande av konventionen om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen samt till lagar om hur vissa projekt som påverkar användningen av miljöer skall handläggas i ett inlösningsförfarande och om ändring av kärnenergilagen.	5.4.2004
19.3.2004 14/2003-2004	Godkännande av Europa-Medelhavsavtalet om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och demokratiska folkrepubliken Algeriet , å andra sidan, samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	14.4.2004
19.3.2004 15/2003-2004	Godkännande av Europa-Medelhavsavtalet om upprättande av en associering mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Libanon , å andra sidan, samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen.	14.4.2004
19.3.2004 16/2003-2004	Godkännande av överenskommelsen med Moldavien om internationell landsvägstrafik och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i överenskommelsen.	21.4.2004
19.3.2004 17/2003-2004	Godkännande av överenskommelsen med Uzbekistan om internationell landsvägstrafik och tilläggsprotokollet till överenskommelsen, samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i överenskommelsen och tilläggsprotokollet.	21.4.2004

Framst. datum och nr	Ärende	Lagtingets beslut, datum
19.3.2004 18/2003-2004	Godkännande av överenskommelsen med Vitryssland om internationell landsvägstrafik och tilläggsprotokollet till överenskommelsen, samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i överenskommelsen och tilläggsprotokollet.	21.4.2004
19.3.2004 19/2003-2004	Godkännande av överenskommelsen med Kroatien om internationell landsvägstrafik och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i överenskommelsen.	21.4.2004
19.3.2004 20/2003-2004	Godkännande av överenskommelsen med Slovenien om internationell landsvägstrafik och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i överenskommelsen.	21.4.2004
19.3.2004 21/2003-2004	Godkännande av överenskommelsen med Litauen om internationell landsvägstrafik och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i överenskommelsen.	21.4.2004
23.4.2004 22/2003-2004	Utkast till förordning om ikraftträdande av Stockholmskonventionen om långlivade organiska föreningar .	31.5.2004
23.4.2004 23/2003-2004	Utkast till förordning om ikraftträdande av ändringar i bilaga IV till 1992 års konvention om skydd av Östersjöområdets marina miljö .	31.5.2004
16.6.2004 24/2003-2004	Godkännande av Världshälsoorganisationens (WHO) ramkonvention om tobakskontroll med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen.	13.12.2004
16.6.2004 25/2003-2004	Godkännande av konventionen med stadga om Europaskolorna samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i konventionen som hör till området för lagstiftningen.	24.9.2004
19.5.2004 26/2003-2004	Godkännande av Cartagenaprotokollet om biosäkerhet till konventionen om biologisk mångfald, samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i protokollet och lag om ändring av 48 kap. 1 § strafflagen.	24.9.2004
3.9.2004 27/2003-2004	Godkännande av protokollet om vatten och hälsa till 1992 års konvention om skydd och användning av gränsöverskridande vattendrag och internationella sjöar och med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelse som hör till området för lagstiftningen i protokollet.	10.11.2004

Framst. datum och nr	Ärende	Lagtingets beslut, datum
29.10.2004 1/2004-2005	Godkännande av 1997 års ändringsprotokoll till protokollet av år 1978 till 1973 års internationella konvention till förhindrande av förorening från fartyg samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i protokollet.	22.12.2004
21.12.2004 2/2004-2005	Godkännande av ändringen av artikel 12 i överenskommelsen om antagande av enhetliga villkor för periodisk besiktning av hjulförsedda fordon samt om ömsesidigt erkännande av sådana besiktningar.	21.1.2005
21.12.2004 3/2004-2005	Godkännande av protokollet om strategiska miljöbedömningar till konventionen om miljökonsekvensbeskrivningar i ett gränsöverskridande sammanhang.	21.1.2005

Bilaga 2. Landskapsregeringens framställningar och meddelanden till lagtinget

Datum o. nr	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
	I. Lagframställningar	
	Från år 2003	
15.4.2003 21/2002-2003	Arkivlag för landskapet Åland	Bifallen ÅFS 13/2004
20.11.2003 3/2003-2004	LL om ändr. av byggnadslagen för landskapet Åland	Under behandling
20.11.2003 4/2003-2004	LL om ändr. av 1 § LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om plantmaterial och växtskydd	Godkänd av lagtinget 22.12.2003
	Från år 2004	
26.2.2004 6/2003-2004	LL om ändring av tjänstemannalagen för landskapet Åland, LL om ändring av LL om hälso- och sjukvården , LL om ändring av LL om Högskolan på Åland , LL om ändring av LL om Ålands folkhögskola	Bifallna ÅFS 2-5/2005
26.2.2004 7/2003-2004	LL om ändring av djurskyddslagen för landskapet Åland	Bifallen ÅFS 42/2004
26.2.2004 8/2003-2004	LL om behandling av personuppgifter inom landskaps- och kommunalförvaltningen , LL om Datainspektionen , LL om ändring av LL om allmänna handlingars offentlighet , LL om ändring av LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om personregister , LL om ändring av statstiklagen för landskapet Åland	Under behandling
26.2.2004 9/2003-2004	Trafikbrottslag för landskapet Åland, LL om ändring av körkortslagen för landskapet Åland	Bifallna ÅFS 28-29/2004
11.3.2004 10/2003-2004	LL om tillämpning i landskapet Åland av lagstiftning om kommunala tjänstemän , LL om ändring av kommunallagen för landskapet Åland	Bifallna ÅFS 24-25/2004
1.4.2004 11/2003-2004	LL om ändring av LL om verkställighet av den gemensamma fiskeripolitiken inom Europeiska gemenskapen	Bifallen ÅFS 27/2004
1.4.2004 12/2003-2004	LL om ändring av arkivlagen för landskapet Åland	Bifallen ÅFS 26/2004
13.5.2004 14/2003-2004	LL om ändring av LL om renhållning , LL om ändring av LL om besiktning och registrering av fordon	Godkända av lagtinget 21.1.2005

Datum o. nr	Ärende	Lagtingets beslut samt andra åtgärder
11.6.2004 15/2003-2004	LL om ändring av LL om tillämpning i landskapet Åland av rikslagsstiftningen om förskovsuppbörd	Bifallen ÅFS 53/2004
2.9.2004 16/2003-2004	LL om ändring av kommunalskattelagen för landskapet Åland, LL om upphävande av LL angående tillämpning vid kommunalbeskattningen av lagen om gottgörelse för bolagsskatt	Bifallna ÅFS 48-49/2004
9.9.2004 18/2003-2004	LL om ändring av jaktlagen för landskapet Åland, LL om upphävande av LL om ersättande av skador, förorsakade av hjortdjur	Under behandling
14.10.2004 2/2004-2005	LL om ändring av LL om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om statens pensioner , LL om ändring av 17 § LL om pension för lagtingsmän , LL om ändring av 41 § tjänstemannalagen för landskapet Åland	Bifallna ÅFS 56-58/2004
16.12.2004 3/2004-2005	LL om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om utsläppshandel	Under behandling
	II. Budgetframställningar	
	Från år 2004	
9.1.2004 5/2003-2004	Tredje tilläggsbudget för år 2003	Godkänd ÅFS 8/2004
26.4.2004 13/2003-2004	Första tilläggsbudget för år 2004	Godkänd ÅFS 20/2004
9.9.2004 17/2003-2004	Andra tilläggsbudget för år 2004	Godkänd ÅFS 40/2004
16.12.2004 1/2004-2005	Budget för landskapet Åland för år 2005	Godkänd ÅFS 1/2005
	III. Meddelanden	
	Från år 2003	
5.12.2003 1/2003-2004	Europeiska unionens utvidgning och Åland	Godkänd av lagtinget 6.9.2004
26.2.2004 2/2003-2004	Europeiska unionen och Åland – prioriteringar år 2004 och verksamhet år 2003	Godkänd av lagtinget 15.9.2004
26.2.2004 3/2003-2004	Regeringskonferensen angående ett fördrag om upprättande av en konstitution för Europa	Godkänd av lagtinget 1.12.2004
20.4.2004 4/2003-2004	Budgetram för år 2005 och plan för åren 2006-2007	Godkänd av lagtinget 31.5.2004
9.9.2004 5/2003-2004	Ålands turismstrategi 2003-2010	Godkänd av lagtinget 12.1.2005

Bilaga 3. Hemställningar till landskapsregeringen och övriga i lagtinget väckta initiativ

1. Hemställningar före år 2004

Ärende	Åtgärder av landskapsregeringen
Utarbetande av förslag till lag om landskapsbidrag till privata vägars underhåll (Mot. 1/77-78).	Inga åtgärder f.n. aktuella.
Hemställan hos landskapsstyrelsen att överväga upphävande av LL om utverkande av tillstånd till föranstaltande av vissa nöjen samt hållande av spelautomat och penningautomat vid godk. av framst. 2/80-81 (Stu 4/80-81).	Inga åtgärder f.n. aktuella.
LL ang. ändr. av LL om folkhälsoarbetet (Framst. 22/80-81) Hemställan hos landskapsstyrelsen om åtgärder för att genom överenskommelseförordning få till stånd enklare och klarare gränsdragning mellan rikets och landskapets behörighet ifråga om de förvaltningsuppgifter som föreliggande lagförslag berör.	Inga åtgärder f.n. aktuella.
LL om ändr. av LL om allmänna vägar (Framst. 33/80-81) Hemställan hos landskapsstyrelsen om förslag till sådan ändring av LL om allmänna vägar att obligatoriskt samrådsförfarande skall gälla vid vägplanering.	Inga åtgärder f.n. aktuella.
LL om tillämpning av socialvårdslagen (Framst. 20/83-84) Hemställan om utarbetande av en till landskapets förhållanden anpassad socialvårdslag så snart behövliga resurser för detta arbete föreligger.	Inga åtgärder f.n. aktuella.
Avgiftspolitikerna inom ÅHS. (HM 82/1994-95)	T.v. ingen åtgärd.
Organisationen och koordineringen av rehabiliteringsverksamheten i landskapet. (HM 58/1998-99).	T.v. ingen åtgärd.
Ny lagstiftning om tjänstledighet för politiska förtroendeuppdrag. (FR 13/1998-99). Hemställan hos landskapsstyrelsen om en översyn av pensionsreglerna med syfte att förkorta kvalifikationstiden för erhållande av lagtings- och landskapsstyrelsepension.	T.v. ingen åtgärd.

Ärende	Åtgärd av landskapsregeringen
LL om tillämpning av lagen om bostadsrättsbostäder. (LM 1/1999-2000). Hemställan hos landskapsstyrelsen om att landskapsstyrelsen i brådslande ordning utreder fördelningen av behörigheten mellan riket och landskapet i fråga om bostadsrättslagstiftningar samt vid behov till lagtinget inkommer med förslag till lagstiftning Undervisning för barn med särskilda behov. (HM nr 2/2001-2002). Kontroll av brottslig bakgrund hos personer som skall arbeta med barn. (FR 17/2002-2003). Hemställan om att landskapsstyrelsen på ett nordiskt plan verkar för att bestämmelserna om straffregisterutdrag för dem som arbetar med barn förenhetligas.	T.v. ingen åtgärd T.v. ingen åtgärd Ärendet under beredning

2. I lagtinget år 2004 behandlade initiativ

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
Från år 2004		
Äldreomsorgsprogram och äldreomsorgslagstiftning. (HM 1/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
En välfärdsstudie om de fattiga på Åland. (HM 2/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
Lag om ordningsvakter. (HM 3/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
Utredning över alkoholskador. (HM 4/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
En åländsk kommunreform. (HM 5/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
En utredning om prioriterade vårdbehov inom Ålands hälso- och sjukvård. (HM 6/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
Angående upphävande av gatubyggnadsbidraget. (HM 7/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
Inrättande av en tjänst som barnombudsman. (HM 8/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
En realistisk turiststatistik. (HM 9/2003-2004).	Förkastad Nu 3/2003-2004	
Utbildning av personliga hjälpare vid Ålands vårdinstitut. (HM 10/2003-2004).	Förkastad. Betänkandets motivering till landskapsregeringens kännedom. Ku 5/2004-2005	T.v. ingen åtgärd
Ett besökarcentrum i Bomarsund. (HM 11/2003-2004).	Förkastad. Betänkandets motivering till landskapsregeringens kännedom. Ku 2/2003-2004	T.v. ingen åtgärd
Omorganisering av klient- och patientombudsmannatjänsten till en myndighet direkt under landskapsstyrelsen. (HM 12/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
Revidering av psykiatriplanen. (HM 13/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
Åtgärder för att stoppa det könsrelaterade våldet. (HM 14/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
Uredning om den åländska industrins verksamhetsförutsättningar och stödbehov. (HM 15/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
Färdigställande av adresssystemet för landsbygden. (HM 16/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
Revidering av bygglagstiftningen. (HM 17/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
Utredning över konsekvenserna av en kommunsammanslagning. (HM 18/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
Namnbyte på miljö- och socialavdelningen. (HM 19/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
Åtgärder mot läraryrke. (HM 20/2003-2004).	Förkastad. Ku 4/2004-2005	
Åtgärder för förebyggande av övervikt. (HM 21/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
Kurs i mellanmänsklig kommunikation i grundskolan. (HM 22/2003-2004).	Förkastad. KU 3/2004-2005	
Övervakning av de åländska hushållens betalning av TV-licens. (HM 23/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
Överföring av behörigheten rörande alkohollagstiftning. (HM 24/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
Utökad idrott alternativt idrottslinje på gymnasieskolan. (HM 25/2003-2004).	Förkastad. Ku 2/2004-2005	
Förenklad administration i den offentliga sektorn. (HM 26/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
Fastställande av ett sjöfartspolitiskt program för landskapet Åland. (HM 27/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
En utredning av Ålands folkrättsliga status. (HM 28/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
Investeringsstöd till lantbruket. (HM 29/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
Läringsplatser för arbetslösa ungdomar. (HM 30/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
AX som toppdomän för Åland. (HM 31/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
Brist på svensk information inom sjukvården. (HM 32/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
Bildandet av ett affärsverk för landskapstrafiken. (HM 33/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
En bostadsbidragsreform. (HM 34/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
Utökning av närvårdarnas ansvarsområde. (HM 35/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
Om- och tillbyggnad av Ålands hantverksskola. (HM 36/2003-2004).	Förkastad. Ku 1/2004-2005	
Utlokalisering med stöd av EU:s strukturprogram. (HM 37/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
Översyn av beslutsgången och representationen i PAF:s fördelningsråd och medlens fördelning. (HM 38/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
Införande av kombinationsstudier och läroplansgrunder för gymnasialstadiet. (HM 39/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
Införande av självstyrelsedagen som betald fridag. (HM 40/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
Utveckling av kultur- och evenemangsturismen. (HM 41/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004	
LAGMOTIONER		
Vtm Barbro Sundbacks m.fl. lagmotion angående ändring av hyreslagen för landskapet Åland. (LM 1/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004.	
Vtm Barbro Sundbacks m.fl. lagmotion angående ändring av landskapslagen om utbetalning av pensioner i landskapet Åland. (LM 2/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004.	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
Vtm Barbro Sundbacks m.fl. lagmotion angående ändring av hyreslagen för landskapet Åland. (LM 3/2003-2004).	Inte slutbehandlad under år 2004.	
Ltl Anders Erikssons m.fl. lagmotion angående ändring av landskapslagen om tjänstledighet för uppdrag som riksdagsman, lagtingsledamot eller medlem av landskapsregeringen . (LM 1/2004-2005).	Inte slutbehandlad under år 2004.	
HEMSTÄLLNINGSKLÄMMAR Landskapsstyrelsens framställning angående kommunala tjänstemän. (FR 10/2003-2004). Hemställan om att landskapsstyrelsen i nästkommande ändring av kommunallagen för landskapet Åland ersätter termen "tjänsteman" med termen "tjänsteinnehavare".	Framställningen godkänd. Lu 23/2003-2004	Konstaterats dels att termen tjänsteman sedan lång tid tillbaka är vedertagen i landskapet för att beteckna offentligrättsligt anställda män och kvinnor med kommunerna eller landskapet som arbetsgivare, dels att termen tjänsteman är könsneutral term som, i likhet med de i landskapslagstiftningen förekommande termerna talmän, huvudmän, ombudsmän, fackmän och besiktningsmän, kan användas oavsett vad en person har för kön, dels att termen tjänsteman inte bara finns i kommunallagen utan i ett stort antal landskapsförfattningar angående både kommunernas och landskapets förvaltning, vilket innebär att en ändring skulle bli omfattande, samt beslöts att hemställan i nuläget inte skall föranleda några åtgärder från landskapsregeringens sida.
Landskapsregeringens framställning angående ändringar av vissa landskapslagar till följd av gjorda ändringar i rikets pensionslagstiftning och självstyrelselagen för Åland. (FR 2/2004-2005). Hemställan om att landskapsregeringen bereder sådana ändringar av landskapslagen om pension för lagtingsmän att sättet att beräkna lagtingsledamöternas pensionsgrundande arvoden jämföras med de reformer som införts i övrig pensionslagstiftning. I sammanhanget utreder landskapsregeringen också effekterna av och förutsättningarna för ett gemensamt pensionsskydd för ledamöter av lagtinget och landskapsregeringen.	Framställningen godkänd. Lu 1/2004-2005	T.v. ingen åtgärd

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
FINANSMOTIONER		
Ordinarie budget 2005		
Ltl Christian Beijar m.fl.: Ändring av budgetens allmänna motivering. (FM 1/2004-2005).	Behandlad i samband med budgeten 2005	
Ltl Christian Beijar m.fl.: Komplettering av motiveringen under kapitel 45.70 Ålands hälso- och sjukvård. (FM 2/2004-2005).	D:o	
Ltl Carina Aaltonen m.fl.: Höjning av anslaget under moment 45.56.62 Främjande av avfallshanteringen. (FM 3/2004-2005).	D:o	
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Komplettering av kapitel motiveringen till kapitel 43.40 Fastighetsförvaltning. (FM 4/2004-2005).	D:o	
Ltl Carina Aaltonen m.fl.: Ändring av allmänna motiveringen under avsnittet "Trafik- och transportpolitik". (FM 5/2004-2005).	D:o	
Ltl Göte Winé m.fl.: Höjning av anslaget under moment 45.10.01 Verksamhetens utgifter. (FM 6/2004-2005).	D:o	
Ltl Christian Beijar m.fl.: Komplettering av motiveringen under kapitel 45.70 Ålands hälso- och sjukvård. (FM 7/2004-2005).	D:o	
Ltl Carina Aaltonen m.fl.: Höjning av anslaget under moment 46.05.51 Landskapsandel för medborgarinstitutets driftskostnader. (FM 8/2004-2005).	D:o	
Ltl Göte Winé m.fl.: Sänkning av moment 43.60.74 Om- och tillbyggnad av polishuset. (FM 9/2004-2005).	D:o	
Ltl Carina Aaltonen m.fl.: Höjning av anslaget under moment 47.40.54 Sysselsättningens främjande. (FM 10/2004-2005).	D:o	
Ltl Carina Aaltonen m.fl.: Tillägg till motiveringen under moment 47.03.41 Turismens främjande. (FM 11/2004-2005).	D:o	
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Ändring av motiveringen till moment 44.05.33 Kompensation för utökat förvärvsinkomstavgift. (FM 12/2004-2005).	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Höjning av anslaget under moment 43.25.51 Landskapsunderstöd till organisationer inom bostadsbranschen. (FM 13/2004-2005).	D:o	
Ltl Christian Beijar m.fl.: Komplettering av motiveringen under kapitel 45.01 Allmän förvaltning. (FM 14/2004-2005).	D:o	
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Komplettering av motiveringen till kapitel 43.04 Främjande av jämställdheten. (FM 15/2004-2005).	D:o	
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 44.10.74 Landskapsprojekt. (FM 16/2004-2005).	D:o	
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Höjning av anslaget under moment 45.54.60 Understöd för samhällenas vatten- och avloppsåtgärder. (FM 17/2004-2005).	D:o	
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Ändring av motiveringen under moment 45.01 Allmän förvaltning. (FM 18/2004-2005).	D:o	
Ltl Christian Beijar m.fl.: Upptagande av anslag under moment 45.10.51 Stipendier för vidareutbildning och kompletterande utbildning inom socialvården utomlands. (FM 19/2004-2005).	D:o	
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Strykning av anslaget under moment 43.05.62 Upphovsrättskostnader. (FM 20/2004-2005).	D:o	
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Höjning av anslaget under moment 42.30.20 för ÅSUB för en valpejling. (FM 21/2004-2005).	D:o	
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Ändring av kapitel motiveringen till kapitel 46.09 Allmän ungdoms-, idrotts- och kulturverksamhet. (FM 22/2004-2005).	D:o	
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Komplettering av motiveringen under moment 46.01.04 Utvecklingsarbete. (FM 23/2004-2005).	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Höjning av anslaget under moment 46.09.54 Understöd till stiftelsen Ålands Sjöfartsmuseum. (FM 24/2004-2005).	D:o	
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Höjning av anslaget under moment 46.13.50 Verksamhetsunderstöd till föreningar och organisationer samt projektmedel och stipendier. (FM 25/2004-2005).	D:o	
Ltl Christian Beijar m.fl.: Komplettering av motiveringen under kapitel 45.01 Allmän förvaltning. (FM 26/2004-2005).	D:o	
Ltl Carina Aaltonen m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 46.01.74 Fastighetsplanering och utbyggnad av Ålands hantverksskola. (FM 27/2004-2005).	D:o	
Ltl Carina Aaltonen m.fl.: Höjning av anslaget under moment 46.05.53 Landskapsunderstöd för Ålands hantverksskola. (FM 28/2004-2005).	D:o	
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Ändringar av kapitel motiveringen under 45.70 Ålands hälso- och sjukvård. (FM 29/2004-2005).	D:o	
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Strykning av momentet 46.09.56 Understöd för Ålands brandkårs-museum. (FM 30/2004-2005).	D:o	
Ltl Anders Eriksson m.fl.: Höjning av anslaget under moment 44.01.05 Utvecklingsarbete. (FM 31/2004-2005).	D:o	
Ltl Brage Eklund m.fl.: Upptagande av nytt anslag under huvudtitel 45 Utredning av nytt stödsystem. (FM 32/2004-2005).	D:o	
Ltl Brage Eklund m.fl.: Strykning i kapitel motiveringarna i moment 45.70. (FM 33/2004-2005).	D:o	
Ltl Anders Eriksson m.fl.: Höjning av anslaget under moment 46.01.04 Utvecklingsarbete. (FM 34/2004-2005).	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
Ltl Anders Eriksson m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 38.50.20 Verkstad och lager. (FM 35/2004-2005).	D:o	
Ltl Anders Eriksson m.fl.: Ändring av detaljmotiveringen under moment 47.17.40 (FM 36/2004-2005).	D:o	
Ltl Anders Eriksson m.fl.: Sänkning av anslaget under kapitel 47.01 Allmän förvaltning. (FM 37/2004-2005).	D:o	
Ltl Brage Eklund m.fl.: Tillägg till allmänna motiveringarna, Landskapet och kommunerna. (FM 38/2004-2005).	D:o	
Ltl Anders Eriksson m.fl.: Tillägg till allmänna motiveringarna, Självstyrelsepolitik. (FM 39/2004-2005).	D:o	
Ltl Anders Eriksson m.fl.: Höjning av anslaget under moment 44.01.05 Utvecklingsarbete. (FM 40/2004-2005).	D:o	
Ltl Sune Mattsson: Höjning av anslaget under moment 45.54.77 samt ändring av momentets rubrik. (FM 41/2004-2005).	D:o	
Ltl Lasse Wiklöf m.fl.: Höjning av anslaget under moment 44.01.05 Utvecklingsarbete. (FM 42/2004-2005).	D:o	
Ltl Christian Beijar m.fl.: Komplettering av motiveringen under kapitel 45.70 Ålands hälso- och sjukvård. (FM 43/2004-2005).	D:o	
Ltl Christian Beijar m.fl.: Komplettering av motiveringen under kapitel 45.01 Allmän förvaltning. (FM 44/2004-2005).	D:o	
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Ändring av kapitel-motiveringen till kapitel 46.60 Museibyrån. (FM 45/2004-2005).	D:o	
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Komplettering av motiveringen till moment 46.11.52 Understöd till föreningar och organisationer för ungdomsarbete. (FM 46/2004-2005).	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
Ltl Camilla Gunell m.fl.: Komplettering av motiveringen under kapitel 47.03 Näringslivets främjande, regional utveckling. (FM 47/2004-2005).	D:o	
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Ändring av motiveringen under moment 48.30.20 Verksamhetens utgifter. (FM 48/2004-2005).	D:o	
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Ändring av motiveringen under moment 47.03.41 Turismens främjande. (FM 49/2004-2005).	D:o	
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 47.15.44 Investeringsstöd till jordbruket. (FM 50/2004-2005).	D:o	
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 44.20.51 Projektbidrag ur penningautomatmedel. (FM 51/2004-2005).	D:o	
Ltl Raija-Liisa Eklöw m.fl.: Tillägg till skrivning under moment 45.50.01 Verksamhetens utgifter. (FM 52/2004-2005).	D:o	
Vtm Barbro Sundback m.fl.: Höjning av anslaget under moment 46.05.52 Landskapsunderstöd för studieförbundens verksamhet. (FM 53/2004-2005).	D:o	
Ltl Anders Eriksson m.fl.: Strykning av anslaget under kapitel 43.60 Ålands polismyndighet. (FM 54/2004-2005).	D:o	
Ltl Brage Eklund m.fl.: Sänkning av anslaget under moment 48.30.20 Verksamhetens utgifter. (FM 55/2004-2005).	D:o	
Ltl Brage Eklund m.fl.: Ändring av detaljmotiveringen under moment 45.54.60. (FM 56/2004-2005).	D:o	
Ltl Anders Eriksson m.fl.: Tillägg till motiveringen under moment 47.40.54. (FM 57/2004-2005).	D:o	
Ltl Anders Eriksson m.fl.: Ändring av detaljmotiveringen under moment 46.55.20 Verksamhetens utgifter. (FM 58/2004-2005).	D:o	

Ärende	Behandling i lagtinget	Åtgärder av landskapsregeringen
Ltl Anders Eriksson m.fl.: Ändring av kapitel-motiveringen under kapitel 45.10 Övriga sociala utgifter. (FM 59/2004-2005).	D:o	
Ltl Brage Eklund: Ändring av detaljmotiveringen under moment 47.05.40. (FM 60/2004-2005).	D:o	

Bilaga 4. Ombildningen av landskapsregeringen december 2004-januari 2005

- 8.12. Lanträdet Roger Nordlund inlämnar en skrivelse med begäran att bli befriad från uppdraget som lantråd. Skrivelsen antecknas till kännedom vid dagens första plenum. Vid samma plenum meddelas att ltl Wiklöfs m.fl. yrkande om misstroende mot landskapsregeringens medlemmar förfallit på grund av att sex undertecknare återkallat sin medverkan i initiativet.
- Vid ett andra plenum föredras anhållan som godkänns utan omröstning.
- 9.12. Talmannen konsulterar företrädare för samtliga lagtingsgrupper.
- 10.12. Talmannen föreslår vid ett extra plenum att nuvarande lanträdet Roger Nordlund utses till lantråds kandidat. Förslaget bordläggs enligt arbetsordningens regler.
- 13.12. Lagtinget utser Roger Nordlund till lantråds kandidat med 21 röster medan en ledamot röstade mot förslaget och sju ledamöter avstod från att rösta.
- Lantråds kandidaten inleder förhandlingar med lagtingsgrupperna.
- 3.1. Lantråds kandidaten Nordlunds förslag till landskapsregering antecknas till kännedom.
- Lantråds kandidaten Roger Nordlund redogör för sitt förslag vid ett andra plenum. Ärendet bordläggs enligt arbetsordningens regler till plenum 5.1.2005
- 5.1. Debatt med anledning av lantråds kandidats förslag. Efter avslutad diskussion godkänns förslaget med rösterna 17-12 (en ledamot var frånvarande), varför talmannen konstaterar att landskapsregering tillsatts enligt det av lantråds kandidaten framförda förslaget och med det till förslaget fogade handlingsprogrammet. Vidare konstaterade talmannen att den hittillsvarande landskapsregeringens mandat samtidigt upphört.

Bilaga 5. Kommissioner och nämnder

Kansliavdelningens förvaltningsområde:

1. Delegationen för **brand- och räddningsväsendet**
2. Ledningsgruppen för **brand- och räddningsväsendet**
3. Centralnämnden för lagtingsval
4. Direktionen för **Eckerö post- och tullhus**
5. Expropriationsnämnden
6. Sakkunnignämnden för **fastighetsförmedlingsärenden**
7. Jämställdhetsdelegationen
8. Konsumentklagonämnden
9. Polisdelegationen
10. Styrelsen för **Posten**
11. Programnämnden
12. Direktionen för **Ålands statistik- och utredningsbyrå**

Finansavdelningens förvaltningsområde:

1. Ledningsgrupp med uppdrag att samordna landskapsstyrelsens insatser för **IKT-utvecklingen** i näringslivet, utbildningen och landskapsförvaltningen
2. Skattedelegationen
3. Tjänstedelegationen
4. Styrelsen för **Ålands penningautomatförening**
5. Styrelsen för landskapet **Ålands pensionsfond**

Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde:

1. Förtroenderådet
2. Handikapprådet
3. Hälsonämnden vid Ålands hälso- och sjukvård
4. Rehabiliteringssamarbetskommissionen
5. Styrelsen för **Ålands hälso- och sjukvård**
6. Ålands miljöprövningsnämnd

Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde:

1. Arbetarskyddskommission för landskapets skolor
2. Delegationen för **Kastelholms och Bomarsunds fornminnesområden**
3. Konstnämnden
4. Skolmuseinämnden
5. Samarbetsrådet för **Ålands handelsläroverk och Ålands lyceum**
6. Ålands kulturdelegation
7. Ålands lärlingsnämnd
8. Stiftelsen för **Ålands sjöfartsmuseums** representantskap
9. Styrelsen för **Högskolan på Åland**
10. Ålands ungdomsråd
11. Styrelsen för **Ålands sjösäkerhetscentrum**

Direktioner för:

12. Ålands folkhögskola
13. Ålands handelsläroverk
14. Ålands hotell- och restaurangskola
15. Ålands husmodersskola
16. Ålands lyceum
17. Ålands läromedelscentral
18. Ålands musikinstitut
19. Ålands naturbruksskola
20. Ålands sjömansskola
21. Ålands vårdinstitut
22. Ålands yrkesskola

Näringsavdelningens förvaltningsområde:

1. Arbetskraftskommissionen
2. Arbetsmarknadsrådet
3. Gårdsbrukskommissionen
4. Näringsstödscommissionen
5. Gårdsbrukets semesternämnd
6. Skördeskadekommissionen
7. Rådgivande kommissionen för **Ålands försöksstation**
8. Ålands kontrollnämnd för ekologiskt framställda jordbruksprodukter
9. Styrelsen för landsbygdsutvecklingen vid **Ålands landsbygdscentrum**
10. Ålands skärgårdsnämnd

Trafikavdelningens förvaltningsområde:

1. Oljeskyddsdelegationen

Övriga:

1. Laggranskningsnämnden

Bilaga 6. Kommittéer och arbetsgrupper

Byggnadskommittéer

1. Byggnadskommitté för utvecklande av ett **hästsportcentrum** på Åland
2. Byggnadskommitté för uppförande av ett plantupptrivningshus vid **Ålands försöksstation**

Övriga kommittéer och arbetsgrupper

1. Sakkunnighetsgrupp med uppdrag att genomföra en planering av projektet Ålandia-arvet , museimagasin, 2002	Upplöst
2. Arbetsgrupp med uppgift att uppgöra ett förslag till program för landskapsstyrelsens alkohol- och drogpolicy , 1997	Uppdraget förlängt till 31.5.1998
3. Styrgrupp med uppdrag att förverkliga alkohol- och narkotika-politiskt program 2002-2005 och att samordna alkohol- och narkotikapolitiska verksamheter på Åland, 2003	
4. Politisk referensgrupp för alkohol- och narkotikapolitik 2003-2005 , 2003	
5. Arbetsgrupp med uppgift att ta fram ett förslag till ny arbetsmarknadslagstiftning , 2002	Uppdraget slutfört
6. Arbetsgrupp för bebyggelsemiljöer på naturreservaten, 2004	
7. Arbetsgrupp med uppdrag att bl.a. föreslå ett nytt funktions- och utställningsprogram för ett besökarcentrum i Bomarsund, 1997	Uppdraget utgår 28.2.1998
8. Kommitté för central- biblioteksärenden , 2002	Uppdraget förlängt till 31.12.2004
9. Referensgrupp för inventeringen av särskilt skyddsvärda och hänsynskrävande biotoper , 2001	
10. Ledningsgrupp för Bomarsund-minnesår 2004-2006 , 2001	
11. Kommitté för revidering av lagstiftningen om brand- och räddningsväsendet , 2000	
12. Antagningskommitté för antagning av studerande till nationellt centrum för flexibelt lärande (distansutb.) CFL , 2002	Uppdraget förlängt till 31.12.2003
13. Arbetsgrupp för planering av grundskolans drogundervisning åk 4-9, 2003	Uppdraget slutfört

14. Samarbetsgrupp gällande reparation och underhåll av musei-, jordbruks- och skogsbruksbyråns **fastigheter**, 1999
15. Arbetsgrupp med uppdrag att granska användning och underhållet av bebyggda **fastigheter**, 2003
16. Referensgrupp för tryggnad av långsiktig **flygtrafik** långsiktigt på Åland, 2004
17. Kommitté för kompetens och fortbildning för **förare** av vissa vägfordon för gods- eller persontransport, 2004 Uppdraget slutfört
18. Kommitté för revidering av **förundervisningsprogrammet**, 2004 Uppdraget utgår
31.12.2004
19. Arbetsgrupp med uppdrag att inkomma med förslag om hur **förvaltningsberättelsen** bör vidareutvecklas, 2000 Mellanrapport
20. Referensgrupp för behandling av övergripande frågor gällande uppbyggnad av ett **geografiskt informationssystem**, 1998
21. Arbetsgrupp för att genomföra detaljplanering av en **golfbana vid Grelsby kungsgård**, 2003
22. Arbetsgrupp för att klarlägga och bedöma effekterna av den förnyade värdering av de åländska **gymnasialbetygen** som tillämpas, 2004
23. Kommitté med uppdrag att studera hur utbildningen på **gymnasialstadiet** kan anpassas till nya nordiska utbildningsstrukturer, 2004
24. Arbetsgrupp för verkställandet av nybyggnad av maskinhall med gårdsverkstad på **Haga gård**, 1999
25. Kommitté med uppgift att utveckla skolornas undervisning i Ålands **historia**, 2001 Uppdraget utgår
31.5.2003
26. Arbetsgrupp för att utreda förbättringsförslag för **hamnområdet i Hummelvik**, 2000
27. Arbetsgrupp med uppgift att utreda samordningsmöjligheter av **IT-systemen inom den offentliga sektorn**, 2003 Uppdraget utgår
3.1.2004
28. Arbetsgrupp för **jordbrukspolitiskt** strategiarbete, 2004
29. Politisk referensgrupp för **jordbrukspolitiskt** strategiarbete, 2004
30. Projektstyrelse för Mål 3-projekt "**Kartläggning**", 2004

31. Arbetsgrupp för verkställande av byggnads- och restaurerings-
arbeten **inom Kastelholms fornminnesområde**, 1994
32. Arbetsgrupp för kärnämnet **kemi**, 2004
33. Planeringskommitté för den fortsatta planeringen av ett
kongress- och kulturhus, 1998
34. Referensgrupp för arbetet med en åländsk **konst- och
arkitekturhistoria**, 2003
35. Kommitté med uppgift att förnya **kärnämnesläroplanen** för
gymnasialstadiets yrkesinriktade och studieförberedande
utbildning med yrkesprofil, 2003 Upplöst
36. Styrgrupp för halvtidsutvärdering av programmet **landsbygdens
utveckling** i landskapet Åland, 2002
37. Arbetsgrupp med uppgift att utreda regelverken rörande
landskapsandelssystemet för anläggningskostnader, 1998 Uppdraget utgår
31.5.1999
38. Arbetsgrupp med uppgift att klargöra frågor bl.a. ang.
lantbrukssekreterarnas roll ang. EU och lantbruket på
Åland, 1996
39. Kommitté med uppgift att utreda behovet av en ändring
av landskapslagen om **läroavtalsutbildning**, 2003
40. Kommitté med uppgift att bistå vid produktionen av ett **läro-
medel** hembygds kunskap, samhällslära
och historia i grundskolan på Åland, 2004 Uppdraget utgår
för undervisningen i
31.8.2004
41. Arbetsgrupp för att utreda huvudmannaskap m.m. för
läromedelscentralen, 1999
42. Kommitté för utvecklande av undervisningen i **matematik**, 2001 Uppdraget slutfört
43. Sakkunniggrupp med uppgift att utarbeta förslag till samordning
av **miljöhälsovårdens uppgifter**, 2001 Uppdraget slutfört
44. Styrgrupp med uppgift att föreslå förenklingar av **miljöprövningen**,
2003
45. Arbetsgrupp med uppgift att föreslå förenklingar av
miljöprövningen, 2003

46. Arbetsgrupp med uppgift att ge förslag till komplettering och eventuell ändring av programdokument och regelverk samt tolkning gällande **miljöstödet**, 2001
47. Arbetsgrupp för utvärdering av konsultrapporten **miljöutredning vid Ålands landskapsstyrelse**, 2002
48. Arbetsgrupp för att åstadkomma ett förverkligande av **minneslunden** i Prästö, Sund, 2003
49. Missbrukarvårdssamarbetsgrupp, 2001
50. Museibyråns kyrkogrupp, arbetsgrupp för rådgivning till församlingarna, 1997 Permanent
51. Arbetsgrupp med uppdrag att utreda förutsättningarna för att använda delar av fastigheten Skogshydevägen 8, Mariehamn, som **museimagasin**, 2003 Uppdraget slutfört
52. Arbetsgrupp för att utreda förutsättningarna för införande av ett **myndighetsradionät**, 1998
53. Beredningsgrupp för **Mål 2 och Mål 3 programmet**, 2004
54. Styrgrupp för att planera revidering av halvtidsutvärdering av Ålands **Mål 2 och Mål 3 program** 2000-2006, 2004
55. Övervakningskommitté för **Mål 2-programmet**, 2004 Uppdraget utgår
30.6.2009
56. Övervakningskommitté för **Mål 3-programmet**, 2004 Uppdraget utgår
30.6.2009
57. Arbetsgrupp för att planera halvtidsutvärderingen av Ålands **Mål 2 och Mål 3 program** 2000-2006, 2002
58. Arbetsgrupp för planering av gårdsmiljöerna inom **Nåtö och Björkör**, 1999 Permanent
59. Kommitté för utvecklingen av **nätbaserad undervisning**, 2004
60. Projektgrupp i enlighet med avtal rörande **nätplatserna** www.aland.fi samt www.ls.aland.fi, 2002
61. Styrgrupp i enlighet med avtal rörande **nätplatserna** www.aland.fi samt www.ls.aland.fi, 2002
62. Referensgrupp för projektet **”Operation kvinnofrid”**, 1999

63. Operativ arbetsgrupp inom projektet ”**Operation kvinnofrid**”, 2004
64. Arbetsgrupp för att bereda ett **personalbokslut**, 2004
65. Arbetsgrupp för utredning av förutsättningarna för en tillbyggnad av **polishuset**, 2001
66. Arbetsgrupp för planering av en om- och tillbyggnad av **polishuset**, 2003
67. **Samarbetskommittén**, 2004
68. **Samarbetskommittén** inom museibyråns förvaltningsområde, 2004
69. Arbetsgrupp med uppgift att igångsätta planering av en tillbyggnad av **självstyrelsegården**, 2000
70. Expertgrupp för **sjöfartsfrågor**, 2004
71. Arbetsgrupp för **skattefrågor**, 2004
72. Sakkunniggrupp en med uppgift att bistå med vägledning gällande produktion av **skogsplanter** för åländska ändamål, 1996 Kvarstår så länge behov föreligger
73. Tjänstemannagrupp med uppdrag att utreda de tekniska och ekonomiska förutsättningarna för och konsekvenserna av att driva landsvägsfärjor i kombination med **skolfartyg**, 2003
74. Kommitté med uppdrag att utreda nuvarande system med **skolskjutsar och busstaxor**, 2001
75. Kommitté med uppdrag att kartlägga de områden där **socialvården** och hälso- och sjukvården kunde samarbeta effektivare, 2004
76. Referensgrupp för projektarbetet med en kartläggning av **svenska språkets ställning** inom landskapsförvaltningen och i förhållandet till riket samt samhället i övrigt, 2003
77. Kommitté med uppdrag att utarbeta ett **språkpolitiskt** program med konkreta förslag till åtgärder och ett långsiktigt språkpolitiskt program, 2004
78. Sakkunniggrupp för en rättvis värdering av **trafikavdelningens** konkurrenskraft, 2001

79. Referensgrupp för utredning av **trafikförbindelser inklusive förkortning av färjpass mellan Åva och Jurmo**, 2000
80. Sakkunnig arbetsgrupp för **trafiksäkerhetsarbetet**, 2004 Uppdraget utgår
31.12.2007
81. Styrgrupp för **trafiksäkerhetsarbetet**, 2004 Uppdraget utgår
31.12.2007
82. Arbetsgrupp med uppgift att utreda den s.k. **tredje sektorns investeringar**, 1998 Uppdraget utgår
31.5.1998
83. Intern samordningsgrupp för **turismen**, 2004
84. Uppföljningskommittén, 1995
85. Arbetsgrupp med uppdrag om landskapsstyrelsens **upphandling**, 2002 Uppdraget slutfört
86. Arbetsgrupp med uppgift att utarbeta ett underlag för insamling av **utbildningsstatistik**, 2002
87. Arbetsgrupp med uppdrag att föreslå riktlinjer för hur när- och **utemiljöerna** kring kommunala skolor och allmänna bibliotek kan användas som miljö för lärande, 2004
88. Samrådsgrupp för **vägfrågor**, 2000 Uppdraget utgår
2003
89. Arbetsgrupp för revidering av **vägtrafiklagstiftningen**, 2002
90. Arbetsgrupp för planering och byggande av recirkulerings-system vid **Ålands fiskodling**, 2000
91. Arbetsgrupp för ledning av planeringen av ett nytt yttertak på skolbyggnaden och internatet på **Ålands folkhögskola**, 2002
92. Arbetsgrupp med uppgift att utarbeta program- och system-handlingar för en tillbyggnad av ekonomibyggnad vid **Ålands försöksstation**, 2001
93. Kommitté med uppgift att utarbeta rumsprogram och skissritningar till en tillbyggnad av **Ålands hotell- och restaurangskola**, 2002.
94. Arbetsgrupp för ledning av ombyggnaden av **Ålands hotell- och restaurangskola**, 2004
95. Arbetsgrupp för utredning av arbetsförhållandena inom **Ålands hälso- och sjukvård**, 2003 Uppdraget slutfört

96. Kommitté för uppgörande av rumsprogram för en om- och tillbyggnad av **Ålands lyceum**, 2001
97. Arbetsgrupp för planering och ledning av ombyggnad av vattentaket på **Ålands sjömansskolas** ekonomiebyggnad, 2002
98. Arbetsgrupp för ledning av planeringen av ombyggnad av vattentak på gamla verkstadsbyggnaden vid **Ålands sjömansskola**, 2004
99. Arbetsgrupp för planering av en om- och tillbyggnad för **Ålands sjömansskola**, 2003
100. Kommitté för översyn av användningsändamål för **Ålands sjömansskolas** simhall, 2004
101. Kommitté med uppgift att utarbeta rumsprogram och skissritningar till en tillbyggnad av **Ålands vårdinstitut**, 2002
102. Kommitté med uppdrag att slutföra bygnadsplanering av **Ålands yrkesskola**, 2002 Uppdraget slutfört
103. Arbetsgrupp för ledning av en om- och tillbyggnad av **Ålands yrkesskola** med utrymmen för yrkesträningen samt media och kommunikation, 2003
104. Ledningsgrupp för projektet **åländskt ordbruk**, 2000
105. Arbetsgrupp med uppgift att kartlägga problem och utvecklingsmöjligheter i den gemensamma **ärende och dokumenthanteringen** mellan landskapsstyrelsen och lagtinget, 2003 Delrapport

Bilaga 7. Redogörelse enligt 32 § lagtingsordningen för tiden 1 november 2003 – 31 oktober 2004

Landskapsregeringen överlämnar härmed den i 32 § lagtingsordningen föreskrivna redogörelsen över självstyrelsepolitiska frågor som väsentligen berör landskapets författningsenliga rättigheter.

1. Allmänt

Enligt 32 § lagtingsordningen skall landskapsregeringen i början av varje lagting och senare så ofta omständigheterna det föranleder, lämna till lagtingets självstyrelsepolitiska nämnden skriftlig redogörelse över de självstyrelsepolitiska frågor som väsentligt berör landskapets författningsenliga rättigheter.

Under den aktuella redogörelseperioden har landskapsstyrelsen, på sätt som det parlamentariska systemet förutsätter, fortlöpande informerat och diskuterat med självstyrelsepolitiska nämnden de frågor som berör lagtingets författningsenliga rättigheter. Landskapsstyrelsen har även direkt till lagtinget, i form av landskapsregeringens meddelanden redogjort för frågor av väsentlig självstyrelsepolitisk betydelse. Därtill har landskapsregeringen regelmässigt översänt till självstyrelsepolitiska nämnden sådana landskapsregeringens handlingar och beslut som landskapsregeringen anser höra till området för landskapets författningsenliga rättigheter.

2. Svenska språket,

Vitbok om språkpolitik

Den 30 september 2004 beslöt landskapsregeringen, efter att överläggningar hade förts med självstyrelsepolitiska nämnden, att tillsätta en kommitté vars uppdrag var att utarbeta ett språkpolitiskt program med konkreta förslag till åtgärder på basen av den rapport om svenska språkets ställning på Åland som fastställdes i augusti 2003. Kommittén skulle utarbeta ett långsiktigt språkpolitiskt program för hur kulturen och det svenska språket skall kunna hållas levande i landskapet i enlighet med vad som överenskomms vid självstyrelsens tillkomst. Härvid skall särskilt beaktas konsekvenserna av EU-medlemskapet, förändringar i utbildningsmönstret, näringslivets behov av språkkunskaper, statsmaktens långsiktiga förmåga att ge lagstadgad service på svenska samt ålänningarnas vård och utbildning på svenska i Finland. Det språkpolitiska programmet utarbetas i samarbete med berörda myndigheter och representanter för det åländska näringslivet och vara färdigställt senast den 31 december 2005. Avsikten är att ett åtgärdsprogram skall föreligga under våren 2005.

Språkkunskapskraven för statsanställda på Åland

Enligt 42 § 1 mom. självstyrelselagen skall bestämmelser om den språkkunskap som krävs för statsanställda i landskapet utfärdas med landskapsregeringens samtycke genom förordning av statsrådet. Den nuvarande självstyrelselagen har varit ikraft sedan 1 januari 1993 förutsätter en förordning varför justitieministeriet tillsatte en arbetsgrupp som fick till uppdrag att utarbeta ett utkast till en statsrådsförordning om de språkkunskaper som krävs av statsanställda i landskapet. Arbetsgruppen tillställde landskapsstyrelsen ett första utkast till förordning i december 2003. Med anledning härav, och efter diskussioner med självstyrelsepolitiska nämnden, tillställde landskapsstyrelsen arbetsgruppen ett antal frågeställningar som borde beaktas i arbetsgruppens fortsatta arbete. Efter att arbetsgruppsbetänkandet färdigställts i januari 2004 (2004:3) inbegärde justitieministeriet landskapsstyrelsens utlåtande över förordningsutkastet.

I beredningen av ärendet har olika synpunkter sammanställts, men något slutligt utlåtande har inte tillställts justitieministeriet. För närvarande tillämpas övergångsbestämmelserna i 75 § 2 mom. självstyrelselagen enligt vilken alla som anställs skall kunna visa att de fullständigt behärskar svenska i såväl tal som skrift men nuvarande bestämmelser är till många delar föråldrade och därför svårtillämpbara.

3. Åland och Europeiska unionen

Landskapsstyrelsen överlämnade för första gången den 26 februari 2004 ett årligt meddelande till lagtinget om landskapet och hanteringen av EU-ärenden. Detta meddelande innehåller både prioriteringar för handläggningen av EU-ärenden år 2004 och en redogörelse för handläggningen av EU-ärenden år 2003. Självstyrelsepolitiskämnden antog sitt betänkande med anledning av detta meddelande den 30 augusti 2004.

En redogörelse över de viktigaste EU-frågorna och hur de behandlats av landskapsregeringen ingår därför inte i föreliggande redogörelse.

4. Inrättande av ny farled

Sjöfartsverket (Skärgårdshavets sjöfartsdistrikt) ansökte hos Ålands miljöprövningsnämnd om tillstånd för upprättande av ny 8,2 m farled för handelssjöfart på sträckan Nyhamn - Orrskär samt ändra djupet på farledssträckan Orrskär - Svinö från 7,3 m till 8,2 m.

Miljöprövningsnämnden begärde i sin tur komplettering av ansökan på två punkter; dels landskapsstyrelsens skriftliga samtycke till att få inrätta ny farled, enligt Självstyrelselagen, 30 § punkt 12 och 62 §, dels vattenägarens (landskapsstyrelsens) skriftliga godkännande för att få fördjupa befintlig farledssträcka med 0,9 m.

Grunderna var att trygga nuvarande och kommande, ökande trafik och krav på miljövänligare alternativ. Genom att skapa en alternativ farled förbättras säkerheten och riskerna för möjliga miljöolyckor minimeras.

Landskapsstyrelsen avgav den 29 januari 2004 ett utlåtande där man samtyckte till inrättande av den nya farleden, på villkor att miljöprövningsnämnden beviljar tillstånd enligt vattenlagen och miljöskyddslagen.

Miljöprövningsnämnden har tillsatt en miljökonsekvensbedömning av projektet.

5. Gränsbevakningen/sjöbevakningen

Landskapsstyrelsen hade redan tidigare tillställts en begäran från justitieministeriet om utlåtande över det förslag till överenskommelseförordning om gränsbevakningsväsendets uppgifter i landskapet som utarbetats av en arbetsgrupp och den 26 februari 2004 beslöt landskapsstyrelsen att besvara skrivelsen. Landskapsstyrelsen kunde konstatera att de ändringar i texten som gjorts vid behandlingen i justitieministeriet enbart var språkliga omformuleringar som inte ändrade på de ursprungliga avsikterna varför landskapsstyrelsen gav sitt samtycke till överenskommelseförordningens ikraftträdande.

Vid det årliga mötet mellan landskapets myndigheter och gränsbevakningsväsendet i Åbo den 24 maj 2004 beslöts att en överenskommelse om hur samarbetet i praktiken skulle ske mellan västra Finlands sjöbevakningssektion och landskapet Ålands myndigheter skulle upprättas. En sådan överenskommelse undertecknades så att den kunde börja tillämpas samtidigt som överenskommelseförordningen om gränsbevakningsväsendets uppgifter i landskapet Åland trädde ikraft den 1 juni 2004. Enligt överenskommelsen skall gränsbevakningsväsendets enheter delta på polisens begäran i övervakning av vägtrafiken och biträda polisen vid vägtrafikövervakning i skärgårdskommunerna genom transporthjälp. Vidare övervakas sjötrafiken i gemensamma övervakningsoperationer. Fiske och jakt övervakas enligt gemensamma planer som uppgjorts med Ålands polismyndighet och landskapets fiskeribyrå. I samarbete med Ålands polismyndighet, landskapets miljöbyrå och trafikavdelning övervakas bestämmelserna om förhindrande av vattnets förorening förorsakat av fartyg samt havsskydd.

6. Diskussioner med Sverige

Diskussionerna med Sverige har under den aktuella perioden i första hand koncentrerats till de tariffer som uppbärs för elanslutning till den svenska regionnätet, dock utan att något resultat uppnåtts, men arbetet fortgår.

7. Sjöstridskrafternas verksamhet

Under perioden 1 november 2003 - 31 oktober 2004 fick Åland besök av sammanlagt 51 fartygsbesök på åländska vatten. Som jämförelse kan nämnas att under år 1999 uppgick antalet fartygsbesök till 25, år 2000 till 32, år 2001 till 30 och 2002 till 58 år 2003 till 26. Således har antalet besök vida överstigit vad som tidigare varit fallet och en förklaring härtill har inbegärts från försvarsministeriet.

8. ”Nordic Peace 2003”

Den mer omfattande utredning som utrikesministeriet igångsatte med anledning av den s.k Nordic Peace 2003 övningen och konsekvenserna av att vissa trupptransporter skett genom åländskt vatten eller genom åländskt luftrum fortsatte under hösten och våren. Det konstaterades att även försvarsministeriets synpunkter nog skulle utredas. Upprepade diskussioner förekom på tjänstemannaplan mellan utrikesministeriet och Ålands landskapsregering. Landskapsregeringen valde att diskutera dessa frågor med självstyrelsepolitiska nämnden, men kunde inte i någon vidare krets redovisa frågorna eftersom ärendet till sin natur var konfidentiellt. Inför den slutgiltiga behandlingen av ärendet i statsrådets ministerutskott för utrikes- och säkerhetspolitik framförde landskapsregeringen, efter samråd med självstyrelsepolitiska nämnden, att det är landskapsmyndigheternas åsikt att konventionen bör tolkas strikt. Vidare att Ålandskonventionen är ett internationellt fördrag som inte ensidigt kan tolkas av Finland och att signatärmakterna därför skulle underrättas av resultatet av de pågående diskussionerna om tillämpningen av konventionen. Landskapsregeringen konstaterade att demilitariseringen har kommit att bli en integrerad del av självstyrelsen och att det därför är viktigt att landskapsregeringen är delaktig i den fortsatta processen och att det hålls en pågående dialog för att uppnå största möjliga samsyn. Slutligen anmodades utrikesministeriet att inte fatta beslut i frågan förrän fortsatta diskussioner på politisk nivå förts mellan rikets och landskapets företrädare.

Statsrådets ministerutskott för utrikes- och säkerhetspolitik valde dock att behandla ärendet och fastslog vissa tolkningar av Ålandskonventionen vad gällde genomfart i åländska vatten och överflygningar i luftterritoriet över Ålandszonen. Enligt utrikesministeriet innebar dessa grundlinjer en betydlig tillstramning av reglerna för militär transit genom Ålandszonen. Regeringen ville understryka vikten av Ålands särställning och konstaterade att Ålandskonvention är och förblir i kraft. Det bestämdes också att mera detaljerade regler vid behov skulle utarbetas av berörda myndigheter och att också landskapsregeringen skulle hållas informerad om arbetet. Med anledning härav har olika kontakter haft på tjänstemannaplan, men några detaljerade regler har inte fastställts ännu.

I samband med behandlingen av ärendet framhölls också att fler folkrättsexperter borde konsulteras vad gäller Ålandskonventionen och dess tillämpning i ett modernt samhälle. Med anledning härav överenskomms om att ett seminarium skulle arrangeras gemensamt mellan utrikesministeriet och Ålands landskapsregering.

9. Regeringens säkerhetspolitiska redogörelse till riksdagen

Under perioden fortsatte regeringen arbetet med den säkerhetspolitiska redogörelsen till riksdagen och kontinuerliga kontakter hölls med de tjänstemän på rikssidan som handhade uppgiften. Möjlighet till hörande i den arbetsgrupp som hade till uppgift att utarbeta den säkerhetspolitiska delen gavs. Trots att de åländska synpunkterna på detta sätt kom att framföras, innehöll den slutliga rapporten (SRR6/204 RD) inga hänvisningar till Ålands säkerhetspolitiska läge, dess demilitarisering eller neutralisering. Detta påpekades också av riksdagsmannen vid ärendebehandlingen i riksdagen, men sades bero på att endast de frågor som var föremål för förändring hade behandlats i redogörelsen och eftersom Ålandskonvention inte var föremål för några förändringar utan skulle bli i kraft oförändrad hade man valt att inte beröra frågan.

I ett möte med försvarsminister Seppo Kääriäinen i oktober 2004 behandlades särskilt vilka frågor som borde ha beaktats i den säkerhetspolitiska redogörelsen och det fortsatta arbetet med eventuella direktiv till följd av tolkningarna av Ålands konventionen. Vid detta möte togs också den divergerande synen på

fartygsbesök inom Ålandszonen upp. Anledningen härtill var det stora antal besök som ägt rum under den föregående perioden. Vissa besök hade skett som handräckning på begäran av den åländska polisen men även om dessa borträknades kunde det konstateras att de s.k långa besöken (mer än en övernattnings) varit fler än tidigare och landskapsregeringen önskade därför att försvarsministeriet med huvudstaben skulle gå igenom rutinerna på nytt. Slutligen konstateras att justitieministeriet tagit initiativ till att utreda de olika problem som finns vad gäller gränserna för Ålands neutraliserade och demilitariserade område med beaktande av de olika mätmetoder som tidigare använts och hur detta påverkas av landhöjningen. Landskapsregeringen framhöll som sin förhoppning att försvarsministeriet skulle delta i detta arbete för att full klarhet skulle kunna uppnås.

10. Säkerhetspolitisk utredning

Med beaktande av det som här anförts har landskapsregeringen påbörjat beredningen av ett säkerhetspolitiskt program där bevarandet av Ålands demilitariserade och neutraliserade status kan upprätthållas även om nya säkerhetspolitiska scenarier uppstår i omvärlden. Viktigt är härvid att klarhet bringas i den beredskap som finns hos landskapsmyndigheterna för andra än militära krissituationer så att rikets myndigheter har en klar bild av på vilket sätt dessa frågor hanteras i landskapet och hur samarbete därför kan gestalta sig i praktiken.

11. Beskattningen

Efter överläggningar med andre finansminister Ulla-Maj Wideroos gav finansministeriet under vårvintern 2004 finansrådet Sakari Alasalmi och landshövding Peter Lindbäck i uppdrag att utreda möjligheterna att ytterligare förenkla skattegränsbyråkratin runt Åland. Rapporten avgavs under hösten.

Reformen av samfunds- och kapitalbeskattningen har nu genomförts i riket och en framställning om anpassningar av den åländska kommunalbeskattningen har tillställts lagtinget. Som ett resultat av reformen har den kommunala andelen av samfundsbeskattningen ökat något. Frågan om vad som på sikt händer med den kommunala delen av samfundsbeskattningen förefaller dock fortfarande öppen. Landskapsregeringen har såsom tidigare angivits bevakat utvecklingen inom gemenskapen i fråga om direktbeskattning av företag och konstaterar att kommissionen i allt högre grad verkar för en harmonisering av företagsbeskattningen. En avgörande fråga är huruvida en generellt lägre samfundsskatt på Åland jämfört med motsvarande skatteuttag i riket är att betrakta som ett otillåtet statsstöd. Frågan har aktualiserats av EU kommissionen och kommer sannlikt att avgöras av EG domstolen inom en inte alltför avlägsen framtid.

Under augusti 2004 tillsatte landskapsregeringen en arbetsgrupp med uppdrag att bl.a. undersöka vilka skatteåtgärder som det åländska näringslivet är i behov av för att utvecklas bättre. En första mellanrapport avlämnades i månadsskiftet oktober-november och en slutrapport beräknas vara klar under hösten 2005.

12. Den ekonomiska utredningen

Under flera år har utredningen av det skattefinansiella utjämnningssystemet mellan landskapet Åland och staten utgående från erfarenheterna hittills pågått. Utredningen hade som mål att klargöra hur det finansiella systemet enligt 45 - 51 §§ självstyrelselagen har fungerat i praktiken och hur målen för självstyrelseslagsreformen 1991 har uppnåtts. På grund av de svårigheter att slutföra utredningen som ett gemensamt forskningsprojekt som kraftigt försenat utredningen färdigställdes den som tjänstemannauppdrag.

Utredningen redovisades vid regeringens aftonskola med representanter för Ålands landskapsregering och kan utgöra ett underlag för den fortsatta diskussionen med regeringen om utvecklingen av det ekonomiska systemet.

13. Behörighetsfrågor inom jordbruket

Jord- och skogsbruksministeriet tillsatte den 20 augusti på landskapsregeringens initiativ en arbetsgrupp för att utreda behörigheten mellan riket och landskapet Åland avseende jordbrukets olika stödformer. Bakgrunden till arbetet är det så kallade tilläggsstödet till jordbrukets miljöstöd. Stödet är ett nationellt stöd grundat på artikel 141 i EU-fördraget. Landskapsregeringen och jord- och skogsbruksministeriet har överenskommit om att stödet under år 2004 administreras och finansieras av staten medan behörighetsfrågan utreddes.

Arbetsgruppen gavs även i uppdrag att utreda behörighetsfrågan i andra aktuella ärenden inom jordbrukspolitiken.

Arbetet har utvecklats till en generell översyn av behörighetsfrågorna inom jordbruksområdet. En rapport skall överlämnas senast den 30 juni 2005.

14. Förvaltningen av gemensamma fiskresurser

Den åländska behörigheten avseende styrning och reglering av fisket begränsar sig till åländskt territorialvatten inom 12 nautiska mil. Fiske med på Åland registrerade fiskefartyg bedrivs dock även på vattenområden utanför detta, dels i finländsk fiskezon och dels i gemensamma EU-vatten. Behörigheten att besluta om reglering och styrning av fisket för åländska båtar i dessa områden.

För Östersjön gemensamma fiskresurserna görs regleringen primärt på internationell nivå, numera av EU-kommissionen. Regleringen innebär dels nationella kvoter för vissa arter och dels vissa tekniska bestämmelser. På nationell nivå kan ytterligare begränsningar införas vid behov. Åländska fiskefartyg är ålagda att följa internationella beslut. Med hänvisning till HD-beslut 1998:8 skall nationell nivå om fördelning av fiskekvoterna, som är gemensamma för Åland och övriga delar av landet fattas genom samråd mellan Åland och riket. Med stöd av självstyrelselagen skall Åland höras av riksstyrelseterna vid behandling och beslut om frågor som har betydelse för och påverkar åländska intressen. Dessa principer följs inte alltid på ett tillfredsställande sätt. Beslut har tidvis fattats utan att Åland hörts och utan att åländska synpunkter har beaktats. Den tidsmässiga framförhållningen har varit otillräcklig och beslutsunderlaget har tidvis erhållits endast på finska. Officiella påminnelser om språkbestämmelserna och begäran om förhandlingar för att åstadkomma skriftliga avtal om nyttjandet av gemensamma fiskresurser har lett till önskvärt resultat.

15. Ekonomiska zonen

Arbetet med inrättande av en ekonomisk zon och den därav följande lagstiftningen återupptogs under perioden. Ålands landskapsregering hade medverkat i den arbetsgrupp vid utrikesministeriet som avgav sitt utlåtande i februari 1999. Från landskapets sida hade vid utarbetandet av rapporten och i olika sammanhang därefter framförts sin åsikt att Åland bör ges rättigheter inom de rättsområden landskapet har berörighet i, de delar av Finlands ekonomiska zon som naturligt kan anses ansluta till åländskt vattenområde bland behörighetsområdena som faller inom landskapets kompetens enligt självstyrelselagen för Åland och som är av intresse med tanke på en ekonomisk zon hade nämnts natur- och miljövård, vattenrätt, jakt och fiske, styrning av fiskerinäringen, tillvaratagandet av fiskevattnens produktionsförmåga samt rätt att leta efter, inmuta och utnyttja mineralfyndigheter. Trots att synpunkten hade framförts i arbetsgruppen, vid ett möte med statsministern och senare vid flera möten med utrikesministern samt av Ålands riksdagsman i riksdagsdebatten kom lagen om Finlands ekonomiska zon (FFS 1058/204) att träda ikraft den 1 februari 2005 utan att dessa synpunkter beaktats.

Bilaga 8. Landskapets resultat- och balansräkning samt budgetjämförelse

RESULTATRÄKNING

	01.01. - 31.12.2004		01.01. - 31.12.2003	
Verksamhetens intäkter				
Intäkter av verksamheten	17 347 308,93		15 940 128,85	
Hysesintäkter och ersättningar	921 985,52		1 029 539,32	
Verksamhetens övriga intäkter	1 256 796,75	19 526 091,20	971 233,15	17 940 901,32
Verksamhetens kostnader				
Personalkostnader	- 90 732 691,50		- 86 006 931,04	
Material och förnödenheter	- 14 082 884,57		- 13 616 782,61	
Hyror	- 2 066 891,23		- 2 210 187,67	
Inköp av tjänster	- 29 307 145,23		- 26 227 469,83	
Övriga kostnader	- 2 529 517,06		- 2 564 142,49	
Överföring av kostnader för aktivering	7 009 562,28	-131 709 567,31	4 642 919,16	-125 982 594,48
Resultat I		-112 183 476,11		-108 041 693,16
Avskrivningar	- 10 564 128,22	-10 564 128,22	- 10 671 742,06	-10 671 742,06
Resultat II		-122 747 604,33		-118 713 435,22
Finansiella intäkter och kostnader				
Finansiella intäkter	9 464 668,31		10 429 915,66	
Finansiella kostnader	- 354 645,58	9 110 022,73	- 722 660,75	9 707 254,91
Resultat III		-113 637 581,60		-109 006 180,31
Extraordinära intäkter och kostnader				
Extraordinära intäkter	-		115 921,28	
Extraordinära kostnader	- 235 426,33	-235 426,33	- 1 236 104,27	-1 120 182,99
Resultat IV		-113 873 007,93		-110 126 363,30
Pensionsintäkter och -kostnader				
Pensionsintäkter	10 400 000,00		9 800 000,00	
Pensionskostnader	- 14 363 769,12	-3 963 769,12	- 13 482 092,00	-3 682 092,00

Resultat V					
Överföringar					
Intäkter					
Europeiska Unionen	3 952 680,42			3 982 679,15	
Aterbetalning av överföringar	46 511,02			55 426,30	
Övriga överföringsintäkter	2 213 162,78			129 327,75	
			6 212 354,22		4 167 433,20
Kostnader					
Undervisning, kultur och idrott	13 386 721,75			16 439 170,40	
Social- och hälsovård samt utkomstskydd	27 812 920,37			27 645 295,58	
Arbetsmarknad	630 048,47			405 526,65	
Primärvård	8 327 452,13			7 746 347,91	
Övrig näringsliv	4 269 960,57			5 815 098,72	
Bostadsproduktion	512 732,50			836 025,23	
Allmänna stöd	4 425 476,33			6 745 441,46	
Övriga överföringskostnader	11 121 563,19			7 232 052,89	
			-70 486 875,31		-72 864 958,84
Resultat VI					
Skatter och intäkter av skattenatur					
Avräkningsbelopp	165 275 918,62			160 521 257,77	
Skattegottgörelse	16 652 173,00			11 848 146,00	
Aterbäring av lotteriskatt	2 621 307,62			2 270 033,98	
Apoteksavgifter	559 261,53			546 945,28	
Övriga skatter och intäkter av skattenatur	-			-	
			185 108 660,77		175 186 383,03
Resultat före fonderingar och reserveringar					
			2 997 362,63		-7 319 597,91
Fonderingar och reserveringar					
Ökning/minskning av utjämningsfond	-			-	
Räkenskapsperiodens överskott/underskott					
			2 997 362,63		-7 319 597,91

BALANSRÄKNING

AKTIVA

31.12.2004

31.12.2003

BESTÅENDE AKTIVA

LANDSKAPSEGENDOM

Jord- och vattenområden
Byggnader
Övrig landskapsegendom

692 494,81
937 960,43
162 136,28
1 792 591,52

589 094,81
937 960,43
145 496,08
1 672 551,32

ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR OCH ÖVRIGA LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR

Immateriella tillgångar

Immateriella rättigheter
Övriga utgifter med lång verkningstid

526 449,30
66 261,13
592 710,43

651 915,62
94 218,84
746 134,46

Materiella tillgångar

Jord- och vattenområden
Byggnadsjord- och vattenområden
Byggnader
Konstruktioner
Vägar och infrastruktur
Maskiner och inventarier
Övriga materiella tillgångar
Förskottsbetalningar och pågående anskaffningar

2 954 717,54
437 403,81
59 948 272,25
248 039,16
109 954 966,42
24 067 155,31
17 211,49
8 516 210,14
206 143 976,12

2 954 717,54
437 403,81
59 219 428,90
297 254,31
112 230 282,69
26 403 798,78
17 431,57
5 487 915,58
207 048 233,18

Värdepapper ingående i anläggningstillgångarna och övriga långfristiga placeringar

Aktier
Andelar
Grundkapital i Posten på Åland
Landskapet Ålands pensionsfond

20 567 939,80
132 639,18
15 403 909,31
147 732 567,49
183 837 055,78

19 407 924,85
152 479,18
13 604 572,02
128 182 440,37
161 347 416,42

	31.12.2004	31.12.2003
PASSIVA		
EGET KAPITAL		
Landskapets kapital		
Landskapets kapital	-	-
Förändring i eget kapital Posten på Åland	151 935 866,48	124 021 083,78
Räkenskapsperiodens överskott/underskott	1 799 337,29	2 204 815,21
	2 997 362,63	7 319 597,91
	-	-
	147 139 166,56	129 135 866,48
Fondernas kapital		
Fondernas kapital	162 260 619,30	142 686 840,22
Penningautomatmedel		
Penningautomatmedel	11 065 487,85	8 473 170,36
OBLIGATORISKA RESERVERINGAR		
Obligatoriska reserveringar	7 892 508,21	9 101 595,16
VÄRDERINGSPOSTER		
Värderingsposter	174 817,80	174 817,80
FÖRVALTAT KAPITAL		
Förvaltat kapital	305 623,27	547 423,16
FRÄMMANDE KAPITAL		
Långfristig främmande kapital		
Skuldförbindelser	4 270 778,67	5 420 960,35
Skuldförbindelser PAF	1 874 958,01	1 489 652,72
Pensionsansvarsskuld	483 800 000,00	461 000 000,00
	489 945 736,68	467 910 613,07
Kortfristig främmande kapital		
Skuldförbindelser	1 226 330,00	1 014 101,48
Erhållna förskott	3 305,93	2 705,93
Leverantörsskulder	4 864 192,61	5 230 316,32
Resultatregleringar	14 759 963,30	13 211 529,10
	20 853 791,84	19 458 652,83
	545 359 418,39	519 217 246,12

SAMMANDRAG AV BUDGETUPPFÖLJNINGEN ÅR 2004					
	BUDGET	INKOMSTER UTGIFTER	JÄMFÖRELSE MOT BUDGET	INDRAS ÅR 2004	ÖVERFÖRES TILL ÅR 2004
BUDGETINKOMSTER:					
LAGTINGET	2 000,00	4 877,74	-	2 877,74	-
LANDSKAPSREGERINGEN	190 000,00	151 128,64		38 871,36	34 000,00
KANSLIAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	6 501 000,00	4 584 106,51	1 916 893,49		2 374 000,00
FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	15 858 000,00	15 830 176,09	27 823,91		-
SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	10 114 000,00	9 553 468,67	560 531,33		-
UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	3 180 000,00	2 279 951,22	900 048,78		671 800,00
NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	4 750 000,00	3 768 924,12	981 075,88		708 100,00
TRAFIKAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	1 611 000,00	1 446 381,64	164 618,36		157 319,00
SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER	210 222 000,00	205 139 044,57	5 082 955,43		4 050 000,00
TOTALT	252 428 000,00	242 758 059,20	9 669 940,80	-	7 995 219,00
BUDGETUTGIFTER:					
LAGTINGET	2 388 000,00	-	2 210 506,21	177 493,79	161 489,00
LANDSKAPSREGERINGEN	2 203 000,00	-	1 857 884,61	345 115,39	110 447,39
KANSLIAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	17 894 000,00	-	14 956 865,67	2 937 134,33	761 736,98
FINANSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	35 109 000,00	-	26 358 015,98	8 750 984,02	2 598 075,94
SOCIAL- OCH MILJÖAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	88 781 000,00	-	80 984 101,05	7 796 898,95	325 645,07
UTBILDNINGS- OCH KULTURAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	50 296 000,00	-	45 624 801,49	4 671 198,51	378 315,86
NÄRINGSAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	25 713 000,00	-	18 108 209,64	7 604 790,36	962 980,49
TRAFIKAVDELNINGENS FÖRVALTNINGSOMRÅDE	22 902 000,00	-	21 594 385,26	1 307 614,74	7 803,67
SKATTER OCH AVGIFTER AV SKATTENATUR, INKOMSTER AV LÅN OCH FINANSIELLA POSTER	7 142 000,00	-	6 818 234,28	323 765,72	323 765,72
TOTALT	252 428 000,00	-	218 513 004,19	33 914 995,81	5 484 775,91
BUDGETÖVERSKOTT ÅR 2004					
BUDGETINKOMSTER ÅR 2004	242 758 059,20				
BUDGETINKOMSTER SOM RESERVERATS UNDER ÅR 2004	7 995 219,00				
TOTALA BUDGETINKOMSTER UNDER ÅR 2004	250 753 278,20				
BUDGETUTGIFTER ÅR 2004	-	218 513 004,19			
BUDGETUTGIFTER SOM RESERVERATS UNDER ÅR 2004	-	28 461 844,00			
TOTALA BUDGETUTGIFTERNA UNDER ÅR 2004	-	246 974 848,19			
BUDGETÖVERSKOTT ÅR 2004	3 778 430,01				

Bilaga 9. Personalberättelse 2004

En av målsättningarna i budgeten för år 2004 var ”att utveckla statistiken över antalet anställda, sjukfrånvaro m m till ett personalbokslut”. Tidigare har endast antalet anställda inom landskapsförvaltningen redovisats. För att förverkliga denna målsättning tillsatte landskapsregeringen en arbetsgrupp för detta ändamål bestående av löneadministratör Maria Törnqvist (ordförande), ledande lönebokförare Gun Mattsson, rapportutvecklare Patrik Wilhelms och personalsekreterare Kristina Sundman.

Gruppen har valt att kalla denna produkt personalberättelse istället för personalbokslut, eftersom personalberättelsen år 2004 kommer att bli en bilaga till landskapsregeringens verksamhetsberättelse. Målet är att kontinuerligt fortsätta utveckla personalberättelsen så att den på sikt blir ett fristående personalbokslut.

Redovisning av data

Materialet i personalberättelsen baseras uteslutande på de uppgifter som finns i landskapsregeringens lönesystem. Den statistik över antal anställda som gjorts tidigare gjordes manuellt, man räknade ut hur många månader varje anställd (exklusive vikarier) arbetat och räknade antalet anställda i helår och tolfedelar (månader) – man räknade alltså antalet årsverken. Statistiken till denna personalberättelse är helt och hållet databaserad och har tagits fram med hjälp av rapporteringsverktyget Cognos Impromptu. Rapporterna är körda per sista december 2004 och återspeglar hur det såg ut då, vilket gör att statistiken för antalet anställda inte är jämförbar med tidigare års statistik.

I enlighet med landskapsregeringens handlingsprogram redovisas statistiken enligt kön för att se eventuella skillnader och kunna vidta åtgärder. I personalberättelsen redovisas statistik för fem olika grupper: allmänna förvaltningen, polisen, sjötrafiken, skolorna och vägunderhållet. Observera att Ålands hälso- och sjukvård (ÅHS) exkluderats, eftersom de gör upp en egen personalberättelse.

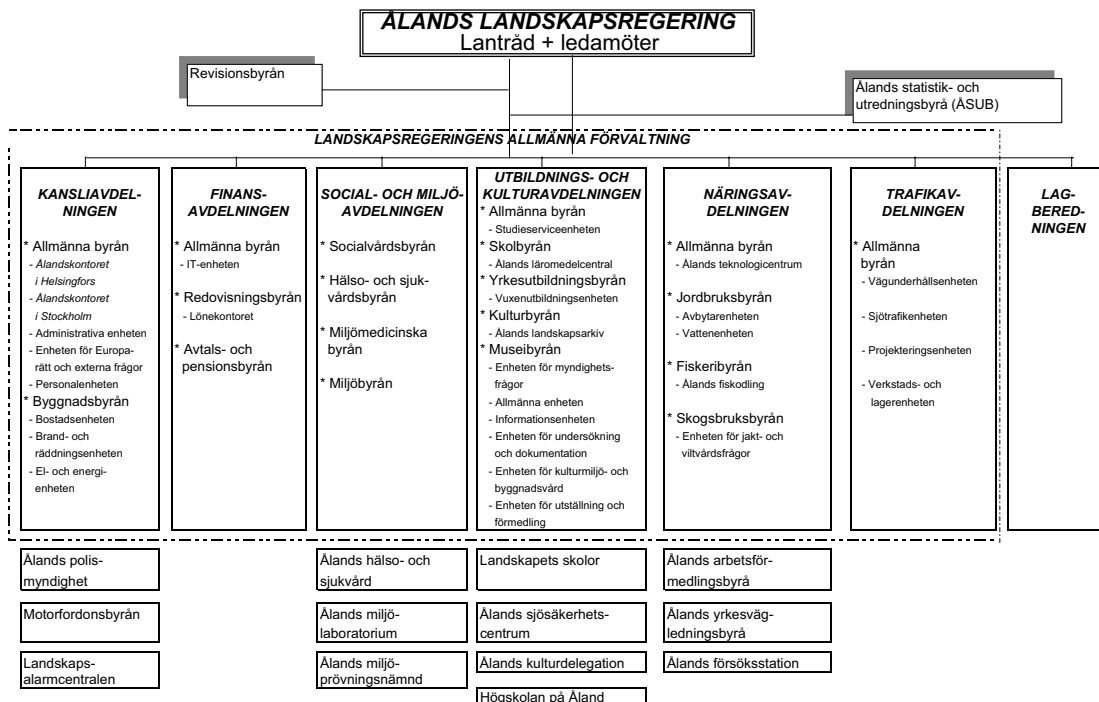

Bild 1 visar ett organisationsschema över landskapsregeringen för att underlätta definitionen av de olika grupperna:

* **Allmänna förvaltningen:** allt som finns innanför den streckade linjen exklusive arbetstagarna på trafikavdelningens vägunderhålls- och sjötrafikenhet (redovisas som separata grupper). I vägunderhållsenheten ingår även verkstads- och lagerenheten. Motorfordonsbyrån, landskapsregeringen, lagtingets personal (ej lagtingsledamöterna), lagberedningen, Ålands miljölaboratorium, Ålands miljöprövningsnämnd, Ålands arbetsförmedlingsbyrå, Ålands yrkesvägledningsbyrå, Ålands försöksstation samt revisionsbyrån och Ålands statistik- och utredningsbyrå ingår även i allmänna förvaltningen.

* **Polisen:** Ålands polismyndighet.

* **Sjötrafiken:** trafikavdelningens sjötrafikenhet (exklusive tjänstemännen).

* **Skolorna:** landskapets skolor, d v s Ålands lyceum, Ålands sjömansskola, Ålands yrkes-skola, Ålands hotell- och restaurangskola, Ålands handelsläroverk, Ålands vårdinstitut, Ålands naturbruks-skola, Ålands folkhögskola och Ålands musikinstitut. Ålands sjösäkerhets-centrum samt Högskolan på Åland hör även till denna grupp.

* **Vägunderhållet:** trafikavdelningens vägunderhållsenhet inklusive verkstads- och lager-enheten (exklusive tjänstemännen).

Antal anställda

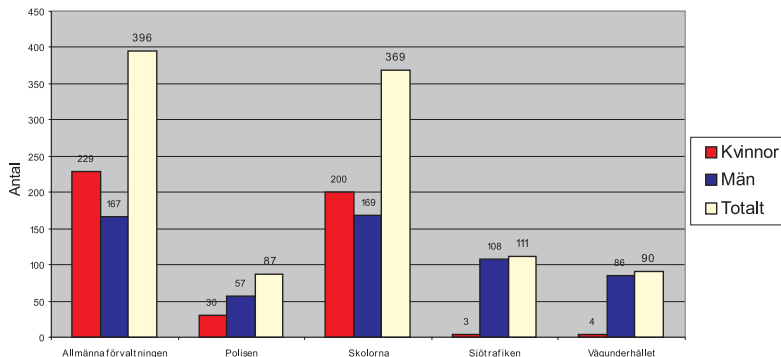
Tabell 1 och diagram 1 visar antalet anställda personer för de olika grupperna uppdelat på kvinnor och män. De två i särklass största grupperna är allmänna förvaltningen och skolorna.

Tabell 1

	Kvinnor	Män	Totalt
Allmänna förvaltningen	229	167	396
Polisen	30	57	87
Skolorna	200	169	369
Sjötrafiken	3	108	111
Vägunderhållet	4	86	90
Totalt samtliga grupper	466	587	1053

Diagram 1

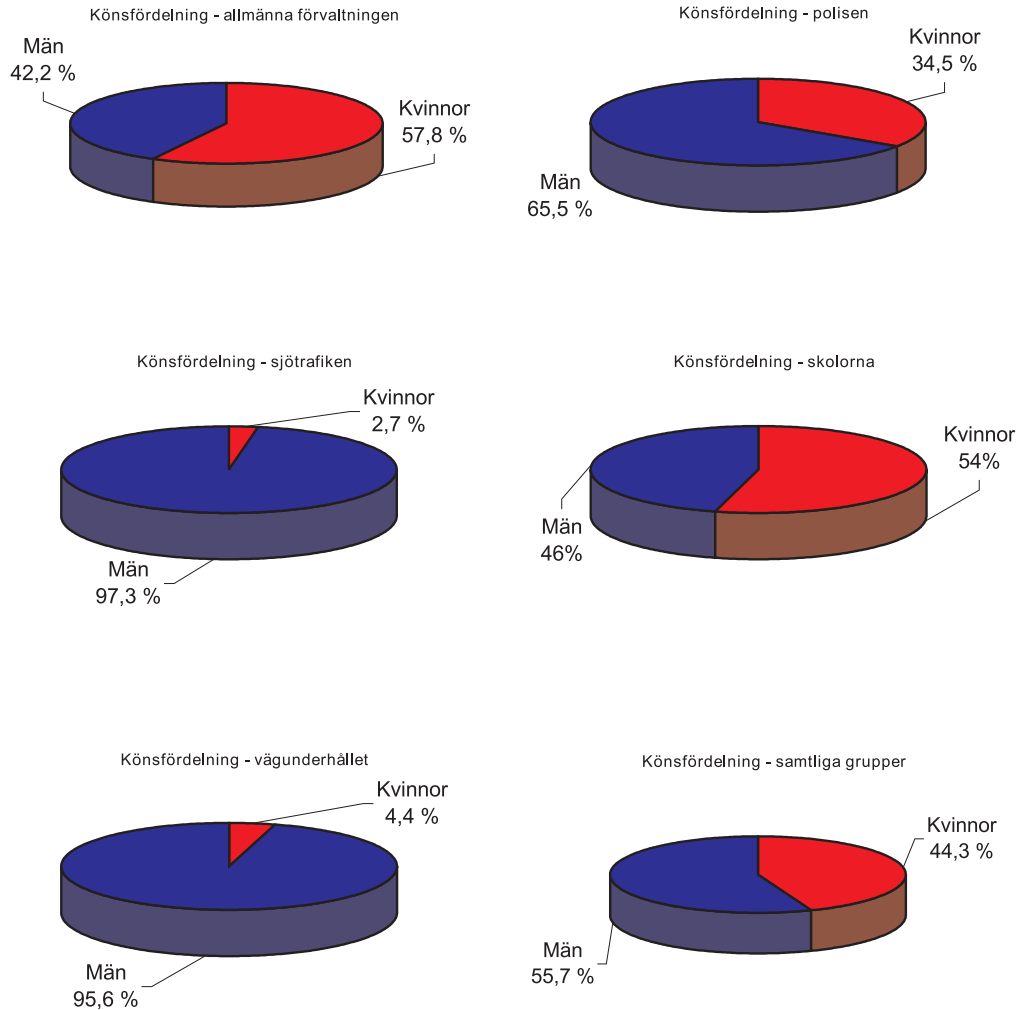
Antal anställda

Könsfördelning

Diagram 2-7 visar andelen anställda kvinnor respektive män i procent av det totala antalet anställda för de enskilda grupperna samt för samtliga grupper. Lägst andel kvinnor har sjötrafiken och vägunderhållet där männen dominerar kraftigt. Sett till samtliga grupper är fördelningen ganska jämn, 55,7 % män jämfört med 44,3 % kvinnor.

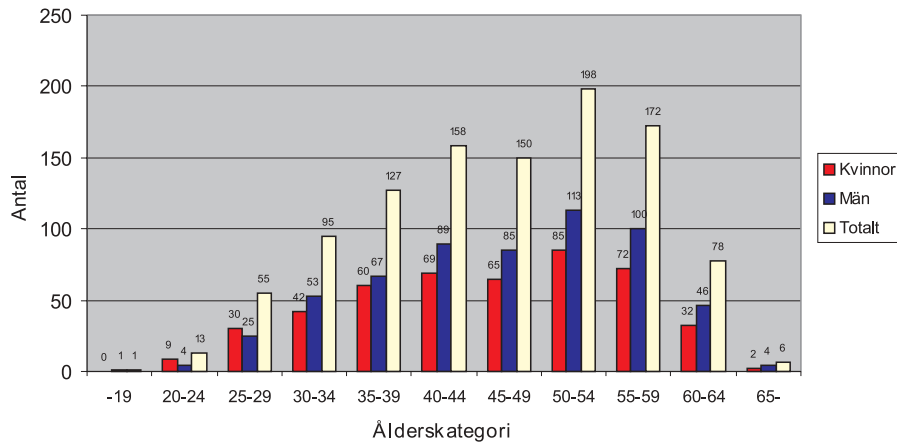
Diagram 2-7

Antal anställda per ålderskategori

Diagram 8 visar åldersfördelningen för samtliga grupper där ålderskategorin 50-54 år utgör den enskilt största gruppen med 198 personer. Medelåldern för samtliga grupper är 46,1 år.

Diagram 8 Åldersfördelning - samtliga grupper

Antal anställda i huvud- respektive bisyssla

Tabell 2 visar hur många som är anställda i huvud- respektive bisyssla. För att det skall räknas som huvudsyssla krävs att man arbetar minst 20 timmar per vecka. Lärarna i gruppen skolorna utgör ett undantag, för dem krävs minst 16 timmar per vecka. Ur tabell 2 kan utläsas att drygt 95 % är anställda i huvudsyssla. I gruppen vägunderhåll är andelen anställda i bisyssla lite högre än i övriga grupper, vilket förklaras av att det där finns ett antal personer i beredskaps-arbete.

Tabell 2

		<i>Kvinnor</i>	<i>Män</i>	<i>Totalt</i>
Allmänna förvaltningen	Bisyssla	3	9	12
	Huvudsyssla	226	158	384
	Totalt	229	167	396
Polisen	Bisyssla	1	0	1
	Huvudsyssla	29	57	86
	Totalt	30	57	87
Sjötrafiken	Bisyssla	0	0	0
	Huvudsyssla	3	108	111
	Totalt	3	108	111
Skolorna	Bisyssla	9	14	23
	Huvudsyssla	191	155	346
	Totalt	200	169	369
Vägunderhållet	Bisyssla	1	8	9
	Huvudsyssla	3	78	81
	Totalt	4	86	90
Samtliga grupper	Bisyssla	14	31	45
	Huvudsyssla	452	556	1 008
	Totalt	466	587	1 053

Antal anställda per anställningsform

Tabell 3 visar antalet anställda per anställningsform. Med tillfällig vikarie menas en vikarie på en tillfällig tjänst. Observera att antalet anställningar vid skolorna är 15 fler än antalet anställda (jfr tabell 1). Detta förklaras av att en del lärare är anställda som timlärare vid flera olika skolor och därigenom får mer än en anställning. Antalet anställda är således 1053 medan antalet anställningar, som tabellen visar, är 1068.

Tabell 3

		<i>Kvinnor</i>	<i>Män</i>	<i>Totalt</i>
Allmänna förvaltningen	Ordinarie tjänstemän	128	106	234
	Tjänstförrättande tjänstemän	3	2	5
	Vikarierande tjänstemän	24	6	30
	Tjänsteman på provotid		1	1
	Tillfällig tjänsteman	28	15	43
	Tillfällig vikarie	1	1	2
	Arbetsstagare	37	33	70
	Vikarierande arbetsstagare	8	3	11
	Totalt	229	167	396
Polisen	Ordinarie tjänstemän	15	54	69
	Tjänstförrättande tjänstemän	4	1	5
	Vikarierande tjänstemän	1		1
	Tjänsteman på provotid			0
	Tillfällig tjänsteman	4	2	6
	Tillfällig vikarie			0
	Arbetsstagare	5		5
	Vikarierande arbetsstagare	1		1
	Totalt	30	57	87
Sjötrafiken	Ordinarie tjänstemän			0
	Tjänstförrättande tjänstemän			0
	Vikarierande tjänstemän			0
	Tjänsteman på provotid			0
	Tillfällig tjänsteman			0
	Tillfällig vikarie			0
	Arbetsstagare	2	86	88
	Vikarierande arbetsstagare	1	22	23
	Totalt	3	108	111
Skolorna	Ordinarie tjänstemän	105	88	193
	Tjänstförrättande tjänstemän	8	12	20
	Vikarierande tjänstemän	9	10	19
	Tjänsteman på provotid			0
	Tillfällig tjänsteman	52	50	102
	Tillfällig vikarie	1		1
	Arbetsstagare	30	15	45
	Vikarierande arbetsstagare	3	1	4
	Totalt	208	176	384

Vägenderhållet

Ordinarie tjänstemän			0
Tjänstförrättande tjänstemän			0
Vikarierande tjänstemän			0
Tjänsteman på provotid			0
Tillfällig tjänsteman			0
Tillfällig vikarie			0
Arbetstagare	3	74	77
Vikarierande arbetstagare	1	12	13
Totalt	4	86	90

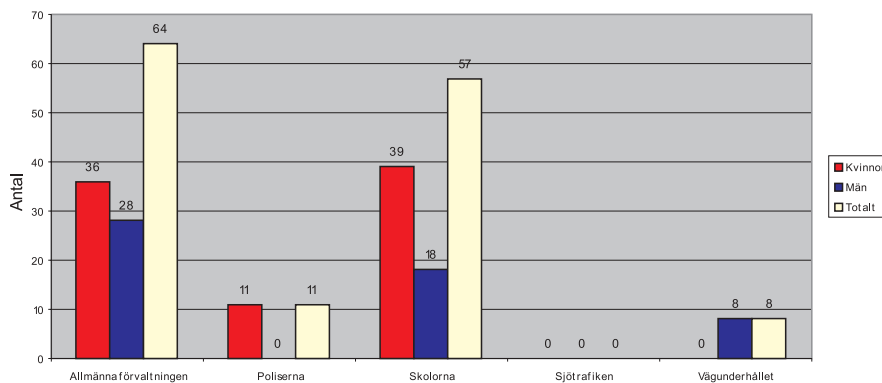
Samtliga grupper

Ordinarie tjänstemän	248	248	496
Tjänstförrättande tjänstemän	15	15	30
Vikarierande tjänstemän	34	16	50
Tjänsteman på provotid	0	1	1
Tillfällig tjänsteman	84	67	151
Tillfällig vikarie	2	1	3
Arbetstagare	77	208	285
Vikarierande arbetstagare	14	38	52
Totalt	474	594	1 068

Deltidsanställningar

Diagram 9 visar antalet deltidsanställningar för de olika grupperna där deltidsanställning definieras som att man inte arbetar full tid, utan mindre än 100 %.

Diagram 9

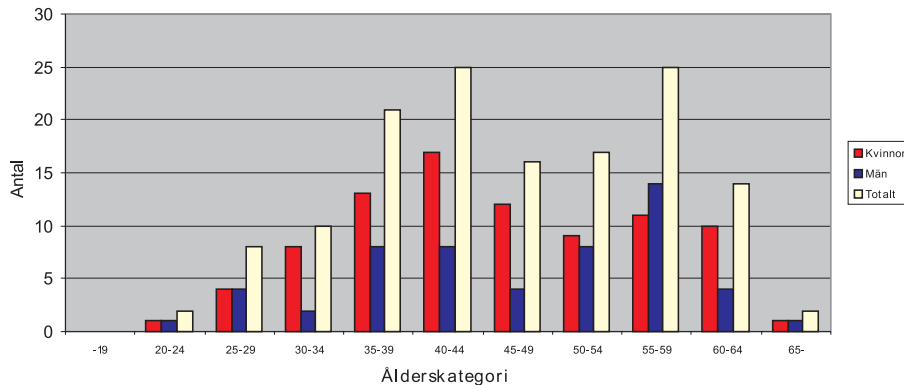
Deltidsanställningar

Deltidsanställningar per ålderskategori

Diagram 10 visar antalet deltidsanställningar per ålderskategori. De ålderskategorier där det finns flest deltidsanställningar är i kategorierna 40-44 respektive 55-59 år.

Diagram 10

Deltidsanställningar per ålderskategori

Arbetad tid

I diagram 11-21 redovisas den arbetade tiden och frånvaron indelad i kategorier för de olika grupperna. Först redovisas resultatet för hela gruppen och därefter separat för kvinnor och män. För grupperna sjötrafiken och vägunderhållet redovisas endast den arbetade tiden och frånvaron för hela gruppen, eftersom det finns för få kvinnor i dessa grupper för att de skall kunna redovisas separat. I nuvarande lönesystem räknas frånvaron endast i hela dagar vilket innebär att om en person varit på utbildning under en del av en dag (t ex 3 timmar) så redovisas detta ändå som en hel dags utbildning. Kategorin familjeledighet innefattar moderskapsledighet, särskild moderskapsledighet, faderskapsledighet, föräldraledighet och vårdledighet. Tillfällig vårdledighet innebär att man är hemma med sjukt barn.

Diagram 11

Arbetad tid 2004 - allmänna förvaltningen

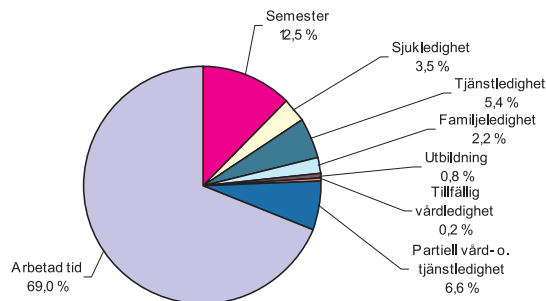

Diagram 12

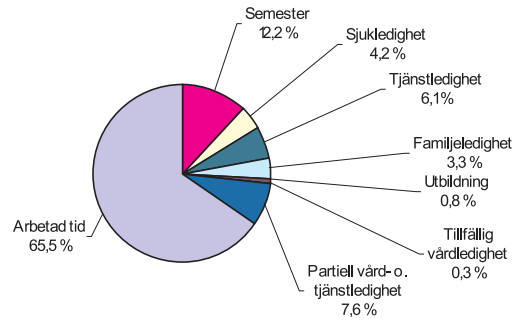
Arbetad tid 2004 - allmänna förvaltningen,
kvinnor

Diagram 13

Arbetad tid 2004 - allmänna förvaltningen, män

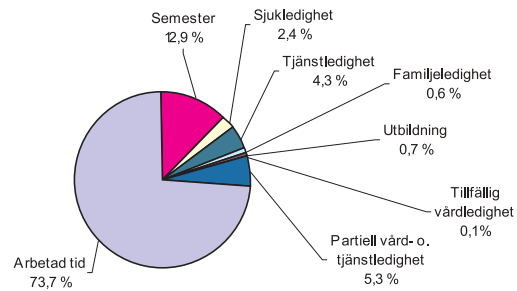

Diagram 14

Arbetad tid 2004 - polisen

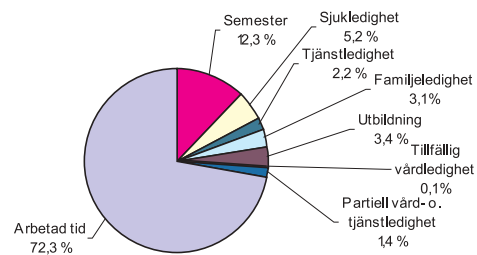

Diagram 15

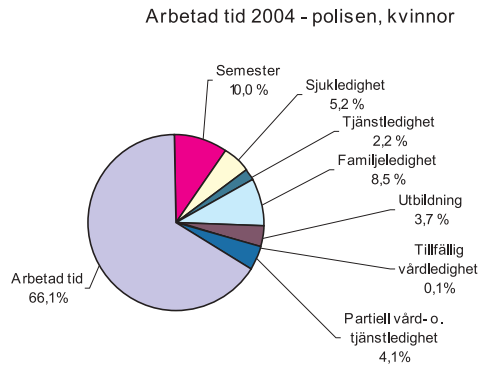

Diagram 16

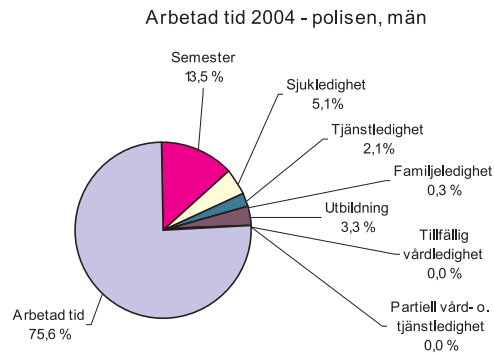
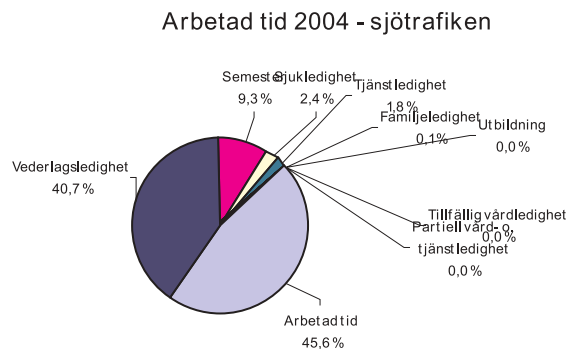

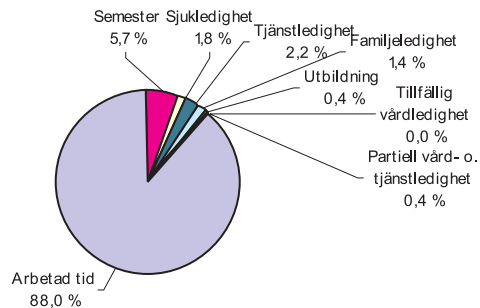
Diagram 17

Fotnot: Kvinnorna är för få för att redovisas skilt, därför redovisas både män och kvinnor tillsammans. Vederlagsledighet är övertid förvandlat till ledig tid. Den låga andelen arbetad tid kan förklaras med att statistiken baseras på omborddagar, men inte beaktar den långa arbetstiden per omborddag.

Diagram 18

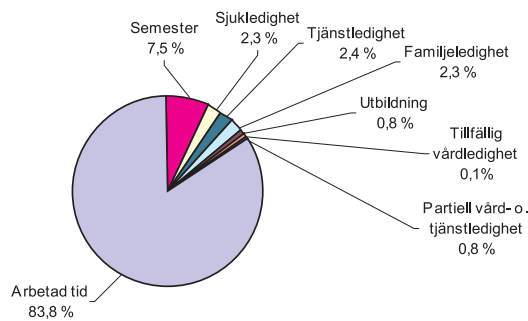
Arbetad tid 2004 - skolorna

Fotnot: Lärarna har ingen semester, varför deras ledighet under sommaren ingår i den arbetade tiden. Ovanstående semester för skolorna visar semester för övrig personal.

Diagram 19

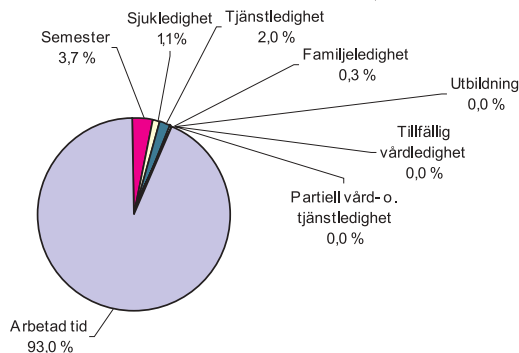
Arbetad tid 2004 - skolorna, kvinnor

Fotnot: Lärarna har ingen semester, varför deras ledighet ingår i den arbetade tiden. Ovanstående semester för skolorna visar semester för övrig personal.

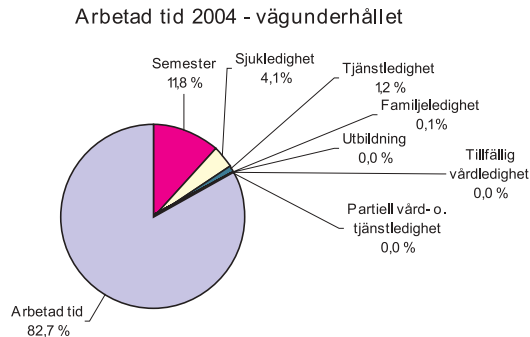
Diagram 20

Arbetad tid 2004 - skolorna, män

Fotnot: Lärarna har ingen semester, varför deras ledighet ingår i den arbetade tiden. Ovanstående semester för skolorna visar semester för övrig personal.

Diagram 21

Fotnot: Kvinnorna är för få för att redovisas skilt, därför redovisas både män och kvinnor tillsammans. Arbetstagarna på vajerfärjorna och vägunderhållet får inte ta ut semesterpenningssjukledighet.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron har indelats i sjukledighet med full lön, med reducerad lön och utan lön. I den första kategorin ingår kort sjukfrånvaro, högst 3 dagar utan läkarintyg, samt sjukfrånvaro med läkarintyg upp till 60 dagar eftersom full lön betalas för hela sjukledigheten. I den andra kategorin finns sjukledighet med reducerad lön som ges för längre sjukledigheter upp till 365 dagar och i den sista kategorin återfinns sjukledigheter på över ett år då ingen lön betalas.

Diagram 22-27 visar antalet sjukfrånvarodagar per anställd under 2004 för de olika grupperna och per frånvarokategori. Det genomsnittliga antalet sjukfrånvarodagar per anställd under 2004 var för allmänna förvaltningen 12,2, för polisen 18,8, för sjötrafiken 8,7, för skolorna 6,4 och för vägunderhållet 15,0 dagar vilket ger ett snitt på 10,6 dagar per person för samtliga grupper där kvinnorna låg på 12,4 och männen på 9,1 dagar. Praxisen varierar dock hur noggrant frånvaro registreras in på enheterna.

Diagram 22

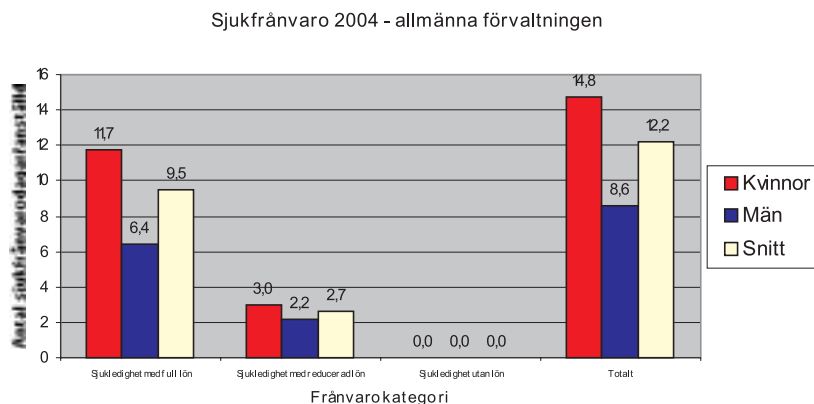

Diagram 23

Sjukfrånvaro 2004 - polisen

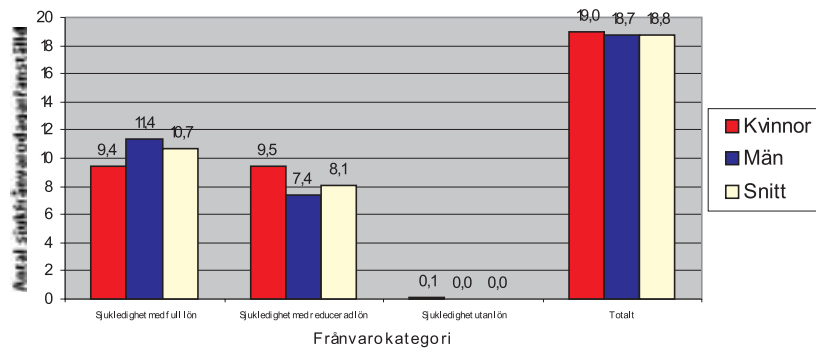

Diagram 24

Sjukfrånvaro 2004 - sjötrafiken

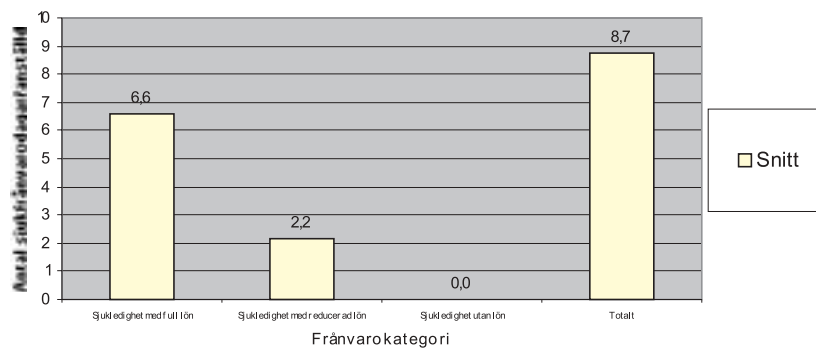

Diagram 25

Sjukfrånvaro 2004 - skolorna

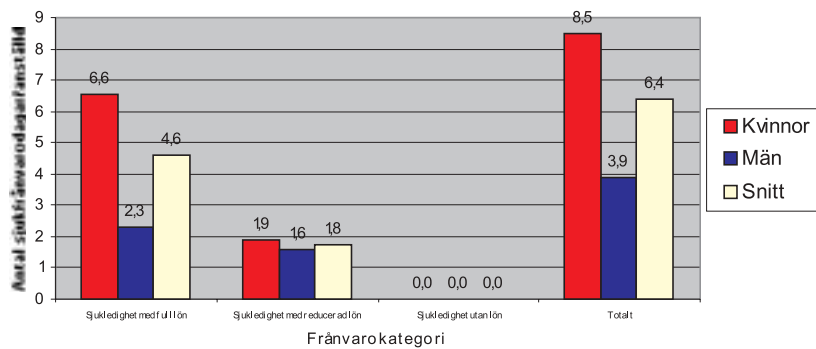

Diagram 26

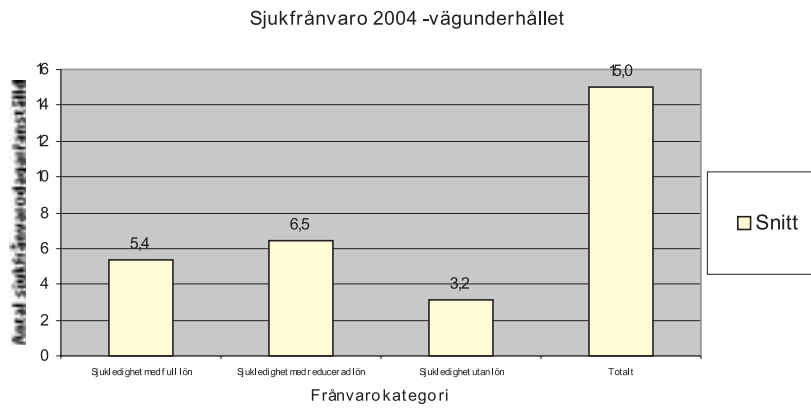
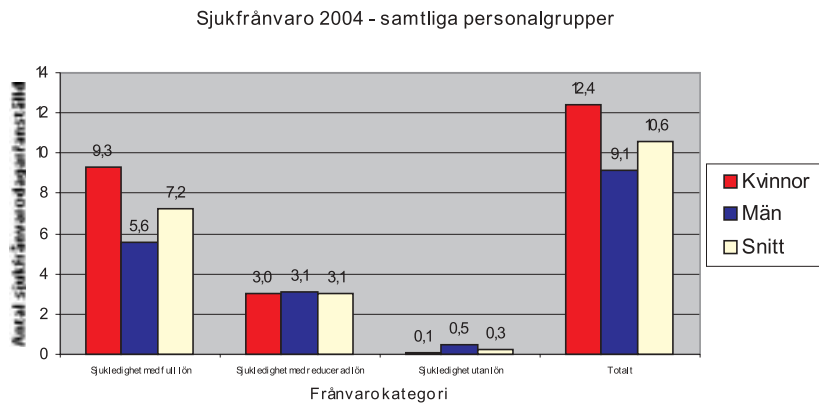

Diagram 27

Mertid och övertid

Mertidsarbete är arbete som en tjänsteman utför utöver den ordinarie arbetstiden eller arbetstiden i deltidsarbete, till den del detta inte är övertidsarbete, d v s skillnaden mellan kansliarbetstid och tiden i veckoarbete. Det totala antalet timmar mertids- och övertidsarbete som utförts under år 2004 är 53.400 för samtliga grupper tillsammans. Sjötrafiken står för 82,4 % av dessa timmar. I kostnader (utbetalt €) utgör detta för alla grupper totalt 1.080.548 €, varav sjötrafiken står för 858.754 €. Orsaken till att sjötrafiken står för så stor del av övertiden är dels att turlistorna ger långa arbetsdagar med mycket övertid, dels att lönestrukturen och avlöningssystemet medför att en relativt stor del av slutlönen i jämförelse med andra grupper utgörs av övertid.

Diagram 28

Mertid 2004 (utbetalt €)

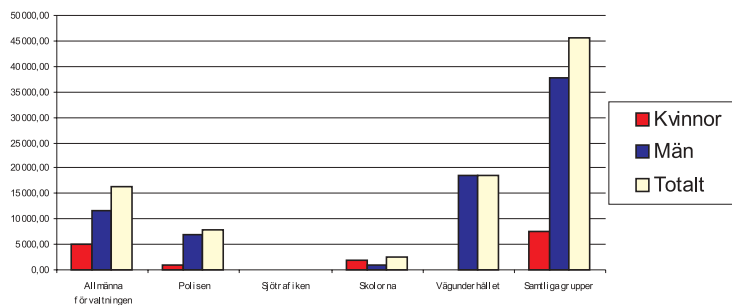
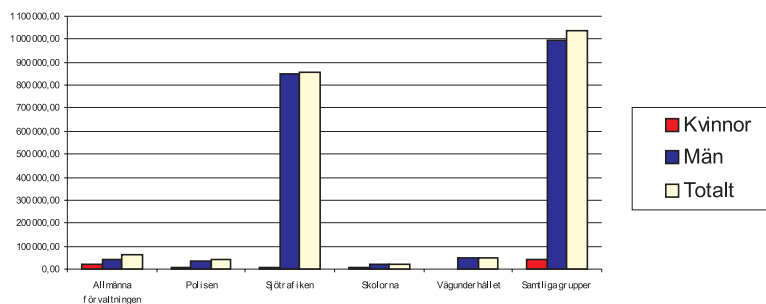

Diagram 29

Övertid 2004 (utbetalt €)

Förväntat antal pensionsavgångar 2005-2014

Pensionsreformen 2005 medför en rätt flexibel pensionsålder mellan 63-68 år. Dessutom har de som har fem år eller mindre kvar till sin uträknade pensionsålder (63-65 år) då reformen träder i kraft rätt till förtida pension enligt de gamla reglerna (fem år i förtid).

I beräkningen av förväntat antal pensionsavgångar under åren 2005-2014 har den beräknade genomsnittliga pensionsåldern varit 65 år. För poliserna (ej övrig personal inom gruppen polisen) har den beräknade genomsnittliga pensionsåldern satts till 58 år eftersom de har kvar rätten till den valda pensionsåldern 58 år enligt det gamla yrkesbaserade pensionsålderssystemet.

Fram till år 2014 kommer således 263 av landskapets (exklusive ÅHS) anställda att gå i pension under förutsättning att de arbetar fram till beräknad genomsnittlig pensionsålder. Detta motsvarar 25 % av de anställda för samtliga grupper. Ser man till de enskilda grupperna ser andelen ut enligt följande:

- allmänna förvaltningen	20,7 %
- polisen	32,2 %
- sjötrafiken	31,5 %
- skolorna	23,0 %
- vägunderhållet	36,7 %

Diagram 30

Förväntat antal pensionsavgångar 2005-2014 - allmänna förvaltningen

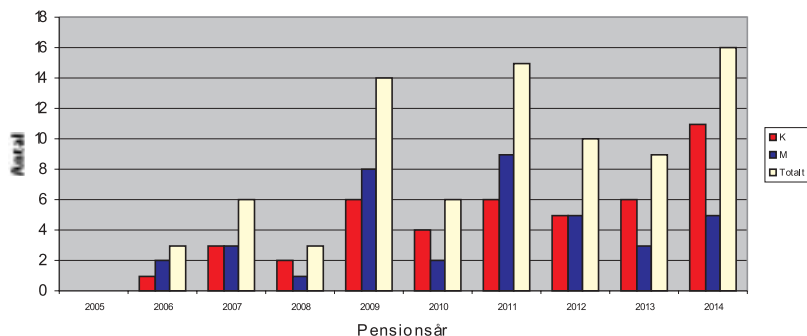

Diagram 31

Förväntat antal pensionsavgångar 2005-2014 - polisen

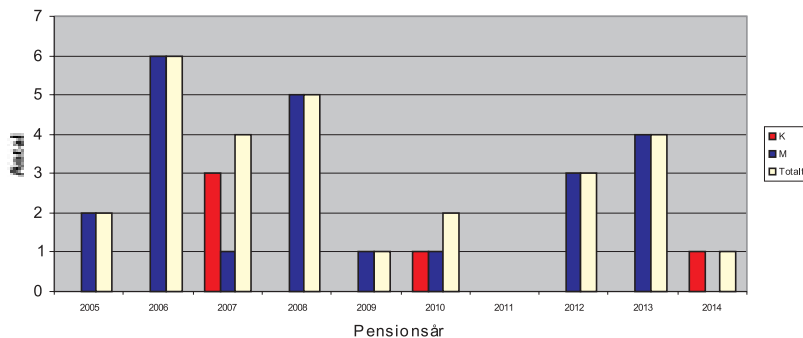

Diagram 32

Förväntat antal pensionsavgångar 2005-2014 - sjötrafiken

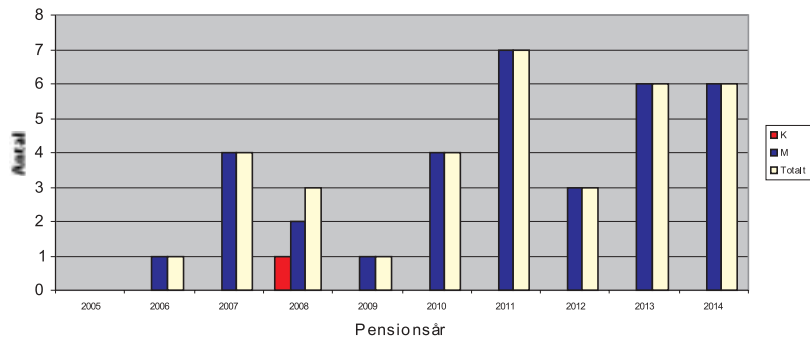

Diagram 33

Förväntat antal pensionsavgångar 2005-2014 - skolorna

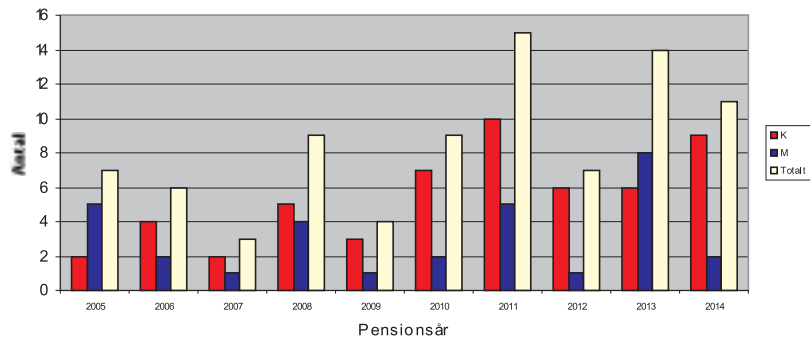

Diagram 34

Förväntat antal pensionsavgångar 2005-2014 - vägunderhållet

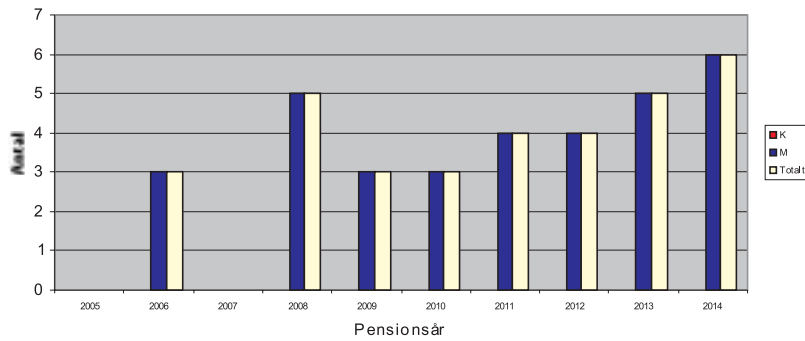
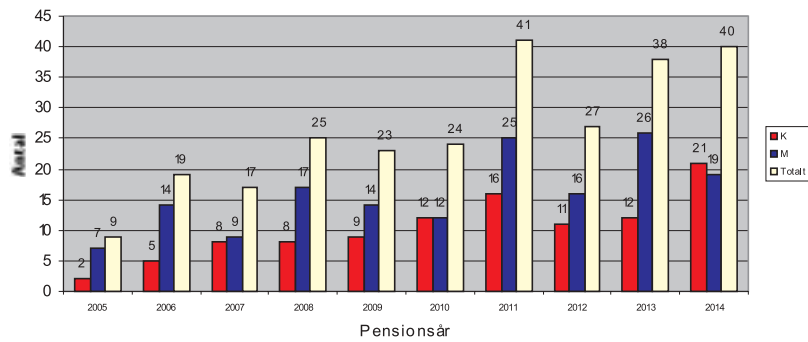

Diagram 35

Förväntat antal pensionsavgångar 2005-2014 - samtliga grupper

Bilaga 10. Åtgärder med anledning av revisorernas berättelse för år 2003

Kansliavdelningens förvaltningsområde

Den frivilliga räddningstjänsten

Landskapsrevisorerna framför i sin berättelse vissa påpekanden vilka även i huvudsak omfattas av finansutskottet och utgående från det konstaterar landskapsregeringen att en överenskommelseförordning om gränsbevakningens uppgifter i landskapet Åland (21/2004) tillkommit, vilken bl.a. innefattar att gränsbevakningen bistår landskapet i skötseln av vissa uppgifter och att landskapet inom ramen för sin behörighet skall delta i sjöräddningstjänsten.

Sjöräddningsverksamheten på havsområden (inte insjöar) i hela landet leds av gränsbevakningen i enlighet med sjöräddningslagen (FFS 1145/2001). Utöver gränsbevakningens egna resurser har Finlands sjöräddningssällskap och Ålands sjöräddningssällskap de mest betydande resurserna för sjöräddning. De båda sjöräddningssällskapen bistår gränsbevakningen i sjöräddningsuppgifter; varje sällskap i huvudsak inom sitt respektive verksamhetsområde. För sådant bistånd kan sjöräddningssällskapen och deras frivilliga personal få viss ersättning från gränsbevakningen.

Finlands sjöräddningssällskap finansieras i huvudsak med rikets penningautomatmedel. Därtill får sällskapet stöd ur Sjöfartsverkets lästavgifter, ur Jenny och Antti Wihuris stiftelse och genom insamlingar.

Ålands sjöräddningssällskap finansieras i huvudsak med åländska penningautomatmedel. Därtill får sällskapet stöd ur Sjöfartsverkets lästavgifter och genom insamlingar. Sällskapet har också märkbara egna inkomster genom att man utför olika uppdrag som bogseringar och transport av lotsar. I stort kan sägas att både Finlands och Ålands sjöräddningssällskap finansieras och drivs enligt likartade principer. En skillnad är att Ålands sjöräddningssällskap har förhållandevis mera fastanställd personal vilket givit möjlighet att åta sig uppdrag som ger egna inkomster och att upprätthålla information om sjösäkerhetsfrågor.

Eftersom Ålands sjöräddningssällskap kan anses få stöd enligt samma principer som Finlands sjöräddningssällskap kan det vara svårt att vinna förståelse för att Ålands sjöräddningssällskap bör få mera statligt stöd även om sjöräddningen är en statlig behörighet. Landskapsregeringen finner det inte heller sannolikt att bidrag ur medel genererade av den fastländska penningautomatföreningen skulle beviljas Ålands sjöräddningssällskap om det nuvarande bidraget drogs in.

Det faktum att Ålands sjöräddningssällskap under en lång följd av år har erhållit penningautomatmedel för att bygga upp den omfattande verksamhet som man har idag är att betrakta som en medveten satsning av landskapet för att försäkra sig om en god sjöräddningsberedskap utöver vad som är statens skyldighet att tillhandahålla. En tanke med detta har också varit att sjöräddningsberedskapen skall bidra till en bättre beredskap för brand- och räddningsväsendet samt oljeskyddet vilka är landskapets behörighetsområden. Landskapsregeringen anser dock att det fortsättningsvis finns orsak att se över de frivilliga organisationernas roller och eventuella samordningsmöjligheter för deras verksamheter, dels sinsemellan och dels gentemot myndigheterna.

Finansavdelningens förvaltningsområde

Landskapets budget 2003

Landskapsrevisorerna finner att budgetmedlens förvaltning och användningen av resurserna redovisats i bokslutet och i förvaltningsberättelsen. Bokslutet innehåller enligt revisorernas uppfattning inga väsentliga fel eller brister och ger tillräcklig information, dock så att uppgifterna om utbetalningarna vad gäller EU-målprogrammen och vissa nationella stöd kunde vara mera informativa. Redovisningen av EU-målprogrammen och vissa nationella stöd är nämligen gjord som en netto-redovisning, så att främst förändringarna redovisas. Det går därför inte att få någon uppfattning om vilka stöd som beviljats, vilka

stöd som betalats och vilka stöd som ännu är inestående. Landskapsstyrelsen kunde därför överväga att återinföra den redovisning som tillämpades i bokslutet för år 2002 för de ifrågavarande stöden. Landskapsregeringen har noterat revisorernas iakttagelse och har återgått till 2002 års praxis i bokslutet för år 2004.

Landskapsregeringen noterar landskapsrevisorernas och finansutskottets iakttagelser rörande resultatutvecklingen. Landskapsregeringen har de senaste åren stramat upp budgeteringen av utgifter samt sett över och höjt vissa avgifter. Därtill har landskapsregeringen inlett en översyn av förvaltningen i syfte att omstrukturera, minska omfattningen av vissa verksamheter och helt avstå från vissa uppgifter. Förändringsarbetet fortgår och ytterligare åtgärder framkommer i landskapsregeringens meddelande angående ram för år 2006 och plan för åren 2007 - 2008 samt i kommande budgetförslag.

Social- och miljöavdelningens förvaltningsområde

Miljöprövningsnämndens verksamhet

Landskapsrevisorerna konstaterar att miljöprövningsnämndens verksamhet utvecklats på det sätt lagstiftningen och lagtingets beslut i övrigt förutsätter. Det finns orsak för landskapsregeringen att följa utvecklingen och dra erfarenheter av hur arbetet fungerar enligt gällande regelverk och på basis därav framlägga nödvändiga reformförslag. Enligt revisorernas åsikt borde man vid framtida reformer avstå från alltför generella prövningsramar som ur rättssäkerhetssynpunkt kan vara tveksamma och i stället eftersträva så klara och tydliga bestämmelser som möjligt.

Landskapsregeringen instämmer i behovet av en översyn av regelsystemet. En sådan översyn med syfte att föreslå förenklingar inom miljöprövningen har påbörjats. Inom ramen för översynen kommer landskapsregeringen att överväga förändringar i gränsdragningen för om en verksamhet skall vara tillståndspliktig eller endast anmälningskyldig. I samband därmed kommer även en organisationsöversyn inom det miljö- och miljömedicinska området att genomföras. Genom eventuella organisationsförändringar eftersträvas en tydligare och mer sammanhållen myndighetsstruktur. Utgångspunkten för förändringarna är att de skall kunna ske utan att försämra miljöskyddet.

Ålands hälso- och sjukvård

Landskapsrevisorerna har under annan rubrik i berättelsen granskat målformuleringar och redogörelser för uppfyllelsen såväl för social- och miljöavdelningen i allmänhet som för hälso- och sjukvården i synnerhet. Även finansutskottet har framfört vissa skrivningar angående uppföljningen av målformuleringarna i budgeten.

Landskapsregeringen avser att ytterligare utveckla målstyrningen särskilt inom hälso- och sjukvården. Målen skall vara tydliga och konkreta, men samtidigt även realistiska. Uppföljningen och utvärderingen av verksamheten skall ske med målen som utgångspunkt. Verksamhetsberättelsen skall tydligt utvisa om målen har uppnåtts och för det fall man inte har lyckats, vad orsaken härtill är och vilka åtgärder som avses vidtagna för att nå målen.

Utbildnings- och kulturavdelningens förvaltningsområde

Landskapsandelar för anläggningsprojekt inom undervisnings- och kulturverksamheten

Landskapsrevisorerna konstaterar att landskapsstyrelsens beslut att godkänna projektplaner också för skolbyggnadsprojekt med en förväntad hög kostnadsnivå kan få som konsekvens att landskapet i ett senare skede får bära ytterligare kostnader för projektet utöver de egentliga landskapsandelarna för investeringskostnaderna. Landskapsregeringen konstaterar att regelsystemet inte annat än helt marginellt leder till sådana konsekvenser utan i så fall är det fråga om ändamålsenlighetsbedömningar på grund av förändrade förhållanden. Landskapsregeringen anser inte att större skolprojekt än landskapet ansett bidragsberättigande utgör grund t.ex. för understöd enligt prövning.

Landskapsregeringen konstaterar att förfarandet med att dela upp landskapsandelen för skolprojekt på flera budgetår frångåtts av de skäl landskapsrevisorerna framför.

Landskapsregeringen konstaterar vidare i anledning av revisorernas och finansutskottets iakttagelser att ett lagförslag om ändring av lagstiftningen rörande landskapsandelar för anläggningskostnader utarbetades under år 2004. Över förslaget begärdes utlåtande från kommunerna och kommunförbundet. En övervägande del av kommunerna samt kommunförbundet motsatte sig reformen på olika grunder. Detta faktum medförde att landskapsregeringen, efter att förslaget först omarbetats flera gånger, då bedömde att det saknades förutsättningar att genomföra en reform av landskapsandelssystemet under nuvarande ekonomiska förutsättningar.

Landskapsregeringen har nyligen meddelat kommunerna och kommunalförbunden anvisningar om riktlinjer för dimensioneringen av utrymmen i grundskolor (åk 1 - 6 och åk 7 - 9) och allmänna bibliotek som utgör grund då ett anläggningsprojekt fastställs och landskapsandelen för projektets kostnader bestäms (29 U30/2005). Landskapsandelen för kostnader gällande ny- och tillbyggnadsarbeten fastställs med hjälp av ett genomsnittligt enhetspris per kvadratmeter nytttoyta för i projektets rumsprogram godtagbara ytor (30 U30/2005).

Museibyråns verksamhet

Landskapsrevisorerna har granskat omorganisationen av museibyråns verksamhet och framför vissa iakttagelser i berättelsen för år 2003. Likaså har finansutskottet framfört synpunkter vid behandlingen av revisorernas berättelse. Utgående från det konstaterar landskapsregeringen att museibyrån arbetade efter den nya organisationsstrukturen redan från 1.1.2003. Justeringarna i förordningstexten trädde dock ikraft först senare. Erfarenheten visar att det är önskvärt med snabba beslut för att inte tappa fart i omställningsarbetet.

Det kan även konstateras att verksamhetens omorganisation genomförts enligt planerna, men att vissa kompensationer för ändrade arbetsuppgifter drog ut på tiden.

Omorganisationen var följden av ett behov att förbättra koordinering och styrning av byråns verksamhet och ekonomi. För att åstadkomma en verksamhetsorienterad organisationsmodell fördes diskussioner mellan representanter för ledningen (ansvarig ledamot, avdelningschef och byråchef) och i princip samtliga vid byrån med start i oktober 2001.

Diskussionerna fortsatte under år 2002 och resulterade i ett omorganisationsförslag som en majoritet av personalen ställde sig bakom. Förslaget var att de tidigare fem sektionerna skulle ersättas av sex enheter med tydliga ansvars- och verksamhetsområden. All personal fick lämna förslag på vilken enhet de skulle vilja arbeta i.

Landskapsregeringen konstaterar att förändringar alltid skapar oro och att man inte kan förvänta sig att det inte skulle uppstå olika uppfattningar. Landskapsregeringen noterar att åsikterna har varit många och är viktiga att lyssna på för att kunna utforma verksamheten optimalt med givna förutsättningar. Idag arbetar museibyrån med kontinuerlig kvalitetsuppföljning enhetsvis.

Landskapsrevisorerna har även granskat museibyråns fastighetsförvaltning och landskapsregeringen konstaterar att museibyrån förvaltar ett stort antal av landskapets byggnader. Några av byggnaderna har ett stort kulturhistoriskt värde och kan betraktas som en omistlig del av det åländska kulturarvet. Andra byggnader har uppförts för att uppfylla vissa uppgifter vid områdets förvaltning.

Under år 2003 avsattes medel för att göra en översyn av Ribackas datorer samt att om möjligt förbereda dessa för en anslutning till servern i Självstyrelsegården för att minska driftstörningarna. Detta arbete genomfördes i samverkan med IT-enheten och omfattade samtliga datorer vid arbetsplatsen.

Omorganisationen år 2003 medförde ett behov att vid Ribacka iordningställa arbetsplatser åt fyra personer som tidigare varit stationerade i Mariehamn. Vidare fanns behov att komplettera inventarier i vissa gemensamma utrymmen i Ribacka. Efter en sedvanlig behovsinventering, där möjligheten att återbruka äldre inventarier också undersöktes, upphandlades en del möbler.

Museibyrån har ansvar för de landskapsägda museerna och historiska sevärdheterna och inom ramen för detta uppdrag pågår ett kontinuerlig underhålls- och utvecklingsarbete i anslutning till befintliga anläggningar. Under år 2003 iordningställdes den tidigare tomma servicebyggnaden vid Jan Karlsgårdens friluftsmuseum, den s.k. Grindstugan. Åtgärden skulle bidra till att förbättra service och information till besökare i Kastelholmsområdet, men också skapa förutsättningar för ett bättre utnyttjande av byggnaden i framtiden. Uppdraget att ta fram idéer, inredning och den nya besökarinformationens ansikte utåt inköptes.

I december 2003 beslöt landskapsregeringen om ett åtgärdsprogram för de publika delarna i Ribacka hus 2. Programmet avsåg att ge möjlighet till att bättre utnyttja de sällan använda utrymmena. Det konstaterades att det behövs ytterligare underlag för att förverkliga ett besökarcentrum vid Ribacka, men att man med hänsyn till landskapets ekonomiska situation och övriga investeringsbehov, och som en tillfällig åtgärd önskade iordningställa utrymmena till mötes- och samlingslokaler för såväl landskapets eget bruk som uthyrning. Detta arbete slutfördes under år 2004. Landskapsregeringen noterar finansutskottets påpekande om att beslutet inte var underställt lagtinget.

Det kan konstateras att landskapsregeringen har tillsatt en arbetsgrupp med uppgift att lämna förslag avseende användandet av landskapets fastigheter. Landskapsregeringen har inte tagit ytterligare beslut rörande arbetsgruppens förslag.

Högskolan på Åland

Landskapsregeringen anser att de frågor och frågeställningar som lyfts fram i landskapsrevisorernas berättelse jämte finansutskottets skrivningar är viktiga och riktiga utgångspunkter för en fortsatt utveckling av den ännu mycket unga högskolan. Med beaktande av att det första treåriga utbildningsavtalet mellan landskapet och högskolan går ut 31.12.2005 och att ett nytt treårigt avtal skall utarbetas i samråd mellan parterna under år 2005 avser landskapsregeringen att i det förestående avtalsarbetet även särskilt beakta de nu aktuella frågeställningarna.

Till saken hör att högskolan redan inom sig har vidtagit åtgärder och fortlöpande arbetar med frågor som även innehåller de frågeställningar som påpekats i revisionsberättelsen.

Näringsavdelningens förvaltningsområde

Landskapets aktieinnehav i Ålands Industrihus Ab

Planerna på en IT- och teknikby

Landskapsrevisorerna jämte finansutskottet framför vissa konstateranden rörande planerna på en IT- och teknikby och landskapsregeringen konstaterar i anledning av det att kvarteret i Tiden stod inflyttningsklart i november 2004 och i mitten av december hade alla dåvarande hyresgäster flyttat in förutom restaurangen vars kök färdigställs i mars 2005. Totalt var 75 procent av lokalerna då uthyrda och sammansättningen av hyresgäster motsvarar i huvudsak den inriktning som avsågs med projektet från början.

Landskapsregeringens representanter i Ålands industrihus Ab:s styrelse har fortsättningsvis mandat att följa den ursprungliga idén om konceptet i Tiden. Det finns enligt landskapsregeringens uppfattning goda förutsättningar att med långsiktighet och uthållighet göra i Tiden till en inspirerande arbetsmiljö och en plattform för nyföretagande och innovationer i samarbete mellan näringslivet, Högskolan på Åland, Ålands teknologacentrum, Ålands utvecklings Ab m.fl.

Ålands teknologacentrum har i början av år 2005 inlett en s.k. inkubatorverksamhet, "Växthuset", som skall föra fram nya idéer till kommersialisering.

Allmänna frågor*Mål 2- och Mål 3-programmen på Åland - KRUT*

Landskapsrevisorerna såväl som finansutskottet har vid granskningen av de EU-delfinansierade målprogrammen gjort vissa iakttagelser och mot bakgrund av det noterar landskapsregeringen att de sista projektbesluten inom programperioden kan fattas den 31.12.2006 och projekten kan löpa under åtminstone hela år 2007, varför det återstår nära tre år av genomförandet av programmen. De nuvarande projektkatalogerna innehåller såväl små projekt som drivs av enstaka företagare till större som genomförs t.ex. i branschorganisationers regi och riktar sig till grupper av företagare.

Under återstoden av projekttiden kommer programmen att inriktas mer på att mål 2-medlen även används till större infrastrukturella investeringar som gynnar näringslivet i ett bredare perspektiv. Några sådana projekt är aktuella, men har inte nått så långt i planeringsstadiet att de formella besluten kan fattas.

Landskapsregeringen noterar även att vissa förenklingar har gjorts rörande administrationen, t.ex. har budgeteringen snabbats upp så att projektägarna kan få fleråriga beslut. Fortsättningsvis kommer förvaltningen att arbeta med förenklingar och informationsinsatser i syfte att minska administrationskostnaderna.

Bilaga 11. Landskapets arrenden 2004

Lägenhetens namn	Odlad areal	Arrendetid	Arrendebelopp euro
Haga kungsgård	76,75 ha	15.3.2002—14.3.2012	15.226
Grelsby kungsgård	41,00 ha		5.728
Kastelholms kungsgård	8,20 ha	—30.4.2027	24.544
+ golfbanan			
Bomarsunds gård	45,87 ha	15.3.2002—14.3.2012	13.306
Bergs gård	15,70 ha	1.5.2003—14.3.2013	5.150
Vestergård	11,25 ha	15.3.2003—14.3.2008	3.038
Pehrsberg	7,50 ha	—14.3.2007	1.236
Ålands svinavelsstation		Löpande	1.194
Övriga arrendeområden			168
Jaktarrenden			6.870
Summa			76.460

Bilaga 12. Landskapets egna skogar 2004

1. Avverkningar 2004

Lägenhet	Fröträds- ställningar ha	Skärm- ställningar ha	Kal- avverkning ha	Fömyelse totalt ha	Första gallring ha	Gallring ha	Avverkning av överståndare ha	Skötsel- avverkning totalt ha	Specialavverk- ningar* ha	Avverkningar totalt ha
Berg	—	—	—	—	—	1,2	—	1,2	0,6	1,8
Grelsby	—	—	1,6	1,6	4,9	—	—	4,9	—	6,5
Jomala gård	—	—	1,1	1,1	0,6	1,0	—	1,6	2,6	5,3
Kastelholm	2,8	—	2,5	5,3	—	1,4	—	1,4	3,6	10,3
Pehrsberg	—	—	—	—	—	7,5	—	7,5	1,0	8,5
Prästö	—	—	0,9	0,9	1,6	—	—	1,6	2,0	4,5
Strömsvik	—	—	—	—	0,5	—	—	0,5	—	0,5
Vestergård	—	—	—	—	3,8	6,0	—	9,8	—	9,8
Sammanlagt	2,8	0,0	6,1	8,9	11,4	17,1	0,0	28,5	9,8	47,2

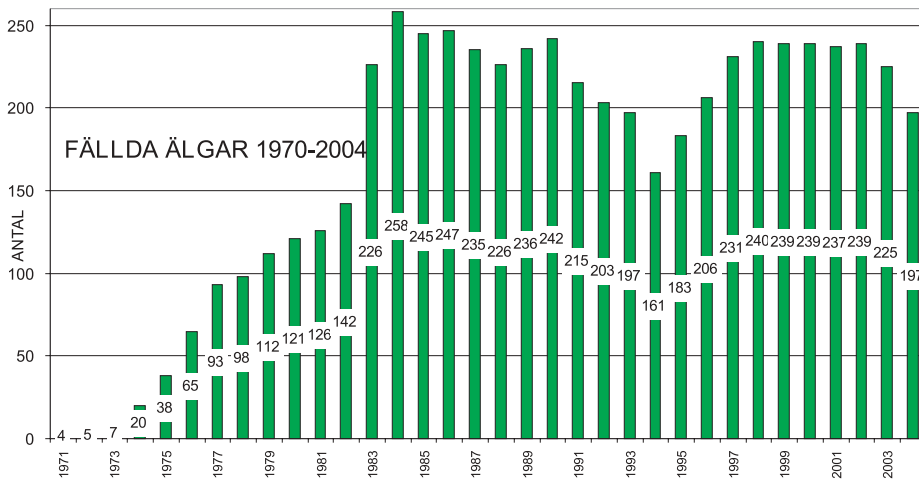
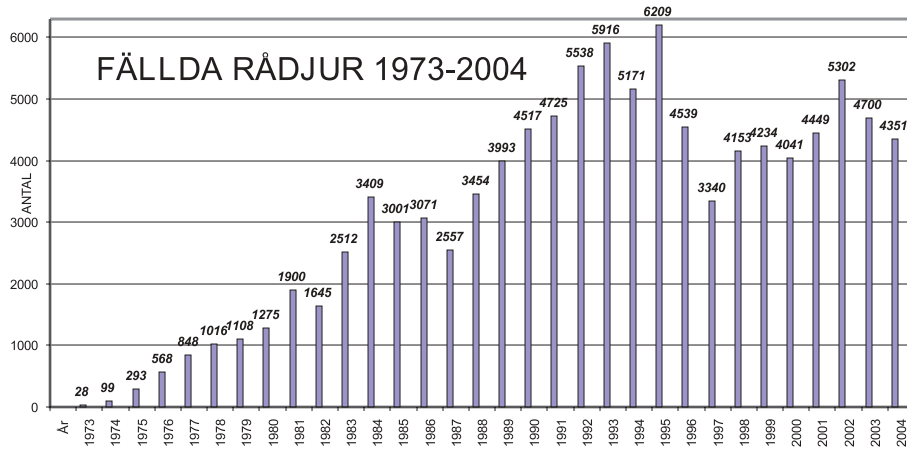
2. Försäljningar 2004

Lägenhet	Barr- massa	Björk- massa	Löv- massa	Tall- timmer	Gran- timmer	Björk- timmer	Samman- lagt
	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³
Berg	45,3	4,9	–	14,9	18,2	–	83,3
Grelsby	265,7	49,1	–	47,1	71,4	–	433,3
Jomala gård	151,4	16,7	–	135,8	28,3	–	332,2
Kastelholm	481,3	110,7	–	400,4	313,2	–	1.305,6
Pehrsberg	208,9	13,8	–	210,1	74,0	–	506,8
Prästö	126,6	6,4	–	30,7	27,8	–	191,5
Strömsvik	28,3	–	–	9,6	0,9	–	38,8
Vestergård	280,1	118,9	–	128,3	41,8	–	569,1
Sammanlagt	1.587,6	320,5	0,0	976,9	575,6	0,0	3.460,5

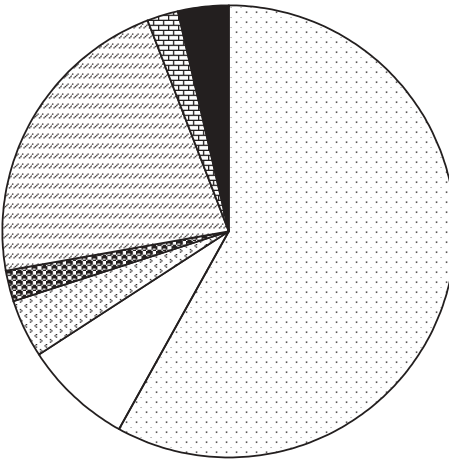
3. Skogskulturer 2004

Lägenhet	Tall		Gran		Löv		Sammanlagt	
	st	ha	st	ha	st	ha	st	ha
Björkskogen	–	–	–	–	1.600	1,0	1.600	1,0
Strömbergs	–	–	1.500	0,6	–	–	1.500	0,6
Prästö	1.100	0,6	1.700	0,7	–	–	2.800	1,3
Grelsby kungsgård	3.700	1,5	–	–	–	–	3.700	1,5
Sammanlagt	4.800	2,1	3.200	1,3	1.600	1,0	9.600	4,4

Bilaga 13. Fällda rådjur och älgar 1970–2004

Bilaga 14. Jaktvårdsmedel 2004

					(2003)
				48 882	(49.720)
■ Verksamhetsbidrag till Jvf					
□ Bidrag till skjutbanor				6 533	(7.577)
▨ Jägarförsäkring				3 627	(3.603)
▩ Bidrag till jakt- och fiskemuséet				1 754	(3.000)
▤ Trycktjänster (annonser, tryckt material)				18 630	(7.162)
▥ Viltvård (jaktstigsmaterial, kurser m.m.)				1 772	(5.061)
■ NJS/FACE				3 061	(6.255)
				<u>84 259</u>	<u>(82.378)</u>
Inkomst 2004	97 211	(94.000)	{	jaktkort	96 611 (93.214)
				jägarexamen	600 (790)
Utgift 2004	84 259	(82.378)			

Bilaga 15. 1. Ålands naturreservat 2004

Reservat	Kommun	Inr år	Samhällsäkt land/vatten ha ha		Privatägt land/vatten ha ha		ÅFS
1. Ramsholmen	Jomala	1925	—	—	13	—	36/25 31/74
2. Mangelbo (Almskogen)	Finström	1931 1987 ^{o)}	—	—	—	—	— 32/87
3. Svartnö—Kaja	Hammarland	1939	46	98	—	—	29/87
4. Espholm	Mariehamn	1943	7	—	—	—	30/87
5. Nätö—Jungfruskär	Lemland	1964 1985 ^{o)} 1992 ^{o)}	—	—	—	—	— — 47/92
6. Björkör	Föglö	1966	120	427	—	—	24/66 28/74
		2003	220	6.536	—	—	3/03
7. Sandskär	Kökar	1971 1996 ^{o)}	—	—	—	—	9/71 27/96
8. Lövdal	Jomala	1974	—	—	1	—	57/74
9. Granö	Föglö	1975 1985 ^{oo)} 1996 ^{oo)}	—	—	—	—	— 44/85 67/96
10. Långskär—Sandskär	Kökar	1978 1985 ^{o)}	—	—	80	—	— 31/88
11. Länsmansgrund	Saltvik	1979	55	100	—	—	33/87
12. Blåskär etc.	Brändö	1980	38	296	—	—	4/80
13. Lökskär	Lemland	1980	13	52	—	—	8/80
14. Iriskärret	Jomala	1981	—	—	2	—	45/81
15. Lillnäsberget— Tingö	Sund	1982 1991 ^{o)} 1995 ^{o*)}	—	—	—	—	— — 34/95
16. Fjärdskär, Harrgrund	Sund	1986	3	—	—	—	12/86
17. Herröskatan	Lemland	1987	27	86	—	—	31/87
18. Östra Rödklobb	Eckerö	1988	10	—	—	—	28/88
19. Brättö	Föglö	1988 1992 [*] 1999 ^{o)}	—	—	—	—	— — 66/99
20. N. Hastersboda	Föglö	1988	—	—	44	—	30/88
21. Boxö	Saltvik	1988 1996 ^{o)}	—	—	—	—	— 28/96
22. Skag	Lumparland	1989	306	1.091	16	—	32/89
23. Idö	Kökar	1989	20	—	—	—	69/89
24. Hemdal	Vårdö	1990	—	—	7	—	15/90
25. Prästgårdsnäset	Finström	1992	—	—	33	—	55/92
26. Åsgårda stenåkrar	Saltvik	1994	51	—	6	—	2/94
27. Höckböleholmen	Geta	1994 2000 ^{o)}	—	—	—	—	3/94 74/00
28. Skålklobbarna	Vårdö	1994	11	195	—	—	80/94
29. Lökö	Hammarland	1997	—	—	11	—	21/97
30. Bistorp stenåkrar	Lemland	1997	14	—	—	—	46/97
31. Träsket	Eckerö	1998	—	—	71	—	21/98
32. Karlbybådarna sälskyddsområde	Kökar	1998	—	—	3	670	15/98
33. Gloet nat.res.	Vårdö	1998	—	—	31	—	119/98
34. Blacksund	Kumlinge	1999	—	—	28	—	60/99
35. Sandön	Föglö	2001	—	—	37	—	15/01
36. Näset	Kumlinge	2001	34	—	—	—	16/01
37. Södra Uddhagarna	Eckerö	2001	—	—	10	10	67/01
38. Ängessjö	Hammarland	2001	—	—	10	—	68/01
39. Prästgårdsskogen	Sund	2001	—	—	50	—	69/01
40. Moren	Jomala	2002	—	—	5	—	62/02
41. Norra Uddhagarna	Eckerö	2003	—	—	11	—	22/03

Ålands landareal = 148.130 hektar

Naturskyddat landareal = 1.682 hekar = 1,13 %

Medelstorlek, landareal = 41,02 hektar

^{o)} förstorat

^{oo)} förlängd fredning

* ändrade gränser eller bestämmelser

1.208 9.355 474 670

(Bilaga 15, forts.)

2. Ålands i lag fredade naturminnen

Naturminne	Fredat år	Kommun	Författn. saml.
1. Källskärskannan	1925	Kökar	ÅFS 38/25
2. Slånbestånd	1934	Mariehamns stad	ÅFS 15/34
3. Hamnholmseken	1934	Saltvik	ÅFS 15/34
4. Tall	1970	Eckerö	ÅFS 31/70
5. Björk	1970	Jomala	ÅFS 32/70
6. Popplar	1974	Finström	—
7. Fyra askar	1981	Jomala	ÅFS 44/81 och 12/2000
8. Stenåkern ”Stenögat”	1993	Saltvik	ÅFS 55/93
9. Ek, Flyttblock	1994	Saltvik	ÅFS 31/94
10. Allé i Nääs	1996	Saltvik	ÅFS 30/96

(Bilaga 15, forts.)

3. Skyddad natur på Åland

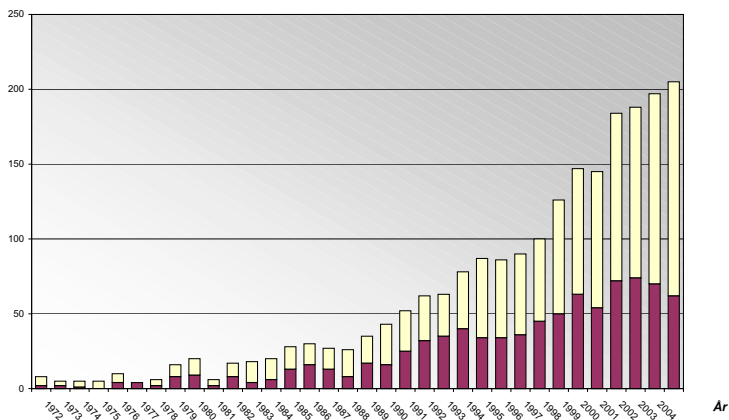
(Bilaga 15, forts.)

4. Flygga havsörnsungar i Finland 1970–2004

År	Åland	Ring- märkta ungar	Riket	Hela landet
1970	2		6	8
1971	2		3	5
1972	1		4	5
1973	0		5	5
1974	4		6	10
1975	4		0	4
1976	2		4	6
1977	8		8	16
1978	9		11	20
1979	2		4	6
1980	8		9	17
1981	4		14	18
1982	6		14	20
1983	13		15	28
1984	16		14	30
1985	13		14	27
1986	8		18	26
1987	17		18	35
1988	16		27	43
1989	25		27	52
1990	32		30	62
1991	35		28	63
1992	40		38	78
1993	34		53	87
1994	34		52	86
1995	36		54	90
1996	45		55	100
1997	50	38	76	126
1998	63	51	84	147
1999	54	45	91	145
2000	72	41	112	184
2001	74	54	114	188
2002	70	60	127	197
2003	62	54	143	205
2004	52	45	186	238

*Figuren korrigerad från 1990 år 2003

Antal ungar

Bilaga 16. Byggande och planering av vägar

Under året slutförda om- och nybyggnader av vägar

Landsväg nr 2	Andersböle anslutningsväg i Jomala kommun	0,1 km
Landsväg nr 3	Bistorp-Bäckäng i Lemlands kommun	2,7 km
	Bistorp-Bäckäng, gång- och cykelväg, Lemlands kommun	2,6 km
Bygdeväg nr 590	Långbergsöda-Kuggvik i Saltviks kommun	1,8 km

Vägavsnitt där planerings- och karteringsarbeten pågått

Landsväg nr 1	Överby-Storby i Eckerö kommun	6,9 km
Landsväg nr 2	Smedsböle-Finby i Sunds kommun	2,3 km
Landsväg nr 3	Svinö vägsäl-Klemetsby i Lumparlands kommun	3,4 km
Landsväg nr 590	Kuggvik vägsäl-Tengsödavik i Saltviks kommun	2,3 km
	Föglö korttrutt i Föglö och Lumparlands kommun	

Om- och nybeläggningar med mjukolje-, asfaltgrus och asfaltbetong utfördes på följande sträckor:

Landsväg nr 1	Östanträsk-Näfsby i Hammarlands kommun (om)	4,5 km
Landsväg nr 2/ kommunalväg nr 257	Godbyvägen/Andersböle i Jomala kommun (ny)	0,1 km
Landsväg nr 3	Bistorp-Bäckäng i Lemlands kommun (om)	2,6 km
Landsväg nr 3	Bistorp-Bäckäng, gång- och cykelbana i Lemlands kommun(ny)	2,6 km
Landsväg nr 40	Näfsby mot Gölby i Hammarlands kommun (om)	0,7 km
Landsväg nr 590	Syllöda-Tengsödavik i Saltviks kommun (ny)	1,7 km
Bygdeväg nr 412	Del av Bergövägen i Finströms kommun (ny)	3,3 km
Bygdeväg 762	Del av Hamnövägen i Kökars kommun (ny)	1,6 km

Nybeläggningar med underhållsmedel

Bygdeväg nr 652	Mångstekta-Movalls i Sunds kommun (ny)	0,75 km
-----------------	--	---------

Bilaga 17. Färjtrafiken
1. Passagerare och fordon 2003-2004

Linje	2003		2004		Förändring		Förändring i %	
	Pass	Fordon	Pass	Fordon	Pass	Fordon	Pass	Fordon
Föglölinjen	182 401	98 953	181 203	98 926	-1 198	-27	-1%	0%
Töftö-linjen	340 742	204 959	314 461	191 153	-26 281	-13 806	-8%	-7%
Södra linjen	120 444	44 987	114 650	42 542	-5 794	-2 445	-5%	-5%
Norra linjen	103 276	46 536	112 248	49 582	8 972	3 046	9%	7%
Brändö-Osnäs linjen	99 444	38 081	92 038	35 756	-7 406	-2 325	-7%	-6%
Seglinge-linjen	32 316	17 985	32 982	18 888	666	903	2%	5%
Simskåla-linjen	36 227	20 643	34 437	19 730	-1 790	-913	-5%	-4%
Asterholmalinjen	11 255	4 976	11 891	5 536	636	560	6%	11%
Björkö-linjen	17 404	11 668	14 378	9 565	-3 026	-2 103	-17%	-18%
Embarsund-linjen	67 021	40 060	70 404	42 184	3 383	2 124	5%	5%
Snäckö-Överö-Långnäs	22 447	12 320	24 235	12 934	1 788	614	8%	5%
Åva-Jurmolinjen	19 656	7 687	20 375	9 007	719	1 320	4%	17%
Enklinge-Kumlinge	8 279	3 811	9 196	4 601	917	790	11%	21%
Ängösund-linjen	9 941	6 345	9 150	6 047	-791	-298	-8%	-5%
Totalt	1 070 853	559 011	1 041 648	546 451	-29 205	-12 560	-3%	-2%

2. Ekonomiskt utfall per färja och utgiftsslag (1 000 euro).

Fartyg	Löner	Bränsle	Underhåll	Övrigt	Totalt
m/s Alfågeln	1 570	563	210	156	2 499
m/s Viggen	932	253	110	133	1 428
m/s Grisslan	483	126	117	61	787
m/s Gudingan	1 262	345	245	92	1 944
m/s Skiftet	1 279	340	184	88	1 891
m/s Knipan	1 145	318	220	66	1 749
m/s Doppingen	397	27	37	21	482
m/s Ejdern	201	144	216	47	608
Upphyrning av tonnage				831	831
Ofördelat färjor	137		22	126	285
Trafikbåtar	46	6	23	50	125
Ålandstrafiken	148		1	105	254
Namnbyte				1	1
Varutransporter				203	203
Totalt	7 600	2 122	1 385	1 980	13 087

